SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja
Narodowy Bank Polski
GP-WP-AD-070-1/16/533/2016

Druk nr 578

Warszawa, 24 maja 2016 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Zgodnie z art. 70 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim, przekazuję

- Sprawozdanie z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2015 roku,

zatwierdzone przez Radę Polityki Pieniężnej w dniu 24 maja 2016 r.

Z wyrazami szacunku

(-) Marek Belka

NBP Narodowy Bank Polski

Sprawozdanie z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2015 roku

Sprawozdanie z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2015 roku

Narodowy Bank Polski
Warszawa, 2016 r.

Narodowy Bank Polski
00-919 Warszawa
ul. Świętokrzyska 11/21
www.nbp.pl

© Copyright Narodowy Bank Polski, 2016

Spis treści

Synteza 6
1. Funkcjonowanie organów NBP 12
1.1. Prezes Narodowego Banku Polskiego 12
1.2. Rada Polityki Pieniężnej 13
1.3. Zarząd Narodowego Banku Polskiego 15
1.4. Plan działalności NBP 17
2. Polityka pieniężna 18
2.1. Strategia polityki pieniężnej w 2015 r. 18
2.2. Polityka pieniężna i jej uwarunkowania w 2015 r. 20
2.3. Instrumenty polityki pieniężnej w 2015 r. 24
3. Działania na rzecz stabilności systemu finansowego 31
3.1. Nadzór makroostrożnościowy 31
3.2. Współpraca z instytucjami sieci bezpieczeństwa finansowego 32
3.3. Działania Komitetu Ryzyka Systemowego 33
3.4. Działalność analityczna i badawcza na rzecz systemu finansowego 33
3.5. Międzynarodowa współpraca na rzecz stabilności finansowej 35
3.6. Działania operacyjne NBP na rzecz utrzymania stabilności finansowej 35
4. Działalność emisyjna 37
4.1. Pieniądz gotówkowy w obiegu 37
4.2. Emisja wartości kolekcjonerskich 37
4.3. Wprowadzenie do obiegu zmodernizowanych banknotów 38
4.4. Wycofywanie z obiegu uszkodzonych lub zużytych znaków pieniężnych 39
4.5. Fałszerstwa znaków pieniężnych w walucie polskiej 39
4.6. Zaopatrywanie banków w znaki pieniężne 39
4.7. Działania na rzecz usprawnienia obrotu gotówkowego 39
5. Zarządzanie rezerwami dewizowymi 41
5.1. Poziom oficjalnych aktywów rezerwowych 41
5.2. Strategia zarządzania rezerwami walutowymi 42
5.3. Zarządzanie ryzykiem finansowym w procesie zarządzania rezerwami dewizowymi 43
5.4. Stopa zwrotu z rezerw walutowych 44
5.5. Dochód z działalności inwestycyjnej 46
6. Działalność dewizowa 47

6.1. Rejestr działalności kantorowej 47
6.2. Decyzje w sprawach dewizowych 47
6.3. Kontrola obrotu dewizowego 47
7. Działania na rzecz systemu płatniczego 49
7.1. Realizacja zadań operacyjnych 49
7.2. Działania w zakresie polityki i rozwoju systemu płatniczego 50
7.3. Nadzór nad systemami płatności i infrastrukturą potransakcyjną rynku finansowego 53
7.4. NBP jako udziałowiec krajowych osób prawnych świadczących usługi na rzecz instytucji finansowych 54
8. Obsługa Skarbu Państwa 55
8.1. Rachunki bankowe prowadzone przez NBP 55
8.2. Obsługa zobowiązań i należności zagranicznych budżetu państwa 56
8.3. Obsługa obrotu papierami wartościowymi 57
8.4. Współpraca z Ministerstwem Finansów w ramach Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym 58
9. Działalność analityczno-badawcza 59
9.1. Badania dotyczące polityki pieniężnej, procesów i oczekiwań inflacyjnych 59
9.2. Prace analityczne i koncepcyjne dotyczące procesów gospodarczych zachodzących w strefie euro 60
9.3. Badania przedsiębiorstw i gospodarstw domowych 60
9.4. Inne badania makroekonomiczne 61
9.5. Działalność prognostyczno-badawcza 62
9.6. Działalność Komitetu Badań Ekonomicznych NBP 63
9.7. Konferencje i warsztaty naukowe organizowane przez NBP 63
10. Działalność statystyczna 65
10.1. Podstawowe zadania z zakresu statystyki 65
10.2. Zadania statystyczne wynikające z uczestnictwa NBP w Europejskim Systemie Banków Centralnych i innych instytucjach międzynarodowych 66
11. Działalność edukacyjna i informacyjna 69
11.1. Działalność edukacyjna 69
11.2. Portal Edukacji Ekonomicznej — NBPortal 70
11.3. Działalność informacyjna i promocyjna 71
11.4. Działalność wydawnicza i biblioteczna 72
11.5. Rozpatrywanie petycji, skarg, wniosków i listów 73
12. Działalność legislacyjna 74
12.1. Działalność legislacyjna organów NBP 74
12.2. Udział NBP w pracach organów państwa nad projektami aktów normatywnych i nienormatywnych 74
12.3. Projekty ustaw dotyczących funkcjonowania systemu bankowego 75

12.4. Udział NBP w konsultowaniu projektów opinii Europejskiego Banku Centralnego do projektów unijnych aktów prawnych oraz projektów krajowych aktów prawnych państw członkowskich Unii Europejskiej 76
13. Współpraca międzynarodowa 78
13.1. Realizacja zadań wynikających z członkostwa Polski w Unii Europejskiej 78
13.2. Współpraca z międzynarodowymi instytucjami gospodarczymi i finansowymi 79
14. Działalność wewnętrzna 84
14.1. Zarządzanie kadrami 84
14.2. Zmiany organizacyjne 85
14.3. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym 85
14.4. Działalność inwestycyjna 86
14.5. Obsługa informatyczna systemu bankowego i NBP 86
14.6. Audyt wewnętrzny 87
14.7. Działalność oddziałów okręgowych NBP 87
14.8. Zapewnienie bezpieczeństwa 88
Załączniki 89
1. Skrócone sprawozdanie finansowe NBP na dzień 31 grudnia 2015 roku wraz z opinią niezależnego biegłego rewidenta 90
2. Otoczenie polskiej gospodarki 155
3. Produkt Krajowy Brutto i popyt krajowy 159
4. Ceny towarów i usług konsumpcyjnych 162
5. Bilans płatniczy 166
6. Pieniądz i kredyt 170
7. Lista otwartych seminariów naukowych i wybranych publikacji NBP 173
8. Wyniki głosowania członków Rady Polityki Pieniężnej nad wnioskami i uchwałami 178
9. Schemat organizacyjny NBP według stanu na 31 grudnia 2015 r. 184
Spis najważniejszych skrótów 185

Synteza

1. Zgodnie z art. 227 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej „Centralnym bankiem państwa jest Narodowy Bank Polski. Przysługuje mu wyłączne prawo emisji pieniądza oraz ustalania i realizowania polityki pieniężnej. Narodowy Bank Polski odpowiada za wartość polskiego pieniądza". Podstawowe zadania NBP określa ustawa o Narodowym Banku Polskim i ustawa Prawo bankowe, a także Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz Statut Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego. W 2015 r. NBP działał zgodnie z *Założeniami polityki pieniężnej na rok 2015* oraz *Planem działalności NBP na lata 2015–2017*.

2. *Sprawozdanie* przedstawia realizację przez NBP ustawowych zadań w 2015 r. w następujących obszarach: polityka pieniężna, działania na rzecz stabilności systemu finansowego, działalność emisyjna, zarządzanie rezerwami dewizowymi, działalność dewizowa, działania na rzecz systemu płatniczego, obsługa Skarbu Państwa, działalność analityczno-badawcza, działalność statystyczna, działalność edukacyjna i informacyjna, współpraca międzynarodowa. W *Sprawozdaniu* przedstawiono również działalność legislacyjną, działalność wewnętrzną oraz skrócone sprawozdanie finansowe NBP na dzień 31 grudnia 2015 r. wraz z opinią niezależnego biegłego rewidenta o skróconym sprawozdaniu finansowym NBP.

3. Zgodnie z Konstytucją RP oraz ustawą o Narodowym Banku Polskim organami NBP są: Prezes Narodowego Banku Polskiego, Rada Polityki Pieniężnej i Zarząd Narodowego Banku Polskiego. W 2015 r. strukturę organizacyjną NBP tworzyły: Centrala i 16 jednostek organizacyjnych.

4. W 2015 r. polityka pieniężna NBP była prowadzona zgodnie z *Założeniami polityki pieniężnej na rok 2015*. Podobnie jak w poprzednich latach NBP dążył do utrzymania stabilności cen realizując politykę pieniężną, która sprzyjała jednocześnie utrzymaniu zrównoważonego wzrostu gospodarczego oraz stabilności systemu finansowego. Prowadząc politykę pieniężną NBP nadal wykorzystywał strategię celu inflacyjnego realizowaną w warunkach płynnego kursu walutowego. Od 2004 r. średniookresowy cel inflacyjny ustalony jest na poziomie 2,5% z symetrycznym przedziałem odchyleń o szerokości ± 1 punkt procentowy.

   W 2015 r. wzrost gospodarczy w Polsce był stabilny i jednocześnie szybszy niż w poprzednim roku. Towarzyszyła temu wyraźna poprawa sytuacji na rynku pracy. W efekcie znacząco zwiększyło się zatrudnienie i spadło bezrobocie, a wynagrodzenia i popyt konsumpcyjny systematycznie rosły. Jednocześnie sytuacja finansowa firm była dobra, co – wraz z wysokim poziomem wykorzystania ich zdolności wytwórczych – sprzyjało wzrostowi inwestycji. W takich warunkach następował szybszy niż w wielu innych krajach wzrost akcji kredytowej.

   Mimo relatywnie korzystnej koniunktury gospodarczej w Polsce dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych – podobnie jak w wielu innych krajach – wyraźnie się obniżyła i przez cały 2015 r. była ujemna. Główną przyczyną deflacji był silny spadek cen surowców na rynkach światowych. Spadek cen konsumpcyjnych zwiększał ryzyko utrzymywania się inflacji poniżej celu w średnim okresie. Z tego powodu, w marcu 2015 r. Rada Polityki Pieniężnej obniżyła stopy procentowe NBP o 0,5 pkt proc., w tym stopę referencyjną do poziomu 1,5%. W efekcie stopy procentowe NBP znalazły się na najniższym poziomie w historii. W kolejnych miesiącach Rada utrzymywała stopy procentowe na niezmienionym poziomie.

   W 2015 r. Rada korzystała ze wskazywanej w *Założeniach polityki pieniężnej* elastyczności strategii celu inflacyjnego. Rada brała więc pod uwagę z jednej strony ryzyko związane z wydłużeniem się

okresu utrzymywania się dynamiki cen poniżej celu inflacyjnego, a z drugiej zewnętrzny charakter wstrząsów powodujących odchylenie inflacji od celu. W szczególności Rada uwzględniała to, że do deflacji przyczynił się silny i nieoczekiwany spadek cen surowców na rynkach światowych, który jednocześnie oddziaływał korzystnie na sytuację ekonomiczną większości podmiotów gospodarczych w Polsce. Ponadto Rada brała pod uwagę towarzyszący deflacji stabilny wzrost gospodarczy i wyraźną poprawę sytuacji na rynku pracy. Dodatkowo Rada, dążąc do zapewnienia stabilności cen w dłuższym okresie, starała się ograniczyć ryzyko pojawienia się nierównowag makroekonomicznych. W szczególności Rada uwzględniała w swoich decyzjach to, że zbyt niski poziom stóp procentowych – w warunkach relatywnie dobrej koniunktury – mógłby prowadzić do nadmiernego wzrostu akcji kredytowej i cen aktywów.

5. W 2015 r. NBP realizował politykę pieniężną, wykorzystując zestaw instrumentów przyjęty przez Radę Polityki Pieniężnej w *Założeniach polityki pieniężnej na rok 2015*. Instrumenty dostosowane były do realizowanej strategii polityki pieniężnej, a także utrzymującej się w krajowym sektorze bankowym trwałej nadwyżki płynności. Najważniejsze znaczenie dla realizacji polityki pieniężnej w 2015 r. miała stopa referencyjna NBP. Zmiany jej wysokości wyznaczały kierunek prowadzonej przez bank centralny polityki pieniężnej. Stopa ta określała rentowność operacji otwartego rynku, które stanowiły podstawowe narzędzie wykorzystywane przez NBP do oddziaływania na poziom oprocentowania krótkoterminowych instrumentów rynku pieniężnego. Celem operacyjnym polityki pieniężnej w 2015 r. było dążenie do kształtowania stawki POLONIA w pobliżu stopy referencyjnej NBP. Zasadnicze znaczenie w realizacji tego zadania odgrywały operacje otwartego rynku (podstawowe oraz dostrajające), przeprowadzane z inicjatywy banku centralnego. Za ich pomocą bank centralny dążył do osiągnięcia optymalnych, z punktu widzenia realizacji celu operacyjnego, warunków płynnościowych w sektorze bankowym. Regularnie stosowane były operacje podstawowe, przeprowadzane raz w tygodniu, w formie emisji bonów pieniężnych NBP z 7-dniowym terminem zapadalności. Operacje te służyły absorpcji nadpłynności z sektora bankowego. Za ich pomocą bank centralny wpływał na poziom środków pozostających w dyspozycji banków. Jednocześnie rentowność operacji, równa poziomowi stopy referencyjnej NBP, bezpośrednio oddziaływała na cenę pieniądza wyznaczaną na rynku międzybankowym (w tym na reprezentującą ją stawkę POLONIA). Poza operacjami podstawowymi, w 2015 r. NBP przeprowadzał również dostrajające operacje otwartego rynku, które pełniły rolę uzupełniającą w zakresie realizacji celu operacyjnego polityki pieniężnej. Rentowność operacji dostrajających była równa poziomowi stopy referencyjnej NBP. Operacje dostrajające oferowane były w 2015 r. regularnie w ostatnim dniu roboczym okresu utrzymywania rezerwy obowiązkowej. Ponadto w styczniu 2015 r. NBP przeprowadził 2 operacje dostrajające w trakcie okresu utrzymywania rezerwy obowiązkowej. W 2015 r. banki miały również możliwość uzupełniania niedoborów oraz lokowania nadwyżek środków w banku centralnym, korzystając z kredytu lombardowego oraz depozytu na koniec dnia, oferowanych przez NBP. Rentowności tych instrumentów, tj. stopa depozytowa oraz stopa lombardowa, wyznaczały pasmo wahań dla oprocentowania niezabezpieczonych lokat o terminie *overnight* zawieranych na rynku międzybankowym. Stabilizacji krótkoterminowych rynkowych stóp procentowych sprzyjał również system rezerwy obowiązkowej. Jego uśredniony charakter stwarzał podmiotom swobodę decydowania o wysokości środków gromadzonych na rachunkach w banku centralnym w trakcie okresu rezerwowego. Podstawowa stopa rezerwy obowiązkowej wynosiła 3,5% od wszystkich zobowiązań, z wyjątkiem środków uzyskanych z tytułu transakcji *repo* i *sell-buy-back*, w przypadku których analogiczny parametr wynosił 0,0%. Oprocentowanie środków rezerwy obowiązkowej w 2015 r. wynosiło 0,9 stopy referencyjnej NBP. Stosowany przez

NBP w 2015 r. sposób zarządzania płynnością sektora bankowego za pomocą operacji otwartego rynku oraz możliwość wykorzystywania systemu rezerwy obowiązkowej stwarzały bankom warunki do skutecznego bilansowania własnych pozycji płynnościowych w perspektywie okresu utrzymywania rezerwy obowiązkowej. W efekcie w ograniczonym zakresie wykorzystywane były przez banki operacje depozytowo-kredytowe, oferowane przez NBP. Odzwierciedleniem powyższych uwarunkowań była wysoka efektywność banku centralnego w zakresie realizacji celu operacyjnego polityki pieniężnej w 2015 r. Jej wymiarem było kształtowanie stawki POLONIA na poziomach zbliżonych do wysokości stopy referencyjnej NBP. Średnie absolutne odchylenie POLONII od stopy referencyjnej NBP w 2015 r. wyniosło 12 pb, wobec 11 pb w 2014 r.[1]

6. Poziom krótkoterminowej płynności sektora bankowego, mierzonej jako średnioroczne saldo operacji prowadzonych przez bank centralny (suma emisji bonów pieniężnych NBP i operacji depozytowo-kredytowych) w 2015 r. wyniósł 89 mld 592 mln zł. W porównaniu ze średnim poziomem w 2014 r. nastąpił spadek płynności o 19 mld 224 mln zł. Ograniczenie nadpłynności w 2015 r. spowodowane było wzrostem obiegu pieniądza gotówkowego oraz rezerwy obowiązkowej. W kierunku zwiększenia płynności sektora bankowego wpływała przewaga skupu walut obcych przez NBP nad ich sprzedażą. Bank centralny skupował waluty obce od Ministerstwa Finansów. W 2015 r. średni poziom bonów pieniężnych emitowanych przez NBP wyniósł 89 mld 92 mln zł. Z kwoty tej 98,8 %, tj. 87 mld 984 mln zł stanowiły bony sprzedawane w ramach operacji podstawowych, natomiast 1 mld 108 mln zł stanowiły operacje dostrajające. Średni poziom operacji depozytowo-kredytowych wyniósł 500 mln zł.

7. Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 6 ustawy o Narodowym Banku Polskim do zadań NBP należy „kształtowanie warunków niezbędnych dla rozwoju systemu bankowego". Polski bank centralny realizuje to zadanie w sposób ciągły przez działania na rzecz utrzymania stabilnego i niskiego poziomu inflacji. W 2015 r. NBP współpracował z instytucjami tworzącymi sieć bezpieczeństwa finansowego, tj. z Ministerstwem Finansów (MF), Komisją Nadzoru Finansowego (KNF) i Bankowym Funduszem Gwarancyjnym (BFG) oraz podejmował działania na rzecz rozwoju systemu płatniczego i jego sprawnego funkcjonowania. Bank uczestniczył także w tworzeniu przepisów prawnych dotyczących sektora bankowego, prowadził badania dotyczące krajowego systemu finansowego i współpracował ze Związkiem Banków Polskich.

8. Działania na rzecz stabilności systemu finansowego w 2015 r. polegały przede wszystkim na prowadzeniu badań i analiz z zakresu oceny stabilności systemu finansowego oraz rozwoju krajowego systemu finansowego. Wyniki prac zostały opublikowane m.in. w: *Raporcie o stabilności systemu finansowego*, opracowaniu *Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2014 r.*, raportach *Sytuacja na rynku kredytowym*, *Raporcie o sytuacji na rynku nieruchomości mieszkaniowych i komercyjnych w Polsce w 2014 r*. W 2015 r. weszła w życie ustawa o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym, na mocy której zadania Komitetu Stabilności Finansowej (KSF) zostały rozszerzone o kształtowanie polityki makroostrożnościowej. Pracom w zakresie nadzoru makroostrożnościowego przewodniczy Prezes NBP. W ramach działań na forum międzynarodowym NBP brał udział w pracach Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego.

9. Głównym celem działalności emisyjnej NBP było zapewnienie bezpieczeństwa i płynności obrotu gotówkowego. Wartość pieniądza gotówkowego w obiegu (z kasami banków) wzrosła o 14,2%

[1] Średnie odchylenie stawki POLONIA od stopy referencyjnej NBP zostało przeliczone wg jednolitej bazy 365 dni w roku.

i na koniec grudnia 2015 r. wyniosła 163 mld 225,8 mln zł. W 2015 r. NBP prowadził przygotowania do wprowadzenia do obiegu zmodernizowanych banknotów o nominale 200 zł i do emisji banknotu o wartości nominalnej 500 zł. Ponadto, w ramach działań na rzecz usprawnienia obiegu gotówkowego, NBP rozpoczął publikowanie na stronie internetowej danych dotyczących obrotu gotówkowego oraz udostępnianie bankom i upoważnionym podmiotom indywidualnych informacji w zakresie obrotu gotówkowego. NBP wdrożył ponadto system informatyczny wspomagający zaopatrywanie banków w walutę polską (SESCM). W 2015 r. NBP wyemitował wartości kolekcjonerskie: 9,45 tys. sztuk monet złotych, 285,5 tys. sztuk monet srebrnych oraz 30 tys. sztuk banknotów.

10. Zarządzając rezerwami dewizowymi, NBP dąży do zapewnienia bezpieczeństwa i niezbędnej płynności inwestowanych środków. Jednocześnie — spełniając te kryteria — podejmuje działania służące podwyższeniu dochodowości rezerw. W 2015 r. dochód z działalności inwestycyjnej związanej z zarządzaniem rezerwami dewizowymi, bez uwzględnienia zrealizowanych i niezrealizowanych różnic kursowych, wyniósł 4,1 mld zł. Na osiągniętą stopę zwrotu korzystnie wpłynęła wprowadzona w 2015 r. zmiana struktury walutowej rezerw.

11. Działalność dewizowa NBP polegała na prowadzeniu rejestru działalności kantorowej, wydawaniu decyzji w sprawach dewizowych oraz przeprowadzaniu kontroli: działalności kantorowej (w tym z wypełniania obowiązków nałożonych ustawą o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu), udzielonych indywidualnych zezwoleń dewizowych oraz wykonania obowiązku sprawozdawczego na potrzeby bilansu płatniczego. W 2015 r. przeprowadzono 1707 kontroli obrotu dewizowego i wydano 28 decyzji dewizowych. Według stanu na 31 grudnia 2015 r. w Polsce działały 5022 kantory.

12. Działania NBP na rzecz systemu płatniczego polegały przede wszystkim na prowadzeniu systemów płatności i przeprowadzaniu rozrachunku międzybankowego, organizowaniu rozliczeń pieniężnych, sprawowaniu nadzoru nad systemami płatności i infrastrukturą potransakcyjną rynku finansowego. W 2015 r. NBP rozpoczął prace nad dostosowaniem systemu TARGET2-NBP do wymogów platformy TARGET2-Securities, przyjął dokument określający zaktualizowane zasady sprawowania przez NBP nadzoru systemowego w zakresie systemu płatniczego, pt. *Polityka sprawowania przez NBP nadzoru systemowego w zakresie systemu płatniczego* i uczestniczył w aktualizacji *Programu Rozwoju Obrotu Bezgotówkowego w Polsce na lata 2014—2020* w ramach prac Koalicji na rzecz Obrotu Bezgotówkowego i Mikropłatności.

13. Prowadzona przez NBP obsługa rachunków bankowych przyczyniała się do zapewnienia bezpieczeństwa i płynności rozliczeń środków sektora finansów publicznych. W 2015 r. udostępniono posiadaczom rachunków nowy system bankowości elektronicznej (NBE). W 2015 r. NBP prowadził 14 371 rachunków dla 3111 klientów. Narodowy Bank Polski organizował przetargi sprzedaży, zamiany i odkupu skarbowych papierów wartościowych, a także współpracował z Ministerstwem Finansów w ramach Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym.

14. Badania ekonomiczne prowadzone w NBP w 2015 r. dotyczyły obszarów badawczych zawartych w *Ramowym planie badań ekonomicznych NBP na lata 2013—2016*, tj. stabilności makroekonomicznej, stabilności finansowej oraz metod badań ilościowych. W 2015 r. doskonalono narzędzia prognostyczne oraz przeprowadzono liczne prace modelowe i analityczno-badawcze nad procesami zachodzącymi w polskiej i światowej gospodarce. Zorganizowano sześć międzynarodowych konferencji naukowych oraz 28 otwartych seminariów naukowych.

W 2015 r. w czasopismach z tzw. listy filadelfijskiej[2] opublikowano 21 artykułów naukowych pracowników NBP.

15. W 2015 r. NBP uczestniczył w pracach z zakresu statystyki prowadzonych w EBC i innych instytucjach międzynarodowych. W ramach tych działań NBP wdrożył nowe wymogi sprawozdawcze dla banków obejmujące dane z zakresu aktywów obciążonych (statystyka ostrożnościowa), rozpoczął budowę nowego systemu sprawozdawczego statystyki monetarnej i prowadził prace związane z budową systemu statystyki inwestycji w papiery wartościowe.

16. W 2015 r. w ramach działań edukacyjnych i informacyjnych NBP uczestniczył w realizacji 229 projektów edukacyjnych skierowanych do szerokiego grona odbiorców. Kontynuowano prowadzenie kampanii informacyjnych dotyczących: nowych zabezpieczeń banknotów, korzystania z usług instytucji finansowych niepodlegających szczególnemu nadzorowi państwa i przeciwdziałania wykluczeniu finansowemu. Rozpoczęto nową kampanię pt. *Dbamy o wartość pieniądza*. Przeprowadzono ponadto dwa badania społeczne diagnozujące stan wiedzy ekonomicznej Polaków.

17. W 2015 r. NBP uczestniczył w pracach Komitetu Rady Ministrów, Komitetu do Spraw Europejskich i innych gremiów międzyresortowych oraz współpracował z organami państwa, opiniując projekty aktów prawnych z zakresu polityki gospodarczej i systemu bankowego. W ramach współpracy z EBC Narodowy Bank Polski analizował projekty opinii EBC do projektów aktów prawnych UE i państw członkowskich UE, w tym mających na celu wzmocnienie stabilności finansowej w UE.

18. W 2015 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach gremiów UE, w tym: Rady Ogólnej EBC, Rady Generalnej Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego (*European Systemic Risk Board*, ESRB), komitetów i grup roboczych ESBC oraz ESRB, Rady ECOFIN (w ramach nieformalnych posiedzeń), komitetów i grup roboczych Rady UE oraz Komisji Europejskiej. Koncentrowano się m.in. na zagadnieniach dotyczących unii bankowej, tworzenia unii rynków kapitałowych, nowych sposobów rozliczania płatności w systemie TARGET2 oraz danych statystycznych dotyczących jednostkowych kredytów. NBP współpracował ponadto z instytucjami międzynarodowymi, takimi jak: Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, Bank Światowy, Międzynarodowy Fundusz Walutowy, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju oraz Bank Rozrachunków Międzynarodowych. W 2015 r. Narodowy Bank Polski zwiększył aktywność w pracach Rady Dyrektorów Wykonawczych Banku Światowego i zorganizował w Warszawie, we współpracy z EBOR, spotkanie Pełnego Forum uczestników Inicjatywy Wiedeńskiej 2.

19. W 2015 r. przeciętne zatrudnienie w NBP było niższe o 235 etatów niż w 2014 r. i wyniosło 3387 etatów. Spadek był wynikiem działań na rzecz optymalizacji zatrudnienia w NBP.

20. Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy o Narodowym Banku Polskim *Sprawozdanie finansowe NBP za 2015 r.* zostało zbadane przez biegłego rewidenta, wybranego przez Radę Polityki Pieniężnej. *Skrócone sprawozdanie finansowe NBP na dzień 31 grudnia 2015 roku* wraz z *Opinią niezależnego biegłego rewidenta o skróconym sprawozdaniu finansowym NBP* zawiera załącznik 1.

21. Wynik finansowy NBP na koniec 2015 r. wyniósł 8,3 mld zł, co było rezultatem wypracowania nadwyżki finansowej w kwocie 10,8 mld zł, przy jednoczesnym poniesieniu kosztów dotworzenia

[2] Lista filadelfijska (ISI Master Journal List) — lista czasopism naukowych opracowana i aktualizowana przez Institute for Scientific Information. Zawiera tytuły czasopism, które przeszły proces oceny i są uwzględniane w bazach ISI.

rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w kwocie 2,5 mld zł zgodnie z obowiązującymi NBP regulacjami prawnymi. Wypracowana w 2015 r. nadwyżka finansowa była głównie efektem dodatniego wyniku z różnic kursowych oraz dodatniego wyniku z zarządzania rezerwami dewizowymi pomniejszonych o koszty prowadzonej polityki pieniężnej oraz koszty działania i amortyzacji.

1. Funkcjonowanie organów NBP

Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawą o Narodowym Banku Polskim organami NBP są: Prezes Narodowego Banku Polskiego, Rada Polityki Pieniężnej i Zarząd Narodowego Banku Polskiego.

1.1. Prezes Narodowego Banku Polskiego

W 2015 r. Prezes Narodowego Banku Polskiego w ramach swoich obowiązków przewodniczył Radzie Polityki Pieniężnej i Zarządowi NBP, a także uczestniczył w posiedzeniach międzynarodowych instytucji bankowych i finansowych. Reprezentując Narodowy Bank Polski i Rzeczpospolitą Polską w kontaktach z instytucjami zagranicznymi, Prezes NBP brał udział w następujących spotkaniach:

- posiedzeniach Rady Ogólnej Europejskiego Banku Centralnego,
- Dorocznym Spotkaniu Rady Gubernatorów Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju,
- posiedzeniach Rady Gubernatorów Banku Światowego i Międzynarodowego Funduszu Walutowego,
- nieformalnych posiedzeniach Rady ECOFIN,
- posiedzeniach Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego i posiedzeniach Komitetu Sterującego Rady,
- posiedzeniach Gubernatorów Banku Rozrachunków Międzynarodowych w Bazylei,
- posiedzeniach Komitetu Sterującego i Forum Plenarnego Inicjatywy Wiedeńskiej 2.

W 2015 r. Prezes NBP wydał:

- 23 zarządzenia, w tym m.in. dotyczące zmiany zarządzenia w sprawie zakresu, trybu i terminów przekazywania przez banki objęte obowiązkowym systemem gwarantowania informacji do Bankowego Funduszu Gwarancyjnego;
- 5 obwieszczeń dotyczących: ogłoszenia wykazu walut wymienialnych; ogłoszenia jednolitego tekstu zarządzenia Prezesa Narodowego Banku Polskiego w sprawie sposobu i trybu przeliczania, sortowania, pakowania i oznaczania opakowań banknotów i monet oraz wykonywania czynności związanych z zaopatrywaniem banków w te znaki; ogłoszenia jednolitego tekstu uchwały Zarządu Narodowego Banku Polskiego w sprawie sposobu wyliczania i ogłaszania bieżących kursów walut obcych; ogłoszenia jednolitego tekstu uchwały Zarządu Narodowego Banku Polskiego w sprawie kryteriów uczestnictwa banków krajowych, oddziałów banków zagranicznych oraz oddziałów instytucji kredytowych w operacjach otwartego rynku prowadzonych przez Narodowy Bank Polski; ogłoszenia bilansu oraz rachunku zysków i strat Narodowego Banku Polskiego za 2014 r.

Ponadto Prezes NBP, jako przełożony pracowników, brał udział w kształtowaniu i realizowaniu polityki kadrowej, a także sprawował nadzór nad przestrzeganiem standardów pracy w NBP.

1.2. Rada Polityki Pieniężnej

Rada Polityki Pieniężnej*	
Przewodniczący	Marek Belka
Członkowie:	Andrzej Bratkowski
	Elżbieta Chojna-Duch
	Adam Glapiński
	Jerzy Hausner
	Andrzej Kaźmierczak
	Jerzy Osiatyński
	Andrzej Rzońca
	Jan Winiecki
	Anna Zielińska-Głębocka

* W styczniu 2016 r. zakończyły się kadencje członków RPP: Andrzeja Bratkowskiego, Elżbiety Chojny-Duch, Jerzego Hausnera, Andrzeja Rzońcy oraz Jana Winieckiego. W lutym 2016 r. zakończyły się kadencje członków RPP: Anny Zielińskiej-Głębockiej, Adama Glapińskiego oraz Andrzeja Kaźmierczaka. W styczniu 2016 r. zostali powołani następujący członkowie RPP: Eugeniusz Gatnar, Jerzy Kropiwnicki i Marek Chrzanowski, w lutym 2016 r.: Grażyna Ancyparowicz, Eryk Łon, Łukasz Hardt i Kamil Zubelewicz, w marcu 2016 r. — Jerzy Żyżyński.

W 2015 r. Rada Polityki Pieniężnej działała zgodnie z *Założeniami polityki pieniężnej na rok 2015*.

W 2015 r. RPP odbyła 22 posiedzenia (w tym 11 decyzyjnych), na których podjęła 7 uchwał normatywnych i jedną uchwałę nienormatywną. Uchwały RPP były publikowane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej *Monitor Polski* i Dzienniku Urzędowym Narodowego Banku Polskiego.

Rada Polityki Pieniężnej podjęła jedną uchwałę w sprawie stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych, oprocentowania lokaty terminowej oraz stopy redyskontowej weksli w Narodowym Banku Polskim. Wysokość stóp procentowych NBP na koniec 2014 i 2015 r. przedstawia Tabela 1.

Tabela 1. Wysokość stóp procentowych NBP na koniec 2014 i 2015 r. (w %)

Stopa referencyjna		Stopa lombardowa		Stopa depozytowa		Stopa redyskonta weksli	
31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015
2,00	1,50	3,00	2,50	1,00	0,50	2,25	1,75

Źródło: NBP.

Pozostałe uchwały RPP dotyczyły:

- przyjęcia sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2014,
- oceny działalności Zarządu Narodowego Banku Polskiego w zakresie realizacji założeń polityki pieniężnej na rok 2014,

- zatwierdzenia sprawozdania z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2014 r.,
- przyjęcia rocznego sprawozdania finansowego Narodowego Banku Polskiego sporządzonego na dzień 31 grudnia 2014 r.,
- ustalenia założeń polityki pieniężnej na rok 2016,
- zatwierdzenia planu finansowego Narodowego Banku Polskiego na rok 2016,
- wyboru biegłego rewidenta badającego roczne sprawozdanie finansowe Narodowego Banku Polskiego za rok obrotowy 2015 i 2016.

Realizując obowiązek wynikający z art. 23 ustawy o Narodowym Banku Polskim, RPP przyjęła następujące dokumenty:

- bilanse płatnicze Rzeczypospolitej Polskiej za III i IV kwartał 2014 r. oraz za I i II kwartał 2015 r.,
- *Międzynarodową pozycję inwestycyjną Polski w 2014 r.*,
- *Prognozę bilansu płatniczego Rzeczypospolitej Polskiej na 2016 r.*,
- *Opinię do projektu ustawy budżetowej na rok 2016*[3].

Rada rozpatrywała także projekcje inflacji i przyjęła trzy *Raporty o inflacji* (w marcu, lipcu i listopadzie).

W 2015 r. członkowie RPP uczestniczyli w:

- spotkaniach z prezesami banków centralnych krajów sprawujących prezydencję w Radzie Unii Europejskiej (Banku Łotwy i Banku Luksemburga),
- spotkaniu z Prezesem Zarządu Banku Gospodarstwa Krajowego,
- spotkaniu z przedstawicielami Komisji Nadzoru Finansowego, które było poświęcone omówieniu *Raportu o sytuacji banków w 2014 roku*,
- spotkaniach z przebywającymi w Polsce misjami MFW i OECD,
- spotkaniach z analitykami rynkowymi,
- konferencjach i seminariach organizowanych przez instytucje międzynarodowe i banki centralne.

[3] *Opinia do projektu ustawy budżetowej na rok 2016* została przyjęta przez RPP w dniu 14 stycznia 2016 r.

1.3. Zarząd Narodowego Banku Polskiego

Zarząd NBP	
Przewodniczący	Marek Belka
Wiceprezes NBP — Pierwszy Zastępca Prezesa NBP	Piotr Wiesiołek
Wiceprezes NBP	Anna Trzecińska
Członkowie*:	Jacek Bartkiewicz
	Eugeniusz Gatnar**
	Ryszard Kokoszczyński***
	Andrzej Raczko
	Paweł Samecki
	Katarzyna Zajdel-Kurowska
	Małgorzata Zaleska****

* Z dniem 1 marca 2016 r. Adam Glapiński został powołany na członka Zarządu NBP.
** W związku ze złożoną rezygnacją Eugeniusz Gatnar został odwołany z dniem 22 stycznia 2016 r. z funkcji członka Zarządu NBP.
*** Z dniem 4 sierpnia 2015 r. Ryszard Kokoszczyński został powołany na członka Zarządu NBP.
**** Z dniem 3 sierpnia 2015 r. zakończyła się kadencja Małgorzaty Zaleskiej.

Zgodnie z ustawą o NBP działalnością Narodowego Banku Polskiego kieruje Zarząd NBP. Podejmuje on uchwały w sprawach niezastrzeżonych do wyłącznej kompetencji innych organów NBP oraz realizuje uchwały RPP. W 2015 r. Zarząd NBP realizował podstawowe zadania zgodnie z *Założeniami polityki pieniężnej na rok 2015*, *Planem działalności Narodowego Banku Polskiego na lata 2015–2017* i *Planem finansowym Narodowego Banku Polskiego na rok 2015*.

Zgodnie z ustawą o Narodowym Banku Polskim Zarząd NBP rozpatrywał projekty uchwał i materiały kierowane na posiedzenia RPP, dotyczące w szczególności:

- projekcji inflacji i PKB,
- bieżącej sytuacji makroekonomicznej w kraju, w tym przebiegu procesów inflacyjnych, sytuacji sektora finansów publicznych, sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstw i gospodarstw domowych, sytuacji na rynkach: pracy, nieruchomości, finansowym i kredytowym,
- bieżącej sytuacji na światowych rynkach finansowych, w tym rynkach finansowych strefy euro oraz krajów Europy Środkowej i Wschodniej,
- stabilności systemu finansowego w Polsce, w tym oceny funkcjonowania i perspektyw rozwoju systemu bankowego,
- płynności sektora bankowego oraz instrumentów polityki pieniężnej,
- sytuacji na rynku międzybankowym oraz operacji otwartego rynku.

Ponadto Zarząd NBP omawiał zagadnienia dotyczące: działalności emisyjnej, zarządzania rezerwami dewizowymi, funkcjonowania polskiego systemu płatniczego, działalności analityczno-badawczej NBP oraz działalności edukacyjnej.

W 2015 r. Zarząd NBP odbył 56 posiedzeń. Podjął 93 uchwały (w tym 61 uchwał normatywnych) oraz 192 uchwały zarządcze.

Uchwały podjęte przez Zarząd NBP dotyczyły w szczególności:

- zasad i trybu naliczania oraz utrzymywania rezerwy obowiązkowej,
- sposobu wykonywania zadań z zakresu rachunkowości w Narodowym Banku Polskim,
- przeznaczenia funduszu rezerwowego Narodowego Banku Polskiego na pokrycie straty bilansowej Narodowego Banku Polskiego,
- regulaminu prowadzenia przez Narodowy Bank Polski rachunków i kont depozytowych bonów skarbowych i bonów pieniężnych NBP w systemie SKARBNET4 oraz przeprowadzania w tym systemie operacji na papierach wartościowych,
- regulaminu refinansowania banków kredytem lombardowym oraz kredytem w ciągu dnia operacyjnego przez Narodowy Bank Polski,
- warunków i zasad sprzedaży przez Narodowy Bank Polski monet, banknotów i numizmatów przeznaczonych na cele kolekcjonerskie oraz na inne cele,
- operacji kasowo-skarbcowych w Narodowym Banku Polskim,
- trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki do Narodowego Banku Polskiego danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz oceny sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora bankowego,
- prowizji i opłat bankowych stosowanych przez Narodowy Bank Polski,
- zarządzania ryzykiem operacyjnym w Narodowym Banku Polskim,
- regulaminu organizacyjnego Narodowego Banku Polskiego.

Ponadto Zarząd NBP przyjął uchwały zarządcze, które w szczególności dotyczyły:

- umowy pomiędzy NBP a Narodowym Bankiem Ukrainy dotyczącej otwarcia linii *swapowej* dla walut złotego i hrywny,
- przedłużenia obowiązywania umowy pożyczki dwustronnej zawartej pomiędzy NBP a MFW,
- współpracy z Ministerstwem Finansów w zakresie wystąpienia do MFW w sprawie Elastycznej Linii Kredytowej,
- przedłużenia na 2016 r. umowy ze Światowym Forum Gospodarczym w zakresie *Globalnego Raportu Konkurencyjności 2015—2016*,
- podpisania umowy pomiędzy NBP a Polską Wytwórnią Papierów Wartościowych SA w sprawie wykonania prac przygotowawczych dotyczących banknotu o wartości nominalnej 500 zł,
- podjęcia działań dotyczących częściowej koncentracji przeliczania i sortowania banknotów,
- podjęcia działań zmierzających do przystąpienia Narodowego Banku Polskiego do uczestnictwa w systemie *Express Elixir*.

1.4. Plan działalności NBP

W 2015 r. realizowano *Plan działalności Narodowego Banku Polskiego na lata 2015—2017*, uchwalony przez Zarząd NBP 23 października 2014 r. W *Planie* określono cele NBP na najbliższe lata i zadania służące ich realizacji.

Zgodnie z zasadami planowania działalności w NBP, Zarząd NBP uchwalił *Plan działalności Narodowego Banku Polskiego na lata 2016—2018*, który obowiązuje od 1 stycznia 2016 r.

2. Polityka pieniężna[4]

Przedkładając *Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej* Rada Polityki Pieniężnej wypełnia zobowiązanie zawarte w art. 227 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej do złożenia Sejmowi sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej w ciągu 5 miesięcy od zakończenia roku budżetowego. Zgodnie z art. 53 ustawy o Narodowym Banku Polskim Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej publikowane jest w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski".

Sprawozdanie prezentuje główne elementy realizowanej strategii polityki pieniężnej, opis uwarunkowań makroekonomicznych i decyzji podejmowanych w zakresie polityki pieniężnej w roku objętym sprawozdaniem, a także opis stosowanych instrumentów polityki pieniężnej.

Do Sprawozdania dołączono załączniki, w których przedstawiono kształtowanie się istotnych zmiennych makroekonomicznych, a także *Opisy dyskusji na posiedzeniach decyzyjnych Rady Polityki Pieniężnej*[5] i wyniki głosowania członków Rady nad wnioskami i uchwałami w roku objętym sprawozdaniem.

Przy ocenie polityki pieniężnej *ex post* należy brać pod uwagę jej uwarunkowania, w tym przede wszystkim to, że decyzje władz monetarnych wpływają na gospodarkę ze znacznym opóźnieniem, a jednocześnie są podejmowane w warunkach niepewności dotyczącej przyszłych procesów makroekonomicznych. Należy także uwzględniać to, że w gospodarce występują wstrząsy makroekonomiczne, które — choć pozostają poza kontrolą krajowej polityki pieniężnej — mogą w znacznej mierze wpływać na sytuację gospodarczą i procesy inflacyjne w kraju w krótkim, a niekiedy także w średnim okresie.

2.1. Strategia polityki pieniężnej w 2015 r.

W 2015 r. Rada Polityki Pieniężnej — zgodnie z *Założeniami polityki pieniężnej* — dążyła do utrzymania stabilności cen prowadząc politykę pieniężną, która sprzyjała jednocześnie utrzymaniu zrównoważonego wzrostu gospodarczego oraz stabilności systemu finansowego. W ten sposób Rada realizowała podstawowe zobowiązania Narodowego Banku Polskiego zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawie o Narodowym Banku Polskim. Zgodnie z art. 227 ust. 1 Konstytucji RP „Narodowy Bank Polski odpowiada za wartość polskiego pieniądza". Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim w art. 3 ust. 1 stanowi, że „podstawowym celem

[4] Rozdział *Polityka pieniężna* jest *Sprawozdaniem z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2015*, które Rada Polityki Pieniężnej przyjęła na posiedzeniu w dniu 5 maja 2016 r. Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 5, art. 12, art. 16, art. 17 ust. 3 pkt 1 i ust. 4 pkt 2 i 4, art. 23—24 oraz przepisów rozdziału 6 ustawy o NBP.

[5] Załącznik *Opisy dyskusji na posiedzeniach decyzyjnych Rady Polityki Pieniężnej* nie został dołączony do *Sprawozdania z działalności NBP* z uwagi na jego obszerność. Jest dostępny w dokumencie źródłowym oraz na stronie internetowej NBP.

działalności NBP jest utrzymanie stabilnego poziomu cen, przy jednoczesnym wspieraniu polityki gospodarczej Rządu, o ile nie ogranicza to podstawowego celu NBP".

Stabilność cen jest współcześnie rozumiana jako niska, ale dodatnia dynamika cen, która nie wywiera niekorzystnego wpływu na decyzje podejmowane przez uczestników życia gospodarczego, w tym decyzje dotyczące inwestowania i oszczędzania. Zagrożeniem dla stabilności cen jest zarówno nadmierna inflacja, jak i długotrwała deflacja, przede wszystkim gdy towarzyszy jej niski wzrost gospodarczy lub stagnacja.

Rada Polityki Pieniężnej dąży do zapewnienia stabilności cen wykorzystując strategię celu inflacyjnego. Od 2004 r. Rada realizuje średniookresowy cel inflacyjny na poziomie 2,5% z symetrycznym przedziałem odchyleń o szerokości ± 1 punkt procentowy. W tym okresie przeciętny poziom inflacji cen towarów i usług konsumpcyjnych wyniósł w Polsce 2,3% rocznie, a więc był zbliżony do celu NBP, choć w niektórych latach dynamika cen znajdowała się poza przedziałem odchyleń od celu. Jednocześnie tempo wzrostu gospodarczego było stosunkowo stabilne, a w gospodarce nie powstały istotne nierównowagi makroekonomiczne. Wskazuje to na skuteczność strategii celu inflacyjnego w zapewnieniu długookresowej stabilności cen przy jednoczesnym wspieraniu zrównoważonego wzrostu gospodarczego.

Uwzględniając średniookresowy charakter celu inflacyjnego Rada dopuszcza okresowe odchylanie się dynamiki cen od celu ze względu na występowanie wstrząsów w gospodarce. Reakcja polityki pieniężnej na wstrząsy i spowodowane nimi odchylenia inflacji od celu zależy od przyczyn i charakteru tych wstrząsów oraz oceny trwałości ich skutków, w tym wpływu na procesy cenotwórcze i oczekiwania inflacyjne. Rada w sposób elastyczny określa długość horyzontu powrotu inflacji do celu w zależności od natury wstrząsu, jego trwałości oraz ogólnej oceny ryzyka, jakie dany wstrząs stanowi zarówno dla średniookresowej stabilności cen, jak i szerzej rozumianej stabilności makroekonomicznej w dłuższym okresie.

Doświadczenia globalnego kryzysu finansowego wskazują, że stabilizowanie inflacji na niskim poziomie jest bardzo ważnym, ale niewystarczającym warunkiem utrzymywania równowagi w gospodarce. Zapewnienie stabilności makroekonomicznej wymaga bowiem prowadzenia polityki pieniężnej w taki sposób, aby — dążąc do stabilizacji inflacji na niskim poziomie — ograniczać jednocześnie ryzyko narastania nierównowag w gospodarce, w tym w szczególności w systemie finansowym. Rada prowadzi więc politykę pieniężną w taki sposób, aby wspierać stabilność systemu finansowego, która jest niezbędna do zapewnienia stabilności cen w dłuższym okresie oraz umożliwia niezakłócone funkcjonowanie mechanizmu transmisji polityki pieniężnej. W związku z tym Rada uwzględnia w swoich decyzjach kształtowanie się cen aktywów, zwłaszcza cen nieruchomości, oraz dynamikę akcji kredytowej. Wspieranie stabilności systemu finansowego wymaga — szczególnie w warunkach silnych wstrząsów zewnętrznych — wydłużenia horyzontu realizacji celu inflacyjnego.

Rada realizuje strategię celu inflacyjnego w warunkach płynnego kursu walutowego. System płynnego kursu nie wyklucza interwencji na rynku walutowym, gdy jest to niezbędne do

zapewnienia stabilności makroekonomicznej i finansowej kraju, co sprzyja średniookresowej realizacji celu inflacyjnego.

2.2. Polityka pieniężna i jej uwarunkowania w 2015 r.

W 2015 r. wzrost gospodarczy w Polsce był stabilny i jednocześnie szybszy niż w poprzednim roku. Towarzyszyła temu wyraźna poprawa sytuacji na rynku pracy. W efekcie znacząco zwiększyło się zatrudnienie i spadło bezrobocie, a wynagrodzenia i popyt konsumpcyjny systematycznie rosły. Jednocześnie sytuacja finansowa firm była dobra, co — wraz z wysokim poziomem wykorzystania ich zdolności wytwórczych — sprzyjało wzrostowi inwestycji. W takich warunkach następował szybszy niż w wielu innych krajach wzrost akcji kredytowej.

Mimo relatywnie korzystnej koniunktury gospodarczej w Polsce dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych — podobnie jak w wielu innych krajach — wyraźnie się obniżyła i przez cały 2015 r. była ujemna. Spadek cen zwiększał ryzyko utrzymywania się inflacji poniżej celu w średnim okresie. Z tego powodu, w marcu 2015 r. Rada obniżyła stopy procentowe NBP o 0,5 pkt proc., w tym stopę referencyjną do poziomu 1,5%. W efekcie stopy procentowe NBP znalazły się na najniższym poziomie w historii. W kolejnych miesiącach Rada pozostawiła stopy procentowe na niezmienionym poziomie.

W 2015 r. Rada dążyła do utrzymania stabilności cen korzystając przy tym ze wskazywanej w *Założeniach polityki pieniężnej* elastyczności strategii celu inflacyjnego. Rada brała więc pod uwagę z jednej strony ryzyko związane z wydłużeniem się okresu utrzymywania się dynamiki cen poniżej celu inflacyjnego, a z drugiej zewnętrzny charakter wstrząsów powodujących odchylenie inflacji od celu. W szczególności Rada uwzględniała to, że do deflacji przyczynił się silny i nieoczekiwany spadek cen surowców na rynkach światowych, który jednocześnie oddziaływał korzystnie na sytuację ekonomiczną większości podmiotów gospodarczych w Polsce. Ponadto Rada brała pod uwagę towarzyszący deflacji stabilny wzrost gospodarczy i wyraźną poprawę sytuacji na rynku pracy. Dodatkowo Rada, dążąc do zapewnienia stabilności cen w dłuższym okresie, starała się jednocześnie ograniczyć ryzyko pojawienia się nierównowag makroekonomicznych. W szczególności Rada uwzględniała w swoich decyzjach to, że zbyt niski poziom stóp procentowych — w warunkach relatywnie dobrej koniunktury — mógłby prowadzić do nadmiernego wzrostu akcji kredytowej i cen aktywów.

Poniżej przedstawiono najważniejsze uwarunkowania decyzji Rady w poszczególnych kwartałach 2015 r.

Dane napływające w I kw. 2015 r. wskazywały na utrzymanie się umiarkowanego wzrostu aktywności ekonomicznej na świecie, przy czym stan koniunktury w poszczególnych gospodarkach był zróżnicowany. W strefie euro, będącej głównym partnerem handlowym Polski, dynamika PKB pozostawała niska, a napływające informacje sygnalizowały jedynie powolne ożywienie aktywności w kolejnych kwartałach. W Stanach Zjednoczonych wzrost gospodarczy był wyraźnie wyższy niż w strefie euro, a perspektywy koniunktury były korzystne. Z kolei w największych gospodarkach

wschodzących, w tym w Chinach, dynamika PKB — po spowolnieniu w poprzednich kwartałach — była relatywnie niska. Ceny surowców energetycznych na rynkach światowych obniżyły się, zaś ceny surowców rolnych — po spadku w poprzednim roku — utrzymywały się na relatywnie niskim poziomie. Spadek cen surowców w warunkach umiarkowanego tempa wzrostu gospodarczego na świecie przyczyniał się do obniżenia dynamiki cen w wielu krajach. W szczególności w strefie euro i większości krajów Europy Środkowo-Wschodniej roczna dynamika cen spadła poniżej zera.

Główne banki centralne nadal prowadziły silnie ekspansywną politykę pieniężną, utrzymując stopy procentowe w pobliżu zera. Europejski Bank Centralny (EBC) istotnie zwiększył skalę skupu aktywów, w szczególności rozszerzając jego zakres o obligacje skarbowe krajów strefy euro. Natomiast Rezerwa Federalna (Fed) wskazywała na możliwość podwyższenia stóp w 2015 r. Dywergencja polityki pieniężnej EBC i Fed przyczyniła się do aprecjacji dolara amerykańskiego względem euro. W tym samym kierunku oddziaływało pogorszenie nastrojów na międzynarodowych rynkach finansowych, które przyczyniło się także do zwiększenia presji aprecjacyjnej na kursy innych walut postrzeganych jako bezpieczne, zwłaszcza franka szwajcarskiego. Skłoniło to Szwajcarski Bank Narodowy do rezygnacji z asymetrycznego celu kursowego względem euro i obniżenia stóp procentowych poniżej zera. W konsekwencji uwolnienia kursu franka szwajcarskiego, nastąpiła gwałtowna i silna jego aprecjacja wobec euro i wielu innych walut, w tym złotego.

W Polsce wstępne dane o rachunkach narodowych za 2014 r. sygnalizowały, że dynamika PKB w IV kw. nieznacznie się obniżyła, utrzymując się jednak powyżej 3%. Głównym motorem wzrostu PKB był rosnący popyt krajowy. Dynamika inwestycji w gospodarce pozostawała wysoka, a wzrost popytu konsumpcyjnego – stabilny. Wzrost konsumpcji wspierany był przez rosnące zatrudnienie oraz wzrost akcji kredytowej. Mimo tego, przejściowo zwiększyła się niepewność co do perspektyw wzrostu aktywności gospodarczej w Polsce. Czynnikami niepewności były z jednej strony pogarszające się perspektywy gospodarek rozwijających się, a z drugiej strony przejściowy wzrost zmienności na rynkach finansowych, w tym istotna deprecjacja złotego wobec franka szwajcarskiego zwiększająca poziom zadłużenia gospodarstw domowych posiadających zobowiązania w tej walucie.

Wobec jedynie umiarkowanego tempa wzrostu płac, a także braku presji popytowej w gospodarce, spadek cen surowców na rynkach światowych przyczynił się do pogłębienia deflacji, widocznej zarówno w dynamice cen konsumpcyjnych, jak i cen produkcji sprzedanej. Jednocześnie oczekiwania inflacyjne przedsiębiorstw i gospodarstw domowych pozostawały bardzo niskie. W rezultacie istotnie wydłużył się prognozowany okres utrzymywania się dynamiki cen poniżej celu, na co wskazywała także marcowa projekcja NBP.

W świetle tych uwarunkowań, w tym zwłaszcza wydłużającego się oczekiwanego okresu deflacji i wyraźnego wzrostu ryzyka pozostania inflacji poniżej celu w średnim okresie, w marcu 2015 r. Rada zdecydowała się na dokonanie wspomnianej wcześniej obniżki stóp NBP o 0,5 pkt proc. Decydując o skali obniżenia stóp procentowych Rada brała pod uwagę z jednej strony ryzyko związane z wydłużeniem się okresu utrzymywania się dynamiki cen poniżej celu inflacyjnego, a z drugiej ryzyko pojawienia się nierównowag makroekonomicznych, do których mógłby przyczynić się niski

poziom stóp procentowych, w tym głównie ryzyko zbyt szybkiego wzrostu akcji kredytowej oraz nadmiernego wzrostu cen aktywów. Wraz z obniżeniem stóp procentowych Rada zasygnalizowała, że w kolejnych kwartałach stopy procentowe NBP pozostaną prawdopodobnie stabilne. Taki sygnał miał ograniczyć niepewność dotyczącą przyszłej polityki pieniężnej.

W II kw. wzrost aktywności gospodarczej na świecie pozostawał umiarkowany, przy czym poprawiły się perspektywy wzrostu PKB w strefie euro, choć pod koniec tego kwartału nasiliły się obawy o wypłacalność Grecji. Jednocześnie dane dotyczące gospodarki amerykańskiej wskazywały na możliwe osłabienie dynamiki wzrostu gospodarczego w tym kraju. Z kolei w większości największych gospodarek wschodzących dynamika aktywności gospodarczej obniżała się. Po silnym i długotrwałym spadku, ceny ropy naftowej na rynkach światowych wzrosły w II kw. 2015 r. Przyczyniło się to do osłabienia tendencji dezinflacyjnych w wielu krajach, w tym do wzrostu dynamiki cen w strefie euro. Mimo to inflacja na świecie była bardzo niska, a w wielu gospodarkach europejskich – ujemna. W tych warunkach główne banki centralne utrzymywały stopy procentowe w pobliżu zera, a EBC kontynuował program skupu aktywów. Jednocześnie – ze względu na pogorszenie perspektyw koniunktury w Stanach Zjednoczonych – odsunął się oczekiwany termin pierwszej podwyżki stóp procentowych przez Fed. W konsekwencji w warunkach poprawy koniunktury w strefie euro w II kw. wyhamowała aprecjacja dolara względem euro, pomimo wzrostu obaw o sytuację gospodarczą Grecji.

Dane dotyczące gospodarki krajowej wskazywały na pewne przyspieszenie wzrostu PKB w I kw., czemu sprzyjał wzrost dynamiki eksportu wspierany przez poprawę koniunktury w strefie euro. Głównym czynnikiem wzrostu PKB w I kw. pozostał wzrost popytu krajowego, w tym konsumpcji i inwestycji, postępujący w warunkach poprawy sytuacji na rynku pracy, dobrej sytuacji finansowej przedsiębiorstw, wysokiego wykorzystania zdolności produkcyjnych oraz wzrostu akcji kredytowej dla sektora prywatnego. Ze względu na wciąż ujemną — choć stopniowo malejącą — lukę popytową, w gospodarce polskiej nie występowała presja popytowa. Równocześnie wobec niskich cen surowców i jedynie umiarkowanej dynamiki płac nominalnych nie było presji kosztowej. W rezultacie roczna dynamika cen konsumpcyjnych pozostawała ujemna, jakkolwiek wraz ze wzrostem cen surowców na rynkach światowych, szczególnie energetycznych i rolnych, skala deflacji w II kw. stopniowo się zmniejszała. Oczekiwania inflacyjne gospodarstw domowych oraz przedsiębiorstw pozostawały na bardzo niskim poziomie.

Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania, w tym zmniejszającą się skalę deflacji, przyspieszenie wzrostu PKB w I kw. oraz postępującą poprawę sytuacji na rynku pracy, a także istotne obniżenie stóp procentowych w poprzednich kwartałach, Rada utrzymała stopy procentowe na niezmienionym poziomie w II kw. 2015 r.

Dane napływające w III i IV kw. wskazywały na utrzymujący się umiarkowany wzrost aktywności gospodarczej na świecie. W strefie euro tempo wzrostu gospodarczego ustabilizowało się po jego pewnym przyspieszeniu w II kw., a w Stanach Zjednoczonych dynamika PKB — pomimo pewnego spowolnienia w II połowie 2015 r. — pozostała wyższa niż w strefie euro. Z kolei dane napływające

z Chin sygnalizowały postępujące spowolnienie gospodarcze. Wraz z pogłębieniem się recesji w Rosji i Brazylii spowodowało to nasilenie obaw dotyczących perspektyw wzrostu w gospodarkach wschodzących. Wzrost ryzyka silniejszego spowolnienia w gospodarkach wschodzących przyczynił się do pogorszenia nastrojów na rynkach finansowych i — w efekcie — istotnego spadku cen wielu aktywów, w tym deprecjacji kursów walut tych gospodarek oraz wzrostu rentowności ich obligacji. Znalazło to także odzwierciedlenie w spadku cen aktywów w Polsce oraz deprecjacji złotego. Ponadto na rynkach światowych ponownie i nieoczekiwanie obniżyły się ceny większości surowców, w tym ropy naftowej i surowców rolnych.

Wobec umiarkowanej aktywności gospodarczej na świecie oraz spadających cen surowców, dynamika cen w wielu krajach była nadal bardzo niska w II połowie roku. W Stanach Zjednoczonych i strefie euro była ona zbliżona do zera. W tych warunkach EBC kontynuował program skupu aktywów sygnalizując możliwość dalszego poluzowania polityki pieniężnej. Natomiast Fed sygnalizował możliwość podwyższenia stóp procentowych ze względu na postępującą poprawę sytuacji na rynku pracy, co ostatecznie nastąpiło w grudniu. Z kolei Bank Chin zdewaluował juana, co wraz z podwyższeniem stóp procentowych w Stanach Zjednoczonych dodatkowo oddziaływało w kierunku osłabienia walut niektórych gospodarek wschodzących.

W Polsce, utrzymywał się stabilny wzrost gospodarczy, a dane dotyczące IV kw. wskazywały na możliwość przyspieszenia dynamiki PKB. Głównym motorem wzrostu gospodarczego był nadal popyt konsumpcyjny, wspierany przez dobrą sytuację na rynku pracy, poprawę nastrojów konsumenckich oraz przyrost kredytu dla gospodarstw domowych. Do wzrostu PKB przyczyniał się także utrzymujący się – choć niższy niż w I połowie roku – wzrost inwestycji. Rosnącym nakładom inwestycyjnym firm sprzyjała dobra sytuacja finansowa przedsiębiorstw oraz wysoki stopień wykorzystania zdolności produkcyjnych. Jednocześnie skłonność firm do inwestowania była ograniczana przez niepewność dotyczącą perspektyw koniunktury za granicą. Wkład eksportu netto do wzrostu PKB wyraźnie się obniżył, do czego przyczyniło się spowolnienie wzrostu w gospodarkach wschodzących.

Ze względu na wciąż ujemną — choć stopniowo malejącą — lukę popytową, w gospodarce polskiej nie występowała presja popytowa. Równocześnie ponowny spadek cen surowców na rynkach światowych i umiarkowana dynamika płac nominalnych ograniczały presję kosztową, co znajdowało odzwierciedlenie w nadal ujemnej dynamice cen produkcji sprzedanej. W rezultacie roczna dynamika cen konsumpcyjnych pozostawała ujemna, choć skala deflacji była niższa niż w poprzednich kwartałach. Oczekiwania inflacyjne kształtowały się natomiast na stabilnym, choć wciąż bardzo niskim, poziomie.

W III i IV kw. Rada oceniała, że utrzymywanie się stabilnego wzrostu gospodarczego w Polsce wspieranego przez postępującą poprawę sytuacji na rynku pracy oraz wzrost aktywności w strefie euro będzie oddziaływać w kierunku stopniowego wzrostu dynamiki cen w średnim okresie. Jednocześnie źródłem niepewności dotyczącej kształtowania się cen pozostawało ryzyko silniejszego spowolnienia w gospodarkach wschodzących i wpływ tego spowolnienia na światową koniunkturę,

a także dalszy spadek cen surowców i utrzymywanie się niskiej inflacji w otoczeniu polskiej gospodarki. Wobec takich uwarunkowań w II połowie 2015 r. Rada utrzymywała stopy procentowe NBP na niezmienionym poziomie, uznając że — mimo przedłużającej się deflacji — postępująca poprawa na rynku pracy oraz stabilny wzrost gospodarczy ograniczały ryzyko pojawienia się negatywnych skutków odchylania się dynamiki cen od celu inflacyjnego. Jednocześnie w opinii Rady ustalona wysokość stóp procentowych ograniczała ryzyko dla stabilności cen w dłuższym okresie i przeciwdziałała pojawieniu się nierównowag makroekonomicznych. W szczególności taki poziom stóp procentowych ograniczał ryzyko nadmiernego wzrostu akcji kredytowej i cen aktywów.

Ważnym elementem realizacji polityki pieniężnej opartej na strategii celu inflacyjnego była w 2015 r. — podobnie jak w poprzednich latach — komunikacja z otoczeniem, polegająca na przedstawianiu przez Radę informacji o podejmowanych decyzjach wraz z oceną przebiegu procesów gospodarczych wpływającą na te decyzje. Do najważniejszych instrumentów w sferze komunikacji w 2015 r. nadal należały publikowane cyklicznie: *Informacje po posiedzeniach Rady Polityki Pieniężnej* (i towarzyszące im konferencje prasowe po posiedzeniu Rady), *Opisy dyskusji na posiedzeniach decyzyjnych Rady Polityki Pieniężnej*[6], *Raporty o inflacji*, a także publikowane raz w roku*: Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2014* i *Założenia polityki pieniężnej na rok 2016*.

2.3. Instrumenty polityki pieniężnej w 2015 r.

Podstawowym instrumentem polityki pieniężnej w 2015 r. były stopy procentowe NBP. Stopa referencyjna określała rentowność operacji otwartego rynku. Stopy depozytowa oraz lombardowa wyznaczały poziomy oprocentowania odpowiednich operacji depozytowo-kredytowych.

Zestaw instrumentów stosowanych przez NBP w 2015 r. był dostosowany do realizowanej strategii polityki pieniężnej, a także do utrzymującej się w krajowym sektorze bankowym trwałej nadwyżki płynności.

Płynność sektora bankowego w 2015 r.

W 2015 r. NBP realizował politykę pieniężną w warunkach nadpłynności[7] sektora bankowego. Jej średni poziom w roku wyniósł 89.592 mln zł[8] i był niższy w porównaniu do 2014 r. o 19.224 mln zł, tj. o 17,7%.

W trakcie 2015 r. poziom nadpłynności sektora bankowego ulegał wahaniom. Przez pierwszych osiem miesięcy roku występowała tendencja spadkowa tej pozycji. W okresie tym skala nadpłynności

[6] W *Opisach dyskusji na posiedzeniach decyzyjnych Rady Polityki Pieniężnej* znajduje się szersze omówienie zagadnień i argumentów, które wpływały na decyzje podejmowane przez Radę w 2015 r.
[7] Nadpłynność sektora bankowego jest to nadwyżka środków pozostająca w sektorze bankowym ponad wymagany poziom rezerwy obowiązkowej. Miarą nadpłynności jest saldo przeprowadzanych przez NBP operacji otwartego rynku oraz operacji depozytowo-kredytowych.
[8] W okresach utrzymywania rezerwy obowiązkowej.

w ujęciu średnim w miesiącu uległa obniżeniu ze 102.024 mln zł w styczniu do 80.944 mln zł w sierpniu. W ciągu następnych trzech miesięcy odnotowano wzrost poziomu nadpłynności, co związane było ze zwiększeniem w tym okresie skali dokonywanego przez NBP skupu walut obcych ze środków pochodzących od Ministerstwa Finansów. W listopadzie nadpłynność ukształtowała się na poziomie 89.566 mln zł, podczas gdy w grudniu wyniosła 87.664 mln zł. W efekcie jej średnia wartość w grudniu 2015 r. była o 11.554 mln zł (tj. o 11,6%) niższa niż w grudniu 2014 r.

Największy wpływ na poziom płynności sektora bankowego w 2015 r. miał przyrost pieniądza gotówkowego w obiegu. Oddziaływanie wskazanego czynnika przyczyniło się do spadku płynności sektora bankowego w ciągu roku o 21.985 mln zł (w ujęciu średnim grudzień 2015 r. do grudnia 2014 r.). W kierunku ograniczenia poziomu płynności sektora bankowego oddziaływał również w 2015 r. wzrost wysokości rezerwy obowiązkowej — średnio o 2.853 mln zł w ujęciu grudzień 2015 r. do grudnia 2014 r.

Wśród czynników zwiększających skalę płynności sektora bankowego w 2015 r. najważniejsze znaczenie miały przeprowadzane przez NBP transakcje walutowe związane ze skupem walut obcych z rachunku walutowego Ministerstwa Finansów. Przewaga skupu walut obcych nad ich sprzedażą przez NBP w 2015 r. spowodowała wzrost płynności sektora bankowego o 13.941 mln zł.

Stopy procentowe NBP

Najważniejsze znaczenie dla realizacji polityki pieniężnej w 2015 r. miała stopa referencyjna NBP. Zmiany jej wysokości wyznaczały kierunek prowadzonej przez NBP polityki pieniężnej. Stopa ta określała rentowność operacji otwartego rynku, które stanowiły podstawowe narzędzie wykorzystywane przez NBP do oddziaływania na poziom oprocentowania krótkoterminowych instrumentów rynku pieniężnego.

Stopa depozytowa oraz stopa lombardowa NBP wyznaczały pasmo wahań stóp procentowych *overnight* na rynku międzybankowym.

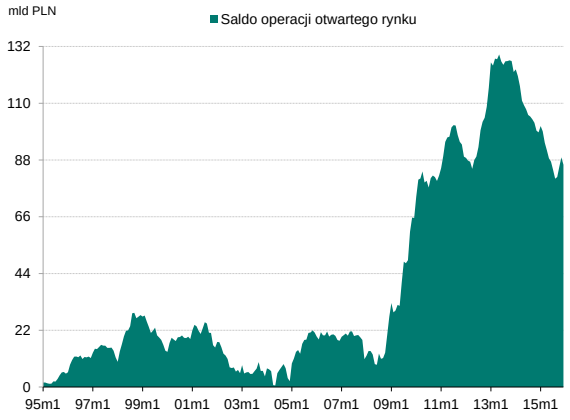
Operacje otwartego rynku

W 2015 r. celem operacyjnym polityki pieniężnej było dążenie do kształtowania stawki POLONIA[9] w pobliżu stopy referencyjnej NBP. Zasadnicze znaczenie w realizacji wskazanego zadania miały operacje otwartego rynku (podstawowe oraz dostrajające), przeprowadzane z inicjatywy banku centralnego.

[9] Stawka POLONIA (ang. *Polish Overnight Index Average*) – średnia stawka *overnight* ważona wielkością transakcji na rynku niezabezpieczonych depozytów międzybankowych. NBP publikuje wysokość tej stawki na stronie serwisu informacyjnego Reuters (NBPS) każdego dnia o godzinie 17.00.

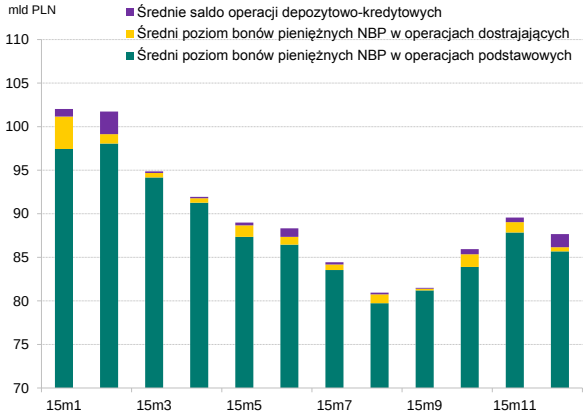
Za pomocą podstawowych operacji otwartego rynku NBP wpływał na skalę płynności sektora bankowego, dążąc do zapewniania bankom odpowiednich warunków do bilansowania własnych pozycji płynnościowych w okresie utrzymywania rezerwy obowiązkowej. Jednocześnie rentowności poszczególnych operacji, równe obowiązującemu w dniu ich przeprowadzania poziomowi stopy referencyjnej NBP, bezpośrednio oddziaływały na cenę pieniądza kwotowaną na rynku międzybankowym (w tym na reprezentującą ją stawkę POLONIA).

Wykres 1. Średnie w miesiącu saldo operacji otwartego rynku w latach 1995-2015

Źródło: dane NBP.

Wykres 2. Instrumenty absorbujące nadpłynność w poszczególnych miesiącach w 2015 r.

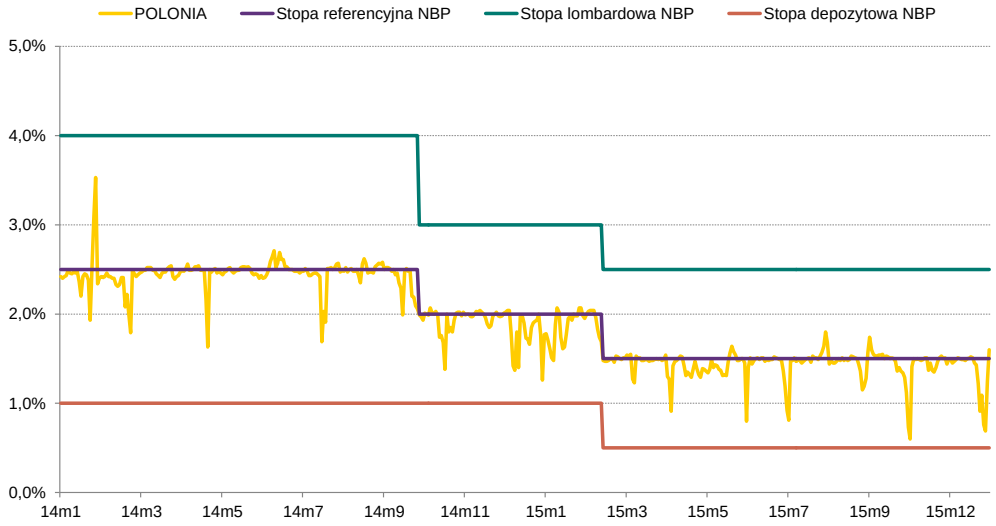
Źródło: dane NBP.

Operacje podstawowe stosowane były w 2015 r. regularnie, raz w tygodniu, w formie emisji bonów pieniężnych NBP o 7-dniowym terminie zapadalności i rentowności równej stopie referencyjnej NBP. Stanowiły one główne narzędzie służące sterylizacji nadpłynności jaka utrzymywała się w sektorze bankowym. W 2015 r. średni w miesiącu poziom bonów pieniężnych NBP, wyemitowanych w ramach operacji podstawowych, wyniósł 87.984 mln zł i był niższy w porównaniu z 2014 r. o 19.296 mln zł.

Poza operacjami podstawowymi, w 2015 r. NBP przeprowadzał również dostrajające operacje otwartego rynku, które pełniły rolę uzupełniającą w zakresie realizacji celu operacyjnego polityki pieniężnej. Przesłanką dla stosowania operacji dostrajających było, podobnie jak w przypadku operacji podstawowych, dążenie NBP do zapewnienia bankom odpowiednich warunków do bilansowania własnych pozycji płynnościowych. Rentowności operacji dostrajających były równe poziomowi stopy referencyjnej NBP z dnia przeprowadzenia odpowiedniej operacji.

Operacje dostrajające oferowane były w 2015 r. regularnie w ostatnim dniu roboczym okresu utrzymywania rezerwy obowiązkowej (przeprowadzono łącznie 12 operacji tego typu). Ponadto w styczniu 2015 r. NBP przeprowadził 2 operacje dostrajające w trakcie okresu utrzymywania rezerwy obowiązkowej. Dla porównania, w 2014 r. przeprowadzono 7 takich operacji (tj. z wyłączeniem stosowanych w ostatnim dniu roboczym okresu utrzymywania rezerwy obowiązkowej), w 2013 r. – 13, w 2012 r. – 11, a w 2011 r. – 20. Wszystkie operacje dostrajające przeprowadzone w 2015 r. miały formę emisji bonów pieniężnych NBP. Ich średni w miesiącu poziom wyniósł 1.108 mln zł i był niższy niż odnotowany w 2014 r. o 130 mln zł.

Wykres 3. Stopy procentowe NBP oraz stawka POLONIA w latach 2014-2015

Źródło: dane NBP.

Wykorzystywany przez NBP sposób zarządzania płynnością sektora bankowego za pomocą operacji otwartego rynku oraz możliwość wykorzystywania systemu rezerwy obowiązkowej stwarzały bankom warunki do skutecznego bilansowania własnych pozycji płynnościowych w perspektywie okresu utrzymywania rezerwy obowiązkowej. W efekcie w ograniczonym zakresie wykorzystywane były przez banki operacje depozytowo-kredytowe (zwłaszcza depozyt na koniec dnia), oferowane przez NBP. Odzwierciedleniem powyższych uwarunkowań była wysoka efektywność banku centralnego w zakresie realizacji celu operacyjnego polityki pieniężnej w 2015 r., której odzwierciedleniem było kształtowanie stawki POLONIA na poziomach zbliżonych do wysokości stopy referencyjnej NBP. Średnie absolutne odchylenie stawki POLONIA od stopy referencyjnej NBP w 2015 r. wyniosło 12 pb[10]. W poprzednich latach analogiczny parametr ukształtował się na następujących poziomach: w 2014 r. – 11 pb, w 2013 r. – 18 pb, w 2012 r. – 21 pb, a w 2011 r. – 43 pb. Należy jednocześnie podkreślić, iż wartości odchylenia stawki POLONIA od stopy referencyjnej NBP odnotowane w latach 2014-2015 były najniższymi w okresie, w którym indeks ten wykorzystywany był przez NBP przy określaniu celu operacyjnego polityki (od 2008 r.). Dla porównania w trakcie pierwszych 9 miesięcy 2008 r. (tj. przed upadkiem banku inwestycyjnego Lehman Brothers) wspomniane odchylenie ukształtowało się na poziomie 19 pb.

Rezerwa obowiązkowa

System rezerwy obowiązkowej sprzyjał stabilizacji krótkoterminowych rynkowych stóp procentowych. Wynika to z jego uśrednionego charakteru, który stwarza podmiotom swobodę decydowania o wysokości środków gromadzonych na rachunkach w banku centralnym w trakcie

[10] Przytoczony wskaźnik obliczono jako średnie dzienne absolutne odchylenie stawki POLONIA od stopy referencyjnej NBP (uśredniony moduł różnicy) przeliczone według bazy 365 dni.

okresu rezerwowego, pod warunkiem utrzymywania średniego stanu środków na rachunkach w NBP w okresie rezerwowym na poziomie nie niższym od wartości rezerwy wymaganej. Jednocześnie obowiązek utrzymywania rezerwy obowiązkowej ograniczał skalę operacji otwartego rynku NBP, konieczną do sterylizacji nadpłynności utrzymującej się w 2015 r. w sektorze bankowym.

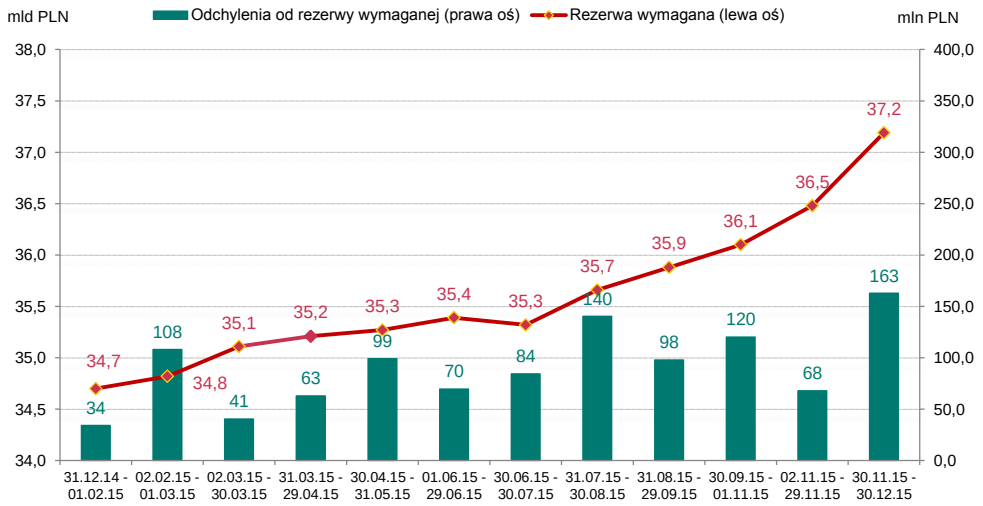
Rezerwa obowiązkowa była naliczana i utrzymywana w złotych. Podstawowa stopa rezerwy obowiązkowej w 2015 r. wynosiła 3,5% od wszystkich zobowiązań, z wyjątkiem środków uzyskanych z tytułu transakcji *repo* i *sell-buy-back*, w przypadku których analogiczny parametr wynosił 0,0%.

Na dzień 31 grudnia 2015 r. wysokość rezerwy obowiązkowej ukształtowała się na poziomie 37.115 mln zł, w tym rezerwa obowiązkowa banków komercyjnych — 34.601 mln zł, bankach spółdzielczych — 2.175 mln zł, natomiast spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych i Kasy Krajowej — 339 mln zł. Oznacza to, iż jej poziom był wyższy w porównaniu do stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. o 2.419 mln zł, tj. o 7,0%. Głównym czynnikiem oddziałującym w kierunku zwiększenia poziomu rezerwy obowiązkowej w 2015 r. był przyrost depozytów w sektorze bankowym, od których naliczana była rezerwa obowiązkowa.

Oprocentowanie środków rezerwy obowiązkowej wynosiło w 2015 r. 0,9 stopy referencyjnej NBP. Oznacza to, iż przeciętnie w trakcie roku ukształtowało się ono na poziomie 1,43% wobec 2,32% w 2014 r.

W 2015 r. we wszystkich okresach rezerwowych odnotowana została stosunkowo niska nadwyżka średniego stanu środków na rachunkach podmiotów w porównaniu do wymaganego poziomu rezerwy obowiązkowej. Osiągnęła ona minimalną wartość w styczniu (34,0 mln zł), a maksymalną — w grudniu (163,0 mln zł). Przeciętna nadwyżka średniego stanu środków na rachunkach podmiotów rezerwy w 2015 r. wyniosła 90,7 mln zł i stanowiła 0,25% średniego poziomu wymaganej rezerwy obowiązkowej.

Wykres 4. Zmiany wielkości rezerwy obowiązkowej i odchylenia od rezerwy wymaganej w 2015 r.

Źródło: dane NBP.

W 2015 r. odnotowano 8 przypadków nieutrzymania wymaganego poziomu rezerwy obowiązkowej, w tym 2 przypadki nieutrzymania przez banki komercyjne, 3 przez banki spółdzielcze oraz 3 przez spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe.

Operacje depozytowo-kredytowe

Operacje depozytowo-kredytowe (depozyt na koniec dnia i kredyt lombardowy) pełniły rolę instrumentów stabilizujących poziom płynności na rynku międzybankowym oraz kształtowanie kwotowanych na nim stóp *overnight* (w szczególności stawki POLONIA). Operacje te przeprowadzane były z inicjatywy banków. Głównym celem oferowania ich przez NBP było zapewnienie sektorowi bankowemu możliwości uzupełnienia płynności na okresy 1-dniowe bądź też ulokowania na ten sam okres nadwyżek wolnych środków w NBP.

Stopa oprocentowania kredytu lombardowego, wyznaczająca maksymalną cenę pozyskania pieniądza w NBP, określała górną granicę wahań stóp na rynku międzybankowym. Z kolei stopa depozytowa stanowiła ograniczenie korytarza ich odchyleń od dołu.

W 2015 r., podobnie jak w latach poprzednich, banki sporadycznie korzystały z kredytu lombardowego. Łączna kwota wykorzystanego kredytu w skali roku wyniosła 10,9 mln zł i była 4,5-krotnie niższa od kwoty w 2014 r. (48,7 mln zł). Średnie dzienne wykorzystanie kredytu lombardowego ukształtowało się na poziomie 29,9 tys. zł (przy 133,3 tys. zł w 2014 r.).

W 2015 r. banki złożyły depozyty na koniec dnia w NBP ogółem w kwocie 182,6 mld zł (liczone za dni ich utrzymywania) i były one o 67,7% wyższe w stosunku do depozytów złożonych w roku poprzednim. Łączna wysokość depozytów składanych na koniec dnia przez banki wahała się

od 1,0 mln zł do 9,9 mld zł. Średni dzienny poziom depozytów na koniec dnia wyniósł 500 mln zł wobec 298 mln zł w 2014 r. Najwyższe kwoty środków banki lokowały w ostatnich dniach okresów utrzymywania rezerwy obowiązkowej.

***Swapy* walutowe**

Wykorzystując transakcje typu *swap* walutowy NBP może dokonywać kupna (lub sprzedaży) złotego za walutę obcą na rynku kasowym przy jednoczesnej jego odsprzedaży (lub odkupie) w ramach transakcji terminowej w określonej dacie.

W 2015 r. NBP nie przeprowadzał tego rodzaju operacji.

Interwencje walutowe

W ramach obowiązującej strategii polityki pieniężnej, NBP może dokonywać zakupu bądź sprzedaży na rynku walut obcych za złote.

W 2015 r. NBP nie przeprowadzał tego rodzaju operacji.

3. Działania na rzecz stabilności systemu finansowego[11]

Wspieranie stabilności systemu finansowego jest jednym z zadań realizowanych przez banki centralne krajów UE, a od grudnia 2008 r. należy także do głównych ustawowych zadań Narodowego Banku Polskiego. Zachowanie stabilności systemu finansowego jest niezbędnym warunkiem realizacji podstawowego celu NBP — utrzymywania stabilnego poziomu cen.

W 2015 r. została uchwalona i weszła w życie ustawa o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym[12], która wprowadza do polskiego porządku prawnego regulacje UE i rozszerza działania na rzecz stabilności systemu finansowego o prowadzenie nadzoru makroostrożnościowego w Polsce. Zadania NBP zostały rozszerzone o działania na rzecz wyeliminowania lub ograniczania ryzyka systemowego[13].

3.1. Nadzór makroostrożnościowy

W 2015 r. NBP prowadził prace na rzecz stworzenia ram funkcjonowania nadzoru makroostrożnościowego w Polsce. Działania obejmowały uczestnictwo w pracach nad ustawą powołującą nadzór makroostrożnościowy i prace koncepcyjne związane z organizacją i obsługą tego organu.

W dniu 5 sierpnia 2015 r. została uchwalona ustawa o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (weszła w życie 1 listopada 2015 r.). Ustawa zmieniła rolę Komitetu Stabilności Finansowej utworzonego w 2008 r. jako forum współpracy w zakresie wspierania i utrzymania stabilności krajowego systemu finansowego. Ustawa rozszerzyła zadania KSF o sprawowanie nadzoru makroostrożnościowego oraz wprowadziła dwudzielną formułę jego funkcjonowania. KSF jest obecnie odpowiedzialny za kształtowanie nadzoru makroostrożnościowego oraz koordynację działań w ramach zarządzania kryzysowego. Pracom w kwestiach nadzoru makroostrożnościowego przewodniczy Prezes NBP, a NBP zapewnia organizacyjną i merytoryczną obsługę Komitetu w tym zakresie m.in. poprzez udostępnianie własnych analiz dotyczących źródeł ryzyka systemowego. Natomiast w obszarze zarządzania kryzysowego przewodniczącym KSF jest Minister Finansów, a Ministerstwo Finansów zapewnia obsługę Komitetu w zakresie realizacji zadań z tego obszaru.

[11] Zadania z tego obszaru są realizowane na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 6 i 6a ustawy o Narodowym Banku Polskim (Dz.U. z 2013 r. poz. 908, z późn. zm.).
[12] Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1513).
[13] Art. 3 ust. 2 pkt 6b ustawy o Narodowym Banku Polskim (Dz.U. z 2013 r. poz. 908, z późn. zm.).

Do zadań KSF w zakresie nadzoru makroostrożnościowego należy identyfikowanie, ocena i monitorowanie ryzyka systemowego powstającego w systemie finansowym lub jego otoczeniu. Ważną funkcją KSF jest inicjowanie działań mających ograniczać pojawiające się zagrożenia dla stabilności finansowej. Komitet został wyposażony wyłącznie w tzw. miękkie środki oddziaływania, tj. może przedstawiać swoje stanowiska w zakresie ryzyka systemowego oraz wydawać rekomendacje kierowane do instytucji wchodzących w jego skład: MF, KNF, BFG i NBP. Adresaci rekomendacji są zobowiązani do podjęcia zalecanych działań lub wyjaśnienia przyczyn ich niepodjęcia. Rekomendacje mogą dotyczyć w szczególności wprowadzenia instrumentów makroostrożnościowych rozporządzeniem ministra właściwego do spraw instytucji finansowych lub podjęcia działań nadzorczych przez KNF.

Pierwsze posiedzenie KSF w zakresie nadzoru makroostrożnościowego odbyło się 23 grudnia 2015 r. W trakcie obrad omówiono m.in. ryzyka dla systemu finansowego związane z funkcjonowaniem instytucji finansowych w środowisku niskich stóp procentowych, restrukturyzacją i upadłością instytucji kredytowych oraz tzw. podatkiem bankowym.

W dniu 31 grudnia 2015 r. na stronie internetowej NBP został uruchomiony serwis poświęcony nadzorowi makroostrożnościowemu.

3.2. Współpraca z instytucjami sieci bezpieczeństwa finansowego

W 2015 r. NBP brał udział w pracach Komitetu Stabilności Finansowej, który przez większą część roku funkcjonował na podstawie przepisów poprzednio obowiązującej ustawy, tj. miał na celu zapewnienie efektywnej współpracy w zakresie wspierania i utrzymania stabilności krajowego systemu finansowego.

Łącznie odbyło się jedenaście posiedzeń Komitetu, podczas których omówiono:

- sytuację finansową w sektorze spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych i możliwe działania mające na celu restrukturyzację tego sektora,
- sytuację sektora banków spółdzielczych,
- wpływ decyzji banku centralnego Szwajcarii dotyczącej uwolnienia kursu franka szwajcarskiego na sytuację podmiotów polskiego rynku finansowego, ze szczególnym uwzględnieniem sektora bankowego,
- potencjalne skutki wejścia w życie przyjętej przez Sejm RP 5 sierpnia 2015 r. ustawy o szczególnych zasadach restrukturyzacji walutowych kredytów mieszkaniowych w związku ze zmianą kursu walut obcych do waluty polskiej.

Ponadto w 2015 r.:

- NBP współpracował z Komisją Nadzoru Finansowego, w tym poprzez członkostwo Wiceprezesa NBP w Komisji[14].
- Na podstawie ustawowego upoważnienia dotyczącego zasad przekazywania informacji NBP współpracował z Urzędem Komisji Nadzoru Finansowego.
- Dwóch reprezentantów delegowanych przez Prezesa NBP wchodziło w skład Rady BFG[15].

3.3. Działania Komitetu Ryzyka Systemowego

W 2015 r. kontynuował prace, powołany w 2011 r. w NBP, Komitet Ryzyka Systemowego. Posiedzenia Komitetu służyły wymianie informacji i opinii o ryzyku w systemie finansowym oraz dyskusji na temat różnych aspektów polityki makroostrożnościowej w Polsce. Na zaproszenie Prezesa NBP w posiedzeniach Komitetu w 2015 r. uczestniczyli przedstawiciele MF, KNF oraz BFG.

W 2015 r. odbyły się dwa posiedzenia Komitetu, podczas których omówiono: doświadczenia innych krajów w wykorzystaniu instrumentów makroostrożnościowych, problematykę kredytów walutowych w Polsce z perspektywy ryzyka systemowego, stan prac nad projektami ustawy o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i ustawy o zmianie ustawy o BFG (*resolution*) oraz ustawy o zmianie ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, politykę makroostrożnościową w krajach UE w rok po wprowadzeniu CRDIV/CRR, schemat analizy ryzyka systemowego w sektorze niebankowych instytucji finansowych.

3.4. Działalność analityczna i badawcza na rzecz systemu finansowego

Narodowy Bank Polski prowadzi regularne analizy poszczególnych sektorów rynku finansowego w Polsce, a uzyskane wyniki przedstawia w cyklicznych opracowaniach. W 2015 r. zostały opublikowane:

- *Raport z badania zasobności gospodarstw domowych w Polsce w 2014 r.* Raport przedstawia strukturę aktywów i pasywów gospodarstw domowych w Polsce, ich majętność oraz informacje o ryzyku finansowym, które podejmują. Zgodnie z *Raportem* przeciętny majątek gospodarstwa domowego wynosi 257 tys. zł. Wśród 37% zadłużonych gospodarstw przeciętne obciążenie bieżącego dochodu kosztami obsługi długu wynosi ok. 14%, co jest relatywnie niską (korzystną) wartością na tle krajów strefy euro. Poziom płynnych aktywów pozwala większości zadłużonych gospodarstw domowych amortyzować przejściowy wzrost kosztów obsługi długu, ale nie zabezpiecza przed ryzykiem utraty pracy.

[14] Na podstawie art. 5 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz.U. z 2015 r. poz. 614, z późn. zm.).
[15] Na podstawie art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (Dz.U. z 2014 r. poz. 1866, z późn. zm.).

- *Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2014 r.* W opracowaniu przedstawiono tendencje i bariery rozwoju funkcjonujących w Polsce instytucji oraz rynków finansowych. Przeanalizowano zmiany infrastruktury i regulacji prawnych dotyczących systemu finansowego oraz inicjatywy mające na celu integrację i zwiększenie bezpieczeństwa rynku finansowego w UE. Relacja aktywów krajowych instytucji finansowych do PKB na koniec 2014 r. wynosiła 121,4%, a krajowego sektora bankowego kształtowała się na poziomie ok. 89% PKB. Dotychczasowy stopień rozwoju systemu finansowego w Polsce pozwala przypuszczać, że jego wpływ na wzrost gospodarczy będzie korzystny. Potwierdzają to także oceny instytucji międzynarodowych, zgodnie z którymi wielkość polskiego systemu finansowego (np. w relacji jego aktywów do PKB) jest optymalna z punktu widzenia pozytywnego wpływu na wzrost gospodarczy.
- *Raport o stabilności systemu finansowego* (w styczniu i w lipcu). Przedmiotem obu edycji opracowania była analiza głównych obszarów ryzyka w funkcjonowaniu systemu finansowego w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji jego najważniejszego segmentu — sektora bankowego. Analizy wykazały, że w 2015 r. sytuacja sektora bankowego pozostawała dobra, zachował on też dobrą zdolność absorbowania negatywnych szoków. Wysoką odporność polskich banków potwierdzają testy warunków skrajnych przeprowadzane cyklicznie przez NBP. Wskazywały one również, że deprecjacja złotego w relacji do franka szwajcarskiego — nawet o znacznej skali — nie powinna zagrozić bezpieczeństwu funkcjonowania sektora bankowego. W tych warunkach, podejmowanie jakichkolwiek działań mających ograniczać lub eliminować ryzyko związane z portfelem kredytów walutowych w bilansach banków powinno być poprzedzone wnikliwą analizą korzyści i kosztów takich działań. W polskiej gospodarce i systemie finansowym nie występowała istotna nierównowaga, której korekta mogłaby negatywnie wpłynąć na stabilność finansową. Wyzwaniem dla sieci bezpieczeństwa finansowego były procesy restrukturyzacji sektora spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. W obu edycjach raportu zawarto rekomendacje NBP, których realizacja przyczyniłaby się do zwiększenia odporności i stabilności polskiego systemu finansowego oraz ograniczenia ryzyka systemowego.
- *Raport o sytuacji na rynku nieruchomości mieszkaniowych i komercyjnych w Polsce w 2014 r.* Zgodnie z *Raportem* w 2014 r. sytuacja mieszkaniowa w Polsce poprawiła się, a ceny mieszkań pozostawały stabilne. Obserwowano wzrost popytu oraz podaży na pierwotnym rynku mieszkaniowym. Wzrosła także liczba inwestycji oraz mieszkań wprowadzanych na rynek przez deweloperów. Na rynku nieruchomości komercyjnych obserwowano narastające nierównowagi, zwłaszcza na rynku powierzchni biurowych. Rosnąca podaż powierzchni komercyjnych zaczęła oddziaływać na spadek stawek czynszu.
- *Sytuacja na rynku kredytowym* (na podstawie kwartalnych ankiet kierowanych do przewodniczących komitetów kredytowych). Materiał przedstawia zmiany polityki kredytowej banków i ocenę popytu na poszczególne rodzaje kredytów. Z danych nadesłanych przez banki można było zaobserwować, że w 2015 r. polityka kredytowa banków dotycząca kredytów konsumpcyjnych oraz większości rodzajów kredytów dla przedsiębiorstw została w niewielkim stopniu złagodzona. Większe zmiany i zaostrzenie polityki kredytowej dało się zauważyć w odniesieniu do kredytów mieszkaniowych — przez większość roku pozostawała ona pod

wpływem regulacji nadzorczych związanych z wejściem w życie kolejnych zapisów Rekomendacji S.

- *Resolution, czyli nowe podejście do banków zagrożonych upadłością*. W opracowaniu przedstawiono genezę i rozwój mechanizmu przymusowej restrukturyzacji (*resolution*), opisano jego cele, zasady oraz sposoby organizacji i finansowania. Przybliżono również zagadnienia operacyjne związane z warunkami uruchomienia *resolution*, jego planowaniem, finansowaniem oraz podstawowymi narzędziami.

3.5. Międzynarodowa współpraca na rzecz stabilności finansowej

W 2015 r. Narodowy Bank Polski uczestniczył w pracach instytucji europejskich odpowiedzialnych za monitorowanie i ochronę stabilności systemu finansowego na obszarze UE.

Działania te objęły głównie udział przedstawicieli NBP w pracach Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego (European Systemic Risk Board, ESRB), w tym Prezesa NBP jako członka Komitetu Sterującego ESRB i Rady Generalnej ESRB. Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego omówiła między innymi zagadnienia dotyczące: przygotowania scenariuszy szokowych do testów warunków skrajnych dla sektora bankowego i emerytalnego, oceny doświadczeń związanych z prowadzeniem polityki makroostrożnościowej w krajach UE, wpływu rynków nieruchomości mieszkaniowych i komercyjnych oraz otoczenia niskich stóp procentowych na stabilność finansową w UE, zakresu stosowania zasady wzajemności (*reciprocity*) przy wprowadzaniu narzędzi makroostrożnościowych w krajach UE oraz wskaźnika bufora antycyklicznego wobec krajów trzecich.

Przedstawiciel NBP uczestniczył ponadto w posiedzeniach Rady Organów Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (European Banking Authority – EBA)[16].

3.6. Działania operacyjne NBP na rzecz utrzymania stabilności finansowej

Działając na podstawie art. 42 ust. 1 ustawy o Narodowym Banku Polskim, NBP udzielił jednemu z banków spółdzielczych wsparcia płynnościowego w postaci kredytu refinansowego. Celem nadrzędnym decyzji NBP była ochrona stabilności krajowego systemu bankowego, a w szczególności sektora bankowości spółdzielczej. Wsparcie to wpisuje się w zadania banku centralnego określone w art. 3 ust. 2 ustawy o NBP. Udzielając kredytu, NBP kierował się w szczególności opinią KNF dotyczącą wypłacalności banku spółdzielczego oraz ustanowieniem w tym banku zarządu komisarycznego.

NBP rozpatrzył ponadto dwa wnioski spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w sprawie zwolnienia z obowiązku utrzymywania rezerwy obowiązkowej. W obu przypadkach Zarząd NBP

[16] W związku z tym, że NBP nie pełni nadzoru nad instytucjami kredytowymi udział reprezentanta NBP w pracach EBA wynika z zaproszenia UKNF, co jest zgodne z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1093/2010 z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego.

nie wyraził zgody na zwolnienie z obowiązku utrzymywania rezerwy obowiązkowej, z uwagi na brak zaakceptowanego przez KNF programu postępowania naprawczego.

Najważniejsze działania w 2015 r.:

- utworzenie organu nadzoru makroostrożnościowego w Polsce i rozpoczęcie przez niego działalności,
- udział w pracach Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego.

4. Działalność emisyjna[17]

Narodowemu Bankowi Polskiemu przysługuje wyłączne prawo emitowania znaków pieniężnych Rzeczypospolitej Polskiej. Dzięki wprowadzaniu do obiegu banknotów i monet w pełnej strukturze nominałowej NBP zapewnia płynność rozliczeń gotówkowych i odpowiednią jakość znaków pieniężnych w obiegu.

4.1. Pieniądz gotówkowy w obiegu

Wartość pieniądza gotówkowego w obiegu (z kasami banków) według stanu na 31 grudnia 2015 r. wyniosła 163 mld 225,8 mln zł. Oznacza to wzrost wartości pieniądza gotówkowego o 20 mld 297,0 mln zł, tj. o 14,2% w stosunku do stanu na 31 grudnia 2014 r.

W 2015 r. producenci znaków pieniężnych dostarczyli do NBP 485 mln 215 tys. sztuk banknotów i 981 mln 597,1 tys. sztuk monet, co wobec dostaw w 2014 r. (403 mln 800 tys. sztuk banknotów i 886 mln 624,8 tys. sztuk monet) stanowiło wzrost o 81 mln 415 tys. sztuk banknotów (20,2%) i o 94 mln 972,3 tys. sztuk monet (10,7%).

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. banknoty emitowane w złotych stanowiły 97,4%, a monety 2,6% wartości obiegu gotówkowego (w 2014 r. odpowiednio 97,2% i 2,8%). W ujęciu liczbowym banknoty emitowane w złotych stanowiły 10,0%, a monety 90,0% znaków pieniężnych w obiegu.

W strukturze wartościowej obiegu banknotów na koniec 2015 r. największy udział miały nominały: 100 zł — 66,9% (w 2014 r. — 67,0%) i 200 zł — 24,7% (w 2014 r. — 23,5%), a wśród monet dominowały: 5 zł — 35,6% (w 2014 r. — 34,4%) i 2 zł — 30,0% (w 2014 r. — 30,7%).

Pod względem ilości największy udział w obiegu na koniec 2015 r. miały banknoty: 100 zł — 62,2% (w 2014 r. — 60,9%) i 50 zł — 11,6% (w 2014 r. — 12,8%). W przypadku monet przeważały: 1 gr — 37,5% (w 2014 r. — 37,4%) oraz 2 gr — 17,8% (w 2014 r. — 17,9%).

4.2. Emisja wartości kolekcjonerskich

Narodowy Bank Polski emituje monety i banknoty o charakterze kolekcjonerskim, upamiętniając wydarzenia o znaczeniu ogólnokrajowym lub międzynarodowym, ważne rocznice historyczne i sławnych Polaków.

W 2015 r. w ramach 14 tematów wyemitowano 9,45 tys. sztuk złotych monet, 285,5 tys. sztuk srebrnych monet oraz 30 tys. sztuk banknotów kolekcjonerskich (w 2014 r. 12,65 tys. monet złotych i 337,46 tys. monet srebrnych oraz 50 tys. banknotów kolekcjonerskich).

[17] Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 4 i art. 31–37 ustawy o NBP.

Łącznie w 2015 r. wyemitowano 19 rodzajów monet kolekcjonerskich. Spośród tematów emisji na uwagę zasługują w szczególności:

- *100-lecie Politechniki Warszawskiej* — moneta srebrna o nominale 10 zł wyróżniająca się nietypowym kształtem soczewki,
- *600. rocznica urodzin Jana Długosza* — banknot kolekcjonerski o nominale 20 zł, w którym po raz pierwszy zastosowano dwuwymiarowy kod typu 2D,
- *50. rocznica wystosowania orędzia biskupów polskich do niemieckich* — moneta srebrna o nominale 10 zł z wizerunkami trzech wybitnych postaci w powojennej historii Kościoła i Polski: ks. kardynała Karola Wojtyły, ks. kardynała Stefana Wyszyńskiego oraz ks. kardynała Bolesława Kominka — pomysłodawcy listu,
- *Stulecie odzyskania przez Polskę niepodległości*: *Józef Piłsudski* — moneta srebrna o nominale 10 zł oraz złota o nominale 100 zł. Monety inaugurują serię, która ma się składać z czterech edycji.

W 2015 r. NBP kontynuował emisję monet o wartości nominalnej 5 zł z wizerunkiem okolicznościowym, w standardzie obiegowym. Monety te emitowane są w ramach serii zatytułowanej *Odkryj Polskę* dwa razy w roku. W 2015 r. wyemitowano monety przedstawiające Kanał Bydgoski oraz ratusz w Poznaniu. Narodowy Bank Polski kontynuował także emisję złotych monet inwestycyjnych *Orzeł bielik* o wartości nominalnej 500 zł.

W 2015 r. następujące wartości kolekcjonerskie (wyemitowane w poprzednich latach) otrzymały wyróżnienia branżowe:

- banknot kolekcjonerski o nominale 20 zł upamiętniający *100. rocznicę utworzenia Legionów Polskich* otrzymał wyróżnienie *Banknote of the Year Award* podczas międzynarodowej konferencji European High Security Printing w Budapeszcie, jak również został uznany za najlepszy banknot kolekcjonerski świata podczas Currency Conference w Vancouver,
- złota moneta kolekcjonerska o nominale 200 zł *Polska Reprezentacja Olimpijska Soczi 2014* otrzymała pierwszą nagrodę w kategorii *Moneta klasyczna* w konkursie Coin Constellation 2015 w Moskwie.

Ponadto w 2015 r. udostępniono unowocześnioną i łatwiejszą w obsłudze wersję sklepu internetowego *Kolekcjoner*.

4.3. Wprowadzenie do obiegu zmodernizowanych banknotów

W 2015 r. NBP realizował zadania związane z wprowadzeniem do obiegu w lutym 2016 r. zmodernizowanych banknotów o wartości nominalnej 200 zł. Jest to kontynuacja działań prowadzonych w 2014 r. dotyczących wprowadzenia do obiegu zmodernizowanych banknotów o wartościach nominalnych 10, 20, 50 i 100 zł. Podobnie jak w przypadku pierwszej modernizacji, NBP przeprowadził liczne działania mające na celu przygotowanie społeczeństwa i profesjonalnych

uczestników obrotu gotówkowego do zmian (współpracował z podmiotami zajmującymi się obsługą gotówki, prowadził szkolenia).

W 2015 r. NBP rozpoczął przygotowania do emisji banknotu o wartości nominalnej 500 zł.

4.4. Wycofywanie z obiegu uszkodzonych lub zużytych znaków pieniężnych

W 2015 r. wycofano z obiegu 200,8 mln sztuk banknotów i monet, w tym: 194,3 mln sztuk banknotów i 6,5 mln sztuk monet (w 2014 r. — 210,7 mln sztuk, w tym: 206,1 mln sztuk banknotów i 4,6 mln sztuk monet) z powodu ich zużycia lub utraty zabezpieczeń przed fałszerstwami.

4.5. Fałszerstwa znaków pieniężnych w walucie polskiej

W 2015 r. liczba ujawnionych w obiegu falsyfikatów znaków pieniężnych w polskiej walucie zmalała o 36,08% w porównaniu z 2014 r. Liczba falsyfikatów wszystkich nominałów banknotów i monet przypadająca na milion znaków pieniężnych[18] w obiegu wyniosła natomiast 3,54 sztuk i zmniejszyła się o 2,57 sztuk w porównaniu z 2014 r. Dane na temat liczby fałszerstw znaków pieniężnych ujawnionych w latach 2012–2015 przedstawia Tabela 2.

Tabela 2. Liczba ujawnionych falsyfikatów polskich znaków pieniężnych w obiegu w latach 2012–2015

Falsyfikaty	2012	2013	2014	2015
Banknoty	10 410	9 010	11 549	7 803
Monety	6 778	5 390	4 250	2 296
Ogółem	17 188	14 400	15 799	10 099

Źródło: dane NBP.

4.6. Zaopatrywanie banków w znaki pieniężne

W 2015 r. banki oraz podmioty mające ustawowe upoważnienie do pobierania z NBP i odprowadzania do NBP waluty polskiej pobrały 189,7 mld zł (w 2014 r. 189,5 mld zł), z czego:

- 77,2 mld zł w systemie depozytowym (w 2014 r. — 90,1 mld zł),
- 112,5 mld zł w systemie podstawowym (w 2014 r. — 99,4 mld zł).

4.7. Działania na rzecz usprawnienia obrotu gotówkowego

W styczniu 2015 r. opublikowano na stronie internetowej NBP *Rekomendowane przez Narodowy Bank Polski standardy postępowania z banknotami w obrocie gotówkowym*.

[18] W przypadku monet uwzględniono monety o nominałach 1, 2 i 5 zł.

Ponadto, od początku 2015 r. na stronie internetowej NBP są zamieszczane kwartalne dane w zakresie obrotu gotówkowego, takie jak struktura obiegu banknotów i monet, przychody i rozchody do/z NBP banknotów i monet (zaopatrywanie) oraz rotacja banknotów i monet (częstotliwość powrotu banknotów i monet do NBP). Jednocześnie od lipca 2015 r. NBP cyklicznie przekazuje do banków i podmiotów mających ustawowe upoważnienie do pobierania i odprowadzania z/do NBP waluty polskiej indywidualne dane zawierające informacje o skali obrotów na tle rynku, w tym informacje o liczbie różnic kasowych oraz klasyfikacji fałszerstw.

W 2015 r. w procesie zaopatrywania banków i upoważnionych podmiotów w walutę polską wprowadzono system służący do elektronicznego obiegu dokumentów (SESCM).

Najważniejsze działania w 2015 r.:

- przygotowanie do wprowadzenia do obiegu w lutym 2016 r. zmodernizowanych banknotów o wartości nominalnej 200 zł oraz rozpoczęcie przygotowań do emisji banknotu o wartości nominalnej 500 zł,
- rozpoczęcie publikowania danych o obrocie gotówkowym na stronie internetowej NBP oraz udostępniania bankom i upoważnionym podmiotom informacji z tego zakresu,
- wdrożenie systemu SESCM, który wspomaga zaopatrywanie banków w walutę polską.

5. Zarządzanie rezerwami dewizowymi[19]

Zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy o Narodowym Banku Polskim NBP gromadzi rezerwy dewizowe i zarządza nimi, a także podejmuje czynności mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa obrotu dewizowego i płynności płatniczej kraju. W warunkach płynnego kursu walutowego rezerwy dewizowe służą przede wszystkim wzmocnieniu wiarygodności finansowej kraju, przez co przyczyniają się do obniżenia kosztu finansowania na rynkach globalnych oraz zmienności kursu złotego, a także do ograniczenia ryzyka gwałtownego odpływu kapitału. Mogą być również wykorzystywane do wsparcia stabilności rynków finansowych czy sektora bankowego, w szczególności przez dostarczanie płynności walutowej w przypadku zaburzeń na rynkach finansowych.

5.1. Poziom oficjalnych aktywów rezerwowych[20]

W 2015 r. oficjalne aktywa rezerwowe NBP wzrosły:

- w przeliczeniu na euro o 4,2 mld euro (5,1%) — do 86,9 mld euro,
- w przeliczeniu na złote o 18,0 mld zł (5,1%) — do 370,3 mld zł.

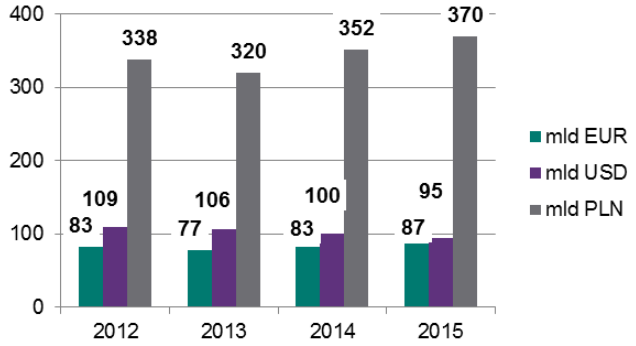
Było to przede wszystkim skutkiem umocnienia się dolara amerykańskiego i funta szterlinga względem euro i złotego, dochodu z inwestycji rezerw oraz dodatniego salda przepływów zewnętrznych.

Silna aprecjacja dolara amerykańskiego wobec pozostałych walut rezerwowych spowodowała natomiast obniżenie oficjalnych aktywów rezerwowych w przeliczeniu na dolary o 5,5 mld USD (-5,5%) do 94,9 mld USD.

[19] Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 2 oraz art. 52 ustawy o NBP.

[20] Zgodnie z definicją Międzynarodowego Funduszu Walutowego do oficjalnych aktywów rezerwowych zalicza się łatwo rozporządzalne, płynne aktywa zagraniczne posiadane przez bank centralny. Kategoria ta obejmuje złoto monetarne, specjalne prawa ciągnienia (SDR), pozycję rezerwową w MFW oraz aktywa w walutach obcych, głównie w formie papierów wartościowych, lokat i gotówki.

Wykres 5. Oficjalne aktywa rezerwowe (stan na koniec roku)

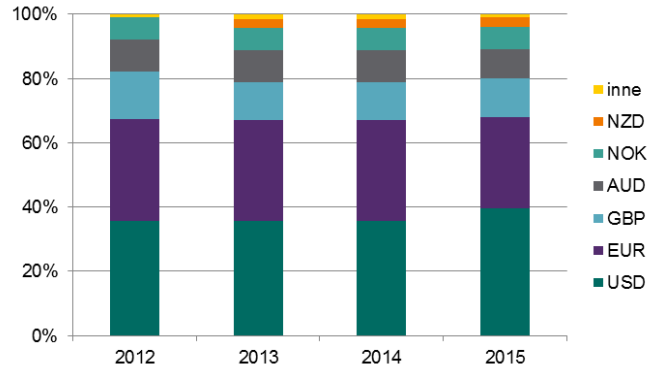
Źródło: dane NBP.

5.2. Strategia zarządzania rezerwami walutowymi

Priorytetem w zarządzaniu rezerwami dewizowymi jest zapewnienie bezpieczeństwa inwestowanych środków oraz ich właściwej płynności. NBP, spełniając te kryteria, podejmuje jednocześnie działania służące podwyższeniu dochodowości rezerw.

Zarząd NBP, uwzględniając analizy globalnych perspektyw makroekonomicznych, prognozy rozwoju sytuacji na światowych rynkach finansowych oraz wyniki analizy optymalizacyjnej i symulacyjnej zdecydował o ograniczeniu w strukturze walutowej udziału EUR (o 3 pkt proc. do 29%) przy zwiększeniu zaangażowania w USD (do 39%) oraz o utrzymaniu *modified duration*[21] rezerw na poziomie zbliżonym do obowiązującego w roku poprzednim (2,0).

Wykres 6. Struktura walutowa rezerw w latach 2012—2015

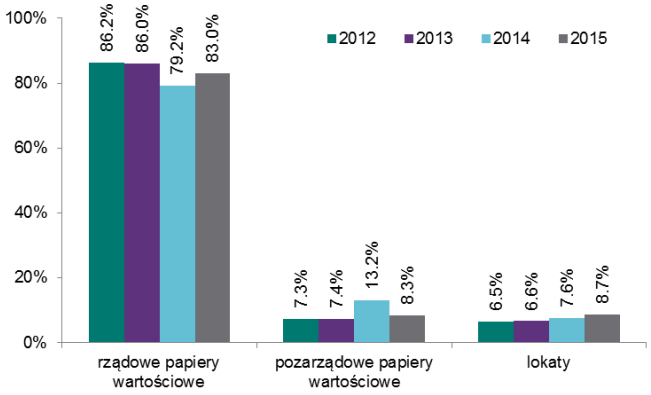
Źródło: dane NBP.

Największa część rezerw walutowych jest inwestowana w rządowe papiery wartościowe krajów o wysokim ratingu, charakteryzujące się najwyższym stopniem bezpieczeństwa i płynności. Utrzymywane w portfelach inwestycyjnych pozarządowe papiery wartościowe są emitowane przede

[21] *Modified duration* stanowi miarę ryzyka stopy procentowej, określającą wrażliwość wartości portfeli inwestycyjnych na zmiany rentowności instrumentów finansowych.

wszystkim przez instytucje międzynarodowe oraz agencje rządowe. Niewielką część rezerw stanowią krótkoterminowe lokaty w bankach o wysokiej wiarygodności kredytowej oraz obligacje korporacyjne w USD.

Wykres 7. Udział instrumentów inwestycyjnych w rezerwach walutowych NBP (stan na koniec roku)

Źródło: dane NBP.

5.3. Zarządzanie ryzykiem finansowym w procesie zarządzania rezerwami dewizowymi

Jednym z ważniejszych elementów zarządzania rezerwami dewizowymi jest zarządzanie ryzykiem towarzyszącym dokonywanym inwestycjom. Jego podstawę stanowi system limitów i ograniczeń inwestycyjnych.

Tabela 3. Ograniczenia inwestycyjne obowiązujące w zarządzaniu ryzykiem finansowym w NBP

Ryzyko	Metody ograniczania
Kredytowe	Ograniczenie udziału transakcji lokacyjnych i pozarządowych papierów wartościowych Kryteria wyboru kontrahentów i bieżące monitorowanie ich wiarygodności kredytowej Limity dla kontrahentów transakcji lokacyjnych i wymiany walutowej Ograniczenie terminu zapadalności transakcji lokacyjnych Minimalny rating papierów wartościowych Limity dla emitentów papierów wartościowych Zabezpieczenia w transakcjach lokacyjnych z przyrzeczeniem odkupu papierów wartościowych
Kursowe	Struktura walutowa Strategicznej Alokacji Aktywów wraz z przedziałami wahań określającymi zakres aktywnej polityki inwestycyjnej
Stopy procentowej	Poziom *modified duration* Strategicznej Alokacji Aktywów wraz z przedziałami wahań określającymi zakres aktywnej polityki inwestycyjnej
Płynności	Inwestycje na rynkach finansowych charakteryzujących się wysoką płynnością Ograniczenie udziału transakcji lokacyjnych Kryteria wyboru papierów wartościowych

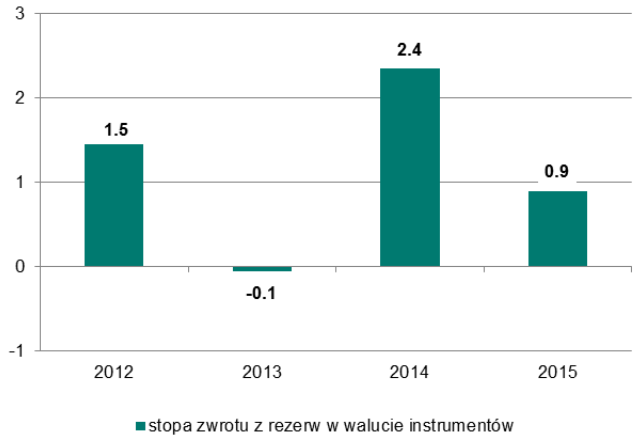
Źródło: dane NBP.

5.4. Stopa zwrotu z rezerw walutowych

Wysokość stopy zwrotu z inwestowania rezerw walutowych zależy przede wszystkim od uwarunkowań rynkowych: poziomu rentowności, zmian cen instrumentów inwestycyjnych oraz kursów walutowych.

W 2015 r. stopa zwrotu z rezerw walutowych liczona w walucie instrumentów[22] wyniosła 0,9%, w warunkach relatywnie niskich rentowności papierów rządowych[23] oraz zatrzymania obserwowanej w roku poprzednim tendencji wzrostu cen długoterminowych dłużnych papierów wartościowych[24]. Było to związane z poprawą prognoz dotyczących gospodarki i dynamiki cen w strefie euro oraz ożywieniem gospodarczym w Stanach Zjednoczonych, powodującymi nasilenie oczekiwań na podwyżki oficjalnego oprocentowania przez Fed.

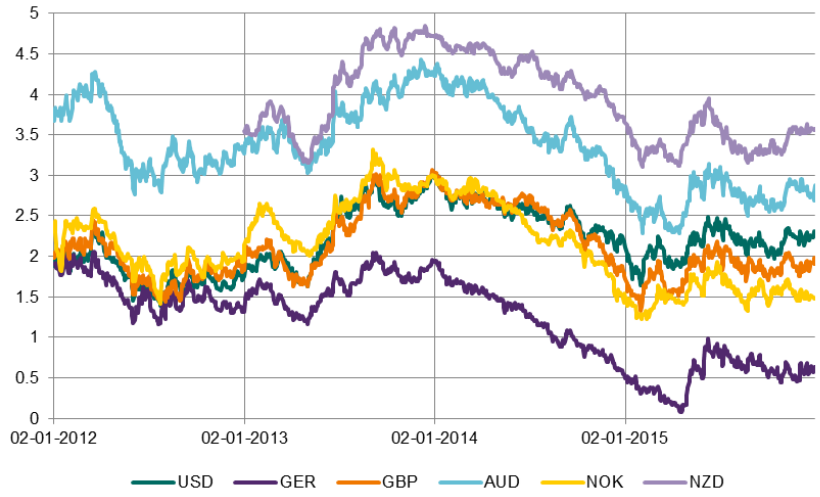
Wykres 8. Stopa zwrotu z rezerw walutowych NBP bez uwzględniania wpływu zmian kursów walutowych (w %)

Źródło: dane NBP.

[22] Stopa zwrotu z rezerw walutowych w walucie poszczególnych portfeli inwestycyjnych jest wyliczana na podstawie dziennych zmian wartości rynkowej instrumentów.
[23] Na dzień 31 grudnia 2015 r. rentowność 10-letnich obligacji rządowych Stanów Zjednoczonych wynosiła 2,27%, Niemiec — 0,63%, Wielkiej Brytanii — 1,96%, Australii — 2,88%, Norwegii — 1,48%, a Nowej Zelandii — 3,57%.
[24] W 2015 r. rentowność 10-letnich obligacji rządowych nieznacznie wzrosła na rynkach brytyjskim, australijskim, amerykańskim i niemieckim (od 9 pb w Niemczech do 20 pb w Wielkiej Brytanii), zaś lekko się obniżyła na rynkach norweskim i nowozelandzkim (od 6 do 9 pb).

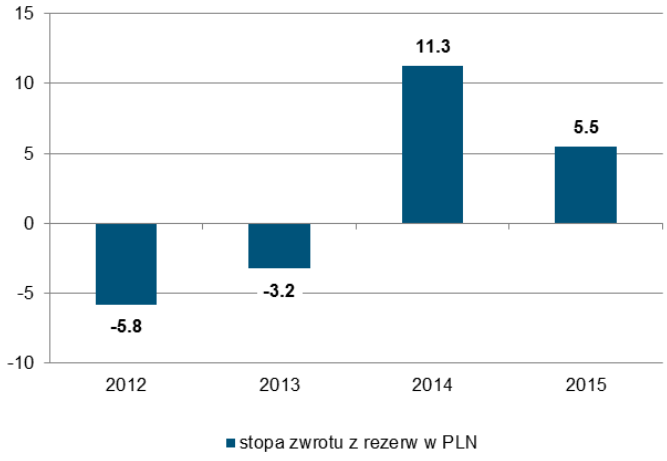
Wykres 9. Rentowność 10-letnich papierów rządowych na głównych rynkach (w %)

Źródło: opracowano na podstawie danych Bloomberg.

W 2015 r. stopa zwrotu z rezerw wyliczona w złotych[25] wyniosła 5,5%. Wyższa dochodowość rezerw wyliczona w PLN niż w walucie instrumentów wynikała z aprecjacji dolara amerykańskiego (wzrost kursu USD/PLN o 11,2%[26]) i funta szterlinga (wzrost kursu GBP/PLN o 5,9%) względem złotego.

Wykres 10. Stopa zwrotu z rezerw walutowych z uwzględnieniem wpływu zmian kursów walutowych (w %)

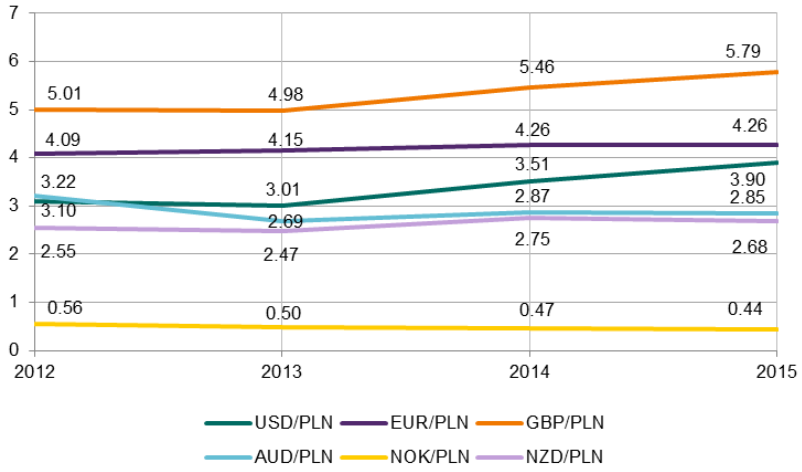

Źródło: dane NBP.

[25] Stopa zwrotu z rezerw walutowych w złotych dodatkowo uwzględnia wpływ zmian kursów walut rezerwowych w relacji do złotego.
[26] Fixing NBP.

Umacnianiu się dolara amerykańskiego względem pozostałych walut rezerwowych sprzyjało podwyższenie przez Fed oficjalnego oprocentowania, kontrastujące z luzowaniem polityki pieniężnej przez EBC i banki centralne Norwegii, Australii oraz Nowej Zelandii.

Wykres 11. Kursy głównych walut rezerwowych w relacji do złotego (poziom na koniec roku)

Źródło: dane NBP.

5.5. Dochód z działalności inwestycyjnej

W 2015 r. dochód z działalności inwestycyjnej związanej z zarządzaniem rezerwami dewizowymi, bez uwzględnienia zrealizowanych i niezrealizowanych różnic kursowych, wyniósł 4,1 mld zł (4,4 mld zł w 2014 r.).

Wynik z tytułu zrealizowanych różnic kursowych wyniósł w 2015 r. 11,3 mld zł, natomiast koszty niezrealizowane z wyceny kursowej zasobów walut obcych 1,8 mld zł[27].

Najważniejsze działanie w 2015 r.:

- zmiana struktury walutowej rezerw korzystnie oddziałująca na ich stopę zwrotu w 2015 r.

[27] Zgodnie z zasadami rachunkowości NBP dodatnie różnice z wyceny kursowej (przychody niezrealizowane) nie wpływają na wynik finansowy NBP, lecz są ujmowane w pasywach bilansu NBP. Koszty z tytułu niezrealizowanych ujemnych różnic z wyceny kursowej pomniejszają natomiast wynik finansowy NBP, podobnie jak koszty z tytułu zrealizowanych różnic kursowych.

6. Działalność dewizowa[28]

Działalność dewizowa polega przede wszystkim na prowadzeniu rejestru działalności kantorowej, wydawaniu decyzji w sprawach dewizowych oraz kontroli: działalności kantorowej, w tym w zakresie wypełnienia obowiązków nałożonych ustawą o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, udzielonych indywidualnych zezwoleń dewizowych i wykonania obowiązku sprawozdawczego na potrzeby bilansu płatniczego. Celem tej działalności jest zapewnienie bezpieczeństwa obrotu dewizowego.

6.1. Rejestr działalności kantorowej

W 2015 r. dokonano 873 wpisy do rejestru działalności kantorowej (w 2014 r. — 1040), z tego 168 wpisów dotyczyło nowych przedsiębiorców rozpoczynających działalność (w 2014 r. — 230), a pozostałe polegały na wykreśleniu wpisanych przedsiębiorców lub zmianie danych.

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. w Polsce działały 5022 kantory (według stanu na 31 grudnia 2014 r. — 5011).

6.2. Decyzje w sprawach dewizowych

W 2015 r. wydano ogółem 28 decyzji dewizowych, z tego: 17 zezwoleń i 11 innych decyzji (w 2014 r. wydano 25 decyzji). Zezwolenia zostały udzielone na odstąpienie od ograniczeń w zakresie dokonywania obrotu dewizowego z nierezydentami z krajów nienależących do UE, OECD oraz Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Decyzje dotyczyły umorzenia postępowań (z uwagi na ich bezprzedmiotowość) oraz zmiany terminu ważności zezwoleń udzielonych w latach ubiegłych.

6.3. Kontrola obrotu dewizowego

Kontrola prowadzona przez Prezesa NBP w 2015 r. obejmowała kontrole rezydentów podlegających obowiązkowi przekazywania NBP danych niezbędnych do sporządzania bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej oraz kontrole podmiotów gospodarczych prowadzących działalność kantorową. W 2015 r. przeprowadzono ogółem 1707 kontroli (w 2014 r. — 1893), w tym:

- 885 kontroli w zakresie wykonywania obowiązku sprawozdawczego na potrzeby bilansu płatniczego (w 2014 r. — 922),
- 822 kontrole działalności kantorowej (w 2014 r. — 971).

[28] Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 3 i art. 52 ust. 2 ustawy o NBP, art. 21 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. z 2014 r. poz. 455, z późn. zm.) oraz przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. Prawo dewizowe (Dz.U. z 2012 r. poz. 826, z późn. zm.).

Nieprawidłowości stwierdzono w toku 759 kontroli, czyli w 44% wszystkich przeprowadzonych kontroli (w 2014 r. — 40%), w tym:

- podczas 399 kontroli w zakresie wykonywania obowiązku sprawozdawczego na potrzeby bilansu płatniczego (w 2014 r. — 378),
- w 360 kontrolach działalności kantorowej (w 2014 r. – 380).

Po stwierdzeniu nieprawidłowości do kierowników kontrolowanych jednostek wystosowano zalecenia pokontrolne. W 713 przypadkach o naruszeniach norm prawnych NBP zawiadomił właściwe organy finansowe. Po przeprowadzeniu stosownych postępowań urzędy skarbowe poinformowały NBP o ukaraniu 150 podmiotów, 344 przypadkach złożenia tzw. czynnego żalu[29] oraz 2 przypadkach wyrażenia zgody na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności. Wyniki wszystkich kontroli przeprowadzonych w zakresie wypełnienia przez przedsiębiorców prowadzących działalność kantorową obowiązków określonych ustawą o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu zostały przekazane Generalnemu Inspektorowi Informacji Finansowej.

Podejmowane przez NBP działania kontrolne zapewniają:

- zgodność obrotu wartościami dewizowymi w kantorach z wymogami procedur określających zasady prowadzenia działalności regulowanej,
- prawidłowe wypełnianie obowiązków w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu,
- zgodność przekazywanych przez sprawozdawców danych do bilansu płatniczego z dokumentami źródłowymi.

Najważniejsze działania w 2015 r.:

- przeprowadzenie 1707 kontroli dewizowych, wydanie 28 decyzji dewizowych.

[29] W myśl art. 16 § 1 ustawy z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz.U. z 2013 r. poz. 186, z późn. zm.) nie podlega karze za przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe sprawca, który po popełnieniu czynu zabronionego zawiadomił o tym organ powołany do ścigania, ujawniając istotne okoliczności tego czynu, w szczególności osoby współdziałające w jego popełnieniu.

7. Działania na rzecz systemu płatniczego[30]

Działania Narodowego Banku Polskiego na rzecz systemu płatniczego obejmują:

- działania operacyjne, w tym prowadzenie systemów płatności i przeprowadzanie rozrachunków międzybankowych,
- działania w zakresie polityki i rozwoju systemu płatniczego, w tym organizowanie rozliczeń pieniężnych i przygotowywanie odpowiednich regulacji prawnych,
- działania nadzorcze nad systemami płatności i infrastrukturą potransakcyjną rynku finansowego.

7.1. Realizacja zadań operacyjnych

7.1.1. Obsługa rachunków w systemie SORBNET2

System SORBNET2 jest systemem płatności typu RTGS, w którym są prowadzone rachunki bieżące banków i jest dokonywany rozrachunek międzybankowy płatności w złotych. W systemie RTGS zlecenia płatnicze są realizowane zgodnie z zasadą rozrachunku brutto (przetwarzanie zleceń pojedynczo, bez ich wzajemnego kompensowania) oraz zasadą rozrachunku w czasie rzeczywistym (przetwarzanie zleceń na bieżąco w ciągu dnia, a nie w wyznaczonych godzinach).

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. w systemie SORBNET2 prowadzono rachunki bieżące w złotych dla 44 banków (w 2014 r. – 46) oraz rachunki dla KIR SA, KDPW SA i KDPW_CCP SA. W 2015 r. otwarto jeden rachunek bieżący w złotych dla nowego banku[31] oraz zamknięto trzy rachunki bieżące w złotych[32].

W 2015 r. w systemie SORBNET2 zrealizowano około 3 mln 655 tys. zleceń (w 2014 r. — 3 mln 289 tys.) na kwotę 72,2 bln zł (w 2014 r. — 68,1 bln zł). Oznacza to wzrost liczby zrealizowanych zleceń o 367 tys. (o 11,1%) oraz wzrost ich wartości o 4,1 bln zł (o 6,0%) w stosunku do 2014 r. Średnia

[30] Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 1 i 6 ustawy o NBP, a także ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych oraz zasadach nadzoru nad tymi systemami (Dz.U. z 2013 r. poz. 246, z późn. zm.).

[31] W dniu 1 lipca 2015 r. został otwarty rachunek bieżący dla PKO Banku Hipotecznego SA.

[32] Dotyczy to następujących przypadków:
- rachunek Banku Gospodarki Żywnościowej S.A. zamknięto w dniu 30 kwietnia 2015 r. w związku z połączeniem z BNP Paribas Bankiem Polska SA;
- rachunek Meritum Banku S.A. zamknięto w dniu 30 czerwca 2015 r. w związku z połączeniem Meritum Banku SA i Alior Banku SA;
- rachunek DZ BANK AG Deutsche Zentral-Genossenschaftsbank, Frankfurt am Main SA Oddziału w Polsce zamknięto 31 sierpnia 2015 r. w związku z rezygnacją banku z uczestnictwa w systemie SORBNET2.

wartość pojedynczego zlecenia w 2015 r. spadła o około 4,6% i wyniosła 19,8 mln zł (w 2014 r. — 20,7 mln zł)[33].

7.1.2. Obsługa rachunków w euro w systemie TARGET2-NBP

System TARGET2-NBP stanowi polski komponent systemu TARGET2 — paneuropejskiego systemu RTGS służącego do przeprowadzania rozrachunku płatności w euro.

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. w systemie TARGET2-NBP prowadzono rachunki w euro dla 22 uczestników: NBP, KIR SA, KDPW SA i KDPW_CCP SA oraz dla 18 banków komercyjnych[34].

W 2015 r. w systemie TARGET2-NBP zrealizowano blisko 1,4 mln operacji na łączną kwotę 766 mld euro. W porównaniu z 2014 r. nastąpił spadek liczby zrealizowanych operacji o około 26,0 tys. (tj. o 1,9%) przy jednoczesnym wzroście wartości o około 74,5 mld euro (tj. o 10,8%). Średnia wartość operacji wyniosła 565,4 tys. euro i zwiększyła się o 12,9% w porównaniu z 2014 r. (w 2014 r. wyniosła 500,8 tys. euro).

7.2. Działania w zakresie polityki i rozwoju systemu płatniczego

7.2.1. Działania regulacyjne

W 2015 r. działania regulacyjne NBP dotyczące systemu płatniczego obejmowały:

- Opiniowanie projektów aktów prawnych UE, dotyczących:
  - ustalenia wysokości opłat *interchange* dotyczących transakcji z wykorzystaniem kart płatniczych oraz wprowadzenia ujednoliconych reguł wykonywania transakcji kartowych[35] — ustalone opłaty *interchange*, z niewielkimi różnicami, są zbliżone do obecnie obowiązujących opłat w Polsce i, co do zasady, wynoszą 0,2% wartości transakcji dla kart debetowych i 0,3% dla kart kredytowych,
  - rozszerzenia katalogu dostawców usług płatniczych o nowe podmioty[36].
- Opiniowanie projektu zmian ustawy o usługach płatniczych mających dostosować polskie przepisy do zmienionych regulacji UE.
- Kontynuowanie prac dotyczących przeniesienia do polskiego prawa uregulowań europejskich[37], które jako jeden z głównych celów przewidują zapewnienie przez poszczególne kraje

[33] Począwszy od danych za 2015 r. liczba i wartość transakcji w systemie SORBNET2 dotyczy wszystkich transakcji zrealizowanych w systemie.
[34] W 2015 r. otworzono rachunek dla KDPW_CCP SA i jednego banku (Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ (Polska)) oraz zamknięto rachunek jednego banku (DZ BANK AG Deutsche Zentral-Genossenschaftsbank, Frankfurt am Main SA Oddział w Polsce).
[35] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/751 z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie opłat *interchange* w odniesieniu do transakcji płatniczych realizowanych w oparciu o kartę (Dz. Urz. UE L 123 z 19.5.2015, str. 1).
[36] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniająca dyrektywy 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylająca dyrektywę 2007/64/WE (Dz. Urz. UE L 337 z 23.12.2015, str. 35).

członkowskie wszystkim konsumentom łatwego dostępu do bezpłatnego lub taniego podstawowego rachunku bankowego.

7.2.2. Rozwój krajowych wysokokwotowych systemów płatności i dostosowanie do systemów płatności działających w krajach Unii Europejskiej

W celu rozwoju krajowych wysokokwotowych systemów płatności podjęto w 2015 r. następujące działania:

- Uruchomiono nową wersję systemu SORBNET2. W nowej wersji systemu wprowadzono usprawnienia zaprojektowane w NBP oraz dostosowania wynikające ze zmian wprowadzanych przez SWIFT[38] w ramach tzw. SWIFT Standards Release 2015.
- Prowadzono prace nad dostosowaniem komponentu TARGET2-NBP do wymogów platformy TARGET2-Securities[39], do czego NBP jest zobowiązany na mocy podpisanych umów uczestnictwa w systemie TARGET2. Wprowadzono również odpowiednie zmiany w umowach uczestnictwa w systemie TARGET2-NBP oraz zintensyfikowano prace analityczne i konsultacyjne ze środowiskiem bankowym oraz EBC.

7.2.3. Upowszechnianie obrotu bezgotówkowego

W ramach upowszechniania obrotu bezgotówkowego w Polsce NBP prowadził w 2015 r. następujące działania:

- Kontynuował realizację wieloletniego programu promocyjno-edukacyjnego Akademia Dostępne Finanse (ADF), którego celem jest upowszechnienie obrotu bezgotówkowego i ograniczenie wykluczenia finansowego dzięki zwiększeniu wiedzy polskiego społeczeństwa na temat usług finansowych. Podobnie jak w latach poprzednich program był adresowany w szczególności do osób starszych. W 2015 r. odbyło się 212 spotkań, w których wzięło udział ok. 10 000 osób.
- Rozpoczął opracowywanie koncepcji działań edukacyjno-promocyjnych, mających na celu upowszechnienie korzystania z usług bankowych wśród osób w wieku od 18 do 24 lat.
- Uczestniczył w pracach Koalicji na rzecz Obrotu Bezgotówkowego i Mikropłatności, w tym nad aktualizacją *Programu rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2014—2020*.

[37] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/92/UE z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie przejrzystości i porównywalności opłat związanych z prowadzeniem rachunku płatniczego, przenoszenia rachunku płatniczego oraz dostępu do podstawowego rachunku płatniczego (tzw. Dyrektywa PAD).

[38] SWIFT (ang. Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication — Stowarzyszenie na rzecz Światowej Międzybankowej Telekomunikacji Finansowej) — założone w 1973 r. międzynarodowe stowarzyszenie instytucji finansowych utrzymujące sieć telekomunikacyjną służącą do wymiany informacji.

[39] TARGET2-Securities (T2S) to paneuropejska platforma rozrachunku papierów wartościowych, która została uruchomiona 22 czerwca 2015 r.

7.2.4. Działania w zakresie rozwoju SEPA

NBP prowadził dalsze działania na rzecz wprowadzenia Jednolitego Obszaru Płatności w Euro (Single Euro Payments Area, SEPA), tj.:

- Kontynuował świadczenie usługi pośrednictwa dla banków zainteresowanych uczestniczeniem w paneuropejskiej izbie rozliczeniowej STEP2, umożliwiając im rozliczanie poleceń przelewu w euro w schemacie SEPA Credit Transfer (SCT). Na dzień 31 grudnia 2015 r. z tego pośrednictwa korzystało 21 banków.
- Z uwagi na uczestnictwo w schemacie SCT Narodowy Bank Polski został członkiem stowarzyszonym Europejskiej Rady ds. Płatności (European Payments Council, EPC).
- Kontynuował działania mające na celu monitorowanie procesu dostosowania się polskich dostawców usług płatniczych do uregulowań europejskich, zgodnie z którymi Polska ma obowiązek zastąpienia wszystkich poleceń przelewu i poleceń zapłaty w euro standardami SEPA najpóźniej do 31 października 2016 r.[40], oraz opracowanie strategii terminowego i optymalnego wprowadzenia przepisów tego rozporządzenia.

7.2.5. Działalność Rady ds. Systemu Płatniczego

Rada ds. Systemu Płatniczego, organ opiniodawczy przy Zarządzie NBP, zajmuje się bieżącą analizą i oceną polskiego systemu płatniczego oraz działa na rzecz rozwoju tego systemu. W 2015 r. Rada omawiała przede wszystkim:

- skutki obniżenia opłaty *interchange* w Polsce,
- kwestie sprawowania przez NBP nadzoru systemowego nad systemem płatniczym i infrastrukturą potransakcyjną rynku finansowego,
- kierunki rozwoju systemów płatności natychmiastowych i rolę banku centralnego w tej dziedzinie,
- działania na rzecz rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce,
- wybrane projekty zmian infrastruktury depozytowo-rozliczeniowej Grupy Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych w kontekście dostosowania do regulacji europejskich oraz rozszerzenia i standaryzacji usług dla polskiego rynku finansowego,
- stan dostosowania Polski do zmienionych przepisów europejskich regulujących system płatniczy,
- zagadnienie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w bankach w kontekście rozwoju usług bankowych.

[40] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) ustanawiające wymogi techniczne i handlowe w odniesieniu do poleceń przelewu i poleceń zapłaty w euro oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 924/2009.

7.3. Nadzór nad systemami płatności i infrastrukturą potransakcyjną rynku finansowego

Sprawowanie nadzoru nad systemem płatniczym i infrastrukturą potransakcyjną rynku finansowego ma na celu minimalizowanie ryzyka związanego z ewentualnymi zakłóceniami w funkcjonowaniu systemów płatności, systemów rozliczeń i rozrachunku papierów wartościowych oraz w świadczeniu przez krajowe instytucje płatnicze usługi *acquiringu*, a także utrzymanie stabilności finansowej.

W 2015 r. Zarząd NBP przyjął *Politykę sprawowania przez NBP nadzoru systemowego w zakresie systemu płatniczego*. W dokumencie zawarto zaktualizowane zasady sprawowania przez NBP nadzoru systemowego w zakresie systemu płatniczego, w tym opisano cele, zakres i podstawy sprawowania tego nadzoru.

7.3.1. Nadzór nad systemami płatności

W 2015 r. NBP na bieżąco analizował dane statystyczne i inne informacje dotyczące nadzorowanych systemów. Dokonywał także oceny incydentów zakłócających ich funkcjonowanie oraz podejmował działania zmierzające do zapewnienia ich bezpiecznego i sprawnego funkcjonowania.

W 2015 r. Prezes NBP wydał pięć decyzji dotyczących wyrażenia zgody na prowadzenie systemu płatności lub wprowadzenia zmian w zasadach funkcjonowania systemu płatności.

7.3.2. Nadzór nad usługą płatniczą *acquiringu*

W ramach sprawowanego nadzoru nad usługą płatniczą *acquiringu* (usługa pośrednictwa w autoryzacji płatności bezgotówkowych) Prezes NBP, na wniosek KNF, wydał w formie postanowień pięć opinii dotyczących świadczenia tej usługi.

7.3.3. Nadzór nad infrastrukturą potransakcyjną rynku finansowego

W 2015 r. NBP brał udział w pracach, w ramach kolegium utworzonego przy Komisji Nadzoru Finansowego, nad wnioskiem KDPW_CCP SA o rozszerzenie przez KNF zakresu udzielonego temu podmiotowi zezwolenia na świadczenie usług rozliczeniowych o nowe rodzaje instrumentów pochodnych.

W 2015 r. Prezes NBP wydał, w formie postanowień, siedem opinii dotyczących w szczególności zmian regulacji określających zasady funkcjonowania systemów rozrachunku i rozliczeń papierów wartościowych prowadzonych przez KDPW SA, KDPW_CCP SA i IRGiT SA.

7.4. NBP jako udziałowiec krajowych osób prawnych świadczących usługi na rzecz instytucji finansowych

W 2015 r. NBP posiadał akcje i udziały w następujących podmiotach krajowych[41]:

- Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych SA z siedzibą w Warszawie, który jest centralną instytucją odpowiedzialną za prowadzenie i nadzorowanie systemu depozytowo-rozliczeniowego w zakresie obrotu instrumentami finansowymi w Polsce,
- Krajowej Izbie Rozliczeniowej SA z siedzibą w Warszawie, która jest kluczową instytucją na krajowym rynku rozliczania płatności,
- spółce Bazy i Systemy Bankowe Sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy, która jest producentem i integratorem rozwiązań informatycznych skierowanych przede wszystkim do instytucji sektora finansowego, w szczególności bankowych i ubezpieczeniowych oraz administracji publicznej.

Tabela 4. Zestawienie posiadanych przez NBP akcji i udziałów w spółkach polskiego prawa handlowego według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r.

Nazwa podmiotu	Kapitał zakładowy (zł)	Ilość posiadanych przez NBP akcji/udziałów	Udział NBP w kapitale zakładowym
Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA	21 000 000	7000	33,33%
Krajowa Izba Rozliczeniowa SA	5 445 000	3750	34,44%
Bazy i Systemy Bankowe Sp. z o.o.	10 000 000	1000	100,00%

Źródło: dane NBP.

Najważniejsze działania w 2015 r.:

- rozpoczęcie prac nad dostosowaniem systemu TARGET2-NBP do wymogów platformy TARGET2-Securities,
- przyjęcie przez Zarząd NBP *Polityki sprawowania przez NBP nadzoru systemowego w zakresie systemu płatniczego*,
- udział w pracach Koalicji na rzecz Obrotu Bezgotówkowego i Mikropłatności, w tym nad aktualizacją *Programu rozwoju obrotu bezgotówkowego w Polsce na lata 2014—2020*.

[41] Zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy o Narodowym Banku Polskim, NBP może być udziałowcem albo akcjonariuszem innych osób prawnych, które prowadzą działalność usługową na rzecz instytucji finansowych lub Skarbu Państwa lub mają dla NBP istotne znaczenie w zakresie działania na rzecz stabilności krajowego systemu finansowego.

8. Obsługa Skarbu Państwa[42]

Zadania realizowane przez NBP w ramach obsługi Skarbu Państwa obejmują: obsługę bankową rachunków budżetu państwa, obsługę zobowiązań i należności zagranicznych budżetu państwa, obrót skarbowymi papierami wartościowymi oraz działania wspierające zarządzanie długiem publicznym, w szczególności długiem Skarbu Państwa.

8.1. Rachunki bankowe prowadzone przez NBP

W 2015 r. NBP prowadził rachunki bankowe wymienione w art. 196 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, przede wszystkim: centralny rachunek bieżący budżetu państwa, rachunki bieżące państwowych jednostek budżetowych, w tym urzędów obsługujących organy podatkowe oraz rachunki środków na wydatki niewygasające jednostek budżetowych. NBP prowadził również rachunki lokat terminowych w złotych i walutach obcych dla podmiotów uprawnionych do posiadania rachunków w NBP.

Ponadto na podstawie art. 51 ust. 1 pkt 4 ustawy o Narodowym Banku Polskim, NBP prowadził rachunki innych osób prawnych.

8.1.1. Obsługa rachunków bankowych

Narodowy Bank Polski przeprowadzał operacje na rachunkach bankowych budżetu państwa w formie bezgotówkowej, przede wszystkim w systemie bankowości elektronicznej, a także w formie gotówkowej. Obsługa rachunków bankowych niektórych klientów (np. Departamentu Budżetu Państwa MF, sądów powszechnych) była realizowana z wykorzystaniem międzysystemowego interfejsu B2B, który zapewnia nowoczesny sposób komunikowania się z NBP oraz wysokie bezpieczeństwo przekazywanych danych. W październiku 2015 r. uruchomiono interfejs B2B z systemem e-Podatki w związku z rozpoczęciem przez Departament Administracji Podatkowej MF centralizacji rozliczeń w administracji podatkowej.

W marcu 2015 r. NBP rozpoczął udostępnianie posiadaczom rachunków nowego systemu bankowości elektronicznej NBP (NBE), który docelowo zastąpi funkcjonujący od 2002 r. system *enbepe*. Nowy system ma większą wydajność i przejrzystość obsługi oraz wysoki poziom bezpieczeństwa. Jest dostępny na urządzeniach przenośnych.

Za pośrednictwem NBE Bank świadczy nowe usługi (niedostępne w dotychczas eksploatowanym systemie *enbepe*): obsługę zlecenia wypłaty gotówki, obsługę lokat terminowych, obsługę zlecenia żądania odwołania płatności SEPA, kalkulator walutowy oraz kalkulator odsetkowy.

[42] Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 4, art. 49, 51, 52 ustawy o NBP, ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.) i ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. — Prawo bankowe (Dz.U. z 2015 r. poz. 128, z późn. zm.).

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. z nowego systemu korzystało 2617 posiadaczy rachunków.

Ponadto w 2015 r. NBP prowadził działania na rzecz unowocześnienia i standaryzacji obsługi bankowej budżetu państwa oraz przygotowania do udostępnienia nowych usług dla posiadaczy rachunków. Przeprowadzono analizy, w wyniku których Zarząd NBP podjął decyzję o przystąpieniu NBP do systemu Express Elixir i rozpoczęciu działań zwiększających efektywność obsługi posiadaczy rachunków w oddziałach okręgowych NBP. Omawiano także rozwiązania pozwalające na usprawnienie i ograniczenie operacji gotówkowych wykonywanych przez posiadaczy rachunków w NBP.

8.1.2. Rodzaje rachunków prowadzonych przez NBP

Narodowy Bank Polski prowadzi rachunki w złotych i walutach obcych, w tym rachunki służące do obsługi środków pochodzących z budżetu UE.

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. NBP obsługiwał 3111[43] klientów (w 2014 r. 3524), dla których oddziały okręgowe prowadziły 14 371 rachunków (w 2014 r. 15 841), z czego 6863 rachunki były obsługiwane w ramach zastępczej obsługi kasowej (w 2014 r. 7908)[44].

Spadek liczby prowadzonych rachunków wynika przede wszystkim z wejścia w życie z dniem 1 kwietnia 2015 r. przepisów ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. o zmianie ustawy o Służbie Celnej, ustawy o urzędach i izbach skarbowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 211) i zamknięcia w związku z tym niektórych rachunków urzędów skarbowych (w szczególności rachunków bieżących wydatków i dochodów budżetowych). Ponadto w związku ze zmianami ustawowymi[45] środki pieniężne przyjęte do depozytu sądowego są od 2015 r. przechowywane na rachunkach depozytowych Ministra Finansów prowadzonych w Banku Gospodarstwa Krajowego, co wiązało się z zamknięciem tych rachunków w NBP.

8.2. Obsługa zobowiązań i należności zagranicznych budżetu państwa

NBP prowadził — na podstawie umów agencyjnych podpisanych z Ministrem Finansów w latach ubiegłych — obsługę zobowiązań i należności budżetu państwa z tytułu:

- 65 kredytów udzielonych Rządowi RP przez międzynarodowe instytucje i organizacje finansowe,
- 74 kredytów zagranicznych gwarantowanych przez Rząd RP udzielonych podmiotom krajowym,
- 1 umowy o udostępnienie środków kredytowych podmiotom krajowym.

[43] Spadek liczby posiadaczy rachunków jest spowodowany zmianą metodologii liczenia oraz zmianami organizacyjnymi w strukturze jednostek budżetu państwa.
[44] Zastępcza obsługa kasowa prowadzona jest dla posiadaczy rachunków mających siedzibę poza miastem, w którym zlokalizowany jest oddział okręgowy NBP.
[45] Ustawa z dnia 26 września 2014 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2014 r. poz. 1626).

NBP, pełniąc funkcję depozytariusza Banku Światowego i jego agend, obsługiwał 15 skryptów dłużnych wystawionych przez Rząd RP w związku z członkostwem Polski w tych organizacjach.

8.3. Obsługa obrotu papierami wartościowymi

8.3.1. Przetargi papierów wartościowych

NBP pełni funkcję agenta emisji skarbowych papierów wartościowych. W związku z tym jest zobowiązany do organizowania przetargów sprzedaży i odkupu bonów skarbowych oraz przetargów sprzedaży, zamiany i odkupu obligacji skarbowych. W 2015 r. przeprowadzono:

- 23 przetargi sprzedaży obligacji skarbowych, w tym 7 przetargów uzupełniających. Łącznie podaż wyniosła 86,4 mld zł, popyt — 126,6 mld zł, sprzedaż — 77,8 mld zł. Większość obligacji oferowanych przez MF stanowiły obligacje o stałym oprocentowaniu, a ich sprzedaż wyniosła 62,0% ogółu sprzedaży.
- 5 przetargów zamiany, na których MF odkupiło obligacje o wartości 28,2 mld zł, a sprzedało o wartości 29,2 mld zł; wartość zakupu gotówkowego wyniosła 14,7 mln zł. Większość obligacji sprzedanych na przetargach (77,6%) to obligacje o stałym oprocentowaniu.

W 2015 r. odbyły się dwa przetargi odkupu obligacji nominowanych:

- w dolarach – podaż wyniosła 500 mln, popyt 400,6 mln, odkup 400,6 mln,
- w euro – podaż wyniosła 1 mld, popyt 744,0 mln, odkup 730,0 mln.

W 2015 r. nie odbyły się przetargi sprzedaży i odkupu bonów skarbowych oraz przetargi sprzedaży obligacji emitowanych przez BGK poręczonych lub gwarantowanych przez Skarb Państwa.

8.3.2. System Dealerów Skarbowych Papierów Wartościowych (DSPW)

W 2015 r., podobnie jak w latach poprzednich, NBP realizował zadania związane z systemem Dealerów Skarbowych Papierów Wartościowych (DSPW)[46]. Na podstawie umowy zawartej z Ministerstwem Finansów NBP:

- udostępniał Ministerstwu Finansów miesięczne i kwartalne oceny aktywności banków będących DSPW oraz kandydatów do pełnienia tej funkcji na pierwotnych oraz wtórnych rynkach bonów i obligacji skarbowych,

[46] Głównym celem systemu jest wyodrębnienie grupy banków (*primary dealers*), które w zamian za przywilej wyłącznego składania ofert na przetargach skarbowych papierów wartościowych (SPW) oraz wyłączności lub uprzywilejowania w zakresie przeprowadzania indywidualnych operacji z Ministrem Finansów są zobowiązane do regularnego uczestniczenia w przetargach sprzedaży SPW i fixingach SPW, kwotowania SPW (szczególnie emisji bazowych na rynku elektronicznym), podejmowania działań na rzecz rozszerzania bazy inwestorów SPW, rzetelnego wypełniania obowiązków wynikających z uczestniczenia w systemach depozytowych oraz promowania rynku SPW. Działania te mają służyć realizacji strategii zarządzania długiem sektora finansów publicznych, w szczególności zwiększeniu płynności, efektywności i przejrzystości rynku SPW.

- pełnił funkcję organizatora *fixingu* skarbowych papierów wartościowych[47],
- uczestniczył w cyklicznych spotkaniach Rady Uczestników Rynku – zespołu opiniodawczo-doradczego przy Ministrze Finansów.

Ponadto w ramach współpracy z Ministerstwem Finansów NBP wykonywał czynności weryfikacyjno-kontrolne w bankach, których rachunki i konta depozytowe skarbowych papierów wartościowych są prowadzone w systemie SKARBNET4.

8.4. Współpraca z Ministerstwem Finansów w ramach Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym

W 2015 r. NBP współpracował z Ministerstwem Finansów w ramach Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym. Celem współpracy jest wymiana informacji służących koordynowaniu polityki zarządzania długiem publicznym prowadzonej przez MF z polityką pieniężną i polityką kursową prowadzonymi przez NBP.

Najważniejsze działania w 2015 r.:

- udostępnienie posiadaczom rachunków w NBP nowego systemu bankowości elektronicznej,
- zorganizowanie łącznie 30 przetargów sprzedaży, odkupu i zamiany obligacji skarbowych.

[47] Jako organizator fixingu SPW NBP określa jego zasady w porozumieniu z MF (emitentem) oraz BondSpot SA (pełnomocnikiem), a także sprawuje ogólny nadzór nad funkcjonowaniem fixingu (§ 2 ust. 3 regulaminu fixingu).

9. Działalność analityczno-badawcza[48]

Badania ekonomiczne prowadzone w 2015 r. w Narodowym Banku Polskim dotyczyły obszarów badawczych zarysowanych w *Ramowym planie badań ekonomicznych NBP na lata 2013-2016*, tj. stabilności makroekonomicznej, stabilności finansowej oraz metod badań ilościowych. Wyniki prac stanowiły podstawę decyzji podejmowanych przez RPP i Zarząd NBP.

Na podstawie prowadzonych w NBP badań przygotowywano publikacje naukowe. W 2015 r. w periodykach krajowych i międzynarodowych ukazało się 91 publikacji naukowych pracowników NBP, w tym 29 publikacji po polsku i 62 publikacje po angielsku. W czasopismach z tzw. listy filadelfijskiej znalazło się 21 publikacji (załącznik 7).

9.1. Badania dotyczące polityki pieniężnej, procesów i oczekiwań inflacyjnych

9.1.1. Prace analityczne i koncepcyjne dotyczące strategii polityki pieniężnej i jej realizacji w innych bankach centralnych

- Monitorowano i analizowano politykę pieniężną banków centralnych oraz ich komunikację z otoczeniem.
- Przygotowano opracowanie pt. *Alternatywne strategie polityki pieniężnej*. Dokument zawiera analizy strategii polityki pieniężnej alternatywnych wobec strategii celu inflacyjnego oraz ich ocenę z punktu widzenia NBP.
- W ramach prac ESBC przeprowadzono badania dotyczące zakotwiczenia oczekiwań inflacyjnych w strefie euro. Badania potwierdziły zbieżność długoterminowych oczekiwań inflacyjnych z celem polityki pieniężnej EBC oraz krótko- i średnioterminowych oczekiwań inflacyjnych z projekcjami inflacyjnymi EBC.

9.1.2. Analiza oczekiwań inflacyjnych w Polsce

- Prowadzono prace badawcze dotyczące użyteczności ankietowych miar oczekiwań inflacyjnych w modelowaniu i prognozowaniu z wykorzystaniem zagregowanego stylizowanego modelu nowokeynesistowskiego.
- Przeprowadzono analizy dotyczące: wpływu oczekiwań inflacyjnych konsumentów na ich skłonność do zakupów, zmiany sposobu formułowania oczekiwań inflacyjnych przez różne grupy podmiotów w Polsce, metod analizy zakotwiczenia oczekiwań inflacyjnych w przypadku prognoz probabilistycznych oraz relacji pomiędzy projekcjami inflacji i PKB publikowanymi przez NBP oraz prognozami ekspertów uczestniczących w *Ankiecie Makroekonomicznej NBP*.

[48] Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 59 ustawy o NBP.

9.1.3. Prace analityczno-badawcze i modelowe dotyczące mechanizmu transmisji polityki pieniężnej i jego zmian

- Prowadzono prace badawcze dotyczące mechanizmu transmisji polityki pieniężnej, w tym dotyczące: sposobu zarządzania płynnością, wyznaczenia miary kosztu finansowania banków i wykorzystania jej w analizie transmisji polityki pieniężnej do oprocentowania kredytów, wpływu polityki pieniężnej na bilanse banków i na podaż kredytu (nowa koncepcja kanału kredytów bankowych).
- Opracowano nowe wersje modelu QMOTR i MMT, w tym wersje modelu QMOTR dla różnych faz cyklu koniunkturalnego.
- Przygotowano i zaprezentowano kolejną edycję raportu nt. mechanizmu transmisji polityki pieniężnej w Polsce pt. *Mechanizm transmisji polityki pieniężnej w Polsce. Co wiemy w 2015 roku?*

9.1.4. Analizy i badania cen towarów oraz usług konsumpcyjnych

W 2015 r. analizowano procesy inflacyjne w gospodarce narodowej, w tym: przygotowywano krótkookresowe prognozy wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych oraz jego składowych, analizowano miary wskaźników inflacji bazowej, badano częstotliwość i wielkość zmian cen w gospodarce w zależności od sektora gospodarki, jak również rolę promocji w procesie ustalania cen.

9.2. Prace analityczne i koncepcyjne dotyczące procesów gospodarczych zachodzących w strefie euro

9.2.1. Analiza źródeł zróżnicowania sytuacji gospodarczej w krajach strefy euro

- Monitorowano przebieg procesów inflacyjnych oraz kształtowanie się długoterminowych stóp procentowych w krajach strefy euro oraz UE, aby ocenić stopień spełnienia monetarnych kryteriów konwergencji nominalnej z Maastricht przez polską gospodarkę.
- Analizowano proces konwergencji realnej w krajach UE, ze szczególnym uwzględnieniem regionu Europy Środkowo-Wschodniej.

9.3. Badania przedsiębiorstw i gospodarstw domowych

9.3.1. Badania sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstw

- Przeprowadzono kwartalne badanie pt. *Szybki Monitoring NBP* dotyczące decyzji produkcyjnych, zatrudnieniowych, inwestycyjnych, finansowych i cenowych firm. Dodatkowo przeanalizowano wpływ na działalność polskich przedsiębiorstw następujących zjawisk ekonomicznych: deflacji, roli międzynarodowych łańcuchów wartości dodanej, zaburzeń gospodarczych w Chinach oraz niepewności na rynkach.
- Przeprowadzono badanie *Ankieta roczna NBP*, koncentrujące się na długookresowych tendencjach rozwojowych sektora przedsiębiorstw, w tym: działalności innowacyjnej, wykorzystania

środków UE i technologii internetowych, wpływu kontraktów długookresowych na decyzje cenowe firm i roli kredytu bankowego w finansowaniu ich działalności.

9.3.2. Badania sytuacji gospodarstw domowych

- Prowadzono cykliczne analizy sytuacji finansowej sektora gospodarstw domowych w zakresie: źródeł pozyskiwania dochodów oraz decyzji kształtujących konsumpcję i oszczędności, jak również akumulacji aktywów finansowych i zadłużenia gospodarstw domowych.
- Przeprowadzono analizę kształtowania się oszczędności dobrowolnych gospodarstw domowych oraz znaczenia krajowych źródeł oszczędzania jako podstawy przyszłego wzrostu gospodarczego.

9.4. Inne badania makroekonomiczne

9.4.1. Badania rynku pracy

- Cyklicznie analizowano sytuację na rynku pracy, w tym: przepływy prowadzące do zmian zatrudnienia i bezrobocia, płace i ich determinanty oraz zmienność i zjawisko migracji. Kontynuowano pomiar wykorzystania zasobów pracy i prace empiryczne związane z krzywą Phillipsa.
- Przeprowadzono kolejną edycję *Badania Ankietowego Rynku Pracy*.
- NBP brał udział w międzynarodowym projekcie badawczym EBC pt. *Wage Dynamics Network.* W ramach prac zbadano przyczyny zróżnicowania dostosowań płac i zatrudnienia w firmach z krajów UE w reakcji na światowy kryzys ekonomiczny z lat 2009—2013.

9.4.2. Badania rynku nieruchomości mieszkaniowych i komercyjnych

- Cyklicznie analizowano sytuację na rynku mieszkaniowym i komercyjnym w największych miastach w Polsce. Opracowano i opublikowano wskaźniki cen ziemi pod budownictwo wielomieszkaniowe oraz cen transakcyjnych nieruchomości komercyjnych.
- Przeprowadzono kolejne notowania badania cen nieruchomości BaRN.

9.4.3. Analizy i badania sektora finansów publicznych

- Prowadzono analizy i prognozy sytuacji budżetu państwa i jednostek sektora finansów publicznych (w tym wpływu niskiej inflacji na sektor finansów publicznych).
- Analizowano sytuację finansów publicznych w krajach UE, w szczególności Europy Środkowej i Wschodniej.
- Badano zależności pomiędzy wynagrodzeniami w sektorze prywatnym i publicznym, z uwzględnieniem perspektywy długo- i krótkoterminowej.

9.4.4. Analizy i badania otoczenia zewnętrznego gospodarki Polski

- Sporządzano regularne (trzy razy w roku) prognozy polskiego bilansu płatniczego wraz z oceną stabilności wskaźników równowagi zewnętrznej polskiej gospodarki.
- Prowadzono analizy: kształtowania się realnych efektywnych kursów złotego, elastyczności cenowych i popytowych w polskim handlu zagranicznym, wpływu zmian międzynarodowych cen relatywnych na aktywność ekonomiczną w Polsce oraz zmian udziału Polski w światowym handlu.

9.4.5. Analizy i badania gospodarki światowej

- Prowadzono analizy kształtowania się koniunktury międzynarodowej, obejmujące bieżącą i prognozowaną sytuację w głównych gospodarkach świata oraz krajach regionu Europy Środkowo-Wschodniej.
- Prognozowano zmienne makrofinansowe wykorzystywane w procesie zarządzania rezerwami walutowymi dla wybranych gospodarek świata, w tym z wykorzystaniem nowych modeli badawczych.
- Analizowano wpływ wybranych szoków w otoczeniu zewnętrznym (kryzys w Grecji, afera Volkswagena, kryzys migracyjny) na sytuację głównych partnerów handlowych Polski.
- Przeanalizowano wpływ popytu w krajach Europy Środkowo-Wschodniej na produkcję krajów strefy euro oraz wpływ regulacji rynku produktów na kształtowanie się produktywności firm i efektywność alokacji produkcji w krajach członkowskich strefy euro i krajach Europy Środkowo-Wschodniej.
- Monitorowano i analizowano reformy instytucjonalne planowane i wdrażane w unii gospodarczej i walutowej.

9.5. Działalność prognostyczno-badawcza

- Kontynuowano rozbudowę modelu DSGE SOE.PL wykorzystywanego do badania polityki fiskalnej w Polsce, w szczególności poprzez: dostosowanie go do nowego systemu rachunków narodowych (ESA-2010), rozpoczęcie prac nad przygotowaniem metod uwzględniania opinii ekspertów w projekcji oraz opracowanie wersji symulacyjnej, która definiowałaby m.in. działanie reguł fiskalnych odmiennie niż wersja prognostyczna. Prowadzono także analizy i symulacje dotyczące wpływu polityki fiskalnej na gospodarkę, głównie: interakcji między polityką fiskalną i monetarną oraz skuteczności dyskrecjonalnej polityki stopy procentowej.
- Przygotowano model badawczy (DSGE), na podstawie którego przeanalizowano problem pułapki deflacyjnej[49] w Polsce. W badaniu poddano analizie m.in.: historyczne prawdopodobieństwo wystąpienia zerowych stóp procentowych w Polsce, wpływ poziomu celu inflacyjnego na prawdopodobieństwo wystąpienia zerowych stóp oraz zmiany transmisji szoków w gospodarce w wyniku zerowego ograniczenia stopy procentowej.

[49] Ang. *Zero Lower Bound* – ZLB.

- Przeprowadzono ponowną specyfikację niektórych równań głównego modelu prognostycznego (NECMOD), w szczególności dotyczących aktywności zawodowej i handlu zagranicznego, oraz dokonano reestymacji parametrów modelu w celu poprawy jego własności prognostycznych i symulacyjnych.
- Zmieniono metodologię dekompozycji szoków z modelu NECMOD poprzez wprowadzenie podziału na zaburzenia popytowe i podażowe w zależności od ich wpływu na krajową koniunkturę i ceny.
- Rozbudowano modele do *nowcastingu*[50] rachunków narodowych, w szczególności eksportu netto i nakładów brutto na środki trwałe, poprzez szersze uwzględnienie danych GUS.

9.6. Działalność Komitetu Badań Ekonomicznych NBP

W 2015 r. przyjęto raporty z siedmiu projektów wykonanych w ramach konkursów na projekty badawcze NBP. Przeprowadzono także konkurs na kolejne badania (VII edycja), w wyniku którego wyłoniono do realizacji 8 projektów.

9.7. Konferencje i warsztaty naukowe organizowane przez NBP

W 2015 r. NBP zorganizował następujące naukowe konferencje międzynarodowe:

- 22—24 czerwca 2015 r.: *4th NBP Summer Workshop*. Coroczne spotkanie polskich ekonomistów prowadzących badania w wiodących ośrodkach zagranicznych i krajowych, poświęcone tematom z zakresu makroekonomii i finansów.
- 25—27 czerwca 2015 r.: *Doroczne Spotkanie Society for Economic Dynamics*. Konferencję poświęcono głównie tematyce makroekonomicznej. W 2015 r. wydarzenie było współorganizowane przez NBP oraz Society for Economic Dynamics (SED) w partnerstwie z Uniwersytetem Warszawskim.
- 28—29 września 2015 r.: *NBP Workshop on Forecasting*. Podczas warsztatów zaprezentowano i omówiono metody stosowane w prognozowaniu kluczowych zmiennych makroekonomicznych (np. inflacja, produkcja, PKB) w bankach centralnych oraz innych instytucjach prognostycznych. W warsztatach wzięli udział przedstawiciele wiodących banków centralnych, jak również uznani ekonomiści zajmujący się metodami prognozowania.
- 15—16 października 2015 r.: *Boosting EU Competitiveness – The Role of the CESEE Countries*. Była to piąta z cyklu dorocznych konferencji NBP poświęconych przyszłości europejskiej gospodarki (*The Future of the European Economy*), w 2015 r. współorganizowana przez NBP i Bank Austrii. W trakcie obrad skupiono się na długoterminowych perspektywach wzrostu i konkurencyjności gospodarki europejskiej, w kontekście strategii Unii Europejskiej *Europa 2020*.
- 5—6 listopada 2015 r.: *Recent trends in the real estate market and its analysis*. Doroczna konferencja (pierwsza odbyła się w zeszłym roku) analizująca aktualną sytuację na rynku nieruchomości, w tym z perspektywy banku centralnego. W konferencji wzięli udział przedstawiciele banków

[50] Prognozowanie na jeden okres naprzód.

centralnych, świata nauki, banków komercyjnych oraz firm działających na rynku nieruchomości.

- 30 listopada — 2 grudnia 2015 r.: *6th Annual International Conference on Central Bank Business Surveys*. Konferencja międzynarodowa poświęcona metodyce badań ankietowych przedsiębiorstw i przetwarzaniu ich wyników w bankach centralnych, przygotowana przez NBP we współpracy z Federal Reserve Bank of Atlanta.

W ramach organizowanego przez NBP programu wizyt zagranicznych ekonomistów, pt. *Visiting Researcher Program*, w 2015 r. w NBP gościło czterech badaczy (wyłonionych w konkursie): Kristoffer Nimark (Cornell University), Michele Ca'Zorzi (ECB), Katja Drechsel (Institut für Wirtschaftsforschung, Halle) oraz Hamza Bennani (Université de Paris Ouest, Nanterre-La Défense).

Ponadto zorganizowano 28 otwartych seminariów naukowych, podejmujących wiele zagadnień dotyczących polityki pieniężnej, funkcjonowania gospodarki, systemu finansowego oraz innych aspektów polityki ekonomicznej. Ich wykaz zawiera załącznik 7.

Najważniejsze działania w 2015 r.:

- doskonalenie narzędzi prognostycznych oraz przeprowadzenie licznych prac modelowych i analityczno-badawczych nad procesami zachodzącymi w polskiej i światowej gospodarce,
- opublikowanie 91 artykułów naukowych pracowników NBP, w tym 21 w czasopismach z tzw. listy filadelfijskiej,
- zorganizowanie sześciu międzynarodowych konferencji naukowych i 28 otwartych seminariów naukowych.

10. Działalność statystyczna[51]

Badania statystyczne NBP koncentrują się na danych dotyczących sektora finansowego oraz szeroko rozumianej statystyki relacji z zagranicą. Dane te służą do prowadzenia polityki pieniężnej, monitorowania ryzyka w sektorze finansowym, wykorzystywane są w badaniach stabilności finansowej i analizach makroostrożnościowych. NBP regularnie publikuje dane o szerokim zakresie, a także przekazuje informacje sprawozdawcze instytucjom międzynarodowym, przede wszystkim EBC.

10.1. Podstawowe zadania z zakresu statystyki

Podstawowe zadania statystyczne NBP obejmują gromadzenie, przetwarzanie oraz bieżącą analizę danych statystycznych, a także prace nad metodyką ich opracowywania i prezentacji.

W 2015 r. NBP kontynuował regularne opracowywanie zestawień, materiałów analitycznych i publikacji, przeznaczonych zarówno dla odbiorców w banku, jak i odbiorców zewnętrznych. Najważniejsze z nich obejmowały:

- kwartalne opracowania o bilansie płatniczym oraz roczne opracowanie *Międzynarodowa pozycja inwestycyjna Polski*,
- kwartalne dane dotyczące zadłużenia zagranicznego kraju oraz międzynarodowej pozycji inwestycyjnej,
- miesięczne dane bilansu płatniczego,
- miesięczny bilans skonsolidowany monetarnych instytucji finansowych, zawierający podstawowe agregaty monetarne (podaż pieniądza M3 i czynniki jego kreacji),
- miesięczne dane dotyczące średniego oprocentowania depozytów i kredytów w bankach,
- miesięczne dane finansowe sektora bankowego (należności, zobowiązania, rachunek zysków i strat),
- kwartalne dane dotyczące rynku krajowych funduszy inwestycyjnych,
- kwartalne i roczne rachunki finansowe według sektorów instytucjonalnych.

Informacje statystyczne były udostępniane m.in. następującym podmiotom krajowym: Sejmowi RP, Radzie Ministrów, GUS, BFG, UKNF, ZBP i instytucjom naukowym. Przekazywano je również EBC i organizacjom międzynarodowym: MFW, BŚ, OECD, BIS i Eurostatowi.

[51] Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 7, art. 17 ust. 4 pkt 13, art. 23 ustawy o NBP oraz ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz.U. z 2012 r. poz. 591, z późn. zm.).

Ponadto w 2015 r. NBP:

- w ramach uczestnictwa w grupie roboczej Komisji Europejskiej ds. zarządzania ryzykiem (Risk Assessment Working Group) kontynuował prace w zakresie stworzenia systemu wewnętrznej oceny scoringowej pozwalającego na identyfikację ryzyka kredytowego w sektorze przedsiębiorstw,
- rozpoczął prace nad wdrożeniem nowoczesnych standardów prezentacji danych statystycznych (m.in. interaktywne wykresy, mapy i prezentacje typu *dashboard*),
- kontynuował kalkulacje oraz przesyłanie do EBC wyrównanych sezonowo indeksów HICP, rozpoczął także przekazywanie do EBC własnego eksperymentalnego wskaźnika cen nieruchomości komercyjnych,
- prowadził prace w zakresie analizy skłonności do oszczędzania gospodarstw domowych w Polsce.

10.2. Zadania statystyczne wynikające z uczestnictwa NBP w Europejskim Systemie Banków Centralnych i innych instytucjach międzynarodowych

W 2015 r. NBP kontynuował współpracę w dziedzinie statystyki z instytucjami międzynarodowymi, przede wszystkim z EBC, Komisją Europejską, w tym głównie Eurostatem, Komitetem ds. Statystyki Monetarnej, Finansowej i Bilansu Płatniczego (CMFB), Europejskim Urzędem Nadzoru Bankowego (EBA), Europejską Radą ds. Ryzyka Systemowego (ESRB).

10.2.1. Statystyka monetarna i finansowa

W 2015 r. NBP przekazywał EBC zharmonizowane dane z zakresu bilansu skonsolidowanego monetarnych instytucji finansowych (MIF), statystyki stóp procentowych i statystyki funduszy inwestycyjnych. Ponadto w 2015 r. NBP:

- rozpoczął przedsięwzięcie projektowe dotyczące budowy nowego *Systemu sprawozdawczego statystyki monetarnej MONREP*,
- uczestniczył w pracach działającej w EBC Grupy Roboczej Statystyki Monetarnej i Finansowej (Working Group on Monetary and Financial Statistics), w tym w pracach nad wdrożeniem rozporządzenia EBC w sprawie statystyki instytucji ubezpieczeniowych[52] oraz w pracach Grupy Roboczej ds. Danych Analitycznych o Kredytach (Working Group on Analytical Credit Datasets) związanych z projektem budowy zharmonizowanej bazy danych o pojedynczych kredytach (AnaCredit),
- rozwijał współpracę z EBC i bankami centralnymi UE dotyczącą rozszerzenia zakresu podmiotowego Rejestru Instytucji i Jednostek Powiązanych (Register of Institutions and Affiliates Database, RIAD) prowadzonego przez EBC,

[52] Rozporządzenie EBC nr 1374/2014 z dnia 28 listopada 2014 r. w sprawie wymogów sprawozdawczości statystycznej w odniesieniu do instytucji ubezpieczeniowych (EBC/2014/50).

- prowadził prace nad budową systemu statystyki inwestycji w papiery wartościowe (Securities Holdings Statistics – SHS).

10.2.2. Statystyka ostrożnościowa

W 2015 r. w obszarze statystyki ostrożnościowej NBP:

- wdrożył w ramach systemu informacji sprawozdawczej (SIS) nowe wymogi sprawozdawcze wynikające z nowelizacji rozporządzenia Komisji (UE) nr 680/2014, obejmujące dane z zakresu aktywów obciążonych, a także wymagane rozszerzenia zakresów informacyjnych oraz dodatkowe kontrole w funkcjonujących pakietach sprawozdawczych (FINREP, COREP i LE). Wprowadził także obowiązek sprawozdawczy dotyczący planów finansowania banków na podstawie *Zalecenia Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie finansowania instytucji kredytowych*. Ponadto przygotował do wdrożenia (opracował taksonomie i przeprowadził konsultacje z sektorem bankowym) trzy nowe pakiety sprawozdawcze (*Benchmarking, LCR, Dodatkowe wskaźniki monitorowania płynności - ALMM*), które zaczną obowiązywać w 2016 r.;
- uczestniczył w pracach działającej w EBA Grupy Roboczej ds. Księgowości, Raportowania i Audytu (Standing Committee on Accounting, Reporting and Auditing, SCARA), wyodrębnionych w jej ramach podgrup: Podgrupy ds. Sprawozdawczości oraz Podgrupy ds. XBRL (Subgroup on Reporting i Subgroup on XBRL) oraz w Grupie Roboczej ds. Statystyki Nadzorczej (Working Group on Supervisory Statistics) działającej w ramach EBC;
- opracował i przekazał do EBC raporty z zakresu sprawozdawczości finansowej oraz adekwatności kapitałowej (*consolidated banking data)*, zgodnie z nowymi wymogami EBC.

10.2.3. Statystyka bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej

W 2015 r. w wyniku współpracy z GUS[53] Narodowy Bank Polski uwzględnił po raz pierwszy w danych bilansu płatniczego transakcje gospodarki nielegalnej. Stanowiło to kontynuację dostosowań statystyki bilansu płatniczego do standardów międzynarodowych.

Ponadto w 2015 r. NBP:

- uczestniczył w pracach działających w strukturach organizacji międzynarodowych grup roboczych m.in. Grupy Roboczej ds. Statystyki Relacji z Zagranicą (Working Group on External Statistics) w EBC, Grupy Roboczej ds. Statystyki Bilansu Płatniczego (Working Group on Balance of Payments Statistics) w Eurostacie oraz Grupy Roboczej ds. Statystyki Inwestycji Zagranicznych (Working Group on International Investment Statistics) w OECD,
- brał udział w konsultacjach dotyczących ustanowienia zasad zapewnienia jakości danych wykorzystywanych we wskaźnikach w procedurze nierównowag makroekonomicznych w UE,

[53] W ramach zespołu ds. sektora zagranica.

- brał udział w pracach dotyczących wprowadzania, na poziomie europejskim, zintegrowanej sprawozdawczości przedsiębiorstw w kontekście potrzeb statystyki bilansu płatniczego.

10.2.4. Pozostałe rodzaje statystyki

Pozostałe najważniejsze działania statystyczne dotyczyły:

- statystyki rachunków finansowych: NBP uczestniczył w pracach działającej w EBC Grupy Roboczej ds. Rachunków Finansowych (Working Group on Financial Accounts),
- statystyki sektora instytucji rządowych i samorządowych: NBP brał udział w pracach Zespołu ds. Statystyki Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych powołanego przez Prezesa GUS, a także w pracach Grupy Roboczej ds. Statystyki Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych w EBC (Working Group on Government Finance Statistics),
- statystyki sektora realnego: NBP prowadził prace analityczne dotyczące determinantów oszczędności przedsiębiorstw i ich wpływu na sytuację makroekonomiczną Polski oraz kontynuował współpracę w ramach grupy roboczej BACH[54].

Najważniejsze działania w 2015 r.:

- wdrożenie nowych wymogów sprawozdawczych wynikających z nowelizacji rozporządzenia Komisji (UE) nr 680/2014, zgodnie z którymi banki są zobowiązane do przekazania danych o aktywach obciążonych,
- rozpoczęcie budowy systemu sprawozdawczego statystyki monetarnej MONREP,
- budowa systemu statystyki inwestycji w papiery wartościowe.

[54] Working Group on Bank for the Accounts of Companies Harmonised — grupa robocza działająca w ramach Europejskiego Komitetu Danych Bilansowych Podmiotów Niefinansowych (European Committee of Central Balance Sheet Data Offices, ECCBSO).

11. Działalność edukacyjna i informacyjna

Zgodnie z art. 59 ustawy o Narodowym Banku Polskim bank centralny prowadzi działalność wydawniczą i promocyjną. W jej ramach realizuje również projekty edukacyjne i informacyjne, mające na celu zapewnienie przejrzystości działania NBP i podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa o zasadach funkcjonowania banku centralnego, systemu bankowego i gospodarki rynkowej oraz upowszechnienie w społeczeństwie wiedzy na temat UGW i waluty euro.

11.1. Działalność edukacyjna

11.1.1. Program edukacji ekonomicznej

Edukacja ekonomiczna jest ważnym instrumentem wspierającym realizację podstawowych zadań banku centralnego. Przyczynia się do budowania stabilności zachowań na rynku finansowym i rozważnego korzystania z jego instrumentów, wpływa na rozwój systemów finansowych oraz pobudza kapitał społeczny, mający wpływ na rozwój gospodarczy.

W 2015 r. projekty edukacyjne NBP były poświęcone głównym zadaniom banku centralnego — realizacji polityki pieniężnej, wspieraniu stabilności systemu finansowego, unii gospodarczej i walutowej, a także przeciwdziałaniu wykluczeniu finansowemu oraz upowszechnianiu obrotu bezgotówkowego. Ważnym obszarem działań NBP była edukacja w zakresie bezpiecznego korzystania z usług finansowych oraz ryzyka związanego z korzystaniem z usług oferowanych przez instytucje finansowe niepodlegające szczególnemu nadzorowi państwa. Planowanie działań edukacyjnych opierało się na wynikach badań stanu wiedzy i świadomości ekonomicznej poszczególnych grup społecznych.

W 2015 r. NBP dofinansował łącznie 229 projektów edukacyjnych o różnej skali, w tym 65 ogólnopolskich oraz 164 lokalne i regionalne. Przedsięwzięcia te były adresowane do różnych grup społecznych i zawodowych, w tym do środowisk szkolnych, studenckich, samorządowców, pracowników organizacji pozarządowych, urzędników administracji publicznej oraz osób ze wsi i niewielkich miejscowości. We współpracy z podmiotami zewnętrznymi zrealizowano takie projekty, jak: *Moje finanse* (około 100 tys. uczniów szkół ponadgimnazjalnych i 1,6 tys. nauczycieli), *Ekonomia na co dzień* (około 96 tys. gimnazjalistów i 2,4 tys. nauczycieli), *Na własne konto* (ponad 2 tys. gimnazjalistów z terenów wiejskich), *Ekonomiczny Uniwersytet Dziecięcy* (około 1,2 tys. uczniów szkół podstawowych), *Olimpiada Przedsiębiorczości* (ponad 21 tys. uczniów) i *Olimpiada Wiedzy Ekonomicznej* (blisko 13 tys. uczniów), studia podyplomowe *Mechanizmy Funkcjonowania Strefy Euro* oraz studia podyplomowe z zakresu finansów i ekonomii skierowane do sędziów, studium edukacji ekonomicznej dla urzędników administracji publicznej, *Samorządowa Akademia Finansów* dla urzędników i działaczy samorządowych, cykl warsztatów dotyczących racjonalnego zarządzania finansami w organizacjach pozarządowych, program stypendiów pomostowych dla młodzieży ze wsi

i małych miejscowości, która podejmuje naukę na kierunkach związanych z bankowością, finansami lub ekonomią.

Projekty edukacyjne realizowane były również we współpracy z mediami. W 2015 r. dofinansowano 17 tego typu przedsięwzięć. Jednym z nich była przeprowadzona we współpracy z TVP SA kolejna edycja *Wielkiego Testu Wiedzy Ekonomicznej*, którą obejrzało ponad 1,3 mln osób. Podobną oglądalność miał każdy z 20 odcinków miniserialu *Spokojnie, to tylko ekonomia!*, które poprzedzały emisję *Testu.*

Wszystkie realizowane w 2015 r. projekty edukacyjne były poddane ewaluacji, w tym w formie własnych badań społecznych. Przy realizacji działalności edukacyjnej korzystano także z opinii ekspertów Rady ds. Edukacji Ekonomicznej.

Ponadto w 2015 r. NBP:

- uruchomił konkurs grantowy dla jednostek samorządu terytorialnego na realizację projektów z zakresu edukacji ekonomicznej dla gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych; celem konkursu było wyłonienie najlepszych inicjatyw edukacyjnych o tematyce finansowej i ekonomicznej skierowanych do uczniów,
- przeprowadził kolejną edycję *Konkursu o Nagrodę Prezesa NBP* na najlepszą pracę magisterską oraz *Konkursu na pracę pisemną dla młodzieży ze szkół ponadpodstawowych*,
- zrealizował dwa badania społeczne diagnozujące stan wiedzy i świadomości ekonomicznej Polaków; pierwsze z nich pozwalało na porównanie zmian w stosunku do badania przeprowadzonego przez NBP w 2012 r., drugie było częścią międzynarodowego projektu badawczego dotyczącego kompetencji i wiedzy finansowej mieszkańców krajów członkowskich OECD.

11.2. Portal Edukacji Ekonomicznej — NBPortal

NBPortal.pl to jeden z najdłużej funkcjonujących w Polsce serwisów edukacyjnych, który jest adresowany głównie do młodzieży szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, studentów oraz nauczycieli. Celem portalu jest upowszechnianie wiedzy o gospodarce, przekazywanie informacji na temat mechanizmów rynkowych, prowadzenia działalności gospodarczej, funkcjonowania banków i rynków finansowych. W 2015 r. NBPortal.pl odwiedziło 228 tys. użytkowników.

W ramach serwisu NBPortal.pl działa Klub Przedsiębiorczych Nauczycieli IMPULS zrzeszający ponad 600 osób ze szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. W 2015 r. członkowie Klubu IMPULS zrealizowali 29 przedsięwzięć edukacyjnych.

11.2.1. Centrum Pieniądza NBP im. Sławomira S. Skrzypka

W 2015 r. kontynuowano prace dotyczące utworzenia placówki ekspozycyjno-edukacyjnej *Centrum Pieniądza NBP im. Sławomira S. Skrzypka,* w tym: gromadzono eksponaty, przygotowano zestawy

informacji, które będą odtwarzały urządzenia interaktywne i multimedialne dostępne w Centrum oraz kompletowano elementy scenograficzne placówki.

11.3. Działalność informacyjna i promocyjna

11.3.1. Kampanie informacyjno-promocyjne

W 2015 r. NBP przeprowadził następujące kampanie o charakterze informacyjno-promocyjnym:

- *Bezpieczne Pieniądze.* NBP przygotował ogólnopolską kampanię informacyjną, dotyczącą wprowadzenia do obiegu od 12 lutego 2016 r. banknotów ze zmodernizowanymi zabezpieczeniami o nominale 200 zł. Materiały przygotowano także w wersji dla osób niepełnosprawnych i obcokrajowców.
- *Nie daj się nabrać. Sprawdź, zanim podpiszesz*. NBP wspólnie z partnerami kampanii (BFG, KNF, MF, MS, Policją i UOKiK) kontynuował działania zwracające uwagę społeczeństwa na ryzyko związane z zawieraniem niektórych umów finansowych (w tym tzw. chwilówek i umów z instytucjami, które nie podlegają szczególnemu nadzorowi państwa). W 2015 r. zrealizowano nową odsłonę kampanii, która szczególny nacisk położyła na skutki zawierania umów finansowych tego rodzaju. Przeprowadzono kampanię telewizyjną, internetową oraz działania w prasie i komunikacji miejskiej. Kampania dotarła do ok. 10 milionów widzów, a nową stronę www.zanim-podpiszesz.pl odwiedziło ponad 100 tysięcy użytkowników.
- *Dbamy o wartość pieniądza.* Prowadzone działania komunikacyjne miały na celu przybliżenie społeczeństwu roli i znaczenia banku centralnego. Do tego celu przygotowano specjalny serwis internetowy www.poznaj.nbp.pl, opisujący prostym językiem podstawowe zadania banku centralnego. W 2015 r. serwis odwiedziło ponad 80 tysięcy użytkowników.
- *Odpowiedzialność społeczna w NBP.* NBP rozszerzał działania w ramach kampanii *NBP nie wyklucza*, skierowanej do grup zagrożonych wykluczeniem finansowym ze względu na niepełnosprawność. Informował środowiska osób głuchych, niewidomych oraz osób z niepełnosprawnością intelektualną o roli i zadaniach NBP oraz systemie bankowym w Polsce (w tym za pośrednictwem strony www.nbpniewyklucza.pl oraz specjalistycznych aplikacji mobilnych). NBP realizował również projekty skierowane do dzieci w wieku od 1 do 7 lat (w tym dzieci z niepełnosprawnościami). Projekty mają na celu kształtowanie odpowiedzialnych zachowań na rynku finansowym w przyszłości.

11.3.2. Prezentacja działań NBP w Internecie

W 2015 r. prezentowano następujące działania NBP w Internecie:

- kontynuowano transmisje na żywo (streaming z tłumaczeniem symultanicznym) konferencji prasowych RPP i wybranych międzynarodowych konferencji organizowanych przez NBP,

- przygotowano nowe strony internetowe (oprócz wymienionych w pkt. 11.3.1), poświęcone: działaniom Komitetu Stabilności Finansowej w ramach nadzoru makroostrożnościowego, *Centrum Informacji o Euro (CIE)* oraz *Systemowi Bankowości Elektronicznej NBP (NBE)*,
- prowadzono portal internetowy *ObserwatorFinansowy.pl*: kontynuowano współpracę ze środowiskiem akademickim (konkurs dla studentów ekonomii pt.: *Gdyby to zależało ode mnie…)* i środowiskiem ekspertów ekonomicznych, rozwijano darmową aplikację mobilną na tablety pt. *Spot On*, zawierającą najciekawsze publikacje portalu oraz wprowadzono anglojęzyczną wersję serwisu pt. *FinancialObserver.eu*.

W 2015 r. stronę internetową NBP.pl odwiedziło ponad 6,8 mln użytkowników (w 2014 r. — 6,3 mln).

11.3.3. Kontakty z mediami i analitykami rynkowymi

W 2015 r. w ramach kontaktów z mediami i analitykami rynkowymi NBP:

- promował wśród dziennikarzy raporty i analizy opracowywane w NBP, w szczególności dotyczące polityki pieniężnej, systemu finansowego, systemu płatniczego i rozwoju sytuacji makroekonomicznej ze szczególnym uwzględnieniem m.in. rynku pracy,
- przeprowadził trzynastą edycję Konkursu o Nagrodę im. Władysława Grabskiego oraz siódmą edycję Konkursu na Najlepszego Analityka Makroekonomicznego,
- organizował spotkania z dziennikarzami i konferencje prasowe, w tym po posiedzeniach RPP i po publikacji ważniejszych raportów i opracowań NBP.

11.3.4. Pozostałe działania informacyjno-promocyjne

Pozostałe działania NBP o charakterze informacyjno-promocyjnym objęły w 2015 r.:

- promowanie monet i banknotów kolekcjonerskich oraz przygotowanie strony internetowej, umożliwiającej identyfikację każdego polskiego banknotu i pozyskanie o nim informacji,
- zorganizowanie dwunastej edycji Dni Otwartych NBP, które odwiedziło 22 tys. gości,
- kontynuację wprowadzania kompleksowego systemu identyfikacji wizualnej NBP.

11.4. Działalność wydawnicza i biblioteczna

W 2015 r. wydano następujące publikacje periodyczne: *Raport Roczny NBP 2014*, *Sprawozdanie z działalności NBP w 2014 r.*, *Założenia polityki pieniężnej na rok 2016*, *Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2014*, *Plan działalności NBP na lata 2016—2018*, *Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2014 r.*, *Raport o stabilności systemu finansowego*, *Płynność sektora bankowego*, *Instrumenty polityki pieniężnej*, *raporty o inflacji* (w marcu, lipcu i listopadzie 2015 r.), *Bilans płatniczy Rzeczypospolitej Polskiej* (za III i IV kwartał 2014 r. i I i II kwartał 2015 r.), *Międzynarodową pozycję inwestycyjną Polski w 2014 roku*, *Bank i Kredyt*, *Bankotekę*. Opracowania z serii *Materiały i Studia* oraz *NBP Working Paper*

(szczegółowy wykaz za 2015 r. zawiera załącznik 7), jak również *Biuletyny Informacyjne* i *Informacje Wstępne* są przygotowywane tylko w wersji elektronicznej.

Ponadto wydano następujące opracowania tematyczne: *Przygotowanie Litwy do członkostwa w strefie euro i pierwsze doświadczenia związane z wprowadzeniem wspólnej waluty*, *Ewolucja strategii celu inflacyjnego w wybranych krajach*, *Zasobność gospodarstw domowych w Polsce*, *Bankowy zawrót głowy*, *Dobre rady Pani Róży*, *Karty płatnicze – co warto o nich wiedzieć*, *Bezpieczne pieniądze*. Większość publikacji ukazuje się w dwóch wersjach językowych: po polsku i angielsku.

W ramach współpracy z Europejskim Bankiem Centralnym NBP umieszczał co kwartał na stronie internetowej streszczenia Biuletynu Ekonomicznego EBC.

W 2015 r. Centralną Bibliotekę NBP odwiedziło 10 641 czytelników. Łącznie udostępniono 22 449 książek i czasopism. Zbiory powiększyły się o 4400 książek. Księgozbiór liczy 135 922 woluminy.

11.5. Rozpatrywanie petycji, skarg, wniosków i listów

W 2015 r. rozpatrzono ogółem 4356 spraw skierowanych do NBP (w 2014 r. — 4466), w tym 4232 listy (w 2014 r. — 4331) oraz 124 skargi i wnioski o udostępnienie informacji publicznej (w 2014 r. — 135).

Spośród wszystkich nadesłanych spraw 3880 załatwiono w NBP, a pozostałe, tj. 476 przekazano, zgodnie z kompetencjami, do banków i innych instytucji. Sprawy rozpatrzone w NBP dotyczyły w szczególności: zadań NBP, danych statystycznych, dostępności monet kolekcjonerskich, ofert pracy i praktyk studenckich lub zawodowych, udzielenia wsparcia finansowego oraz objęcia patronatem lub dofinansowaniem przez NBP, informacji o działalności banków i prawie bankowym, spraw dewizowych, jak również danych nt. następców prawnych zlikwidowanych banków, papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa, przekazania wydawnictw NBP lub danych na potrzeby przygotowania prac naukowych.

Najważniejsze działania w 2015 r.:

- realizacja 229 projektów edukacyjnych, w tym *Wielkiego Testu Wiedzy Ekonomicznej* i miniserialu edukacyjnego,
- realizacja dwóch badań społecznych diagnozujących stan wiedzy ekonomicznej Polaków,
- kontynuacja kampanii informacyjnych NBP oraz realizacja nowej kampanii – *Dbamy o wartość pieniądza*.

12. Działalność legislacyjna[55]

12.1. Działalność legislacyjna organów NBP

W 2015 r. organy NBP wydały 129 aktów prawnych, z których 28 wydał Prezes NBP, 8 — Rada Polityki Pieniężnej, a 93 — Zarząd NBP. W Monitorze Polskim ogłoszono 23 akty prawne wydane przez organy NBP, a w Dzienniku Urzędowym NBP — 17 aktów prawnych.

12.2. Udział NBP w pracach organów państwa nad projektami aktów normatywnych i nienormatywnych

Zgodnie z ustawą o Narodowym Banku Polskim NBP współdziałał z organami państwa, opiniując projekty aktów normatywnych i nienormatywnych z zakresu polityki gospodarczej oraz mających znaczenie dla systemu bankowego. W tej działalności dążył do zapewnienia stabilności systemu finansowego oraz bezpieczeństwa i rozwoju systemu bankowego.

W 2015 r. NBP otrzymał:

- 159 dokumentów nadesłanych w ramach uzgodnień międzyresortowych,
- 1104 dokumenty nadesłane w ramach prac Komitetu Rady Ministrów (KRM),
- około 1300 dokumentów w ramach prac Komitetu do Spraw Europejskich (KSE),
- 62 projekty ustaw nadesłane z Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu i Kancelarii Prezydenta.

W 2015 r. pracownicy NBP wzięli udział w 19 konferencjach uzgodnieniowych i 22 komisjach prawniczych, a także w 52 posiedzeniach komisji i podkomisji sejmowych i senackich.

Do najważniejszych projektów aktów prawnych zaopiniowanych przez NBP w 2015 r., niedotyczących bezpośrednio sektora bankowego (najważniejsze akty dotyczące sektora bankowego zostały wskazane w pkt 12.3), należały:

- Projekty uchwalonych ustaw:
  - ustawa z dnia 15 maja 2015 r. — Prawo restrukturyzacyjne (Dz.U. z dnia 14 lipca 2015 r. poz. 978),
  - ustawa z dnia 12 czerwca 2015 r. o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem kapitałowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z dnia 31 sierpnia 2015 r. poz. 1260),
  - ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z dnia 10 września 2015 r. poz. 1357),

[55] Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 7, art. 12, art. 16 ust. 3, art. 17 ust. 3 pkt 2 i ust. 4 i art. 21 pkt 3 ustawy o NBP oraz na podstawie przepisów innych ustaw zgodnie z zawartymi w nich upoważnieniami dla organów NBP do wydania aktów prawnych.

  - ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz.U. z dnia 1 października 2015 r. poz. 1513),
  - ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym (Dz.U. z dnia 10 września 2015 r. poz. 1348).
- Projekty ustaw:
  - poselski projekt ustawy o kredycie konsumenckim oraz o zmianie ustawy — Kodeks wykroczeń,
  - poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o obrocie instrumentami finansowymi,
  - projekt ustawy — Prawo zamówień publicznych oraz projekt ustawy o umowach koncesji na roboty budowlane lub usługi,
  - projekt ustawy o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych oraz niektórych innych ustaw.

W 2015 r. NBP uczestniczył w pracach KSE poprzez opiniowanie dokumentów rozpatrywanych przez to gremium (w tym projektów ustaw wskazanych powyżej) oraz projektów stanowisk Rządu RP dotyczących komunikatów Komisji Europejskiej w sprawie tworzenia unii rynków kapitałowych.

Narodowy Bank Polski współtworzył także rozwiązania dotyczące głównych obszarów funkcjonowania państwa – w szczególności przez udział w pracach następujących gremiów:

- Bankowego Funduszu Gwarancyjnego,
- Komisji Nadzoru Finansowego,
- Komitetu Stabilności Finansowej,
- Komitetu Standardów Rachunkowości,
- Komitetu Polityki Ubezpieczeń Eksportowych,
- Rady Rozwoju Rynku Finansowego,
- Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych,
- Rady Dialogu Społecznego.

12.3. Projekty ustaw dotyczących funkcjonowania systemu bankowego

Narodowy Bank Polski zaopiniował:

- Projekty uchwalonych ustaw:
  - ustawa z dnia 26 czerwca 2015 r. o zmianie ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z dnia 13 sierpnia 2015 r. poz. 1166),
  - ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o listach zastawnych i bankach hipotecznych (Dz.U. z dnia 31 sierpnia 2015 r. poz. 1259),
  - ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych (Dz.U. z dnia 2 listopada 2015 r. poz. 1764),
  - ustawa z dnia 29 września 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z dnia 12 listopada 2015 r. poz. 1854),

  - ustawa z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z dnia 13 listopada 2015 r. poz. 1864),
  - ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o szczególnych zasadach restrukturyzacji walutowych kredytów mieszkaniowych w związku ze zmianą kursu walut obcych do waluty polskiej (prace nad ustawą nie zostały zakończone).
- Projekty ustaw:
  - poselski projekt ustawy o kasach oszczędnościowo-budowlanych i o wspieraniu przez Państwo oszczędzania na cele mieszkaniowe,
  - rządowy projekt ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji.
- Projekty założeń do ustaw:
  - rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o Narodowym Banku Polskim oraz ustawy — Prawo o szkolnictwie wyższym.

12.4. Udział NBP w konsultowaniu projektów opinii Europejskiego Banku Centralnego do projektów unijnych aktów prawnych oraz projektów krajowych aktów prawnych państw członkowskich Unii Europejskiej

W 2015 r. NBP uczestniczył w opiniowaniu 58 projektów aktów prawnych, do których EBC wydał opinie[56]. Opinie EBC do unijnych aktów prawnych dotyczyły:

- sprawozdania Komisji Europejskiej w sprawie celów i organizacji ESRB,
- projektu rozporządzenia Rady Unii Europejskiej w sprawie zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych,
- projektu rozporządzenia Komisji Europejskiej zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1708/2005 ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 2494/95 w odniesieniu do wspólnego okresu odniesienia dla zharmonizowanego wskaźnika cen konsumpcyjnych.

Przedmiotem konsultacji były także liczne projekty aktów prawnych państw UE, w tym również projekty polskich ustaw wymienionych w pkt 12.2 i 12.3[57]. Regulują one m.in. kwestie związane z wdrażaniem przez poszczególne kraje dyrektywy w sprawie naprawy oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków (Bank Recovery and Resolution Directive, BRRD), a także z reformą banków spółdzielczych i ochroną depozytów.

[56] Zgodnie z postanowieniami Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz Statutu ESBC i EBC do zadań EBC należy opiniowanie krajowych i unijnych projektów aktów prawnych, dotyczących działalności emisyjnej, środków płatniczych, statusu i funkcjonowania narodowych banków centralnych, statystyki pieniężnej, systemów płatniczych oraz instytucji finansowych.

[57] Tytuły dostępnych na stronie internetowej EBC opinii do poszczególnych projektów aktów prawa polskiego odnoszą się do merytorycznej zawartości danego projektu i nie brzmią identycznie jak tytuły projektów źródłowych.

Najważniejsze działania NBP w 2015 r.:

- udział w pracach organów państwa nad projektami aktów prawnych z zakresu polityki gospodarczej oraz mających znaczenie dla systemu bankowego,
- opiniowanie projektów unijnych aktów prawnych oraz projektów ustaw z krajów UE, w tym mających na celu wzmocnienie stabilności finansowej UE.

13. Współpraca międzynarodowa[58]

13.1. Realizacja zadań wynikających z członkostwa Polski w Unii Europejskiej

W 2015 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach gremiów UE, w tym: Rady Ogólnej EBC, Rady Generalnej ESRB, komitetów i grup roboczych ESBC oraz ESRB, Rady ECOFIN (w ramach nieformalnych posiedzeń), komitetów i grup roboczych Rady UE oraz Komisji Europejskiej. Koncentrowano się na zagadnieniach dotyczących unii bankowej, w tym wdrożenia dyrektywy w sprawie naprawy oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków (Bank Recovery and Resolution Directive, BRRD) oraz dyrektywy w sprawie systemów gwarancji depozytów (Deposit Guarantee Scheme Directive, DGSD), a także tworzenia unii rynków kapitałowych.

13.1.1. Współpraca w ramach Europejskiego Systemu Banków Centralnych

Przedstawiciele NBP brali udział w pracach ESBC w zakresie wynikającym ze statusu banku centralnego państwa członkowskiego UE pozostającego poza strefą euro. W 2015 r. Prezes NBP uczestniczył w kwartalnych posiedzeniach Rady Ogólnej EBC (organu decyzyjnego EBC). Do jej zadań należy w szczególności opiniowanie aktów prawnych wydawanych przez Radę Prezesów EBC, współdziałanie przy wykonywaniu zadań związanych ze sprawozdawczością statystyczną oraz udział w ustalaniu nieodwołalnych kursów walutowych państw przystępujących do strefy euro. Przedmiotem obrad Rady Ogólnej EBC były przede wszystkim następujące kwestie: sytuacja makroekonomiczna państw członkowskich UE, polityka pieniężna państw pozostających poza strefą euro, kryteria ekonomiczne brane pod uwagę w raportach o konwergencji przy ocenie państw spoza strefy euro oraz monitorowanie działalności banków centralnych w związku z tzw. zakazem finansowania monetarnego sektora publicznego ze środków banku centralnego[59] i zakazem uprzywilejowanego dostępu[60].

Przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach 12 komitetów ESBC oraz licznych grup roboczych i zespołów zadaniowych ESBC. W trakcie spotkań tych gremiów omawiano zagadnienia dotyczące m.in.:

- tworzenia unii rynków kapitałowych,
- sytuacji makroekonomicznej w krajach UE,
- nowych sposobów rozliczania płatności w systemie TARGET2,
- fałszerstw banknotów euro,

[58] Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 5, art. 11 ust. 2 i 3, art. 23 ust. 7 ustawy o NBP oraz na podstawie przepisów Statutu ESBC i EBC.
[59] Wynikającym z art. 123 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.
[60] Wynikającym z art. 124 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

- nowelizacji rozporządzeń dotyczących statystyki monetarnej i finansowej, statystyki płatności oraz zbierania danych jednostkowych nt. kredytów oraz ryzyka z nimi związanego,
- rachunkowości i sprawozdawczości finansowej banków centralnych ESBC,
- zagadnień IT, ze szczególnym uwzględnieniem podnoszenia bezpieczeństwa danych przekazywanych i przetwarzanych w ramach ESBC oraz tworzenia teleinformatycznych platform wymiany informacji w celu umożliwienia pracy zdalnej.

W 2015 r. odbyły się w Polsce posiedzenia wyjazdowe trzech komitetów ESBC: Komitetu ds. polityki pieniężnej ESBC (Monetary Policy Committee, MPC), Komitetu ds. systemów płatności i rozrachunku ESBC (Payment and Settlement Systems Committee, PSSC) i Komitetu ds. Technologii Informatycznych (Information Technology Commitee, ITC). Ponadto odbyło się posiedzenie grupy roboczej działającej w strukturze Komitetu ds. Statystyki ESBC (Working Group on General Economic Statistics). W posiedzeniach wzięli udział przedstawiciele banków centralnych ESBC.

13.1.2. Udział w pracach innych organów wspólnotowych

W 2015 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach następujących gremiów UE:

- Rady ECOFIN (w ramach nieformalnych posiedzeń),
- komitetów Rady UE, w tym Komitetu ds. Ekonomicznych i Finansowych (EFC),
- komitetów i grup roboczych Komisji Europejskiej,
- Komitetu ds. Statystyki Monetarnej, Finansowej i Bilansu Płatniczego (CMFB) oraz grup roboczych Eurostatu.

13.2. Współpraca z międzynarodowymi instytucjami gospodarczymi i finansowymi

13.2.1. Współpraca z Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD)

W 2015 r. w ramach współpracy z OECD eksperci NBP uczestniczyli w:

- posiedzeniach komitetów tematycznych i grup roboczych OECD,
- konferencjach i projektach w ramach inicjatywy OECD International Network on Financial Education (Międzynarodowa grupa ds. edukacji finansowej),
- posiedzeniach Międzyresortowego Zespołu ds. OECD organizowanych przez Ministerstwo Gospodarki.

W 2015 r. przedstawiciele NBP wzięli udział w spotkaniach zorganizowanych w Warszawie z członkami misji Sekretariatu OECD przygotowującej XIV Przegląd gospodarczy Polski.

13.2.2. Współpraca z Grupą Banku Światowego

W ramach współpracy z Grupą Banku Światowego przedstawiciele NBP uczestniczyli m.in. w:

- Spotkaniach Rad Gubernatorów Banku Światowego (BŚ) i Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW) w Waszyngtonie i Limie (wiosennych i dorocznych). Wymienionym spotkaniom BŚ i MFW towarzyszyły posiedzenia Komitetu Rozwoju[61], którym przewodniczył[62] Prezes NBP.
- Spotkaniu poświęconym średniookresowemu przeglądowi działań Międzynarodowego Stowarzyszenia Rozwoju (IDA).

Ponadto, we współpracy z MF i MSZ, Narodowy Bank Polski poszerzył i zintensyfikował działania w zakresie opiniowania dokumentów Grupy Banku Światowego (w tym dotyczących przeglądu udziałów GBŚ, wybranych projektów pożyczkowych i strategii współpracy z państwami członkowskimi).

13.2.3. Współpraca z Międzynarodowym Funduszem Walutowym (MFW)

W ramach współpracy z MFW przedstawiciele NBP uczestniczyli w:

- pracach — wraz z Ministerstwem Finansów — nad przyznaniem Polsce dostępu do Elastycznej Linii Kredytowej na kolejny okres[63];
- spotkaniach z przedstawicielami MFW, w tym podczas misji Funduszu w Polsce, odbywającej się na podstawie art. IV umowy o MFW.

Ponadto, w ramach współpracy z MFW, Narodowy Bank Polski był współorganizatorem prezentacji raportu MFW poświęconego perspektywom rozwoju gospodarki światowej (*World Economic Outlook*).

NBP uczestniczy również w działaniach mających na celu czasowe zwiększenie zasobów finansowych MFW. W ich ramach NBP przystąpił — w listopadzie 2011 r. — do Nowych Porozumień Pożyczkowych (*New Arrangements to Borrow, NAB*)[64], a w marcu 2013 r. zawarł z MFW umowę

[61] Komitet pełni funkcję forum doradczego Rady Gubernatorów BŚ oraz MFW w kwestiach związanych z polityką rozwojową. W jego skład wchodzi 25 członków, reprezentujących blisko 190 państw należących do obu instytucji.
[62] W 2015 r. Prezes NBP zakończył drugą kadencję Przewodniczącego Komitetu Rozwoju (został wybrany na to stanowisko w 2011 r., a następnie w 2013 r.).
[63] 14 stycznia 2015 r. Rada Wykonawcza MFW podjęła decyzję o przyznaniu Polsce dostępu do FCL na kolejne dwa lata w wysokości 15,5 mld SDR (ok. 22,1 mld USD). Podobnie jak w przypadku FCL przyznanej Polsce 2 lipca 2010 r., 21 stycznia 2011 r. i 18 stycznia 2013 r. również w odniesieniu do obecnej FCL Narodowy Bank Polski obsługuje Linię jako agent finansowy Rządu na podstawie art. 52 ust. 3 ustawy o NBP.
[64] W ramach NAB Narodowy Bank Polski pozostaje w gotowości do wypłacenia MFW oprocentowanej pożyczki do kwoty odpowiadającej ustanowionemu limitowi. W listopadzie 2011 r. limit ten został określony na 2,53 mld SDR. Od dnia 2 lutego 2016 r., czyli od dnia opłacenia przez NBP podwyższenia udziałów członkowskich Rzeczypospolitej Polskiej w MFW, w związku z rezolucją nr 66-2 Rady Gubernatorów MFW, wielkość tego limitu uległa zmniejszeniu do 1,29 mld SDR.

pożyczki dwustronnej[65], w kwocie do 6,27 mld EUR. Zarówno środki udostępnione MFW przez NBP w ramach NAB, jak i na podstawie umowy pożyczki dwustronnej zachowują status rezerw walutowych. W ramach NAB — wg stanu na koniec 2015 r. — MFW wykorzystał kwotę odpowiadającą 246,5 mln SDR[66]. Do końca 2015 r. MFW nie skorzystał natomiast ze środków z pożyczki dwustronnej.

13.2.4. Współpraca z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju (EBOR)

W 2015 r.:

- odbyło się XXIV Doroczne Spotkanie Rady Gubernatorów Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju w Tbilisi. W czasie spotkania przyjęto dokument określający strategiczne kierunki działalności EBOR na kolejne pięć lat (*Strategic and Capital Framework 2016—2020*),
- NBP współorganizował — wraz z Ministerstwem Spraw Zagranicznych oraz Biurem Regionalnym EBOR w Warszawie — kolejne edycje seminariów dla polskich przedsiębiorców. Spotkania służą informowaniu uczestników o możliwościach udziału w projektach realizowanych przez EBOR poza granicami Polski,
- we współpracy z Ministerstwem Finansów i Ministerstwem Spraw Zagranicznych NBP uczestniczył w opiniowaniu dokumentów rozpatrywanych na posiedzeniach Rady Dyrektorów EBOR.

13.2.5. Współpraca z Bankiem Rozrachunków Międzynarodowych (BIS)

W 2015 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli w pięciu posiedzeniach Gubernatorów BIS. W czerwcu 2015 r. odbyło się doroczne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy BIS, podczas którego przyjęto 85. Raport Roczny i zatwierdzono bilans banku na dzień 31 marca 2015 r. Rachunek wyników wykazał zysk netto w wysokości 542,9 mln SDR, z czego 125,6 mln SDR przeznaczono na wypłatę dywidendy. NBP otrzymał dywidendę w wysokości 1 mln 800 tys. SDR.

W dniach 14–15 grudnia 2015 r. w Warszawie odbyła się konferencja pt. *Combining micro and macro statistical data for financial stability analysis. Experiences, opportunities and challenges,* współorganizowana przez Narodowy Bank Polski oraz Komitet Irvinga Fishera działający pod auspicjami BIS.

[65] Umowy pożyczek dwustronnych zawierane były na dwa lata. W 2014 r. Rada Wykonawcza MFW, po konsultacjach z sygnatariuszami umów, podjęła decyzję o przedłużeniu o rok okresu ich obowiązywania. Natomiast w 2015 r., po uzyskaniu zgody od sygnatariuszy umów (decyzja Zarządu NBP w tej sprawie została podjęta 9 lipca 2015 r.), Rada Wykonawcza MFW zatwierdziła przedłużenie okresu obowiązywania umów o drugi jednoroczny okres.

[66] W latach 2011–2015 NBP udzielił MFW pożyczek w ramach NAB na łączną kwotę 451,2 mln SDR oraz otrzymał spłatę pożyczki w łącznej wysokości 204,7 mln SDR.

13.2.6. Międzynarodowy Bank Współpracy Gospodarczej (MBWG)

W 2015 r. przedstawiciele NBP wraz z przedstawicielami Ministerstwa Finansów uczestniczyli w posiedzeniach Rady MBWG i spotkaniach roboczych związanych z bieżącą działalnością tego banku.

13.2.7. Współpraca w ramach Inicjatywy Wiedeńskiej

W 2015 r., czwarty rok z rzędu, Prezes NBP przewodniczył pracom Komitetu Sterującego Inicjatywy Wiedeńskiej 2, której celem jest wspieranie stabilnej bankowości transgranicznej w krajach Europy Środkowej, Wschodniej i Południowowschodniej (CESEE).

W listopadzie 2015 r.— we współpracy z EBOR — NBP zorganizował spotkanie Pełnego Forum uczestników Inicjatywy Wiedeńskiej 2 w Warszawie, na którym podsumowano główne wyniki prac Inicjatywy, w szczególności podpisanie w 2015 r. memorandum o współpracy pomiędzy Europejskim Urzędem Nadzoru Bankowego oraz sześcioma nadzorcami finansowymi z krajów spoza UE. Podczas spotkania omówiono także bieżące tendencje w delewarowaniu w regionie, kwestie dotyczące sposobów redukcji wysokiego poziomu kredytów nieregularnych w wybranych krajach, jak również prace dotyczące wsparcia zmian struktury właścicielskiej banków w krajach Zachodnich Bałkanów.

13.2.8. Inne działania na forum międzynarodowym

W ramach działań na forum międzynarodowym NBP bierze udział w organizowaniu konferencji międzynarodowych, świadczy pomoc techniczną i uczestniczy w innych inicjatywach międzynarodowych związanych z zadaniami banku centralnego.

W 2015 r. NBP zorganizował lub współorganizował z międzynarodowymi i krajowymi instytucjami konferencje międzynarodowe, w tym:

- konferencje poświęcone prezentacji raportów organizacji międzynarodowych (tj. raportu Banku Światowego pt. *World Bank Global Economic Prospects* — 21 stycznia 2015 r. oraz raportu EBOR pt. *Transition Report 2014: Innovation in Transition* — 26 stycznia 2015 r.),
- konferencję współorganizowaną z Bankiem Światowym pt. *The role of relative prices in monetary policy* — 7 września 2015 r.,
- cykl konferencji międzynarodowych pt. *NBP Biannual EU Presidency Lecture* (w formie wykładów prezesów banków centralnych państw sprawujących przewodnictwo Radzie Unii Europejskiej; w 2015 r. odbyły się wykłady Prezesa Banku Łotwy i Prezesa Banku Luksemburga).

W ramach świadczenia pomocy technicznej w 2015 r. NBP zrealizował łącznie 65 przedsięwzięć pomocowych, w tym: 22 wizyty studyjne, 27 wyjazdów eksperckich, 4 staże oraz 12 seminariów i warsztatów. W przedsięwzięciach uczestniczyło łącznie 287 osób[67] z 26 banków centralnych.

Ponadto w 2015 r., w związku z planowanym rozpoczęciem działalności przez Azjatycki Bank Inwestycji Infrastrukturalnych (AIIB), przedstawiciele NBP wraz z przedstawicielami Ministerstwa Finansów uczestniczyli w spotkaniach poświęconych uzgodnieniu zasad i mechanizmów przyszłego funkcjonowania AIIB.

Najważniejsze działania w 2015 r.:

- organizacja w Warszawie spotkania Pełnego Forum uczestników Inicjatywy Wiedeńskiej 2,
- zwiększenie aktywności w pracach Rady Dyrektorów Wykonawczych Banku Światowego.

[67] Wyłączając wyjazdy ekspertów NBP do państw beneficjentów.

14. Działalność wewnętrzna

14.1. Zarządzanie kadrami

14.1.1. Zatrudnienie w NBP

W 2015 r. przeciętne zatrudnienie w NBP było niższe o 235 etatów od przeciętnego zatrudnienia w 2014 r. i wyniosło 3387 etatów. Zmniejszenie zatrudnienia jest wynikiem przyjęcia przez Zarząd NBP 27 sierpnia 2014 r. *Programu optymalizacji zatrudnienia w NBP*. W ramach działań na rzecz zmniejszenia zatrudnienia, po raz pierwszy w NBP, wdrożono *Program dobrowolnych odejść* oraz towarzyszący mu *Program wsparcia*, obejmujący działania typu *outplacement*. Optymalizacją objęto łącznie 541 osób zatrudnionych na 526,25 etatu, w ramach *Programu Dobrowolnych Odejść* z pracy w NBP odeszły 484 osoby. Optymalizacja umożliwiła redukcję zatrudnienia, odmłodzenie kadry oraz pozyskanie pracowników o nowych kompetencjach koniecznych do realizacji zadań banku centralnego.

Koszty wynagrodzeń pracowników wraz z narzutami na wynagrodzenia w 2015 r. były niższe o 3,6% niż w 2014 r., natomiast łącznie z kosztami rezerw na przyszłe zobowiązania wobec pracowników — o 3,8%.

Zmiany przeciętnego zatrudnienia w NBP w latach 2012—2015 przedstawia Tabela 5.

Tabela 5. Zmiana przeciętnego zatrudnienia w NBP w latach 2012—2015

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2015 - 2014
Ogółem	3 642	3 642	3 622	3 387	-235
Centrala i ZUG	1 927	1 933	1 983	1 926	-57
Oddziały okręgowe	1 715	1 709	1 639	1 461	-178

Źródło: dane NBP.

14.1.2. Podnoszenie kwalifikacji pracowników NBP

Celem działalności szkoleniowej NBP jest zapewnienie kompetentnej i rzetelnej kadry. W 2015 r. na jednego pracownika przypadały średnio 3,3 szkolenia (2014 r. — 3). NBP prowadził systematycznie ocenę efektywności szkoleń, która w 2015 r. pozostawała na wysokim poziomie i wyniosła 4,8 w pięciostopniowej skali.

Ponadto w 2015 r.:

- Kontynuowano program *Staże Prezesa NBP* dla absolwentów szkół wyższych, w tym po raz pierwszy z uwzględnieniem oddziałów okręgowych. Ogółem w programie wzięło udział 35 osób (w 2014 r. — 14). Według stanu na koniec 2015 r. po zakończeniu stażu w Centrali NBP zostało zatrudnionych 11 absolwentów (w 2014 r. — 10). Podsumowanie edycji programu w oddziałach okręgowych nastąpi po jej zakończeniu w 2016 r.
- Zorganizowano praktyki dla 68 studentów z uczelni krajowych i 20 studentów z uczelni zagranicznych.

14.2. Zmiany organizacyjne

W 2015 r. w NBP wprowadzono w szczególności następujące zmiany organizacyjne:

- od 1 października 2015 r. zmieniła się organizacja wyjazdów zagranicznych pracowników NBP (zmieniono podział kompetencji pomiędzy Gabinetem Prezesa, Departamentem Kadr i Departamentem Zagranicznym),
- z dniem 1 listopada 2015 r. Departament Controllingu zaczął realizować zadania w zakresie planowania finansowego w NBP, które były dotychczas przypisane Departamentowi Rachunkowości i Finansów,
- od 5 listopada 2015 r., w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym, Departament Stabilności Finansowej zaczął realizować zadania związane z działaniami NBP na rzecz rozwoju i stabilności systemu finansowego oraz na rzecz wyeliminowania lub ograniczania ryzyka systemowego, w tym z zakresu nadzoru makroostrożnościowego i obsługi Komitetu Stabilności Finansowej.

14.3. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym

W 2015 r. NBP na bieżąco monitorował poziom ryzyka operacyjnego i prowadził działania służące ograniczeniu możliwości wystąpienia niekorzystnych zdarzeń o charakterze ryzyka operacyjnego, wynikających z niewłaściwego zarządzania lub zawodności działania zasobów NBP lub spowodowanych wystąpieniem zdarzeń zewnętrznych.

W 2015 r. kontynuowano szkolenia podnoszące świadomość o ryzyku i zagrożeniach dla NBP oraz uchwalono zmienione regulacje dotyczące zarządzania ryzykiem operacyjnym w NBP.

14.4. Działalność inwestycyjna

W 2015 r. nakłady inwestycyjne NBP wyniosły 95,9 mln zł (w 2014 r. — 63,6 mln zł[68]). Wzrost nakładów inwestycyjnych w porównaniu do 2014 r. (o 32,3 mln zł) wynikał głównie z wyższych wydatków na wieloletnie inwestycje budowlane, zgodnie z harmonogramem ich realizacji.

W 2015 r. zrealizowano 171 zadań inwestycyjnych, a 38 jest kontynuowanych w 2016 r. Do najważniejszych inwestycji budowlanych realizowanych w 2015 r. należały prace nad utworzeniem placówki edukacyjno-ekspozycyjnej *Centrum Pieniądza NBP* w budynku Centrali NBP oraz przebudowa i modernizacja siedziby Oddziału Okręgowego NBP w Krakowie. Zgodnie z planem w przypadku obu tych zadań w 2015 r. nastąpiła intensyfikacja prac. Kontynuowano ponadto program modernizacji zabezpieczeń obiektów Centrali i oddziałów okręgowych (m.in. telewizja dozorowa, systemy kontroli dostępu, monitoring pracy w sortowniach).

Nakłady na inwestycje teleinformatyczne w 2015 r. dotyczyły głównie zakupu oprogramowania aplikacyjnego i narzędziowego, zakupu urządzeń mikrokomputerowych dla jednostek organizacyjnych NBP, modernizacji środowiska programistycznego i wykonawczego dla tworzonych aplikacji, rozwoju systemu zarządzania zasobami i usługami informatycznymi w związku z budową wsparcia serwisowego Help Desk i Centrum Pomocy Technicznej (CPT) dla użytkowników systemów informatycznych NBP, rozbudowy infrastruktury systemu zarządzania zaporami sieciowymi, a także zakupu systemu zaawansowanej ochrony danych.

Główne zadanie inwestycyjne dotyczące działalności emisyjno-skarbcowej to dostosowanie sorterów do pracy ze zmodernizowanymi banknotami o nominale 200 zł.

14.5. Obsługa informatyczna systemu bankowego i NBP

W 2015 r. wdrożono m.in. następujące systemy informatyczne:

- system SKARBNET4, wspierający operacje krajowe otwartego rynku, który zastąpił dotychczasowe systemy SKARBNET3, SEBOP i ELBON2,
- nowy system bankowości elektronicznej NBE dla posiadaczy rachunków w NBP,
- system obsługi obiegu gotówkowego SESCM, umożliwiający elektroniczną wymianę dokumentów w tym procesie,
- system Rejestr Wierzytelności Kredytowych (REJWK),
- system SES PH, będący elektroniczną platformą do obsługi dystrybutorów hurtowych wartości kolekcjonerskich.

[68] Dana po korekcie.

Prace informatyczne polegały również na unowocześnieniu stosowanych rozwiązań, w tym:

- dokonano integracji systemu księgowego NBP poprzez kanał B2B z systemami Ministerstwa Sprawiedliwości i Ministerstwa Finansów (e-Podatki),
- wdrożono wersję 3.0 systemu SORBNET2, w którym prowadzone są rachunki bieżące banków i dokonywany jest rozrachunek międzybankowy dla płatności w złotych,
- rozbudowano od strony funkcjonalnej system TKW2 (Tabela Kursów Walut 2),
- uruchomiono nową wersję sklepu internetowego *Kolekcjoner*.

W 2015 r. unowocześniono także stosowane rozwiązania informatyczne w zakresie działalności statystycznej oraz analityczno-badawczej.

14.6. Audyt wewnętrzny

W 2015 r. przeprowadzono 33 zadania audytowe[69] i dwa zadania doradcze (w 2014 r. — 40 zadań audytowych i jedno zadanie doradcze). Badania audytorskie obejmowały w szczególności realizację przez departamenty zadań z zakresu: działalności emisyjno-skarbcowej, informatyki, transakcji dewizowych, naliczania rezerwy obowiązkowej, funkcjonowania planów awaryjnych oraz bezpieczeństwa działalności NBP (informatycznego i fizycznego).

Skontrolowano pracę 19 departamentów Centrali i 9 oddziałów okręgowych NBP. W wyniku przeprowadzonych audytów sformułowano zalecenia i rekomendacje mające na celu wyeliminowanie nieprawidłowości, wzrost efektywności działania i poprawę stosowanych rozwiązań organizacyjnych.

14.7. Działalność oddziałów okręgowych NBP

NBP prowadzi działalność terenową za pośrednictwem 16 oddziałów okręgowych zlokalizowanych w każdym mieście wojewódzkim. W 2015 r. prowadzono prace nad zmianami struktury i zasad funkcjonowania oddziałów, w tym w zakresie:

- standaryzacji stanowisk pracy, gdzie obsługiwani są posiadacze rachunków w NBP,
- centralizacji obsługi transakcji gotówkowych w ramach jednego stanowiska — kasjera,
- odformalizowania zasad składania dyspozycji w zakresie wpłat gotówkowych,
- koncentracji przeliczania oraz sortowania banknotów w oddziałach okręgowych,
- wdrożenia nowego systemu bankowości elektronicznej NBE (por. rozdział *Obsługa Skarbu Państwa*).

Zakończenie wprowadzania zmian jest planowane w 2016 r.

[69] W tym dwa zadania zlecone przez Komitet ds. Audytu Wewnętrznego ESBC.

14.8. Zapewnienie bezpieczeństwa

W 2015 r. podejmowano działania na rzecz zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa w NBP, a w szczególności:

- zoptymalizowano system ochrony fizycznej, technicznej oraz transportów wartości, w tym w zakresie zwiększenia mobilności Straży Bankowej,
- kontynuowano modernizację zabezpieczeń technicznych,
- zakończono wprowadzanie nowych zasad zarządzania bezpieczeństwem teleinformatycznym,
- zoptymalizowano rozwiązania regulacyjne i organizacyjne dotyczące ochrony danych osobowych.

Najważniejsze działania w 2015 r.:

- wprowadzenie zmian organizacyjnych dotyczących organizacji wyjazdów zagranicznych, planowania finansowego i nadzoru makroostrożnościowego,
- wdrożenie nowych systemów informatycznych: SKARBNET4, NBE, SESCM, REJWK i SES PH,
- prace nad zmianami struktury i zasad funkcjonowania oddziałów okręgowych NBP.

Załączniki

1. Skrócone sprawozdanie finansowe NBP na dzień 31 grudnia 2015 roku wraz z opinią niezależnego biegłego rewidenta

Bilans NBP
na dzień 31 grudnia 2015 roku

Aktywa	Nota	31.12.2014	31.12.2015
		w tys. złotych	
1. Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości	**1**	13 918 505,3	13 713 371,9
2. Należności od nierezydentów w walutach obcych		338 369 553,3	356 610 371,8
2.1. Należności od MFW	**2**	*8 437 237,1*	*7 742 741,0*
2.2. Rachunki w instytucjach zagranicznych, dłużne papiery wartościowe, udzielone kredyty, inne aktywa zagraniczne	**3**	*329 932 316,2*	*348 867 630,8*
3. Należności od rezydentów w walutach obcych		0,0	0,0
4. Należności od nierezydentów w walucie krajowej		0,0	0,0
5. Należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej		0,0	0,0
5.1. Podstawowe operacje refinansujące		*0,0*	*0,0*
5.2. Długoterminowe operacje refinansujące		*0,0*	*0,0*
5.3. Operacje dostrajające		*0,0*	*0,0*
5.4. Operacje strukturalne		*0,0*	*0,0*
5.5. Kredyty lombardowe		*0,0*	*0,0*
6. Pozostałe należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej	**4**	271,3	181 000,9
7. Dłużne papiery wartościowe rezydentów w walucie krajowej		0,0	0,0
8. Należności od sektora rządowego w walucie krajowej		0,0	0,0
9. Pozycje w trakcie rozliczenia		0,0	0,0
10. Pozostałe aktywa		1 316 827,2	1 667 611,9
10.1. Środki trwałe i wartości niematerialne i prawne	**5**	*894 666,0*	*884 890,1*
10.2. Pozostałe aktywa finansowe	**6**	*193 493,4*	*272 239,2*
10.3. Różnice z wyceny instrumentów pozabilansowych	**7**	*38 829,6*	*325 079,1*
10.4. Rozliczenia międzyokresowe kosztów	**8**	*16 217,7*	*39 896,4*
10.5. Inne	**9**	*173 620,5*	*145 507,1*
Aktywa ogółem		**353 605 157,1**	**372 172 356,5**

Pasywa	Nota	31.12.2014	31.12.2015
		w tys. złotych	
1. Pieniądz w obiegu	**10**	142 928 806,0	163 225 778,0
2. Zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej	**11**	133 620 004,4	123 346 018,8
2.1. Rachunki bieżące (w tym rachunki rezerw obowiązkowych)		*47 218 516,7*	*48 666 911,2*
2.2. Depozyty na koniec dnia		*1 740 047,7*	*558 107,6*
2.3. Depozyty o stałym oprocentowaniu		*0,0*	*0,0*
2.4. Inne operacje polityki pieniężnej		*84 661 440,0*	*74 121 000,0*
3. Pozostałe zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej	**12**	166 764,2	132 707,9
4. Zobowiązania wobec innych rezydentów w walucie krajowej	**13**	4 397 053,4	5 942 232,8
4.1. Zobowiązania wobec sektora rządowego		*4 380 658,1*	*5 917 451,3*
4.2. Pozostałe zobowiązania		*16 395,3*	*24 781,5*
5. Zobowiązania wobec nierezydentów w walucie krajowej	**14**	334 379,3	2 245 968,9
6. Zobowiązania wobec rezydentów w walutach obcych	**15**	17 077 974,6	10 056 776,7
7. Zobowiązania wobec nierezydentów w walutach obcych	**16**	13 373 829,9	12 043 802,7
8. Zobowiązania wobec MFW	**17**	6 623 949,5	7 057 646,7
9. Pozycje w trakcie rozliczenia		0,0	0,0
10. Pozostałe pasywa		318 729,5	573 365,8
10.1. Różnice z wyceny instrumentów pozabilansowych	**18**	*233,1*	*50 463,8*
10.2. Rozliczenia międzyokresowe	**19**	*195 261,9*	*126 864,6*
10.3. Inne	**20**	*123 234,5*	*396 037,4*
11. Rezerwy na przyszłe zobowiązania	**21**	163 958,6	133 267,4
12. Różnice z wyceny	**22**	34 573 585,7	36 645 364,5
13. Fundusze i rezerwy	**23**	11 484 033,7	13 701 557,1
13.1. Fundusz statutowy		*1 500 000,0*	*1 500 000,0*
13.2. Fundusz rezerwowy		*1 243 645,5*	*993 645,5*
13.3. Rezerwy		*8 740 388,2*	*11 207 911,6*
14. Wynik finansowy	**24**	-11 457 911,7	-2 932 130,8
14.1. Wynik finansowy roku bieżącego		*0,0*	*8 275 780,8*
14.2. Strata z lat ubiegłych		*-11 457 911,7*	*-11 207 911,6*
Pasywa ogółem		**353 605 157,1**	**372 172 356,5**

Dyrektor Departamentu
Rachunkowości i Finansów
Narodowego Banku Polskiego:
/-/ Krzysztof Kruszewski

Zarząd
Narodowego Banku Polskiego:

/-/ Marek Belka
/-/ Piotr Wiesiołek
/-/ Anna Trzecińska
/-/ Jacek Bartkiewicz
/-/ Adam Glapiński
/-/ Ryszard Kokoszczyński
/-/ Andrzej Raczko
/-/ Paweł Samecki
/-/ Katarzyna Zajdel-Kurowska

Warszawa, dnia 24.03.2016 r.

Rachunek zysków i strat NBP
za rok zakończony 31 grudnia 2015 roku

	Nota	2014	2015
		w tys. złotych	
1. Wynik z tytułu odsetek, dyskonta, premii		-355 097,3	1 050 878,0
1.1. Przychody z tytułu odsetek, dyskonta, premii	**29**	*5 965 143,5*	*6 288 696,5*
1.2. Koszty z tytułu odsetek, dyskonta, premii	**30**	*6 320 240,8*	*5 237 818,5*
2. Wynik z operacji finansowych		1 354 585,1	8 233 082,8
2.1. Przychody z operacji finansowych	**31**	*6 897 433,2*	*15 232 622,6*
2.2. Koszty operacji finansowych	**32**	*628 051,5*	*2 439 268,0*
2.3. Koszty niezrealizowane	**33**	*870 696,0*	*2 092 748,4*
2.4. Przychody z tytułu rozwiązania rezerw na ryzyko i odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych		*0,0*	*0,0*
2.5. Koszty z tytułu utworzenia rezerw na ryzyko i odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych	**34**	*4 044 100,6*	*2 467 523,4*
3. Wynik z tytułu opłat i prowizji		145,6	4 547,5
3.1. Przychody z tytułu opłat i prowizji	**35**	*34 919,0*	*37 138,5*
3.2. Koszty z tytułu opłat i prowizji	**36**	*34 773,4*	*32 591,0*
4. Przychody z tytułu akcji i udziałów	**37**	9 688,4	11 284,0
5. Pozostałe przychody	**38**	175 323,4	104 230,2
A. Przychody netto ogółem [1+2+3+4+5]		**1 184 645,2**	**9 404 022,5**
6. Koszty wynagrodzeń pracowników wraz z narzutami na wynagrodzenia	**39**	483 021,5	464 529,7
7. Koszty administracyjne	**40**	303 723,4	239 671,2
8. Koszty amortyzacji	**41**	80 897,3	81 121,8
9. Koszty emisji znaków pieniężnych	**42**	290 786,9	311 340,4
10. Pozostałe koszty	**43**	26 216,1	31 578,6
B. Wynik finansowy roku bieżącego [A-6-7-8-9-10]	**44**	**0,0**	**8 275 780,8**

Dyrektor Departamentu
Rachunkowości i Finansów
Narodowego Banku Polskiego:
/-/ Krzysztof Kruszewski

Zarząd
Narodowego Banku Polskiego:

/-/ Marek Belka
/-/ Piotr Wiesiołek
/-/ Anna Trzecińska
/-/ Jacek Bartkiewicz
/-/ Adam Glapiński
/-/ Ryszard Kokoszczyński
/-/ Andrzej Raczko
/-/ Paweł Samecki
/-/ Katarzyna Zajdel-Kurowska

Warszawa, dnia 24.03.2016 r.

Skrócona informacja dodatkowa

1. Wprowadzenie

Skrócone sprawozdanie finansowe Narodowego Banku Polskiego (zwanego dalej „NBP") zostało sporządzone na podstawie zbadanego rocznego sprawozdania finansowego NBP na dzień 31 grudnia 2015 r. i obejmuje:

- bilans NBP na dzień 31 grudnia 2015 r.,
- rachunek zysków i strat NBP za rok zakończony 31 grudnia 2015 r.,
- skróconą informację dodatkową, obejmującą wprowadzenie do skróconego sprawozdania finansowego NBP oraz wybrane informacje objaśniające.

Skrócone sprawozdanie finansowe NBP zostało sporządzone zgodnie z wymogami określonymi w uchwale nr 45/2013 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 12 grudnia 2013 r. w sprawie sposobu wykonywania zadań z zakresu rachunkowości w Narodowym Banku Polskim, z późniejszymi zmianami. Zawiera ono niezbędne informacje, na poziomie zagregowania zapewniającym rzetelne zaprezentowanie sytuacji majątkowej i finansowej NBP. Dla pełnego zrozumienia sytuacji majątkowej i finansowej NBP, skrócone sprawozdanie finansowe NBP powinno być czytane w powiązaniu ze zbadanym rocznym sprawozdaniem finansowym NBP.

Zbadane roczne sprawozdanie finansowe NBP wraz z opinią i raportem niezależnego biegłego rewidenta jest publikowane na stronie internetowej NBP.

1.1. Podstawa prawna, przedmiot działania i organy NBP

Zgodnie z art. 227 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej NBP jest centralnym bankiem państwa. Przysługuje mu wyłączne prawo emisji pieniądza oraz ustalania i realizowania polityki pieniężnej. NBP odpowiada za wartość polskiego pieniądza.

Rolę, funkcje oraz cel i zadania NBP określają:

- ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. z 2013 r. poz. 908, z późniejszymi zmianami), zwana dalej „ustawą o NBP",
- ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2015 r. poz. 128, z późniejszymi zmianami),
- Traktat o Unii Europejskiej oraz Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersje skonsolidowane Dz. Urz. UE 2012 C 326 z 26.10.2012, s.1).

W myśl art. 2 ustawy o NBP, NBP posiada osobowość prawną i nie podlega wpisowi do rejestru przedsiębiorstw państwowych. NBP prowadzi działalność na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, a jego siedzibą jest Warszawa.

Zgodnie z ustawą o NBP, podstawowym celem działalności NBP jest utrzymanie stabilnego poziomu cen przy jednoczesnym wspieraniu polityki gospodarczej Rządu, o ile nie ogranicza to podstawowego celu NBP. Do zadań NBP należy także:

- organizowanie rozliczeń pieniężnych,
- prowadzenie gospodarki rezerwami dewizowymi,
- prowadzenie działalności dewizowej w granicach określonych ustawami,
- prowadzenie bankowej obsługi budżetu państwa,
- regulowanie płynności banków oraz ich refinansowanie,
- kształtowanie warunków niezbędnych dla rozwoju systemu bankowego,
- działanie na rzecz stabilności systemu finansowego,
- działanie na rzecz wyeliminowania lub ograniczania ryzyka systemowego w systemie finansowym,
- opracowywanie statystyki pieniężnej i bankowej, bilansu płatniczego oraz międzynarodowej pozycji inwestycyjnej,
- wykonywanie innych zadań określonych ustawami.

Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawą o NBP, organami NBP są:

1. Prezes Narodowego Banku Polskiego (powoływany na sześcioletnią kadencję),
2. Rada Polityki Pieniężnej (członkowie powoływani na sześcioletnią, nieodnawialną kadencję),
3. Zarząd Narodowego Banku Polskiego (członkowie powoływani na sześcioletnią kadencję).

Skład osobowy organów NBP na dzień 31 grudnia 2015 r.:

Prezes NBP

Marek Belka

Rada Polityki Pieniężnej[1]

Przewodniczący	*Marek Belka*		
Członkowie	*Andrzej Bratkowski*	*Jerzy Hausner*	*Andrzej Rzońca*
	Elżbieta Chojna-Duch	*Andrzej Kaźmierczak*	*Jan Winiecki*
	Adam Glapiński	*Jerzy Osiatyński*	*Anna Zielińska-Głębocka*

Zarząd NBP[2]

Przewodniczący	*Marek Belka*		
Wiceprezes NBP – Pierwszy Zastępca Prezesa NBP	*Piotr Wiesiołek*		
Wiceprezes NBP	*Anna Trzecińska*		
Członkowie	*Jacek Bartkiewicz*	*Ryszard Kokoszczyński*	*Paweł Samecki*
	Eugeniusz Gatnar	*Andrzej Raczko*	*Katarzyna Zajdel-Kurowska*

[1] W styczniu i lutym 2016 r. zakończyły się kadencje członków RPP:
- z dniem 20 stycznia 2016 r. Andrzeja Bratkowskiego oraz Elżbiety Chojny-Duch,
- z dniem 24 stycznia 2016 r. Jerzego Hausnera, Andrzeja Rzońcy oraz Jana Winieckiego,
- z dniem 9 lutego 2016 r. Anny Zielińskiej-Głębockiej,
- z dniem 19 lutego 2016 r. Adama Glapińskiego oraz Andrzeja Kaźmierczaka.

W związku z powyższym powołani zostali następujący członkowie RPP na sześcioletnie kadencje rozpoczynające się:
- z dniem 25 stycznia 2016 r. Marek Chrzanowski, Eugeniusz Gatnar oraz Jerzy Kropiwnicki,
- z dniem 9 lutego 2016 r. Grażyna Ancyparowicz oraz Eryk Łon,
- z dniem 20 lutego 2016 r. Łukasz Hardt oraz Kamil Zubelewicz.

[2] Z dniem 3 sierpnia 2015 r. zakończyła się kadencja Małgorzaty Zaleskiej – członka Zarządu NBP.
Z dniem 4 sierpnia 2015 r. Ryszard Kokoszczyński został powołany na członka Zarządu NBP.
W związku ze złożoną rezygnacją, z dniem 22 stycznia 2016 r. Eugeniusz Gatnar został odwołany z funkcji członka Zarządu NBP.
Z dniem 1 marca 2016 r. Adam Glapiński został powołany na członka Zarządu NBP.

1.2. Podstawa prawna sporządzenia sprawozdania finansowego

Sprawozdanie finansowe NBP na dzień 31 grudnia 2015 r. zostało sporządzone na podstawie przepisów:

- ustawy o NBP,
- uchwały nr 16/2003 Rady Polityki Pieniężnej z dnia 16 grudnia 2003 r. w sprawie zasad rachunkowości, układu aktywów i pasywów bilansu oraz rachunku zysków i strat Narodowego Banku Polskiego (Dz. Urz. NBP z 2003 r. Nr 22, poz. 38, z późniejszymi zmianami),
- uchwały nr 12/2010 Rady Polityki Pieniężnej z dnia 14 grudnia 2010 r. w sprawie zasad tworzenia i rozwiązywania rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w Narodowym Banku Polskim (Dz. Urz. NBP z 2010 r. Nr 17, poz. 19), zwanej dalej „uchwałą nr 12/2010",
- uchwały nr 45/2013 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 12 grudnia 2013 r. w sprawie sposobu wykonywania zadań z zakresu rachunkowości w Narodowym Banku Polskim, z późniejszymi zmianami.

1.3. Okres objęty sprawozdaniem finansowym

Sprawozdanie finansowe obejmuje rok kalendarzowy od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. Dane porównywalne w sprawozdaniu finansowym obejmują rok kalendarzowy od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2014 r.

1.4. Biegły rewident i sposób jego wyboru

Roczne sprawozdanie finansowe NBP sporządzone na 31 grudnia 2015 r. podlega badaniu i ocenie przez biegłego rewidenta – firmę Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k., z siedzibą w Warszawie. Biegły rewident został wybrany w 2015 r. przez Radę Polityki Pieniężnej, zwaną dalej „RPP", zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy o NBP. Wyboru dokonano w trybie przetargu nieograniczonego, na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. — Prawo zamówień publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 907, z późniejszymi zmianami) na okres dwóch lat (badanie sprawozdania finansowego za lata 2015 i 2016).

1.5. Informacje o przyjęciu i zatwierdzeniu sprawozdania finansowego NBP za 2014 rok

Roczne sprawozdanie finansowe NBP sporządzone na 31 grudnia 2014 r. zostało przyjęte przez RPP uchwałą nr 2/2015 w dniu 15 kwietnia 2015 r. oraz zatwierdzone przez Radę Ministrów uchwałą nr 140/2015 w dniu 10 sierpnia 2015 r. Biegły rewident, badający to sprawozdanie finansowe — firma PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o., wydał o nim opinię bez zastrzeżeń.

W sprawozdaniu finansowym sporządzonym na 31 grudnia 2014 r. NBP wykazał zerowy wynik finansowy. W związku z tym, w 2015 r. NBP nie dokonał wpłaty z zysku do budżetu państwa.

2. Opis istotnych zasad rachunkowości

2.1. Podstawowe zasady rachunkowości

Zasady rachunkowości stosowane przez NBP w oparciu o podstawy prawne wymienione w punkcie 1.2. wprowadzenia do niniejszego sprawozdania finansowego, odpowiadają standardom stosowanym w Europejskim Systemie Banków Centralnych, których podstawę stanowią Wytyczne Europejskiego Banku Centralnego z dnia 11 listopada 2010 r. w sprawie ram prawnych rachunkowości i sprawozdawczości finansowej w Europejskim Systemie Banków Centralnych (EBC/2010/20, z późniejszymi zmianami), zwane dalej „Wytycznymi EBC".

Sporządzając sprawozdanie finansowe, NBP stosuje następujące zasady rachunkowości:

- wiernego i rzetelnego obrazu,
- kontynuacji działania,
- ostrożności,
- istotności,
- porównywalności,
- memoriału.

2.2. Kontynuacja działania

Sprawozdanie finansowe NBP zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności – zgodnie z art. 58 ustawy o NBP nie można ogłosić upadłości NBP.

2.3. Ujmowanie transakcji w księgach rachunkowych

W księgach rachunkowych roku obrotowego ujmuje się wszystkie zdarzenia gospodarcze, które wystąpiły w danym roku obrotowym.

Aktywa i zobowiązania, przychody i koszty ujmuje się w księgach rachunkowych, gdy:

- jest prawdopodobne, że wszelkie przyszłe korzyści ekonomiczne wpłyną albo zobowiązania zostaną uregulowane,
- ryzyka lub korzyści, związane ze składnikiem aktywów lub zobowiązań, zostały na NBP przeniesione,
- wartość składnika aktywów lub zobowiązania oraz przychodu lub kosztu może być określona w sposób wiarygodny.

Ujmując transakcje w księgach rachunkowych, NBP kieruje się przewidzianym w Wytycznych EBC tzw. podejściem ekonomicznym i w związku z tym stosuje następujące reguły:

- waluty obce i złoto odpowiadające międzynarodowym standardom czystości zakupione lub sprzedane w transakcji bieżącej lub terminowej ujmuje się w księgach rachunkowych (na kontach pozabilansowych) w dniu zawarcia umowy,
- odsetki, dyskonto i premie od aktywów i zobowiązań oraz instrumentów finansowych pozabilansowych zalicza się do wyniku finansowego na koniec każdego dnia operacyjnego[3].

Dłużne papiery wartościowe zakupione lub sprzedane w transakcji bieżącej ujmuje się w księgach rachunkowych NBP zgodnie z tzw. podejściem kasowym, to jest w dniu rozliczenia.

2.4. Wycena na dzień bilansowy

W sprawozdaniu finansowym stosuje się zasadę wyceny bilansowej według cen/kursów rynkowych dla złota, walut obcych, papierów wartościowych zakupionych przez NBP (za wyjątkiem dłużnych papierów wartościowych utrzymywanych do terminu wymagalności oraz papierów wartościowych nienotowanych na aktywnym rynku) oraz instrumentów finansowych pozabilansowych. Efekty wyceny aktywów i zobowiązań do cen/kursów rynkowych obowiązujących na dzień bilansowy ujmuje się kierując się regułami:

- zaliczania do wyniku finansowego kosztów niezrealizowanych (ujemnych różnic z wyceny),
- niezaliczania do wyniku finansowego przychodów niezrealizowanych (dodatnich różnic z wyceny) – są one ujmowane w pasywach bilansu jako *Różnice z wyceny*.

Pozostałe składniki aktywów i zobowiązań są wyceniane na bazie kosztu historycznego.

2.5. Zasady ujmowania i wyceny aktywów, pasywów i instrumentów finansowych pozabilansowych oraz zaliczania przychodów i kosztów do wyniku finansowego

2.5.1. Złoto odpowiadające międzynarodowym standardom czystości

Zakupione złoto ujmuje się w księgach rachunkowych według ceny zakupu, natomiast należności i zobowiązania w złocie – według średniej ceny rynkowej złota ustalonej na dzień ujęcia zdarzenia

[3] Z wyjątkiem:
- odsetek od środków pieniężnych utrzymywanych na rachunkach nostro, które są ujmowane na dzień zapłaty,
- odsetek do zapłaty z tytułu rezerwy obowiązkowej oraz odsetek od aktywów i zobowiązań związanych z gospodarką własną, które są ujmowane na koniec miesiąca,
- odsetek od depozytów zabezpieczających wykonanie gwarantowanych transakcji giełdowych (futures), które zalicza się do wyniku finansowego w dniu zapłaty.

gospodarczego w księgach rachunkowych. Ceny uncji złota wyrażone w dolarze amerykańskim przelicza się na walutę krajową według kursu średniego NBP dolara amerykańskiego, obowiązującego na dzień ujęcia zdarzenia gospodarczego w księgach rachunkowych.

Aktywa i zobowiązania w złocie, z uwzględnieniem transakcji bieżących ujętych na kontach pozabilansowych oraz instrumentów finansowych pozabilansowych w złocie, tworzą zasób złota, dla którego ustala się średni koszt zasobu. Średni koszt zasobu złota będący uśrednionym kosztem pozyskania uncji złota przez NBP, służy do wyliczania przychodów i kosztów wynikających ze sprzedaży złota (zrealizowanych różnic kursowych) oraz ustalania efektów wyceny bilansowej. Na koniec dnia operacyjnego wartość w walucie krajowej pozycji w złocie koryguje się do wartości obliczonej według średniego kosztu zasobu złota.

Na dzień bilansowy złoto wycenia się według średniej ceny rynkowej uncji złota, przeliczonej na walutę krajową według kursu średniego NBP dolara amerykańskiego obowiązującego na dzień bilansowy. Nie rozróżnia się efektów wyceny kursowej i cenowej złota, lecz traktuje się je łącznie jako różnice z wyceny kursowej. Koszty niezrealizowane, zaliczone w dniu bilansowym do wyniku finansowego, zmieniają średni koszt zasobu złota.

2.5.2. Waluty obce

Walutę obcą zakupioną lub sprzedaną przez NBP za:

- walutę krajową – ujmuje się w księgach rachunkowych według kursu uzgodnionego w umowie lub określonego odrębnym przepisem,
- inną walutę obcą – ujmuje się w księgach rachunkowych według wartości waluty obcej kwotowanej, przeliczonej na walutę krajową według kursu średniego, obowiązującego na dzień ujęcia zdarzenia gospodarczego w księgach rachunkowych.

W pozostałych przypadkach walutę obcą przelicza się na walutę krajową według kursu średniego NBP, obowiązującego na dzień wystąpienia zdarzenia gospodarczego, albo według kursu średniego NBP, obowiązującego na dzień ujęcia zdarzenia gospodarczego w księgach rachunkowych.

Aktywa i zobowiązania w danej walucie obcej, z uwzględnieniem transakcji bieżących ujętych na kontach pozabilansowych oraz instrumentów finansowych pozabilansowych w tej walucie, tworzą zasób waluty obcej, dla którego ustala się średni koszt zasobu. Zasób waluty obcej jest wyznaczany odrębnie dla każdej waluty obcej. Średni koszt zasobu waluty obcej, będący uśrednionym kosztem pozyskania jednostki waluty obcej przez NBP, służy do wyliczania przychodów i kosztów wynikających ze sprzedaży waluty obcej (zrealizowanych różnic kursowych) oraz ustalania efektów wyceny bilansowej. Na koniec dnia operacyjnego wartość w walucie krajowej pozycji w walutach obcych koryguje się do wartości obliczonej według średniego kosztu zasobu waluty obcej.

Na dzień bilansowy waluty obce wycenia się według kursów średnich NBP obowiązujących na dzień bilansowy. Nie kompensuje się kosztów niezrealizowanych poniesionych na danym zasobie waluty obcej (złota) z przychodami niezrealizowanymi osiągniętymi na innym zasobie waluty obcej (złota). Koszty niezrealizowane, zaliczone w dniu bilansowym do wyniku finansowego, zmieniają średni koszt zasobu waluty obcej.

Specjalne Prawo Ciągnienia (SDR) jest traktowane jako odrębna waluta obca. Transakcjami powodującymi zmianę stanu SDR są transakcje nominowane w SDR lub transakcje w walutach obcych replikujące skład koszyka SDR (zgodnie z odpowiednią definicją i wagami koszyka). Przy ujmowaniu przychodów i kosztów niezrealizowanych na dzień bilansowy przyjmuje się zasadę, że zasób SDR obejmuje desygnowane pojedyncze zasoby walut obcych, tworzące koszyk SDR.

2.5.3. Dłużne papiery wartościowe zakupione przez NBP

Zakupione w transakcji bieżącej dłużne papiery wartościowe ujmuje się w księgach rachunkowych NBP według ceny zakupu.

Dyskonto i premie od zakupionych dłużnych papierów wartościowych zalicza się do wyniku finansowego (odpowiednio jako przychody z dyskonta i koszty premii) na koniec każdego dnia operacyjnego, w kwotach naliczonych według wewnętrznej stopy zwrotu. Odsetki od zakupionych dłużnych papierów wartościowych zalicza się do wyniku finansowego (jako przychody z odsetek) na koniec każdego dnia operacyjnego, w kwotach naliczonych proporcjonalnie do upływu czasu między dniem zakupu, a końcem każdego dnia.

Dłużne papiery wartościowe o tym samym kodzie (ISIN), względem których NBP realizuje określony zamiar zarządczy tworzą zasób dłużnych papierów wartościowych.

Dla zasobu dłużnych papierów wartościowych notowanych na aktywnym rynku, niezakwalifikowanych jako dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności ustala się średni koszt zasobu. Średni koszt zasobu dłużnych papierów wartościowych będący uśrednionym kosztem pozyskania przez NBP papieru wartościowego o danym kodzie (uwzględniającym rozliczone dyskonto i premię), służy do wyliczania przychodów i kosztów wynikających ze sprzedaży dłużnych papierów wartościowych (zrealizowanych różnic cenowych) oraz ustalania efektów wyceny bilansowej.

Na dzień bilansowy dłużne papiery wartościowe, notowane na aktywnym rynku, niezakwalifikowane jako dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności wycenia się według średniej ceny rynkowej obowiązującej na dzień bilansowy. Nie kompensuje się kosztów niezrealizowanych poniesionych na danym zasobie dłużnych papierów wartościowych z przychodami niezrealizowanymi osiągniętymi na innym zasobie dłużnych papierów wartościowych. Koszty niezrealizowane, zaliczone w dniu bilansowym do wyniku finansowego, zmieniają średni koszt zasobu dłużnych papierów wartościowych.

Dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności, notowane na aktywnym rynku, oraz dłużne papiery wartościowe nienotowane na aktywnym rynku wycenia się na dzień bilansowy według ceny zakupu skorygowanej o rozliczone dyskonto/premię, z pomniejszeniem o odpis z tytułu utraty wartości.

2.5.4. Akcje i udziały

Akcje i udziały ujmuje się w księgach rachunkowych NBP według ceny zakupu. Na dzień bilansowy wycenia się:

- akcje nienotowane na aktywnym rynku i udziały – według ceny zakupu, z pomniejszeniem o odpis z tytułu utraty wartości,
- akcje notowane na aktywnym rynku – według średniej ceny rynkowej.

2.5.5. Transakcje z udzielonym/otrzymanym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych

Transakcja z udzielonym przyrzeczeniem odkupu polega na sprzedaży papierów wartościowych z jednoczesnym zobowiązaniem do odkupu tych papierów od kontrahenta w określonym terminie, po uzgodnionej cenie. Transakcję tę ujmuje się w pasywach bilansu NBP jako lokatę otrzymaną, zabezpieczoną papierami wartościowymi, których stan nie zmniejsza się w momencie zawarcia umowy.

Transakcja z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu polega na kupnie papierów wartościowych z jednoczesnym zobowiązaniem do ich odsprzedaży kontrahentowi w określonym terminie, po uzgodnionej cenie. Transakcję tę ujmuje się w aktywach bilansu NBP jako pożyczkę udzieloną, zabezpieczoną papierami wartościowymi, których stan nie zwiększa się w momencie zawarcia umowy. Papiery wartościowe zakupione w transakcjach z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu nie podlegają wycenie i nie zalicza się do wyniku finansowego przychodów i kosztów, wynikających z tych papierów.

Różnicę pomiędzy uzgodnioną ceną sprzedaży i odkupu (zakupu i odsprzedaży) papierów wartościowych, stanowiących zabezpieczenie transakcji z przyrzeczeniem odkupu, zalicza się do wyniku finansowego na koniec każdego dnia operacyjnego, w kwotach naliczonych proporcjonalnie do upływu czasu między dniem powstania składnika aktywów lub zobowiązania a końcem każdego dnia.

2.5.6. Pieniądz w obiegu

Pieniądz w obiegu ujmuje się w pasywach bilansu NBP według wartości nominalnej wyemitowanych banknotów i monet, pomniejszonej o wartość nominalną banknotów i monet:

- znajdujących się w kasach i skarbcach NBP,
- złożonych do depozytu w skarbcach innych banków,
- wycofanych z obiegu z uwagi na stopień ich zużycia.

Koszty emisji banknotów i monet zalicza się do wyniku finansowego w dniu ich poniesienia, niezależnie od momentu wprowadzenia banknotów i monet do obiegu.

2.5.7. Dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez NBP

Dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez NBP ujmuje się w pasywach bilansu NBP w wartości nominalnej.

Dyskonto i premie od wyemitowanych przez NBP dłużnych papierów wartościowych ujmuje się jako rozliczenia międzyokresowe i zalicza do wyniku finansowego (odpowiednio jako koszty dyskonta i przychody z premii) na koniec każdego dnia operacyjnego w kwotach obliczonych dla okresu, na jaki wyemitowano dłużny papier wartościowy, proporcjonalnie do upływu czasu między dniem powstania zobowiązania, a końcem każdego dnia.

Odsetki od wyemitowanych przez NBP dłużnych papierów wartościowych zalicza się do wyniku finansowego (jako koszty odsetek) na koniec każdego dnia operacyjnego w kwotach obliczonych dla okresu, na jaki wyemitowano dłużny papier wartościowy, proporcjonalnie do upływu czasu między dniem powstania zobowiązania, a końcem każdego dnia.

2.5.8. Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne

Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne ujmuje się w aktywach bilansu NBP według:

- ceny zakupu, powiększonej o koszty bezpośrednio związane z zakupem, a także przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do używania, lub
- kosztu wytworzenia.

Odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych dokonuje się metodą liniową, począwszy od miesiąca następującego po miesiącu, w którym te składniki majątku przyjęto do używania. Poniższa tabela przedstawia przewidywany okres używania poszczególnych grup środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych obowiązujący na dzień 31 grudnia 2015 r.

Środki trwałe	Okresy używania (w miesiącach)
Grunty	nieograniczony
w tym Prawo wieczystego użytkowania gruntów	*800*
Budynki i lokale	480-780
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	267-480
Kotły, maszyny energetyczne	86-300
Maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania	48-240
Maszyny, urządzenia i aparaty specjalistyczne	86-192
Urządzenia techniczne	36-300
Środki transportu	72-180
Narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie	60-240
w tym Dzieła sztuki, eksponaty muzealne, przedmioty kolekcjonerskie	*nieograniczony*
Wartości niematerialne i prawne	**Okresy używania (w miesiącach)**
Prawa autorskie, w tym prawa do wynalazków, znaków towarowych, wzorów użytkowych i przemysłowych	120
Licencje na oprogramowania informatyczne	72 lub 144
Oprogramowania informatyczne wytworzone przez NBP we własnym zakresie	120

W określonych przypadkach dla środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych przyjmuje się indywidualne okresy używania.

Okresy używania środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych podlegają weryfikacji w każdym roku obrotowym.

Odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych o niskiej jednostkowej wartości początkowej, to jest poniżej 3,5 tys. zł, dokonuje się jednorazowo na koniec miesiąca, w którym te składniki majątku oddano do używania, w kwocie równej wartości początkowej.

Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne podlegają okresowemu (nie rzadziej niż na dzień bilansowy) przeglądowi w celu weryfikacji czy nie wystąpiły istotne przesłanki utraty wartości, które wymagałyby dokonania (zwiększenia) odpisu z tytułu utraty wartości lub czy ustały przyczyny utraty wartości, które wymagałyby odwrócenia (zmniejszenia) odpisu z tytułu utraty wartości.

Na dzień bilansowy środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne wycenia się według wartości początkowej, pomniejszonej o odpisy amortyzacyjne i odpis z tytułu utraty wartości.

2.5.9. Środki obrotowe

Środki obrotowe ujmuje się w aktywach bilansu NBP według:

- ceny zakupu – materiały i towary oraz złoto nieodpowiadające międzynarodowym standardom czystości i inne metale szlachetne,
- kosztu wytworzenia – produkty,
- wartości nominalnej – wartości kolekcjonerskie nieobiegowe.

Na dzień bilansowy środki obrotowe wycenia się według ceny zakupu/kosztu wytworzenia pomniejszonych o odpisy z tytułu utraty wartości, a w przypadku wartości kolekcjonerskich nieobiegowych – według wartości nominalnej.

2.5.10. Utrata wartości aktywów

Utrata wartości aktywów jest ustalana na dzień bilansowy, przez porównanie ich wartości księgowej z wartością użytkową lub rynkową, lub jeżeli istnieje duże prawdopodobieństwo, że składnik aktywów nie przyniesie w przyszłości oczekiwanych korzyści ekonomicznych.

2.5.11. Rezerwy na przyszłe zobowiązania

Rezerwy na przyszłe zobowiązania ujmuje się w księgach rachunkowych NBP wówczas, gdy na NBP ciąży obowiązek wynikający ze zdarzeń przeszłych lub zidentyfikowanego ryzyka i gdy jest prawdopodobne, że wypełnienie obowiązku lub wystąpienie zidentyfikowanego ryzyka, spowoduje w NBP zmniejszenie korzyści ekonomicznych, a kwotę tego obowiązku i kwotę odpowiednią by pokryć zidentyfikowane ryzyko, można wiarygodnie oszacować. Rezerwy tworzy się w ciężar kosztów w kwocie jaka musiałaby być zapłacona nie później niż na dzień bilansowy, w związku z wypełnieniem powyższego obowiązku lub byłaby odpowiednia by pokryć powyższe zidentyfikowane ryzyko.

Na dzień bilansowy rezerwy na przyszłe zobowiązania podlegają aktualizacji. Rezerwy na przyszłe zobowiązania, niewykorzystane z powodu ustania w całości lub części obowiązku lub ryzyka uzasadniającego ich utworzenie, rozwiązuje się na dobro przychodów.

2.5.12. Rezerwa na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych

Rezerwę na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych szacuje się w oparciu o ogólnie akceptowane i stosowane konsekwentnie przez NBP metody szacowania ryzyka finansowego (por. Rozdział 9.1.4.).

Rezerwę tworzy się, wykorzystuje i rozwiązuje na dzień bilansowy.

Rezerwa tworzona jest w ciężar kosztów i nie może powodować dla NBP ujemnego wyniku finansowego roku bieżącego.

Rezerwę wykorzystuje się – zaliczając ją do przychodów – wyłącznie na pokrycie kosztów niezrealizowanych, wynikających ze zmian kursu złotego do walut obcych w kwocie, która mogłaby spowodować stratę.

Nadwyżkę rezerwy rozwiązuje się na dobro przychodów.

2.5.13. Rachunek rewaluacyjny złota odpowiadającego międzynarodowym standardom czystości

Rachunek rewaluacyjny złota rozwiązuje się na dobro przychodów w kwocie:

- kosztów niezrealizowanych z wyceny zasobu złota, zaliczonych do wyniku finansowego w dniu bilansowym,
- odpowiadającej proporcjonalnie spadkowi stanu zasobu złota w odniesieniu do stanu z dnia bilansowego poprzedniego roku obrotowego.

2.5.14. Transakcje terminowe walutowe – foreign exchange forward

Zakupione lub sprzedane środki pieniężne w transakcji terminowej walutowej ujmowane są od dnia zawarcia transakcji do dnia rozliczenia na kontach pozabilansowych według określonego w umowie kursu bieżącego. Różnicę pomiędzy uzgodnionym w umowie kursem terminowym a kursem bieżącym zalicza się do wyniku finansowego na koniec każdego dnia operacyjnego, w kwotach naliczonych proporcjonalnie do upływu czasu między dniem zwyczajowo przyjętym dla rozliczenia transakcji bieżącej a dniem rozliczenia transakcji terminowej walutowej.

2.5.15. Transakcje wymiany walut — foreign exchange swap

Zakupione lub sprzedane oraz odpowiednio odsprzedane lub odkupione środki pieniężne w transakcji wymiany walut ujmuje się na kontach pozabilansowych według określonego w umowie kursu bieżącego od dnia zawarcia umowy do dnia rozliczenia. Różnicę pomiędzy uzgodnionym w umowie kursem terminowym a kursem bieżącym zalicza się do wyniku finansowego na koniec każdego dnia operacyjnego, w kwotach naliczonych proporcjonalnie do upływu czasu między dniem rozliczenia transakcji bieżącej a dniem rozliczenia transakcji terminowej walutowej.

2.5.16. Transakcje terminowe na dłużne papiery wartościowe — forward transactions in securities

Dłużne papiery wartościowe zakupione lub sprzedane w transakcji terminowej ujmuje się na kontach pozabilansowych od dnia zawarcia transakcji do dnia rozliczenia według ceny ustalonej w umowie. W dniu zawarcia transakcji dłużne papiery wartościowe, zakupione lub sprzedane w transakcji terminowej nie zmieniają zasobu dłużnych papierów wartościowych.

Dłużne papiery wartościowe zakupione lub sprzedane w transakcji terminowej wycenia się na dzień bilansowy według ceny rynkowej tych transakcji, obowiązującej w dniu wyceny. Do przychodów i kosztów wynikających z wyceny stosuje się reguły przewidziane dla ujęcia przychodów i kosztów niezrealizowanych.

W dniu rozliczenia transakcji, dłużne papiery wartościowe zakupione w transakcji terminowej zwiększają zasób dłużnych papierów wartościowych, a dłużne papiery wartościowe sprzedane w transakcji terminowej pomniejszają zasób dłużnych papierów wartościowych.

Wynik z rozliczenia transakcji ustala się:

- dla dłużnych papierów wartościowych zakupionych w transakcji terminowej jako różnicę między ceną rynkową a ceną ustaloną w umowie, skorygowaną o koszty z wyceny ujęte na dzień bilansowy,
- dla dłużnych papierów wartościowych sprzedanych w transakcji terminowej jako różnicę między ceną ustaloną w umowie a średnim kosztem zasobu dłużnych papierów wartościowych, skorygowaną o koszty z wyceny ujęte na dzień bilansowy.

Jeżeli zawarto więcej niż jedną transakcję terminową zakupu lub sprzedaży dłużnych papierów wartościowych, wyceny i rozliczenia tych transakcji dokonuje się odrębnie.

2.5.17. Gwarantowane transakcje giełdowe – futures

Gwarantowaną transakcję giełdową ujmuje się na kontach pozabilansowych, od dnia zawarcia transakcji do dnia rozliczenia, w wartości nominalnej zakupionego lub sprzedanego instrumentu bazowego.

Depozyt zabezpieczający wykonanie gwarantowanej transakcji giełdowej, złożony w środkach pieniężnych, ujmuje się na kontach bilansowych jako składnik aktywów. Depozyt zabezpieczający złożony w dłużnych papierach wartościowych nie zmienia ich zasobu.

Dzienne zmiany cen rynkowych gwarantowanej transakcji giełdowej zalicza się do wyniku finansowego każdego dnia, w tym również w dniu zamknięcia otwartej pozycji w gwarantowanej transakcji giełdowej.

W przypadku, gdy w dniu zamknięcia otwartej pozycji w gwarantowanej transakcji giełdowej ma miejsce rzeczywista dostawa instrumentu bazowego, jego zakup lub sprzedaż ujmuje się według ceny rynkowej.

2.6. Zdarzenia po dacie bilansu

W bilansie oraz rachunku zysków i strat uwzględnia się zdarzenia, o których informacje otrzymano po dniu bilansowym, a przed zatwierdzeniem rocznego sprawozdania finansowego, jeżeli mają istotny wpływ na ich treść.

3. Zmiany zasad rachunkowości

W 2015 r. w NBP nie wystąpiły zmiany zasad rachunkowości.

4. Wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

Przy sporządzaniu sprawozdania finansowego, NBP dokonuje określonych szacunków oraz przyjmuje założenia, które mają wpływ na kwoty ujmowane w sprawozdaniu finansowym. Szacunki i założenia są oparte m.in. o dane historyczne oraz oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które wydają się być zasadne na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego. Ponieważ istniejące okoliczności i oczekiwania dotyczące przyszłości mogą ulec zmianie, w związku ze zmianami rynkowymi lub czynnikami będącymi poza kontrolą NBP, dokonane przez NBP szacunki podlegają regularnemu przeglądowi.

Najistotniejszym obszarem, gdzie NBP dokonuje oszacowań jest ustalanie wysokości rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych (por. Rozdział 9.1.4.). Zgodnie z uchwałą nr 12/2010 oszacowana rezerwa na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych jest równa kwocie, jaka pokryłaby potencjalną zmianę wartości zasobów walut obcych z tytułu zidentyfikowanego ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych, pomniejszonej o oszacowane przychody niezrealizowane, wynikające ze zmian kursu złotego do walut obcych. Oszacowana rezerwa nie może być niższa od kwoty niepokrytej skumulowanej straty z lat ubiegłych, powstałej w wyniku zmian kursu złotego do walut obcych.

Inne obszary, gdzie NBP dokonuje oszacowań dotyczą w szczególności ustalania:

- kwoty rezerw na odprawy emerytalne, rentowe i nagrody jubileuszowe (szacowanie rezerw jest dokonywane na podstawie wyceny aktuarialnej sporządzanej okresowo przez niezależnego aktuariusza),
- okresów używania środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych,
- kwoty odpisów z tytułu utraty wartości aktywów,
- kwot rozliczeń międzyokresowych biernych oraz czynnych.

5. Noty objaśniające do bilansu

Nota 1 Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości

w tys. złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Zapas złota przechowywany w NBP	661 255,2	651 497,4	-9 757,8
Złoto na rachunkach w bankach zagranicznych, w tym:	13 257 250,1	13 061 874,5	-195 375,6
- rachunki bieżące w złocie	*1 545,5*	*3 402,7*	*1 857,2*
- lokaty terminowe w złocie	*13 255 704,6*	*13 058 471,8*	*-197 232,8*
Razem	**13 918 505,3**	**13 713 371,9**	**-205 133,4**
w tym różnice z wyceny kursowej	*9 580 871,8*	*9 374 594,8*	*-206 277,0*

w tys. uncji	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Zapas złota przechowywany w NBP	157,2	157,2	0,0
Złoto na rachunkach w bankach zagranicznych, w tym:	3 152,0	3 152,0	0,0
- rachunki bieżące w złocie	*0,4*	*0,8*	*0,4*
- lokaty terminowe w złocie	*3 151,6*	*3 151,2*	*-0,4*
Razem	**3 309,2**	**3 309,2***	**0,0**

* Co odpowiada wadze 102,9 ton.

Zasób złota jest przechowywany w NBP, a także w Banku Anglii.

Złoto przechowywane w Banku Anglii jest:

- utrzymywane na rachunku bieżącym w Banku Anglii,
- inwestowane w transakcje lokat terminowych z zagranicznymi bankami komercyjnymi oraz bankami centralnymi; odsetki od lokat terminowych w złocie są naliczane i wypłacane w USD (por. Nota 3 i Nota 29).

Spadek wartości pozycji w walucie krajowej wynikał głównie z aktualizacji wyceny kursowej złota (por. Nota 22).

Nota 2 Należności od MFW

w tys. złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Transza rezerwowa	1 842 983,0	1 249 943,4	-593 039,6
Rachunek bieżący w MFW	5 012 458,8	5 121 205,3	108 746,5
Lokata terminowa w MFW	35 912,2	38 263,5	2 351,3
Pożyczki udzielone MFW	1 545 883,1	1 333 328,8	-212 554,3
Razem	**8 437 237,1**	**7 742 741,0**	**-694 496,1**
w tym różnice z wyceny kursowej	*720 978,8*	*962 663,9*	*241 685,1*

w tys. SDR	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Transza rezerwowa	363 020,6	231 077,3	-131 943,3
Rachunek bieżący w MFW	987 326,4	946 758,4	-40 568,0
Lokata terminowa w MFW	7 073,8	7 073,8	0,0
Pożyczki udzielone MFW	304 499,5	246 492,8	-58 006,7
Razem	**1 661 920,3**	**1 431 402,3**	**-230 518,0**

Pozycja obejmuje nominowane w SDR:

- transzę rezerwową, która odpowiada udziałom członkowskim Rzeczypospolitej Polskiej w Międzynarodowym Funduszu Walutowym (MFW) pomniejszonym o zobowiązania z tytułu rachunku prowadzonego przez NBP dla MFW w walucie krajowej (tzw. Rachunek nr 1).

w tys. złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Udziały członkowskie w MFW	*8 335 326,1*	*9 226 226,1*	*890 900,0*
Rachunek nr 1 MFW	*-6 492 343,1*	*-7 976 282,7*	*-1 483 939,6*
Transza rezerwowa	**1 842 983,0**	**1 249 943,4**	**-593 039,6**

w tys. SDR	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Udziały członkowskie w MFW	*1 688 400,0*	*1 688 400,0*	*0,0*
Rachunek nr 1 MFW	*-1 325 379,4*	*-1 457 322,7*	*-131 943,3*
Transza rezerwowa	**363 020,6**	**231 077,3**	**-131 943,3**

Wielkość udziałów w MFW jest określana dla każdego kraju członkowskiego na podstawie wybranych wskaźników makroekonomicznych i wnoszona w pełnej wysokości (w walucie krajowej i w walutach obcych). Od wielkości udziałów uzależnione są m.in. liczba głosów w MFW danego kraju członkowskiego, przypisana mu wielkość alokacji SDR, limity

przyznawanych kredytów. Wielkość udziałów członkowskich Rzeczypospolitej Polskiej w MFW obowiązująca na 31.12.2015 została ustalona w 2011 r. (por. Nota 46).

Środki zgromadzone na Rachunku nr 1 MFW są wykorzystywane przez MFW w ramach kwartalnych Planów Transakcji Finansowych — Financial Transactions Plans (FTP). Środki te są zamieniane na walutę obcą i przekazywane krajom członkowskim — pożyczkobiorcom MFW (co powoduje wzrost transzy rezerwowej). Z kolei spłaty dokonywane przez pożyczkobiorców MFW w walutach obcych są zamieniane na walutę krajową i ujmowane na Rachunku nr 1 MFW (co powoduje spadek transzy rezerwowej),

- rachunek bieżący w MFW, na którym są ujmowane środki pieniężne otrzymane w ramach alokacji SDR (por. Nota 17) oraz dokonywane rozliczenia z tytułu odsetek i opłat od sald i transakcji związanych z MFW,
- nieoprocentowaną lokatę terminową NBP w administrowanym przez MFW Funduszu Powierniczym PRG-HIPC (Program Ograniczania Ubóstwa i Wspierania Wzrostu Gospodarczego – Inicjatywa na rzecz Oddłużenia Krajów Najuboższych),
- pożyczki udzielone MFW w walutach obcych w ramach Nowych Porozumień Pożyczkowych — New Arrangements to Borrow (NAB) (por. Nota 27).

Transza rezerwowa (z wyjątkiem części nieoprocentowanej, która jest stała i wynosi 56.236,0 tys. SDR), środki zgromadzone na rachunku bieżącym w MFW oraz pożyczki udzielone MFW są oprocentowane według stopy procentowej określonej przez MFW.

Spadek pozycji w walucie oryginalnej był wynikiem zmniejszenia:

- transzy rezerwowej, co było efektem:
  - transakcji zrealizowanych w ramach FTP - spłaty dokonane przez kraje członkowskie na rzecz MFW na Rachunek nr 1 MFW w NBP (140.000,0 tys. SDR) przewyższyły kwoty płatności dokonanych przez MFW z tego rachunku na rzecz krajów członkowskich (8.000,0 tys. SDR),
  - zasileń Rachunku nr 2 MFW (por. Nota 14) środkami pieniężnymi z Rachunku nr 1 MFW (56,7 tys. SDR),
- należności z tytułu pożyczek udzielonych MFW w ramach NAB, co było efektem spłaty przez MFW części zadłużenia wobec NBP (102.200,0 tys. SDR) przy jednoczesnym przekazaniu przez NBP w 2015 r. kolejnych płatności w ramach NAB (44.200,0 tys. SDR) oraz zmniejszenia naliczonych odsetek (o 6,7 tys. SDR),
- stanu środków na rachunku bieżącym w MFW, co było efektem rozliczeń z MFW z tytułu odsetek i opłat.

Na wartość pozycji w walucie krajowej wpływ miała również aktualizacja wyceny kursowej SDR (por. Nota 22).

Nota 3 Rachunki w instytucjach zagranicznych, dłużne papiery wartościowe, udzielone kredyty, inne aktywa zagraniczne

w tys. złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Rachunki bieżące w walutach obcych, w tym	6 562 775,3	2 847 147,0	-3 715 628,3
- rachunek bieżący w EBC dla rozliczeń w systemie TARGET2	*412 374,6*	*1 162 185,5*	*749 810,9*
Lokaty terminowe w walutach obcych	31 072 016,2	34 718 174,9	3 646 158,7
Lokaty terminowe w walutach obcych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych	13 223 762,9	11 908 632,8	-1 315 130,1
Dłużne papiery wartościowe w walutach obcych, w tym	278 948 631,1	299 263 199,9	20 314 568,8
- dyskontowe dłużne papiery wartościowe	*48 389 561,3*	*31 953 191,3*	*-16 436 370,0*
- oprocentowane dłużne papiery wartościowe	*230 559 069,8*	*267 310 008,6*	*36 750 938,8*
Zapas banknotów i monet zagranicznych	124 138,5	126 274,5	2 136,0
Inne należności w walutach obcych, w tym	992,2	4 201,7	3 209,5
- depozyty zabezpieczające gwarantowane transakcje giełdowe w walutach obcych	*378,8*	*0,0*	*-378,8*
- odsetki od lokat terminowych w złocie	*613,4*	*4 201,7*	*3 588,3*
Razem	**329 932 316,2**	**348 867 630,8**	**18 935 314,6**
w tym			
- różnice z wyceny kursowej	*21 158 239,6*	*23 492 133,7*	*2 333 894,1*
- różnice z wyceny cenowej	*2 776 390,5*	*1 100 632,3*	*-1 675 758,2*

Pozycja obejmuje głównie podstawowe instrumenty inwestycyjne rezerw walutowych w USD, EUR, GBP, AUD, NOK i NZD, to jest: dłużne papiery wartościowe (dyskontowe i o oprocentowaniu stałym), lokaty terminowe, lokaty terminowe z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych (lokaty reverse repo). Ponadto, w 2015 r. NBP utrzymywał zaangażowanie w rządowe papiery wartościowe w walutach krajów rozwijających się (brazylijski real – BRL, meksykańskie peso – MXN).

Instrumenty inwestycyjne rezerw walutowych w podziale na waluty obce przedstawiono poniżej.

31.12.2014 *w tys. złotych*	Lokaty terminowe	Lokaty reverse repo	Dłużne papiery wartościowe	Razem
USD	2 486 604,8	283 316,3	105 405 105,9	108 175 027,0
EUR	11 631 822,4	0,0	91 036 657,4	102 668 479,8
GBP	1 061 810,6	12 940 446,6	34 362 458,2	48 364 715,4
AUD	787 626,4	0,0	29 166 555,6	29 954 182,0
NOK	10 771 341,8	0,0	9 637 853,8	20 409 195,6
NZD	4 332 810,2	0,0	4 753 217,7	9 086 027,9
BRL	0,0	0,0	1 532 371,5	1 532 371,5
MXN	0,0	0,0	3 054 411,0	3 054 411,0
Razem	**31 072 016,2**	**13 223 762,9**	**278 948 631,1**	**323 244 410,2**

31.12.2015 *w tys. złotych*	Lokaty terminowe	Lokaty reverse repo	Dłużne papiery wartościowe	Razem
USD	3 592 972,5	1 729 978,1	125 708 831,1	131 031 781,7
EUR	8 556 728,5	0,0	88 164 335,8	96 721 064,3
GBP	627 224,1	10 178 654,7	37 868 205,4	48 674 084,2
AUD	3 025 482,8	0,0	29 906 633,4	32 932 116,2
NOK	13 386 781,0	0,0	9 105 322,7	22 492 103,7
NZD	5 528 986,0	0,0	4 294 194,6	9 823 180,6
BRL	0,0	0,0	1 209 449,3	1 209 449,3
MXN	0,0	0,0	3 006 227,6	3 006 227,6
Razem	**34 718 174,9**	**11 908 632,8**	**299 263 199,9**	**345 890 007,6**

Wszystkie dłużne papiery wartościowe w walutach obcych zakupione przez NBP są notowane na aktywnym rynku i wyceniane według średnich cen rynkowych. Zarówno na 31.12.2014, jak i na 31.12.2015 NBP nie posiadał dłużnych papierów wartościowych zakwalifikowanych jako utrzymywane do terminu wymagalności.

Wzrost pozycji był głównie wynikiem zwiększenia zasobu papierów wartościowych w USD, przy jednoczesnym zmniejszeniu zaangażowania w instrumenty inwestycyjne w EUR. Ponadto na zmianę pozycji wpływ miała aktualizacja wyceny kursowej i cenowej (por. Nota 22 i Nota 33).

Nota 4 Pozostałe należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej

w tys. złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Kredyty i pożyczki udzielone w walucie krajowej	0,0	180 576,7	180 576,7
Odsetki za naruszenie obowiązku utrzymywania rezerwy obowiązkowej	246,4	420,9	174,5
Inne należności w walucie krajowej	24,9	3,3	-21,6
Razem	**271,3**	**181 000,9**	**180 729,6**

Na 31.12.2015 pozycja obejmowała:

- należności od banku krajowego z tytułu udzielonego mu w 2015 r. kredytu refinansowego na przywrócenie płynności płatniczej banku,
- należności od spółdzielczej kasy oszczędnościowo – kredytowej z tytułu odsetek za naruszenie obowiązku utrzymywania rezerwy obowiązkowej,
- należności od banków krajowych z tytułu rozliczeń związanych z przyjmowaniem krajowych znaków pieniężnych.

Nota 5 Środki trwałe i wartości niematerialne i prawne

w tys. złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Środki trwałe brutto	1 839 983,0	1 729 351,8	-110 631,2
Umorzenie	-1 010 035,0	-906 730,0	103 305,0
Odpisy aktualizujące	-27 014,0	-26 673,4	340,6
Środki trwałe netto	*802 934,0*	*795 948,4*	*-6 985,6*
Wartości niematerialne i prawne brutto	390 924,2	406 205,1	15 280,9
Umorzenie	-299 183,3	-317 254,5	-18 071,2
Odpisy aktualizujące	-8,9	-8,9	0,0
Wartości niematerialne i prawne netto	*91 732,0*	*88 941,7*	*-2 790,3*
Razem	**894 666,0**	**884 890,1**	**-9 775,9**

Na 31.12.2015, podobnie jak na 31.12.2014, na wartość bilansową pozycji składały się głównie nieruchomości, maszyny i urządzenia oraz oprogramowania informatyczne.

Nota 6 Pozostałe aktywa finansowe

w tys. złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Akcje i udziały w podmiotach krajowych, w tym	53 848,9	128 848,9	75 000,0
- akcje Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A.	*51 708,1*	*51 708,1*	*0,0*
- akcje Krajowej Izby Rozliczeniowej S.A.	*312,5*	*75 312,5*	*75 000,0*
- udziały w Bazy i Systemy Bankowe Sp. z o.o.	*1 820,0*	*1 820,0*	*0,0*
- udziały w spółdzielniach mieszkaniowych	*8,3*	*8,3*	*0,0*
Akcje i udziały w podmiotach zagranicznych, w tym	139 644,5	143 390,3	3 745,8
- akcje Banku Rozrachunków Międzynarodowych	*50 768,0*	*54 092,0*	*3 324,0*
- udziały w S.W.I.F.T.	*236,9*	*675,4*	*438,5*
- udziały w Europejskim Banku Centralnym	*88 639,6*	*88 622,9*	*-16,7*
Razem	**193 493,4**	**272 239,2**	**78 745,8**
w tym różnice z wyceny kursowej	*6 350,2*	*8 373,1*	*2 022,9*

Wzrost pozycji był głównie wynikiem nabycia w 2015 r. przez NBP dodatkowych akcji Krajowej Izby Rozliczeniowej S.A. (KIR S.A.) w cenie zakupu 75.000,0 tys. zł (3.125 akcji).

Udział NBP w podmiotach krajowych przedstawiono poniżej.

Udział NBP w podmiotach krajowych

Podmiot	Kapitał zakładowy *(w tys. złotych)*		Cena nominalna 1 udziału/akcji *(w tys. złotych)*		Ilość akcji/udziałów w posiadaniu NBP		Udział NBP w kapitale zakładowym *(w %)*	
	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015
Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A.	21 000,0	21 000,0	1,0	1,0	7 000	7 000	33,33%	33,33%
Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A.	5 445,0	5 445,0	0,5	0,5	625	3 750	5,74%	34,44%
Bazy i Systemy Bankowe Sp. z o.o.	10 000,0	10 000,0	10,0	10,0	1 000	1 000	100,00%	100,00%

Udział NBP w podmiotach zagranicznych kształtował się następująco:

- akcje Banku Rozrachunków Międzynarodowych (Bank for International Settlements - BIS).
  Na 31.12.2014 i 31.12.2015 NBP posiadał 8.000 akcji przekładających się na tę samą liczbę głosów. Opłacono 25% wartości nominalnej akcji (wartość nominalna jednej akcji wynosi 5,0 tys. SDR), co wynosi 10.000,0 tys. SDR. Udział NBP w kapitale udziałowym BIS stanowi 1,43%.
- udziały w S.W.I.F.T.
  Na 31.12.2014 NBP posiadał 23 udziały. W wyniku przeprowadzonej realokacji udziałów w 2015 r. NBP objął dodatkowo 30 udziałów (w kwocie 102,9 tys. EUR) i na 31.12.2015 posiadał łącznie 53 udziały (w wysokości 158,5 tys. EUR) z ogólnej liczby 110.251 udziałów.
- udziały w Europejskim Banku Centralnym.

Od 01.05.2004, to jest od dnia przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, NBP posiada udziały w kapitale EBC. Na 31.12.2015 wartość opłaconych przez NBP udziałów w kapitale EBC wyniosła 88.622,9 tys. zł (20.796,2 tys. EUR).

Zgodnie z art. 28 Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego, zwanego dalej „Statutem ESBC i EBC", wyłącznie krajowe banki centralne ESBC są uprawnione do subskrybowania kapitału EBC. Kapitał EBC jest subskrybowany zgodnie z kluczem określonym w art. 29 Statutu ESBC i EBC, to jest udziały krajowych banków centralnych w kapitale EBC są wyrażone procentowo i odpowiadają udziałowi poszczególnych państw członkowskich w łącznej liczbie ludności oraz łącznym produkcie krajowym brutto państw Unii Europejskiej (w równej proporcji). Aktualizacja klucza subskrypcji kapitału EBC jest przeprowadzana regularnie co pięć lat, jak również w momencie przystąpienia nowego kraju do Unii Europejskiej. Ostatnia regularna aktualizacja klucza subskrypcji kapitału nastąpiła z dniem 1 stycznia 2014 r. W jej wyniku udział NBP w kapitale subskrybowanym EBC wzrósł z 4,8581% do 5,1230%, co odpowiadało wzrostowi kwoty udziałów z 525.889,7 tys. EUR do 554.565,1 tys. EUR.

NBP jako bank centralny spoza strefy euro jest zobligowany do pokrycia określonego przez Radę Ogólną EBC (na podstawie art. 47 Statutu ESBC i EBC) minimalnego procentu subskrybowanego przezeń kapitału EBC, jako wkładu NBP na rzecz kosztów operacyjnych EBC. Procent ten od dnia 29 grudnia 2010 r. wynosi 3,75%. W przeciwieństwie do banków centralnych strefy euro, NBP nie ma prawa do udziału w zyskach EBC, ani też obowiązku pokrywania strat EBC. W wyniku ostatniej aktualizacji klucza subskrypcji kapitału EBC z dnia 1 stycznia 2014 r. wysokość udziału opłaconego przez NBP w kapitale EBC wzrosła z 19.720,9 tys. EUR do 20.796,2 tys. EUR. W momencie przystąpienia Polski do strefy euro, NBP będzie zobowiązany do opłacenia pozostałych 96,25% subskrybowanego przezeń kapitału EBC, to jest 533.768,9 tys. EUR.

Na koniec 2014 r. oraz 2015 r. klucz subskrypcji kapitału, kapitał subskrybowany i kapitał opłacony EBC w podziale na banki centralne ESBC kształtowały się następująco:

	Klucz subskrypcji kapitału		Kapitał subskrybowany		Kapitał opłacony	
w EUR	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2014	31.12.2015
Narodowy Bank Austrii	1,9631%	1,9631%	212 505 713,78	212 505 713,78	212 505 713,78	212 505 713,78
Narodowy Bank Belgii	2,4778%	2,4778%	268 222 025,17	268 222 025,17	268 222 025,17	268 222 025,17
Centralny Bank Cypru	0,1513%	0,1513%	16 378 235,70	16 378 235,70	16 378 235,70	16 378 235,70
Bank Estonii	0,1928%	0,1928%	20 870 613,63	20 870 613,63	20 870 613,63	20 870 613,63
Bank Finlandii	1,2564%	1,2564%	136 005 388,82	136 005 388,82	136 005 388,82	136 005 388,82
Bank Francji	14,1792%	14,1792%	1 534 899 402,41	1 534 899 402,41	1 534 899 402,41	1 534 899 402,41
Bank Grecji	2,0332%	2,0332%	220 094 043,74	220 094 043,74	220 094 043,74	220 094 043,74
Bank Hiszpanii	8,8409%	8,8409%	957 028 050,02	957 028 050,02	957 028 050,02	957 028 050,02
Bank Holandii	4,0035%	4,0035%	433 379 158,03	433 379 158,03	433 379 158,03	433 379 158,03
Centralny Bank Irlandii	1,1607%	1,1607%	125 645 857,06	125 645 857,06	125 645 857,06	125 645 857,06
Bank Litwy*	-	0,4132%	-	44 728 929,21	-	44 728 929,21
Centralny Bank Luksemburga	0,2030%	0,2030%	21 974 764,35	21 974 764,35	21 974 764,35	21 974 764,35
Bank Łotwy	0,2821%	0,2821%	30 537 344,94	30 537 344,94	30 537 344,94	30 537 344,94
Centralny Bank Malty	0,0648%	0,0648%	7 014 604,58	7 014 604,58	7 014 604,58	7 014 604,58
Niemiecki Bank Federalny	17,9973%	17,9973%	1 948 208 997,34	1 948 208 997,34	1 948 208 997,34	1 948 208 997,34
Bank Portugalii	1,7434%	1,7434%	188 723 173,25	188 723 173,25	188 723 173,25	188 723 173,25
Narodowy Bank Słowacji	0,7725%	0,7725%	83 623 179,61	83 623 179,61	83 623 179,61	83 623 179,61
Bank Słowenii	0,3455%	0,3455%	37 400 399,43	37 400 399,43	37 400 399,43	37 400 399,43
Bank Włoch	12,3108%	12,3108%	1 332 644 970,33	1 332 644 970,33	1 332 644 970,33	1 332 644 970,33
Razem krajowe banki centralne w strefie euro	*69,9783%*	*70,3915%*	*7 575 155 922,19*	*7 619 884 851,40*	*7 575 155 922,19*	*7 619 884 851,40*
Narodowy Bank Bułgarii	0,8590%	0,8590%	92 986 810,73	92 986 810,73	3 487 005,40	3 487 005,40
Narodowy Bank Chorwacji	0,6023%	0,6023%	65 199 017,58	65 199 017,58	2 444 963,16	2 444 963,16
Narodowy Bank Czech	1,6075%	1,6075%	174 011 988,64	174 011 988,64	6 525 449,57	6 525 449,57
Narodowy Bank Danii	1,4873%	1,4873%	161 000 330,15	161 000 330,15	6 037 512,38	6 037 512,38
Bank Litwy*	0,4132%	-	44 728 929,21	-	1 677 334,85	-
Narodowy Bank Polski	**5,1230%**	**5,1230%**	**554 565 112,18**	**554 565 112,18**	**20 796 191,71**	**20 796 191,71**
Narodowy Bank Rumunii	2,6024%	2,6024%	281 709 983,98	281 709 983,98	10 564 124,40	10 564 124,40
Bank Szwecji	2,2729%	2,2729%	246 041 585,69	246 041 585,69	9 226 559,46	9 226 559,46
Narodowy Bank Węgier	1,3798%	1,3798%	149 363 447,55	149 363 447,55	5 601 129,28	5 601 129,28
Bank Anglii	13,6743%	13,6743%	1 480 243 941,72	1 480 243 941,72	55 509 147,81	55 509 147,81
Razem krajowe banki centralne spoza strefy euro	*30,0217%*	*29,6085%*	*3 249 851 147,43*	*3 205 122 218,22*	*121 869 418,02*	*120 192 083,17*
Razem	**100,0%**	**100,0%**	**10 825 007 069,61**	**10 825 007 069,61**	**7 697 025 340,21**	**7 740 076 934,57**

* W dniu 01.01.2015 r. Litwa przystąpiła do strefy euro.

Nota 7 Różnice z wyceny instrumentów pozabilansowych

w tys. złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Różnice z wyceny kursowej	38 707,2	325 079,1	286 371,9
Różnice z wyceny cenowej	122,4	0,0	-122,4
Razem	**38 829,6**	**325 079,1**	**286 249,5**

Pozycja obejmuje dodatnie różnice z wyceny kursowej transakcji bieżących w walutach obcych ujętych na kontach pozabilansowych (por. Nota 25) oraz wyceny cenowej transakcji terminowych na dłużne papiery wartościowe w walutach obcych (por. Nota 22 i Nota 26).

Nota 8 Rozliczenia międzyokresowe kosztów

w tys złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Rozliczenia międzyokresowe kosztów dyskonta od wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	4 698,7	21 597,0	16 898,3
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów usług	11 519,0	18 299,4	6 780,4
Razem	**16 217,7**	**39 896,4**	**23 678,7**

Wzrost pozycji był wynikiem zwiększenia:

- dyskonta pozostającego do rozliczenia od wyemitowanych przez NBP bonów pieniężnych (por. Nota 11),
- salda rozliczeń międzyokresowych kosztów usług dotyczących gospodarki własnej NBP (głównie z tytułu opłat za usługi informatyczne na rzecz NBP).

Nota 9 Inne

w tys. złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Środki obrotowe	43 507,0	31 963,5	-11 543,5
Kredyty i pożyczki udzielone pracownikom	22 504,1	20 605,4	-1 898,7
Należności z operacji finansowych, w tym	82 544,5	23 186,3	-59 358,2
- odsetki od zadłużenia banku w likwidacji	*77 576,3*	*12 344,5*	*-65 231,8*
Należności publicznoprawne	2 898,2	2 707,3	-190,9
Należności od odbiorców i dostawców	5 972,2	913,8	-5 058,4
Wyrównanie do średniego kosztu zasobu instrumentów pozabilansowych	0,0	47 497,9	47 497,9
Pozostałe	16 194,5	18 632,9	2 438,4
Razem	**173 620,5**	**145 507,1**	**-28 113,4**
w tym różnice z wyceny kursowej	*54,8*	*46,1*	*-8,7*

Spadek pozycji był głównie spowodowany spłatą należności z tytułu odsetek od zadłużenia banku w likwidacji, które zostały naliczone do dnia postawienia banku w stan likwidacji (por. Nota 19 i Nota 29).

Wyrównanie do średniego kosztu zasobu waluty obcej dla instrumentów pozabilansowych dotyczy transakcji bieżących ujętych na kontach pozabilansowych (por. Nota 25).

Nota 10 Pieniądz w obiegu

w tys. złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Banknoty krajowe w obiegu	138 955 416,2	158 945 406,2	19 989 990,0
Monety krajowe w obiegu	3 973 389,8	4 280 371,8	306 982,0
Razem	**142 928 806,0**	**163 225 778,0**	**20 296 972,0**

Pozycja obejmuje znajdujące się w obiegu wyemitowane przez NBP banknoty i monety, w tym banknoty i monety kolekcjonerskie, których wartość na 31.12.2015 wyniosła 273.893,5 tys. zł w porównaniu z 267.769,5 tys. zł na 31.12.2014.

Średni poziom pieniądza w obiegu w ciągu 2015 r. wyniósł 151.012,4 mln zł w porównaniu z 132.291,9 mln zł w 2014 r.

Nota 11 Zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej

w tys. złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Rachunki bieżące (w tym rachunki rezerw obowiązkowych)	47 218 516,7	48 666 911,2	1 448 394,5
Depozyty na koniec dnia	1 740 047,7	558 107,6	-1 181 940,1
Inne operacje polityki pieniężnej	84 661 440,0	74 121 000,0	-10 540 440,0
Razem	**133 620 004,4**	**123 346 018,8**	**-10 273 985,6**

Pozycja obejmuje zobowiązania z tytułu przeprowadzanych przez NBP operacji polityki pieniężnej. Składają się na nie:

- zobowiązania wobec banków krajowych z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych – bonów pieniężnych emitowanych przez NBP w ramach operacji otwartego rynku (wykazywane w pozycji *Inne operacje polityki pieniężnej*),
- salda na:
  - rachunkach bieżących banków krajowych, służących realizacji rozliczeń międzybankowych w złotych i utrzymywaniu środków pieniężnych stanowiących rezerwę obowiązkową,
  - rachunkach rezerwy obowiązkowej banków nieposiadających rachunku bieżącego w NBP,
  - rachunku rezerwy obowiązkowej Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo–Kredytowej (KSKOK), służącym utrzymywaniu środków pieniężnych stanowiących rezerwę obowiązkową spółdzielczych kas oszczędnościowo – kredytowych oraz KSKOK,
- zobowiązania wobec banków krajowych z tytułu depozytów na koniec dnia.

Nota 12 Pozostałe zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej

w tys. złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Rozrachunki w krajowych systemach płatniczych KIR, w tym	160 925,9	128 051,3	-32 874,6
- w systemie Elixir	*128 056,3*	*78 004,6*	*-50 051,7*
- w systemie Express Elixir	*32 869,6*	*50 046,7*	*17 177,1*
Inne zobowiązania w walucie krajowej	5 838,3	4 656,6	-1 181,7
Razem	**166 764,2**	**132 707,9**	**-34 056,3**

Pozycja obejmuje zobowiązania wobec banków z tytułu operacji niezwiązanych z polityką pieniężną. Jej podstawowym składnikiem są zobowiązania wynikające z:

- pozostałych do rozliczenia na 31.12.2015 zleceń płatniczych klientów NBP skierowanych do rozrachunku w krajowym systemie płatniczym Elixir,
- środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku służącym do rozliczeń w systemie Express Elixir,
- zastępczej obsługi kasowej prowadzonej przez banki krajowe; dotyczy ona wypłat gotówki dokonywanych w bankach krajowych przez państwowe jednostki budżetowe oraz urzędy obsługujące organy podatkowe, mające siedzibę poza miastem, w którym NBP prowadzi obsługę kasową.

Nota 13 Zobowiązania wobec innych rezydentów w walucie krajowej

w tys. złotych	31.12.2014 dane z zatwierdzonego sprawozdania finansowego	31.12.2014 dane porównywalne*	31.12.2015	Zmiana
Zobowiązania wobec sektora rządowego, w tym	4 380 658,1	4 380 769,9	5 917 451,3	1 536 681,4
- rachunki budżetu państwa	*3 134 335,7*	*3 134 335,7*	*4 071 306,0*	*936 970,3*
- rachunki funduszy ubezpieczeń społecznych	*1 189 546,3*	*1 189 546,3*	*1 766 180,9*	*576 634,6*
- rachunki pozostałych podmiotów sektora rządowego	*56 776,1*	*56 887,9*	*79 964,4*	*23 076,5*
Pozostałe zobowiązania	16 395,3	16 283,5	24 781,5	8 498,0
Razem	**4 397 053,4**	**4 397 053,4**	**5 942 232,8**	**1 545 179,4**

* Zmiany wynikają z dokonanej w 2015 r. reklasyfikacji statystycznej jednego z podmiotów z sektora pomocniczych instytucji finansowych (pozycja pasywów *4.2. Pozostałe zobowiązania*) do sektora rządowego (pozycja pasywów *4.1. Zobowiązania wobec sektora rządowego - rachunki pozostałych podmiotów*).

Pozycja obejmuje głównie rachunki bieżące, pomocnicze oraz rachunki lokat terminowych w walucie krajowej prowadzone przez NBP dla podmiotów krajowych innych niż banki.

Nota 14 Zobowiązania wobec nierezydentów w walucie krajowej

w tys. złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Rachunki międzynarodowych organizacji finansowych i banków centralnych, w tym	4 843,5	5 906,9	1 063,4
- Rachunek nr 2 MFW	*90,6*	*69,7*	*-20,9*
Rachunki międzynarodowych organizacji niefinansowych	329 535,8	2 240 062,0	1 910 526,2
Razem	**334 379,3**	**2 245 968,9**	**1 911 589,6**

Pozycja obejmuje rachunki bieżące w walucie krajowej prowadzone przez NBP dla międzynarodowych organizacji finansowych i niefinansowych oraz banków centralnych, w tym rachunek prowadzony przez NBP dla MFW, służący realizacji wydatków administracyjnych MFW (tzw. Rachunek nr 2).[4]

Nota 15 Zobowiązania wobec rezydentów w walutach obcych

w tys. złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Rachunki budżetu państwa	16 238 494,7	8 946 863,2	-7 291 631,5
Rachunki banków krajowych dla rozliczeń w systemie TARGET2	344 115,2	1 070 084,3	725 969,1
Pozostałe zobowiązania	495 364,7	39 829,2	-455 535,5
Razem	**17 077 974,6**	**10 056 776,7**	**-7 021 197,9**
w tym różnice z wyceny kursowej	*432 614,7*	*364 624,0*	*-67 990,7*

Pozycja obejmuje głównie środki pieniężne zgromadzone na rachunkach w walutach obcych prowadzonych przez NBP dla:

- budżetu państwa – rachunki bieżące, pomocnicze oraz lokat terminowych,
- banków krajowych – rachunki bieżące w EUR służące rozliczeniom w systemie TARGET2.

Ponadto w pozycji tej są ujmowane zobowiązania wynikające z rozliczeń klientów NBP z kontrahentami zagranicznymi (m.in. nierozliczone zlecenia płatnicze, wpłaty w walutach obcych do przekazania za granicę, zobowiązania z tytułu sprzedaży czeków bankierskich).

[4] Środki pieniężne MFW zgromadzone na Rachunku nr 2 podlegają przeszacowaniu na zlecenie MFW. Przeszacowanie jest dokonywane na podstawie kursu PLN do SDR podanego przez MFW. Efekty przeszacowania są ujmowane jako pozostałe przychody/koszty operacji finansowych (por. Nota 31 i Nota 32).

Nota 16 Zobowiązania wobec nierezydentów w walutach obcych

w tys. złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Lokaty terminowe w walutach obcych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych, w tym	13 221 902,6	11 907 090,0	-1 314 812,6
- lokaty repo w USD	*283 308,6*	*1 729 961,7*	*1 446 653,1*
- lokaty repo w GBP	*12 938 594,0*	*10 177 128,3*	*-2 761 465,7*
Rachunki międzynarodowych organizacji niefinansowych	83 702,0	44 721,7	-38 980,3
Pozostałe zobowiązania	68 225,3	91 991,0	23 765,7
Razem	**13 373 829,9**	**12 043 802,7**	**-1 330 027,2**
w tym różnice z wyceny kursowej	*1 197 822,9*	*1 036 253,3*	*-161 569,6*

Pozycja obejmuje głównie:

- lokaty terminowe w walutach obcych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych (lokaty repo) zawierane z zagranicznymi instytucjami finansowymi. W ramach realizowanego przez NBP procesu inwestycyjnego powyższe lokaty są zwykle zawierane łącznie z lokatami reverse repo (por. Nota 3);
- rachunki w walutach obcych prowadzone przez NBP dla międzynarodowych organizacji niefinansowych;
- zobowiązania w walutach obcych z tytułu nierozliczonych zleceń transgranicznych banków krajowych oraz klientów NBP wysłanych do systemu STEP2 (system rozliczeń detalicznych w euro).

Nota 17 Zobowiązania wobec MFW

w tys. złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Alokacja SDR	**6 623 949,5**	**7 057 646,7**	**433 697,2**
w tym różnice z wyceny kursowej	*566 029,7*	*877 485,4*	*311 455,7*

w tys. SDR	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Alokacja SDR	**1 304 749,0**	**1 304 748,7**	**-0,3**

Alokacja SDR została przeprowadzona w drugiej połowie 2009 r. Rzeczypospolitej Polskiej, w ramach alokacji ogólnej i specjalnej, przyznano łącznie kwotę 1.304.639,7 tys. SDR.

Zobowiązanie wobec MFW z tytułu alokacji SDR jest oprocentowane według stopy procentowej MFW.

Spadek pozycji w walucie oryginalnej wynikał ze spadku naliczonych odsetek o 0,3 tys. SDR (z 109,3 tys. SDR na 31.12.2014 do 109,0 tys. SDR na 31.12.2015).

Na zmianę pozycji w walucie krajowej wpływ miała przede wszystkim aktualizacja wyceny kursowej SDR (por. Nota 22).

Nota 18 Różnice z wyceny instrumentów pozabilansowych

w tys. złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Różnice z wyceny kursowej	0,0	50 463,8	50 463,8
Różnice z wyceny cenowej	233,1	0,0	-233,1
Razem	**233,1**	**50 463,8**	**50 230,7**
w tym różnice z wyceny kursowej	*6,9*	*0,0*	*-6,9*

Pozycja obejmuje ujemne różnice z wyceny kursowej transakcji bieżących w walutach obcych ujętych na kontach pozabilansowych (por. Nota 25) oraz wyceny cenowej transakcji terminowych na dłużne papiery wartościowe w walutach obcych (por. Nota 26 i Nota 33).

Nota 19 Rozliczenia międzyokresowe

w tys. złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów	50 486,1	50 029,5	-456,6
Rozliczenia międzyokresowe przychodów, w tym	144 775,8	76 835,1	-67 940,7
- odsetki od zadłużenia banku w likwidacji	*77 576,3*	*12 344,5*	*-65 231,8*
Razem	**195 261,9**	**126 864,6**	**-68 397,3**
w tym różnice z wyceny kursowej	*141,4*	*103,0*	*-38,4*

Spadek pozycji dotyczył głównie rozliczeń międzyokresowych przychodów z odsetek od zadłużenia banku w likwidacji (por. Nota 9), które zostały odniesione na wynik finansowy (por. Nota 29). Pozostałe salda dotyczyły głównie gospodarki własnej NBP.

Nota 20 Inne

w tys. złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	13 472,6	19 112,5	5 639,9
Zobowiązania z operacji finansowych	3,9	5 192,3	5 188,4
Zobowiązania publicznoprawne	27 384,3	26 252,9	-1 131,4
Zobowiązania wobec dostawców	20 136,0	20 093,1	-42,9
Wyrównanie do średniego kosztu zasobu instrumentów pozabilansowych	59 316,9	324 791,4	265 474,5
Pozostałe	2 920,8	595,2	-2 325,6
Razem	**123 234,5**	**396 037,4**	**272 802,9**
w tym różnice z wyceny kursowej	*0,1*	*0,6*	*0,5*

Wzrost środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych wynikał głównie z przeznaczenia na fundusz wpływów ze sprzedaży środków trwałych służących działalności socjalnej.

Wyrównanie do średniego kosztu zasobu waluty obcej dla instrumentów pozabilansowych dotyczy transakcji bieżących ujętych na kontach pozabilansowych (por. Nota 25).

Nota 21 Rezerwy na przyszłe zobowiązania

w tys. złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Rezerwy na przyszłe zobowiązania wobec pracowników, w tym z tytułu	156 499,1	125 562,8	-30 936,3
- odpraw emerytalnych	*55 063,1*	*51 115,8*	*-3 947,3*
- odpraw rentowych	*1 876,0*	*1 791,8*	*-84,2*
- nagród jubileuszowych	*51 449,6*	*55 818,7*	*4 369,1*
- niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych	*10 757,4*	*9 276,5*	*-1 480,9*
- dodatkowych odpraw pieniężnych oraz dodatkowych świadczeń	*37 353,0*	*7 560,0*	*-29 793,0*
Pozostałe	7 459,5	7 704,6	245,1
Razem	**163 958,6**	**133 267,4**	**-30 691,2**

Spadek pozycji był głównie efektem wykorzystania w 2015 r. rezerwy na odprawy pieniężne i dodatkowe świadczenia dla pracowników, w związku z realizacją rozpoczętego w 2014 r. *Programu optymalizacji zatrudnienia w NBP*, który zakończył się w styczniu 2016 r.

Nota 22 Różnice z wyceny

w tys. złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Dodatnie różnice z wyceny kursowej, w tym	30 152 500,2	33 589 083,2	3 436 583,0
- z wyceny złota	*9 580 871,8*	*9 374 594,8*	*-206 277,0*
- z wyceny walut obcych	*20 571 628,4*	*24 214 488,4*	*3 642 860,0*
Dodatnie różnice z wyceny cenowej, w tym	2 803 062,3	1 438 258,1	-1 364 804,2
- z wyceny dłużnych papierów wartościowych	*2 802 939,9*	*1 438 258,1*	*-1 364 681,8*
- z wyceny instrumentów finansowych pozabilansowych	*122,4*	*0,0*	*-122,4*
Rachunek rewaluacyjny złota odpowiadającego międzynarodowym standardom czystości	1 618 023,2	1 618 023,2	0,0
Razem	**34 573 585,7**	**36 645 364,5**	**2 071 778,8**

Dodatnie różnice z wyceny kursowej są ustalane:

- dla złota – przez porównanie średniego kosztu zasobu złota z wyższą od niego średnią ceną rynkową złota wyrażoną w złotych,
- dla walut obcych – przez porównanie średniego kosztu zasobu waluty obcej z wyższym od niego kursem średnim NBP.

Średnie koszty zasobu walut obcych i złota oraz kursy średnie NBP i średnia cena rynkowa złota

w złotych	Średni koszt zasobu	Kurs średni NBP / Średnia cena złota	Średni koszt zasobu	Kurs średni NBP / Średnia cena złota
	31.12.2014		31.12.2015	
AUD	2,7589624338	2,8735	2,7815474073	2,8546
BRL	1,2827101828	1,3197	1,2672493104	0,9851
EUR	4,1658064400	4,2623	4,1828658257	4,2615
GBP	4,9752598745	5,4648	5,3373270404	5,7862
MXN	0,2305324942	0,2382	0,2309055561	0,2242
NOK	0,4934243647	0,4735	0,4694532178	0,4431
NZD	2,5911742231	2,7500	2,5817621826	2,6765
USD	3,0697564838	3,5072	3,3503676585	3,9011
SDR	4,6429772859	5,0768	4,7366679244	5,4092
uncja złota*	1 310,7821428807	4 206,0096	1 311,1032898126	4 143,9435

* Cena uncji złota wyrażona w USD wynosiła odpowiednio: 1.199,25 USD na 31.12.2014 i 1.062,25 USD na 31.12.2015.

Dodatnie różnice z wyceny kursowej w podziale na waluty obce przedstawiono poniżej.

w tys. złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
AUD	1 164 525,1	819 814,7	-344 710,4
BRL	42 787,9	0,0	-42 787,9
EUR	2 125 552,0	1 648 613,3	-476 938,7
GBP	3 113 096,4	2 961 800,5	-151 295,9
MXN	96 605,5	0,0	-96 605,5
NZD	517 827,1	333 207,9	-184 619,2
USD	13 351 664,7	18 358 632,0	5 006 967,3
SDR	159 287,3	91 903,9	-67 383,4
Pozostałe	282,4	516,1	233,7
Razem	**20 571 628,4**	**24 214 488,4**	**3 642 860,0**

Dodatnie różnice z wyceny cenowej dla dłużnych papierów wartościowych są ustalane przez porównanie średniego kosztu zasobu dłużnych papierów wartościowych z wyższą od niego średnią ceną rynkową tych papierów. Dodatnie różnice cenowe w podziale na papiery wartościowe nominowane w poszczególnych walutach obcych przedstawiono poniżej.

w tys. złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Papiery wartościowe w GBP	684 675,6	327 156,4	-357 519,2
Papiery wartościowe w NOK	357 652,3	307 679,9	-49 972,4
Papiery wartościowe w AUD	740 581,4	299 243,3	-441 338,1
Papiery wartościowe w NZD	120 944,9	196 244,3	75 299,4
Papiery wartościowe w USD	437 871,9	161 105,6	-276 766,3
Papiery wartościowe w EUR	402 190,4	118 200,0	-283 990,4
Papiery wartościowe w pozostałych walutach	59 023,4	28 628,6	-30 394,8
Razem	**2 802 939,9**	**1 438 258,1**	**-1 364 681,8**

Na 31.12.2015 nie wystąpiły dodatnie różnice z wyceny cenowej instrumentów finansowych pozabilansowych z uwagi na brak transakcji terminowych na dłużne papiery wartościowe na dzień bilansowy (por. Nota 26).

W związku z niewystąpieniem na 31.12.2015:

- kosztów niezrealizowanych z wyceny zasobu złota,
- spadku stanu zasobu złota w odniesieniu do stanu z dnia bilansowego poprzedniego roku obrotowego,

NBP, podobnie jak w 2014 r., nie dokonał rozwiązania rachunku rewaluacyjnego złota.

Nota 23 Fundusze i rezerwy

w tys. złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Fundusz statutowy	1 500 000,0	1 500 000,0	0,0
Fundusz rezerwowy	1 243 645,5	993 645,5	-250 000,0
Rezerwy	8 740 388,2	11 207 911,6	2 467 523,4
Razem	**11 484 033,7**	**13 701 557,1**	**2 217 523,4**

Pozycja obejmuje:

- fundusz statutowy, którego wysokość określa art. 61 ustawy o NBP,
- fundusz rezerwowy, który zgodnie z art. 62 ustawy o NBP jest tworzony z odpisów z zysku NBP w wysokości 5% rocznego zysku aż do osiągnięcia przez ten fundusz równowartości funduszu statutowego i może być przeznaczony wyłącznie na pokrycie strat bilansowych NBP,
- rezerwę na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych, której tworzenie przewiduje art. 65 ustawy o NBP.

Zmiana pozycji była efektem:

- częściowego wykorzystania funduszu rezerwowego w kwocie 250.000,0 tys. zł na pokrycie straty z lat ubiegłych (por. Nota 24);
- dotworzenia rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w wysokości 2.467.523,4 tys. zł (por. Nota 34 i Rozdział 9.1.4.).

Zmianę stanu rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w 2014 i 2015 r. przedstawia poniższa tabela:

w tys. złotych	Stan początkowy	Zwiększenie	Wykorzystanie	Rozwiązanie	Stan końcowy
2014	4 696 287,6	4 044 100,6	0,0	0,0	**8 740 388,2**
2015	8 740 388,2	2 467 523,4	0,0	0,0	**11 207 911,6**

Nota 24 Wynik finansowy

Na 31.12.2015 pozycja obejmowała:

- wynik finansowy roku bieżącego w kwocie 8.275.780,8 tys. zł (por. Nota 44),
- niepokrytą stratę z lat ubiegłych w kwocie 11.207.911,6 tys. zł, która jest efektem poniesienia przez NBP straty za 2007 r. w wysokości 12.427.261,7 tys. zł oraz jej częściowego pokrycia środkami z funduszu rezerwowego:
  - w 2008 r. – w kwocie 969.350,0 tys. zł,
  - w 2015 r. – w kwocie 250.000,0 tys. zł.

6. Noty objaśniające do pozycji pozabilansowych

Nota 25 Transakcje bieżące ujęte na kontach pozabilansowych

w tys. złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Waluta do otrzymania z tytułu transakcji bieżących, w tym	1 726 409,7	2 303 405,6	576 995,9
- CHF	*0,0*	*1 181,8*	*1 181,8*
- EUR	*1 725 520,0*	*0,0*	*-1 725 520,0*
- USD	*889,7*	*2 302 223,8*	*2 301 334,1*
Waluta do wydania z tytułu transakcji bieżących, w tym	1 726 409,7	2 303 405,6	576 995,9
- AUD	*0,0*	*597 946,9*	*597 946,9*
- EUR	*0,0*	*1 492 213,1*	*1 492 213,1*
- NZD	*0,0*	*213 164,4*	*213 164,4*
- PLN	*1 726 409,7*	*81,2*	*-1 726 328,5*

Wzrost poszczególnych pozycji wynikał z większego wolumenu zawartych przez NBP pod koniec roku transakcji bieżących zakupu/sprzedaży walut obcych.

Nota 26 Instrumenty finansowe pozabilansowe

w tys. złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
Dłużne papiery wartościowe w walutach obcych zakupione w transakcjach terminowych	269 408,5	0,0	-269 408,5
Dłużne papiery wartościowe w walutach obcych sprzedane w transakcjach terminowych	1 290 305,7	0,0	-1 290 305,7
Sprzedane gwarantowane transakcje giełdowe w walutach obcych (bond futures)	87 582,7	0,0	-87 582,7

Pozycja obejmuje instrumenty finansowe pozabilansowe wykorzystywane przez NBP w ramach zarządzania rezerwami walutowymi.

Na 31.12.2015 nie występowały transakcje terminowe na dłużne papiery wartościowe, jak również gwarantowane transakcje giełdowe.

Nota 27 Limity pożyczek udzielonych MFW w walutach obcych

Nowe Porozumienia Pożyczkowe (NAB)

Z dniem 15 listopada 2011 r. NBP stał się uczestnikiem Nowych Porozumień Pożyczkowych (NAB), do których mogą przystępować państwa członkowskie MFW lub banki centralne tych państw. Jako uczestnik NAB, NBP pozostaje w gotowości do wypłacenia MFW oprocentowanych pożyczek,

do kwoty odpowiadającej ustanowionemu limitowi (por. Nota 46). Przekazanie przez NBP środków pieniężnych następuje na wniosek MFW.

Na 31.12.2015 kwota, do której NBP był zobowiązany udzielić MFW pożyczek w ramach NAB, wyniosła 2.282.117,5 tys. SDR (12.344.430,0 tys. zł według kursu średniego NBP na dzień bilansowy).

w tys. SDR	Stan początkowy	Zwiększenie		Wykorzystanie	Stan końcowy
		ustanowienie limitu	spłata pożyczki	udzielenie pożyczki	
2011	0,0	2 528 590,0	0,0	-174 000,0	**2 354 590,0**
2012	2 354 590,0	0,0	2 500,0	-127 000,0	**2 230 090,0**
2013	2 230 090,0	0,0	27 200,0	-51 600,0	**2 205 690,0**
2014	2 205 690,0	0,0	72 827,5	-54 400,0	**2 224 117,5**
2015	2 224 117,5	0,0	102 200,0	-44 200,0	**2 282 117,5**
		Razem	**204 727,5**	**-451 200,0**	

Pożyczka dwustronna

W dniu 15 marca 2013 r. została zawarta umowa pożyczki dwustronnej pomiędzy NBP a MFW, zgodnie z którą NBP pozostaje w gotowości do wypłacenia MFW oprocentowanych pożyczek do wysokości stanowiącej równowartość w SDR kwoty 6.270.000,0 tys. EUR. Przekazanie przez NBP środków pieniężnych może następować na wniosek MFW. Skorzystanie przez MFW z tych środków jest możliwe w przypadku, gdy MFW wyczerpie inne dostępne zasoby finansowe pochodzące z udziałów członkowskich oraz pożyczek w ramach NAB.

Umowy pożyczek dwustronnych, w tym umowa z NBP, zawierane były przez MFW na okres dwóch lat, z możliwością ich przedłużenia o dwa jednoroczne okresy. W 2014 r. Rada Wykonawcza MFW po konsultacjach z sygnatariuszami umów (w tym NBP) podjęła decyzję o przedłużeniu o rok okresu obowiązywania umów pożyczek dwustronnych. Następnie, w 2015 r., po uzyskaniu zgody od sygnatariuszy umów (decyzja Zarządu NBP w tej sprawie została podjęta 9 lipca 2015 r.), Rada Wykonawcza MFW zatwierdziła przedłużenie okresu obowiązywania umów o drugi jednoroczny okres. W związku z tym umowa pożyczki dwustronnej pomiędzy NBP a MFW wygasa w marcu 2017 r.

Do 31.12.2015 MFW nie korzystał ze środków dostępnych w ramach umowy pożyczki dwustronnej zawartej z NBP. W związku z tym na 31.12.2015 kwota, do której NBP zobowiązany był udzielić MFW pożyczek w ramach umowy pożyczki dwustronnej, wyniosła 6.270.000,0 tys. EUR (26.719.605,0 tys. zł według kursu średniego NBP na dzień bilansowy).

Nota 28 Pozostałe pozycje ujęte na kontach pozabilansowych

Pozycja obejmuje głównie:

- otrzymane zabezpieczenia kredytu refinansowego na przywrócenie płynności płatniczej banku w postaci wierzytelności banku krajowego z umów kredytowych będących przedmiotem przelewu na rzecz NBP (por. Nota 4); według danych uzyskanych od banku, któremu NBP udzielił kredytu, na 31.12.2015 zaktualizowana wartość nominalna wierzytelności z uwzględnieniem rezerw celowych utworzonych przez bank krajowy na podstawie polskich standardów rachunkowości wyniosła 945.641,4 tys. zł;
- otrzymane zabezpieczenia związane z gospodarką własną – głównie gwarancje i poręczenia będące zabezpieczeniem należytego wykonania umów na realizację dostaw i usług przez kontrahentów NBP oraz ustanowione na rzecz NBP zabezpieczenia hipoteczne związane z pożyczkami udzielonymi pracownikom NBP; na 31.12.2015 kwota zabezpieczeń wyniosła 28.729,2 tys. zł w porównaniu z 28.374,3 tys. zł na 31.12.2014;
- odsetki od zadłużenia banku w likwidacji, naliczone po dniu postawienia banku w stan likwidacji; na 31.12.2015 wartość odsetek od zadłużenia banku w likwidacji nie uległa zmianie w porównaniu do roku ubiegłego i wyniosła 1.183.103,7 tys. zł.

7. Noty objaśniające do rachunku zysków i strat

Nota 29 Przychody z tytułu odsetek, dyskonta i premii

w tys. złotych	2014	2015	Zmiana
Przychody od dłużnych papierów wartościowych w walutach obcych, w tym	5 582 841,0	5 802 288,3	219 447,3
- z dyskonta	*164 860,6*	*108 834,9*	*-56 025,7*
- z odsetek	*5 417 980,4*	*5 693 453,4*	*275 473,0*
Przychody z odsetek od rachunków bankowych NBP w walutach obcych i złocie, w tym	371 755,6	406 445,7	34 690,1
- od rachunków bieżących	*52,0*	*43,4*	*-8,6*
- od lokat terminowych, w tym	*295 126,6*	*324 527,3*	*29 400,7*
• od lokat terminowych w złocie	*15 840,5*	*28 705,5*	*12 865,0*
- od lokat terminowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych	*76 577,0*	*81 875,0*	*5 298,0*
Przychody z odsetek od kredytów i pożyczek, w tym	1 819,6	7 670,9	5 851,3
- w walutach obcych	*1 326,9*	*682,7*	*-644,2*
- w walucie krajowej	*492,7*	*6 988,2*	*6 495,5*
Inne przychody z tytułu odsetek, w tym	8 727,3	72 291,6	63 564,3
- od zadłużenia banku w likwidacji	*186,5*	*65 231,8*	*65 045,3*
- od rachunków bankowych prowadzonych przez NBP w walutach obcych	*2 865,6*	*3 676,4*	*810,8*
Razem	**5 965 143,5**	**6 288 696,5**	**323 553,0**

Pozycja obejmuje głównie przychody:

- od instrumentów inwestycyjnych rezerw walutowych (por. Nota 3), to jest:
  - przychody z odsetek i dyskonta od dłużnych papierów wartościowych w walutach obcych,
  - przychody z odsetek od lokat terminowych w walutach obcych,
  - przychody z odsetek od lokat terminowych w walutach obcych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych (lokaty reverse repo),
- od instrumentów inwestycyjnych w złocie (por. Nota 1).

W 2015 r. wzrost pozycji był głównie wynikiem:

- wyższych o 241.281,0 tys. zł (z 5.938.704,1 tys. zł w 2014 r. do 6.179.985,1 tys. zł w 2015 r.) przychodów z odsetek i dyskonta od instrumentów inwestycyjnych rezerw walutowych, na co istotny wpływ miały:

- wzrost poziomu rezerw walutowych[5] w ujęciu średniorocznym (ich średni poziom wyniósł 324.450,3 mln zł w 2015 r. w porównaniu z 276.569,9 mln zł w 2014 r.); zmianę poziomu rezerw walutowych w podziale na poszczególne waluty przedstawiono poniżej,

Średnioroczny poziom rezerw walutowych w podziale na waluty obce

w mln jednostek waluty oryginalnej	2014	2015	Zmiana
USD	31 968,8	31 712,1	-256,7
EUR	21 079,3	26 313,1	5 233,8
GBP	5 982,1	5 877,1	-105,0
AUD	9 045,6	9 787,5	741,9
NOK	37 001,6	43 230,5	6 228,9
NZD	3 015,7	3 253,8	238,1
BRL	1 143,0	1 280,3	137,3
MXN	11 504,4	12 136,9	632,5
JPY	295,7	0,0	-295,7

- zmiana udziału poszczególnych instrumentów inwestycyjnych w strukturze rezerw walutowych – wzrost udziału lokat terminowych oraz lokat z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych (samodzielnych), przy jednoczesnym spadku udziału oprocentowanych dłużnych papierów wartościowych,

Struktura inwestycyjna rezerw walutowych NBP w ujęciu średniorocznym

%	2014	2015	Zmiana
Lokaty terminowe	7,3	11,3	4,0 p.p.
Lokaty terminowe z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych (samodzielne)	0,2	2,5	2,3 p.p.
Dyskontowe dłużne papiery wartościowe	14,3	14,5	0,2 p.p.
Oprocentowane dłużne papiery wartościowe	78,2	71,7	-6,5 p.p.

- zmiana średniego dziennego zaangażowania kwotowego w jednoczesne transakcje z otrzymanym i udzielonym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych,

[5] W ramach rezerw walutowych uwzględniono: lokaty terminowe, lokaty terminowe z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych (samodzielne), dyskontowe dłużne papiery wartościowe oraz oprocentowane dłużne papiery wartościowe.

Średnie dzienne zaangażowanie w jednoczesne transakcje z otrzymanym i udzielonym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych

w mln jednostek waluty oryginalnej	2014	2015	Zmiana
USD	525,8	1 027,6	501,8
EUR	33,0	73,4	40,4
GBP	2 503,9	2 343,5	-160,4
AUD	135,6	100,3	-35,3
NZD	1,0	0,0	-1,0

- zmiana średniorocznych kursów złotego do walut obcych – deprecjacja złotego do USD, GBP, NZD i MXN, przy jednoczesnej aprecjacji złotego w stosunku do BRL, NOK, AUD i EUR,

Średnioroczne kursy walut obcych

w złotych	2014	2015	Zmiana
USD	3,1551	3,7701	0,6150
EUR	4,1852	4,1839	-0,0013
GBP	5,1934	5,7637	0,5703
AUD	2,8437	2,8352	-0,0085
NOK	0,5009	0,4681	-0,0328
NZD	2,6165	2,6375	0,0210
BRL	1,3420	1,1496	-0,1924
MXN	0,2370	0,2380	0,0010

- zmiana średniego oprocentowania instrumentów inwestycyjnych rezerw walutowych, w szczególności wzrost średniorocznego oprocentowania lokat terminowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych w USD oraz oprocentowanych dłużnych papierów wartościowych w USD;

- wyższych o 12.865,0 tys. zł przychodów z odsetek od lokat terminowych w złocie (por. Nota 1), które wynikały głównie ze wzrostu średniorocznego zaangażowania złota w lokaty terminowe oraz deprecjacji złotego w stosunku do USD w ujęciu średniorocznym;
- wystąpienia w 2015 r. przychodów z odsetek od kredytu refinansowego na przywrócenie płynności płatniczej banku w kwocie 6.626,8 tys. zł (por. Nota 4);
- wyższych o 65.045,3 tys. zł przychodów z odsetek od zadłużenia banku w likwidacji ze względu na wyższe niż w latach ubiegłych spłaty odsetek uzyskane przez NBP (por. Nota 9 i Nota 19).

Nota 30 Koszty z tytułu odsetek, dyskonta i premii

w tys. złotych	2014	2015	Zmiana
Koszty premii od dłużnych papierów wartościowych w walutach obcych	2 805 604,1	3 111 118,1	305 514,0
Koszty dyskonta od wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych w walucie krajowej	2 633 208,1	1 444 464,0	-1 188 744,1
Koszty odsetek od rachunków bankowych prowadzonych przez NBP w walutach obcych, w tym:	67 190,9	72 811,0	5 620,1
- od lokat terminowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych	*66 889,5*	*72 536,5*	*5 647,0*
Koszty odsetek od rachunków bankowych prowadzonych przez NBP w walucie krajowej, w tym	803 854,2	530 674,6	-273 179,6
- od rezerwy obowiązkowej	*763 929,4*	*507 770,4*	*-256 159,0*
- od depozytów na koniec dnia	*3 029,9*	*2 953,7*	*-76,2*
Inne koszty z tytułu odsetek, w tym	10 383,5	78 750,8	68 367,3
- od rachunków bankowych NBP w walutach obcych	*2 536,3*	*48 135,6*	*45 599,3*
Razem	**6 320 240,8**	**5 237 818,5**	**-1 082 422,3**

Pozycja obejmuje głównie koszty:

- od instrumentów wykorzystywanych przez NBP w ramach operacji polityki pieniężnej (por. Nota 11), to jest:
  - koszty dyskonta od bonów pieniężnych NBP emitowanych w ramach podstawowych i dostrajających operacji polityki pieniężnej,
  - koszty odsetek od rezerwy obowiązkowej oraz depozytów na koniec dnia,
- od instrumentów inwestycyjnych rezerw walutowych (por. Nota 3 i Nota 16), to jest:
  - koszty premii od dłużnych papierów wartościowych w walutach obcych,
  - koszty odsetek od lokat terminowych w walutach obcych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych (lokaty repo),
- odsetek od rachunków prowadzonych przez NBP na rzecz innych podmiotów niż banki (głównie budżet państwa).

W 2015 r. spadek pozycji był głównie wynikiem:

- niższych o 1.188.744,1 tys. zł kosztów dyskonta od wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych w walucie krajowej, na skutek niższego średniorocznego poziomu emisji bonów pieniężnych NBP, a także spadku średniorocznego poziomu stopy referencyjnej określającej ich rentowność,

Średnioroczny poziom operacji podstawowych i dostrajających* oraz średnioroczny poziom stopy referencyjnej

w mln złotych / %	2014	2015	Zmiana
Operacje podstawowe	107 190,6	87 955,6	-19 235,0
Operacje dostrajające	1 238,2	1 107,9	-130,3
Stopa referencyjna NBP	2,38	1,59	-0,79 p.p.

* Do wyliczenia wielkości średnioroczny ch operacji podstawowy ch i dostrajający ch uwzględniono wszystkie dni kalendarzowe od 1 stycznia do 31 grudnia każdego roku.

- niższych o 256.159,0 tys. zł kosztów odsetek od rezerwy obowiązkowej, co było spowodowane spadkiem średniorocznego oprocentowania rezerwy obowiązkowej, przy jednoczesnym wzroście średniego poziomu rezerwy obowiązkowej w ciągu roku,

Średni poziom rezerwy obowiązkowej* oraz średnioroczne oprocentowanie rezerwy obowiązkowej**

w mln złotych / %	2014	2015	Zmiana
Rezerwa obowiązkowa	32 990,9	35 595,0	2 604,1
Oprocentowanie rezerwy obowiązkowej	2,32	1,43	-0,89 p.p.

* Kwoty rezerwy obowiązkowej obliczane przy uwzględnieniu okresów rezerwowych ważonych liczbą dni w okresie.

** Zgodnie z *uchwałą nr 7/2014 RPP z dnia 8 października 2014 r. zmieniającą uchwałę w sprawie stóp rezerwy obowiązkowej banków, spółdzielczych kas oszczędnościowo – kredytowych i Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej oraz wysokości oprocentowania rezerwy obowiązkowej* począwszy od dnia 09.10.2014 środki rezerwy obowiązkowej są oprocentowane w wysokości 0,9 stopy referencyjnej NBP. Do dnia 08.10.2014 środki rezerwy obowiązkowej były oprocentowane w wysokości 0,9 stopy redyskontowej weksli.

- wyższych o 305.514,0 tys. zł kosztów premii od dłużnych papierów wartościowych głównie w USD, AUD i EUR, co było przede wszystkim spowodowane:
  - deprecjacją złotego w stosunku do USD w ujęciu średniorocznym (por. Nota 29),
  - wzrostem średniorocznego poziomu rezerw walutowych w EUR i AUD (por. Nota 29),
  - wzrostem udziału dyskontowych dłużnych papierów wartościowych w EUR rozliczanych z premią,
- wyższych o 5.647,0 tys. zł kosztów odsetek od lokat terminowych w walutach obcych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych (wzrost kosztów od lokat repo w GBP i USD, przy jednoczesnym spadku kosztów od lokat repo w AUD), co było spowodowane przede wszystkim:
  - zmianą średniego dziennego zaangażowania kwotowego w jednoczesne transakcje z otrzymanym i udzielonym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych (por. Nota 29),
  - deprecjacją złotego w stosunku do USD i GBP oraz aprecjacją w stosunku do AUD w ujęciu średniorocznym (por. Nota 29),
  - zmianą średniego oprocentowania lokat (wzrost oprocentowania lokat w USD i GBP, przy spadku oprocentowania transakcji w AUD),
- wyższych o 45.599,3 tys. zł kosztów odsetek od rachunków bankowych NBP w walutach obcych, co było głównie spowodowane ujemnym oprocentowaniem lokat terminowych oraz lokat

terminowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych w EUR (lokaty reverse repo).

Nota 31 Przychody z operacji finansowych

w tys. złotych	2014	2015	Zmiana
Dodatnie zrealizowane różnice kursowe	5 150 923,0	12 874 818,0	7 723 895,0
Dodatnie zrealizowane różnice cenowe, w tym	1 746 508,8	2 357 802,9	611 294,1
- z transakcji bieżących dłużnymi papierami wartościowymi	*1 466 344,1*	*1 958 961,3*	*492 617,2*
- z instrumentów finansowych pozabilansowych, w tym	*280 164,7*	*398 841,6*	*118 676,9*
• z transakcji terminowych na dłużne papiery wartościowe	*276 902,5*	*328 157,6*	*51 255,1*
• z gwarantowanych transakcji giełdowych	*3 262,2*	*70 684,0*	*67 421,8*
Pozostałe przychody z operacji finansowych	1,4	1,7	0,3
Razem	**6 897 433,2**	**15 232 622,6**	**8 335 189,4**

W 2015 r. pozycja obejmowała głównie:

- dodatnie zrealizowane różnice kursowe z transakcji w walutach obcych i złocie,

w tys. złotych	2014	2015	Zmiana
AUD	769 710,2	537 911,9	-231 798,3
BRL	263,8	0,0	-263,8
EUR	325 228,9	855 732,2	530 503,3
GBP	1 003 521,3	2 233 141,4	1 229 620,1
MXN	6,3	0,1	-6,2
NOK	148 929,3	131 185,4	-17 743,9
NZD	409 447,8	367 337,0	-42 110,8
SDR	40 727,6	150 081,9	109 354,3
USD	2 449 438,3	8 594 748,8	6 145 310,5
złoto	492,1	906,3	414,2
Pozostałe	3 157,4	3 773,0	615,6
Razem	**5 150 923,0**	**12 874 818,0**	**7 723 895,0**

- dodatnie zrealizowane różnice cenowe z transakcji bieżących sprzedaży dłużnych papierów wartościowych.

w tys. złotych	2014	2015	Zmiana
Papiery wartościowe w EUR	756 477,1	619 035,0	-137 442,1
Papiery wartościowe w USD	261 915,2	508 679,0	246 763,8
Papiery wartościowe w GBP	308 826,0	419 128,1	110 302,1
Papiery wartościowe w AUD	139 125,8	406 526,6	267 400,8
Papiery wartościowe w pozostałych walutach	0,0	5 592,6	5 592,6
Razem	**1 466 344,1**	**1 958 961,3**	**492 617,2**

Nota 32 Koszty operacji finansowych

w tys. złotych	2014	2015	Zmiana
Ujemne zrealizowane różnice kursowe	235 124,4	1 602 185,3	1 367 060,9
Ujemne zrealizowane różnice cenowe, w tym	392 922,5	837 077,8	444 155,3
- z transakcji bieżących dłużnymi papierami wartościowymi	*240 704,2*	*629 911,7*	*389 207,5*
- z instrumentów finansowych pozabilansowych, w tym	*152 218,3*	*207 166,1*	*54 947,8*
• z transakcji terminowych na dłużne papiery wartościowe	*149 651,0*	*138 736,8*	*-10 914,2*
• z gwarantowanych transakcji giełdowych	*2 567,3*	*68 429,3*	*65 862,0*
Pozostałe koszty operacji finansowych	4,6	4,9	0,3
Razem	**628 051,5**	**2 439 268,0**	**1 811 216,5**

W 2015 r. pozycja obejmowała głównie:

- ujemne zrealizowane różnice kursowe z transakcji w walutach obcych,

w tys. złotych	2014	2015	Zmiana
AUD	17 825,8	189 533,0	171 707,2
BRL	0,0	22 558,0	22 558,0
EUR	84 611,0	531 357,0	446 746,0
GBP	15 742,4	121 519,8	105 777,4
MXN	0,1	0,1	0,0
NOK	62 700,7	124 187,3	61 486,6
NZD	7 264,7	348 206,0	340 941,3
SDR	1,1	11,0	9,9
USD	46 796,8	264 756,7	217 959,9
Pozostałe	181,8	56,4	-125,4
Razem	**235 124,4**	**1 602 185,3**	**1 367 060,9**

- ujemne zrealizowane różnice cenowe z transakcji bieżących sprzedaży dłużnych papierów wartościowych.

w tys. złotych	2014	2015	Zmiana
Papiery wartościowe w USD	75 615,8	194 096,4	118 480,6
Papiery wartościowe w EUR	66 137,9	165 048,5	98 910,6
Papiery wartościowe w GBP	76 182,3	136 711,7	60 529,4
Papiery wartościowe w AUD	22 768,2	134 055,1	111 286,9
Razem	**240 704,2**	**629 911,7**	**389 207,5**

Nota 33 Koszty niezrealizowane

w tys. złotych	2014	2015	Zmiana
Ujemne różnice z wyceny kursowej walut obcych	843 913,5	1 755 122,6	911 209,1
Ujemne różnice z wyceny cenowej, w tym	26 782,5	337 625,8	310 843,3
- z wyceny cenowej dłużnych papierów wartościowych	*26 549,4*	*337 625,8*	*311 076,4*
- z wyceny cenowej instrumentów finansowych pozabilansowych	*233,1*	*0,0*	*-233,1*
Razem	**870 696,0**	**2 092 748,4**	**1 222 052,4**

Ujemne różnice z wyceny kursowej walut obcych są ustalane przez porównanie średniego kosztu zasobu waluty obcej z niższym od niego kursem średnim NBP (por. Nota 22). Ujemne różnice z wyceny kursowej w podziale na waluty obce przedstawiono poniżej.

w tys. złotych	2014	2015	Zmiana
BRL	0,0	346 413,0	346 413,0
MXN	0,0	89 058,9	89 058,9
NOK	843 880,1	1 319 595,6	475 715,5
Pozostałe	33,4	55,1	21,7
Razem	**843 913,5**	**1 755 122,6**	**911 209,1**

Ujemne różnice z wyceny cenowej dla dłużnych papierów wartościowych są ustalane przez porównanie średniego kosztu zasobu dłużnych papierów wartościowych z niższą od niego średnią ceną rynkową tych papierów. Ujemne różnice cenowe w podziale na papiery wartościowe nominowane w poszczególnych walutach obcych przedstawiono poniżej.

w tys. złotych	2014	2015	Zmiana
Papiery wartościowe w USD	14 657,6	208 227,0	193 569,4
Papiery wartościowe w BRL	9 856,0	79 327,7	69 471,7
Papiery wartościowe w pozostałych walutach	2 035,8	50 071,1	48 035,3
Razem	**26 549,4**	**337 625,8**	**311 076,4**

Na 31.12.2015 nie wystąpiły ujemne różnice z wyceny cenowej instrumentów finansowych pozabilansowych z uwagi na brak transakcji terminowych na dłużne papiery wartościowe na dzień bilansowy (por. Nota 26).

Nota 34 Koszty z tytułu utworzenia rezerw na ryzyko i odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych

W 2015 r. koszty w wysokości 2.467.523,4 tys. zł były efektem dotworzenia rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych do poziomu minimalnego odpowiadającego wysokości niepokrytej skumulowanej straty z lat ubiegłych, powstałej w wyniku zmian kursu złotego do walut obcych (por. Nota 23).

W 2014 r. koszty w wysokości 4.044.100,6 tys. zł były efektem dotworzenia rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w kwocie niepowodującej ujemnego wyniku finansowego.

Nota 35 Przychody z tytułu opłat i prowizji

w tys. złotych	2014	2015	Zmiana
Za prowadzenie przez NBP rachunków bankowych	632,6	557,2	-75,4
Za wykonanie zleceń płatniczych	24 014,9	26 586,7	2 571,8
Pozostałe przychody z tytułu opłat i prowizji	10 271,5	9 994,6	-276,9
Razem	**34 919,0**	**37 138,5**	**2 219,5**

Nota 36 Koszty z tytułu opłat i prowizji

w tys. złotych	2014	2015	Zmiana
Za otwarcie i prowadzenie rachunków NBP	8 181,2	8 576,7	395,5
Za wykonanie własnych zleceń płatniczych	3 173,9	3 118,5	-55,4
Z tytułu zastępczej obsługi kasowej	11 329,7	8 242,4	-3 087,3
Pozostałe koszty z tytułu opłat i prowizji	12 088,6	12 653,4	564,8
Razem	**34 773,4**	**32 591,0**	**-2 182,4**

Nota 37 Przychody z tytułu akcji i udziałów

Pozycja obejmuje przychody z tytułu dywidend od posiadanych przez NBP akcji i udziałów w podmiotach krajowych i zagranicznych (por. Nota 6).

w tys. złotych	2014	2015	Zmiana
Dywidendy otrzymane, w tym	**9 688,4**	**11 284,0**	**1 595,6**
- Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A.	*1 587,5*	*1 700,0*	*112,5*
- Bank Rozrachunków Międzynarodowych	*8 100,9*	*9 584,0*	*1 483,1*

Nota 38 Pozostałe przychody

Pozycja obejmuje głównie przychody ze sprzedaży monet i banknotów kolekcjonerskich, przychody z uzyskania metali szlachetnych z przetopu monet kolekcjonerskich wycofanych ze sprzedaży, przychody ze sprzedaży środków trwałych oraz przychody z wynajmu pomieszczeń biurowych i sprzedaży usług informatycznych.

W 2015 r. pozycja wyniosła 104.230,2 tys. zł i była o 71.093,2 tys. zł niższa w porównaniu z 2014 r., co było między innymi wynikiem spadku przychodów z uzyskania metali szlachetnych z przetopu monet kolekcjonerskich.

Nota 39 Koszty wynagrodzeń pracowników wraz z narzutami na wynagrodzenia

w tys. złotych	2014	2015	Zmiana
Koszty wynagrodzeń	384 458,1	370 225,5	-14 232,6
Koszty utworzenia rezerw na przyszłe zobowiązania wobec pracowników z tytułu nagród jubileuszowych, odpraw emerytalnych i rentowych oraz niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych	13 756,2	12 104,5	-1 651,7
Koszty narzutów na wynagrodzenia	84 807,2	82 199,7	-2 607,5
Razem	**483 021,5**	**464 529,7**	**-18 491,8**

W 2015 r. przeciętne zatrudnienie w NBP kształtowało się na poziomie 3.387 etatów i było niższe o 235 etatów w porównaniu do roku 2014, co było przede wszystkim efektem realizacji *Programu optymalizacji zatrudnienia w NBP*.

W 2015 r. niższe koszty wynagrodzeń wynikały głównie z realizacji wyżej wymienionego programu i były zgodne z przyjętą polityką kadrowo-płacową.

Nota 40 Koszty administracyjne

w tys. złotych	2014	2015	Zmiana
Zużycie materiałów i energii	31 310,5	22 903,1	-8 407,4
Świadczenia na rzecz pracowników i innych osób uprawnionych, w tym	49 377,3	19 023,5	-30 353,8
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych	*9 782,8*	*9 284,2*	*-498,6*
- rezerwa na dodatkowe odprawy pieniężne i dodatkowe świadczenia dla pracowników	*33 956,7*	*4 378,6*	*-29 578,1*
Podróże służbowe	4 535,3	4 652,1	116,8
Usługi obce, w tym	131 277,1	125 189,3	-6 087,8
- obsługa systemów informatycznych	*56 520,8*	*56 792,7*	*271,9*
- usługi remontowe, naprawy, konserwacje, przeglądy	*33 900,5*	*27 130,8*	*-6 769,7*
- usługi transmisji danych i wiadomości	*16 170,2*	*19 113,2*	*2 943,0*
Podatki i opłaty	28 314,7	31 211,2	2 896,5
Odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	4 677,7	4 419,4	-258,3
Pozostałe koszty administracyjne, w tym	54 230,8	32 272,6	-21 958,2
- koszty informacji, promocji i edukacji	*31 549,4*	*27 023,8*	*-4 525,6*
- koszty organizacji konferencji międzynarodowych oraz seminariów i warsztatów związanych z udzielaniem pomocy technicznej i szkoleniowej	*20 682,1*	*3 189,2*	*-17 492,9*
Razem	**303 723,4**	**239 671,2**	**-64 052,2**

Spadek pozycji był głównie wynikiem zmniejszenia:

- kosztów świadczeń na rzecz pracowników i innych osób uprawnionych w wyniku niższych kosztów utworzenia rezerwy na dodatkowe odprawy pieniężne i dodatkowe świadczenia dla pracowników (por. Nota 21),
- pozostałych kosztów administracyjnych, co było spowodowane przede wszystkim spadkiem kosztów organizacji konferencji międzynarodowych; wyższe koszty w 2014 r. były związane z organizacją przez NBP Dorocznego Spotkania Rady Gubernatorów Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju.

Nota 41 Koszty amortyzacji

w tys. złotych	2014	2015	Zmiana
Koszty amortyzacji środków trwałych	61 262,3	58 496,3	-2 766,0
Koszty amortyzacji wartości niematerialnych i prawnych	19 635,0	22 625,5	2 990,5
Razem	**80 897,3**	**81 121,8**	**224,5**

W 2015 r., podobnie jak w 2014 r., koszty amortyzacji środków trwałych dotyczyły głównie amortyzacji maszyn i urządzeń oraz budynków i lokali, natomiast koszty amortyzacji wartości niematerialnych i prawnych – oprogramowania informatycznego.

Nota 42 Koszty emisji znaków pieniężnych

Pozycja obejmuje koszty emisji banknotów i monet, w tym banknotów i monet kolekcjonerskich.

W 2015 r. pozycja wyniosła 311.340,4 tys. zł i była o 20.553,5 tys. zł wyższa w porównaniu z 2014 r. Wzrost pozycji był głównie wynikiem:

- zwiększenia kosztów emisji banknotów powszechnego obiegu w wyniku wzrostu liczby zamówionych banknotów, w tym banknotów o nominale 200 zł ze zmodernizowanymi zabezpieczeniami,
- zwiększenia kosztów emisji monet powszechnego obiegu w wyniku wzrostu liczby zamówionych monet oraz wyższych cen produkcji monet o nominale od 10 gr do 1 zł, przy jednoczesnym spadku cen produkcji monet o nominałach 2 zł i 5 zł,

przy jednoczesnym:

- zmniejszeniu kosztów emisji monet kolekcjonerskich głównie w związku ze zmniejszeniem liczby zamówionych monet kolekcjonerskich i wynikającym z tego niższym zużyciem złota i srebra do ich produkcji.

Nota 43 Pozostałe koszty

Pozycja obejmuje głównie koszty odpowiadające wartości nominalnej sprzedanych monet i banknotów kolekcjonerskich, koszty z tytułu sprzedaży środków trwałych, koszty utworzenia rezerw na przyszłe zobowiązania oraz koszty korekt przychodów/kosztów dotyczących lat ubiegłych.

W 2015 r. pozycja wyniosła 31.578,6 tys. zł i była o 5.362,5 tys. zł wyższa w porównaniu z 2014 r., co było głównie efektem wyższych kosztów z tytułu sprzedaży środków trwałych, przy jednocześnie niższych kosztach korekt przychodów/kosztów dotyczących lat ubiegłych (w 2015 r. koszty związane były m.in. z naliczeniem i zapłatą podatku u źródła od wybranych operacji związanych z gospodarką własną NBP przeprowadzanych w latach poprzednich).

Nota 44 Wynik finansowy roku bieżącego i jego podział

Wynik finansowy NBP za 2015 r. wyniósł 8.275.780,8 tys. zł.

Zgodnie z art. 62 i 69 ustawy o NBP zysk NBP podlega podziałowi (w terminie 14 dni od dnia zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego NBP przez Radę Ministrów) na:

- odpis na fundusz rezerwowy NBP (5% zysku) – 413.789,0 tys. zł,
- wpłatę z zysku NBP do budżetu państwa – 7.861.991,8 tys. zł.

8. Pozostałe noty objaśniające

Nota 45 Elastyczna Linia Kredytowa

Elastyczna Linia Kredytowa jest instrumentem MFW, przeznaczonym dla krajów o stabilnych podstawach i prognozach makroekonomicznych. W przypadku Polski ma on charakter ostrożnościowy.

Obowiązująca na dzień 31 grudnia 2015 r. Elastyczna Linia Kredytowa w wysokości 15,5 mld SDR została przyznana Polsce w dniu 14 stycznia 2015 r. przez Radę Wykonawczą MFW na okres dwóch lat (to jest do 13 stycznia 2017 r.). Dysponentem Elastycznej Linii Kredytowej był Rząd Rzeczypospolitej Polskiej, a NBP pełnił rolę agenta finansowego Rządu.

W dniu 13 stycznia 2016 r. Rada Wykonawcza MFW zaakceptowała wniosek Polski o zmniejszenie wysokości Elastycznej Linii Kredytowej do wysokości 13,0 mld SDR. Dysponentem Elastycznej Linii Kredytowej nadal jest Rząd Rzeczypospolitej Polskiej, a NBP pełni rolę agenta finansowego Rządu.

Nota 46 Zdarzenia po dacie bilansu

Podwyższenie udziałów członkowskich Rzeczypospolitej Polskiej w MFW

W dniu 26 stycznia 2016 r. weszła w życie rezolucja nr 66-2 Rady Gubernatorów MFW o przeprowadzeniu 14. Ogólnego Przeglądu Udziałów oraz reformy Rady Wykonawczej MFW.[6] Rezolucja ta przewidywała wzrost udziałów Rzeczypospolitej Polskiej w MFW z 1.688.400,0 tys. SDR (por. Nota 2) do 4.095.400,0 tys. SDR, to jest o 2.407.000,0 tys. SDR.

W związku z tym w dniu 2 lutego 2016 r. NBP dokonał wniesienia:

- 75% wartości obejmowanych udziałów (1.805.250,0 tys. SDR) w walucie krajowej poprzez uznanie Rachunku nr 1 MFW w kwocie 10.093.258,9 tys. zł,
- 25% wartości obejmowanych udziałów (601.750,0 tys. SDR) w SDR ze środków zgromadzonych na rachunku bieżącym w MFW.

Jednocześnie w dniu opłacenia udziałów przez NBP uległa zmniejszeniu wielkość limitu pożyczek dla MFW w ramach NAB o 1.243.190,0 tys. SDR (z pierwotnej wielkości 2.528.590,0 tys. SDR do 1.285.400,0 tys. SDR; por. Nota 27).

[6] Rezolucja Rady Gubernatorów MFW z 15 grudnia 2010 r.

9. Ryzyko finansowe i operacyjne

W NBP funkcjonuje zintegrowany system zarządzania ryzykiem stanowiący ciągły i powtarzalny proces decyzyjny, wspomagający – przy zastosowaniu odpowiednich rozwiązań organizacyjnych, proceduralnych i technicznych – osiągnięcie celów banku.

Obejmuje on trzy integralnie ze sobą powiązane poziomy:

- zdecentralizowane zarządzanie ryzykiem operacyjnym – dokonywane przez dyrektorów departamentów Centrali i Oddziałów Okręgowych NBP, którzy monitorują ryzyko operacyjne, przeprowadzają ocenę jego poziomu oraz podejmują działania ograniczające występowanie ryzyka w swojej jednostce;
- działalność:
  - Departamentu Zarządzania Ryzykiem Finansowym (DZRF), odpowiedzialnego za zarządzanie ryzykiem finansowym,
  - Departamentu Ryzyka Operacyjnego i Zgodności (DROZ), odpowiedzialnego m.in. za opracowywanie regulacji dotyczących ryzyka operacyjnego, monitorowanie i przeprowadzanie analiz z zakresu ryzyka operacyjnego i ryzyka zgodności w NBP, wdrażanie nowych narzędzi, raportowanie o ryzyku operacyjnym i zgodności w skali banku,
  - Komisji ds. Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym, która m.in. ocenia efektywność zarządzania ryzykiem operacyjnym w skali całego banku i wydaje rekomendacje w tym zakresie; Komisji przewodniczy wyznaczony członek Zarządu NBP, odpowiedzialny za nadzór nad obszarem zarządzania ryzykiem w NBP,
- podejmowanie przez Zarząd NBP decyzji o charakterze strategicznym, na podstawie otrzymywanych informacji na temat ryzyka finansowego i operacyjnego.

Zadania realizowane w ramach systemu zarządzania ryzykiem obejmują:

- bieżące identyfikowanie oraz analizowanie poszczególnych rodzajów ryzyka,
- pomiar poziomu ryzyka,
- dobór i stosowanie mechanizmów ograniczających ryzyko,
- monitorowanie i bieżące kontrolowanie skuteczności zastosowanych mechanizmów ograniczających ryzyko,
- okresowe informowanie o wynikach zarządzania ryzykiem,
- akceptację/brak akceptacji dla istniejącego poziomu ryzyka.

9.1. Ryzyko finansowe

Podstawowymi rodzajami ryzyka finansowego towarzyszącego działalności NBP są: ryzyko kredytowe, ryzyko płynności oraz ryzyko rynkowe (stopy procentowej i kursowe). Akceptowany poziom ryzyka finansowego określany jest poprzez system limitów, ustalany w sposób

uwzględniający również ograniczenie ryzyka koncentracji. Ekspozycja na poszczególne rodzaje ryzyka, w ramach przyjętych ograniczeń, jest monitorowana na bieżąco przez DZRF. Analiza ekspozycji na ryzyko finansowe jest regularnie przedstawiana Zarządowi NBP.

9.1.1. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe związane jest z możliwością poniesienia strat finansowych wskutek niewywiązania się kontrahenta z ciążących na nim zobowiązań (w szczególności niespłacenia całości lub części kapitału wraz z odsetkami w uzgodnionym terminie) lub spadku wartości rynkowej instrumentów inwestycyjnych w konsekwencji pogorszenia wiarygodności kredytowej emitenta.

9.1.1.1. Ryzyko kredytowe w zarządzaniu rezerwami dewizowymi

W procesie zarządzania rezerwami dewizowymi NBP stosuje następujące metody ograniczania ryzyka kredytowego:

- ograniczenie udziału transakcji lokacyjnych i pozarządowych papierów wartościowych,
- kryteria wyboru kontrahentów i bieżące monitorowanie ich wiarygodności kredytowej,
- limity dla kontrahentów do transakcji lokacyjnych oraz wymiany walutowej,
- ograniczenie terminu zapadalności transakcji lokacyjnych,
- kryteria wyboru emitentów papierów wartościowych,
- limity dla emitentów papierów wartościowych,
- zawieranie umów ramowych z kontrahentami,
- zabezpieczenia w transakcjach lokacyjnych z przyrzeczeniem odkupu papierów wartościowych.

Analizy ryzyka kredytowego są przeprowadzane przez NBP przy wykorzystaniu zarówno danych dotyczących sytuacji finansowej kontrahentów i ocen agencji ratingowych, jak również wyceny ryzyka odzwierciedlonej w kwotowaniach rynkowych.

Dominująca część rezerw dewizowych inwestowana jest w rządowe papiery wartościowe krajów o wysokim ratingu, charakteryzujące się najwyższym stopniem bezpieczeństwa i płynności. Utrzymywane w portfelach inwestycyjnych pozarządowe papiery wartościowe emitowane są przede wszystkim przez instytucje międzynarodowe oraz agencje rządowe, skala inwestycji na rynku obligacji korporacyjnych jest niewielka. Również udział lokat w rezerwach dewizowych jest niski — transakcje zawierane są na krótkie terminy, z bankami o wysokiej wiarygodności kredytowej.

9.1.1.2. Ryzyko kredytowe w krajowych operacjach kredytowych

NBP, wspierając płynność systemu finansowego, może udzielać bankom kredytu refinansowego w złotych w celu uzupełnienia ich zasobów pieniężnych. Banki korzystają w szczególności z kredytu technicznego, a także kredytu lombardowego. Banki wykorzystują również kredyt w ciągu dnia w euro. Ryzyko związane z tymi operacjami ograniczane jest poprzez zabezpieczenia spełniające

kryteria określone przez NBP. Podstawowym zabezpieczeniem przedstawianym przez banki są papiery wartościowe Skarbu Państwa i NBP w złotych, przy czym lista aktywów zabezpieczających obejmuje również inne papiery wartościowe zdeponowane w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych – listy zastawne, obligacje komunalne, obligacje korporacyjne, emisje Europejskiego Banku Inwestycyjnego w PLN, a także papiery skarbowe w EUR. W przypadku kredytu refinansowego na przywrócenie płynności płatniczej banku stosowane może być szersze spektrum zabezpieczeń.

Przy określaniu wymaganej wysokości zabezpieczenia stosowany jest współczynnik redukcji wartości aktywów zabezpieczających (*haircut*), służący zmniejszeniu prawdopodobieństwa spadku wartości rynkowej zabezpieczenia poniżej wartości udzielonego kredytu m.in. w wyniku niekorzystnych zmian cen rynkowych papierów wartościowych/kursów walutowych. Współczynnik redukcji wartości zabezpieczenia dla kredytu lombardowego, technicznego ustalany jest w odniesieniu do wartości nominalnej przyjętych papierów wartościowych.

Kredyt w ciągu dnia w euro udzielany jest zgodnie z zasadami określonymi przez EBC, a jego zabezpieczeniem mogą być obligacje skarbowe będące przedmiotem fixingu na BondSpot S.A. (dodatkowo uwzględniany jest *haircut* z tytułu ryzyka kursowego).

9.1.1.2.1. Należności przeterminowane z tytułu krajowych operacji kredytowych

Na dzień 31.12.2015 NBP posiadał przeterminowaną należność w kwocie 180.576,7 tys. zł od banku krajowego z tytułu udzielonego w 2015 r. kredytu refinansowego na przywrócenie płynności płatniczej banku (por. Nota 4). Zabezpieczenie niespłaconej na dzień bilansowy części kredytu stanowiły wierzytelności banku krajowego z umów kredytowych będących przedmiotem przelewu na rzecz NBP (por. Nota 28). W ramach przeprowadzonej oceny stwierdzono, że na 31.12.2015 zdyskontowana wartość oczekiwanych przepływów pieniężnych z zabezpieczenia w pełni pokrywa wartość bilansową należności. Wierzytelności banku krajowego z umów kredytowych będących przedmiotem przelewu na rzecz NBP, stanowiących zabezpieczenie udzielonego kredytu refinansowego na przywrócenie płynności płatniczej banku nie wchodzą do masy upadłości banku krajowego zgodnie z przepisami zawartymi w art. 67 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze[7] (tekst jednolity Dz. U z 2015 r. poz. 233, z późniejszymi zmianami).

9.1.2 Ryzyko płynności

Ryzyko płynności związane jest z możliwością poniesienia dodatkowych kosztów w razie konieczności niezwłocznego pozyskania płynnych środków.

[7] Z dniem 1 stycznia 2016 r. stosownie do art. 428 pkt 1 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. - Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. z 2015 r. poz. 978) tytuł ustawy otrzymał brzmienie "Prawo upadłościowe". Tym niemniej zgodnie z art. 449 tej ustawy (tj. Prawa restrukturyzacyjnego), w sprawach, w których przed dniem wejścia w życie ustawy, tj. przed 1 stycznia 2016 r., wpłynął wniosek o ogłoszenie upadłości, stosuje się przepisy dotychczasowe, tj. przepisy ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze w brzmieniu dotychczas obowiązującym.

Ze względu na fakt, iż NBP przysługuje wyłączne prawo emitowania znaków pieniężnych Rzeczypospolitej Polskiej, posiada on zdolność do kreowania płynności w walucie krajowej. Jest ona ograniczona przez odpowiedzialność NBP za stabilność waluty krajowej. Założenia polityki pieniężnej są co roku ustalane przez RPP, która kierując się powyższymi założeniami zatwierdza również plan finansowy NBP.

W procesie zarządzania rezerwami walutowymi NBP zapewnia właściwą płynność środków dopasowując bieżące i przewidywane przepływy pieniężne. Inwestycje dokonywane są na rynkach zapewniających niezwłoczną dostępność środków – waluty rezerwowe oraz instrumenty inwestycyjne charakteryzują się zasadniczo wysoką płynnością.

9.1.3 Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej związane jest z możliwością spadku wartości rynkowej instrumentów finansowych w wyniku niekorzystnej zmiany ich rynkowej rentowności.

Podstawową miarą ryzyka stopy procentowej, stosowaną przez NBP, jest *modified duration* określające wrażliwość wartości portfeli inwestycyjnych na zmiany rentowności instrumentów finansowych.

Ograniczając ryzyko stopy procentowej w procesie zarządzania rezerwami walutowymi, NBP określa benchmarkowy poziom *modified duration* rezerw walutowych wraz z dopuszczalnymi przedziałami wahań. W 2015 r. utrzymano *modified duration* rezerw na poziomie zbliżonym do obowiązującego w roku poprzednim.

Analiza wrażliwości, przeprowadzona w oparciu o *modified duration (MD)*[8], wykazała, że zmiana stóp procentowych o 100 pb (dla każdego portfela walutowego, równomiernie na całej długości krzywej dochodowości) spowodowałaby zmianę wartości portfeli papierów wartościowych łącznie o 6.280,3 mln zł na 31.12.2015 (na 31.12.2014 o 5.718,9 mln zł). Poniżej zaprezentowano oszacowaną w oparciu o MD zmianę wartości portfeli papierów wartościowych w poszczególnych walutach w reakcji na zmianę stóp procentowych o 100 pb.

[8] W analizie wrażliwości wykorzystano wskaźnik MD dla poszczególnych portfeli walutowych papierów wartościowych na 31.12.2014 i 31.12.2015, jako miarę liniową zależności ceny od rentowności, a także stan portfeli papierów wartościowych na 31.12.2014 i 31.12.2015 według wartości wykorzystywanych do monitorowania MD.

Oszacowana w oparciu o MD zmiana wartości portfeli papierów wartościowych w poszczególnych walutach w reakcji na zmianę stóp procentowych o 100 pb

w mln złotych	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana
USD	1 824,45	2 186,16	361,7
EUR	1 442,48	1 496,20	53,7
GBP	1 038,98	1 197,87	158,9
AUD	840,39	878,99	38,6
NOK	277,71	254,15	-23,6
NZD	158,89	142,68	-16,2
BRL	31,43	20,69	-10,7
MXN	104,55	103,51	-1,0
Razem	**5 718,88**	**6 280,25**	**561,4**

Zgodnie z zasadami rachunkowości NBP, na koniec roku przychody powstałe z wyceny cenowej papierów wartościowych są ujmowane jako różnice z wyceny w pasywach bilansu, natomiast koszty obciążają wynik finansowy NBP.

9.1.4 Ryzyko kursowe

Ryzyko kursowe wynika z możliwości spadku wartości zasobów walut obcych na skutek niekorzystnych zmian kursów na rynku walutowym.

Oszacowanie ekspozycji na ryzyko kursowe jest dokonywane w oparciu o wartość zagrożoną (VaR) wyliczaną przy zastosowaniu metody parametrycznej. Poziom wartości zagrożonej wyliczony na dzień bilansowy jest uwzględniany przy określaniu wielkości rezerwy na ryzyko zmian kursu złotego do walut obcych (por. Rozdział 4).

Zarządzając rezerwami walutowymi, NBP określa strukturę walutową benchmarku strategicznego wraz z dopuszczalnymi przedziałami wahań. W 2015 r. ograniczony został udział EUR w strukturze walutowej benchmarku strategicznego – obejmowała ona: 39% USD, 29% EUR, 12% GBP, 10% AUD, 7% NOK i 3% NZD. Dodatkowo, 1,5% rezerw stanowiły inwestycje w walutach krajów rozwijających się – MXN i BRL.

9.1.4.1 Ekspozycja na ryzyko kursowe

Poniżej przedstawiono wartości zasobów walutowych NBP na 31.12.2014 i 31.12.2015 w podziale na waluty, przy czym pozycje w walutach obcych związane z gospodarką własną jako nieistotne zostały zaprezentowane w ramach zasobu PLN.

31.12.2014 *w tys. złotych*	PLN	USD	EUR	GBP	AUD	NOK	NZD	BRL	MXN	SDR	Złoto	Inne waluty	Razem
AKTYWA													
1. Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	13 918 505,3	0,0	13 918 505,3
2. Należności od nierezydentów w walutach obcych	0,0	108 228 773,7	109 169 287,3	48 375 740,7	29 956 056,2	20 412 358,0	9 086 897,8	1 532 524,5	3 054 423,2	8 437 237,1	0,0	116 254,8	338 369 553,3
3. Należności od rezydentów w walutach obcych	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Należności od nierezydentów w walucie krajowej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6. Pozostałe należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej	271,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	271,3
7. Dłużne papiery wartościowe rezydentów w walucie krajowej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8. Należności od sektora rządowego w walucie krajowej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
9. Pozycje w trakcie rozliczenia	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10. Pozostałe aktywa	1 135 930,1	109,8	129 941,3	0,0	0,0	0,0	0,0	77,9	0,0	50 768,0	0,0	0,1	1 316 827,2
w tym wyniki wyrównania i wyceny pozycji pozabilansowych	*0,0*	*109,8*	*38 597,4*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*38 707,2*
AKTYWA OGÓŁEM	**1 136 201,4**	**108 228 883,5**	**109 299 228,6**	**48 375 740,7**	**29 956 056,2**	**20 412 358,0**	**9 086 897,8**	**1 532 602,4**	**3 054 423,2**	**8 488 005,1**	**13 918 505,3**	**116 254,9**	**353 605 157,1**
PASYWA													
1. Pieniądz w obiegu	142 928 806,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	142 928 806,0
2. Zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej	133 620 004,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	133 620 004,4
3. Pozostałe zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej	166 764,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	166 764,2
4. Zobowiązania wobec innych rezydentów w walucie krajowej	4 397 053,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4 397 053,4
5. Zobowiązania wobec nierezydentów w walucie krajowej	334 379,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	334 379,3
6. Zobowiązania wobec rezydentów w walutach obcych	0,0	461 559,7	16 517 485,6	155,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	98 774,3	17 077 974,6
7. Zobowiązania wobec nierezydentów w walutach obcych	0,0	283 308,6	151 927,3	12 938 594,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	13 373 829,9
8. Zobowiązania wobec MFW	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6 623 949,5	0,0	0,0	6 623 949,5
9. Pozycje w trakcie rozliczenia	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10. Pozostałe pasywa	254 375,7	164,7	63 514,3	416,8	56,2	1,5	0,0	198,6	0,0	0,0	0,0	1,7	318 729,5
w tym wyniki wyrównania i wyceny pozycji pozabilansowych	*0,0*	*119,5*	*59 197,4*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*59 316,9*
11. Rezerwy na przyszłe zobowiązania	163 958,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	163 958,6
12. Różnice z wyceny	31 770 523,4	437 871,9	402 234,8	684 675,6	740 581,4	357 652,3	120 944,9	5 842,6	53 258,8	0,0	0,0	0,0	34 573 585,7
13. Fundusze i rezerwy	11 484 033,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	11 484 033,7
14. Wynik finansowy	-11 457 911,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-11 457 911,7
PASYWA OGÓŁEM	**313 661 987,0**	**1 182 904,9**	**17 135 162,0**	**13 623 841,4**	**740 637,6**	**357 653,8**	**120 944,9**	**6 041,2**	**53 258,8**	**6 623 949,5**	**0,0**	**98 776,0**	**353 605 157,1**
POZYCJE POZABILANSOWE													
Waluta do otrzymania z tytułu transakcji bieżących	0,0	889,7	1 725 520,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 726 409,7
Waluta do wydania z tytułu transakcji bieżących	1 726 409,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 726 409,7
ZASÓB NETTO	**-314 252 195,3**	**107 046 868,3**	**93 889 586,6**	**34 751 899,3**	**29 215 418,6**	**20 054 704,2**	**8 965 952,9**	**1 526 561,2**	**3 001 164,4**	**1 864 055,6**	**13 918 505,3**	**17 478,9**	
w tym:													
*Zasób bilansowy**	*-312 525 785,6*	*107 045 988,3*	*92 184 666,6*	*34 751 899,3*	*29 215 418,6*	*20 054 704,2*	*8 965 952,9*	*1 526 561,2*	*3 001 164,4*	*1 864 055,6*	*13 918 505,3*	*17 478,9*	
*Zasób pozabilansowy**	*-1 726 409,7*	*880,0*	*1 704 920,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	

* Efekty wyrównania do średniego kosztu zasobu oraz wyceny kursowej zasobu pozabilansowego w walutach obcych (prezentowane w pozycjach A.10 i P.10) zostały ujęte w zasobie pozabilansowym. Ze względu na zaokrąglenia, poszczególne wartości w tabelach mogą się nie sumować.

31.12.2015 *w tys. złotych*	PLN	USD	EUR	GBP	AUD	NOK	NZD	BRL	MXN	SDR	Złoto	Inne waluty	Razem
AKTYWA													
1. Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	13 713 371,9	0,0	13 713 371,9
2. Należności od nierezydentów w walutach obcych	0,0	131 088 183,0	99 504 053,3	48 683 749,4	32 933 778,9	22 495 211,3	9 824 039,2	1 209 471,3	3 006 307,9	7 742 741,0	0,0	122 836,5	356 610 371,8
3. Należności od rezydentów w walutach obcych	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Należności od nierezydentów w walucie krajowej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6. Pozostałe należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej	181 000,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	181 000,9
7. Dłużne papiery wartościowe rezydentów w walucie krajowej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8. Należności od sektora rządowego w walucie krajowej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
9. Pozycje w trakcie rozliczenia	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10. Pozostałe aktywa	1 149 148,7	325 053,8	118 846,7	0,0	13 822,0	0,0	6 623,4	0,0	0,0	54 092,0	0,0	25,3	1 667 611,9
w tym wyniki wyrównania i wyceny pozycji pozabilansowych	*0,0*	*325 053,8*	*27 052,5*	*0,0*	*13 822,0*	*0,0*	*6 623,4*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*25,3*	*372 577,0*
AKTYWA OGÓŁEM	**1 330 149,6**	**131 413 236,8**	**99 622 900,0**	**48 683 749,4**	**32 947 600,9**	**22 495 211,3**	**9 830 662,6**	**1 209 471,3**	**3 006 307,9**	**7 796 833,0**	**13 713 371,9**	**122 861,8**	**372 172 356,5**
PASYWA													
1. Pieniądz w obiegu	163 225 778,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	163 225 778,0
2. Zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej	123 346 018,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	123 346 018,8
3. Pozostałe zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej	132 707,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	132 707,9
4. Zobowiązania wobec innych rezydentów w walucie krajowej	5 942 232,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5 942 232,8
5. Zobowiązania wobec nierezydentów w walucie krajowej	2 245 968,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2 245 968,9
6. Zobowiązania wobec rezydentów w walutach obcych	0,0	1 456 619,3	8 499 428,6	50,4	0,0	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100 677,5	10 056 776,7
7. Zobowiązania wobec nierezydentów w walutach obcych	0,0	1 729 961,7	136 712,7	10 177 128,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	12 043 802,7
8. Zobowiązania wobec MFW	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7 057 646,7	0,0	0,0	7 057 646,7
9. Pozycje w trakcie rozliczenia	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10. Pozostałe pasywa	193 851,8	324 822,1	31 408,2	303,9	15 368,0	1,1	7 579,0	0,0	0,0	0,0	0,0	31,7	573 365,8
w tym wyniki wyrównania i wyceny pozycji pozabilansowych	*0,0*	*324 766,2*	*27 543,7*	*0,0*	*15 341,0*	*0,0*	*7 579,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*25,3*	*375 255,2*
11. Rezerwy na przyszłe zobowiązania	133 267,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	133 267,4
12. Różnice z wyceny	35 207 106,4	161 105,6	118 200,0	327 156,4	299 243,3	307 679,9	196 244,3	0,0	28 628,6	0,0	0,0	0,0	36 645 364,5
13. Fundusze i rezerwy	13 701 557,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	13 701 557,1
14. Wynik finansowy	-2 932 130,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-2 932 130,8
PASYWA OGÓŁEM	**341 196 358,3**	**3 672 508,7**	**8 785 749,5**	**10 504 639,0**	**314 611,3**	**307 681,9**	**203 823,3**	**0,0**	**28 628,6**	**7 057 646,7**	**0,0**	**100 709,2**	**372 172 356,5**
POZYCJE POZABILANSOWE													
Waluta do otrzymania z tytułu transakcji bieżących	0,0	2 302 223,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 181,8	2 303 405,6
Waluta do wydania z tytułu transakcji bieżących	81,2	0,0	1 492 213,1	0,0	597 946,9	0,0	213 164,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2 303 405,6
ZASÓB NETTO	**-339 866 289,9**	**130 042 951,9**	**89 344 937,4**	**38 179 110,4**	**32 035 042,7**	**22 187 529,4**	**9 413 674,9**	**1 209 471,3**	**2 977 679,3**	**739 186,3**	**13 713 371,9**	**23 334,4**	
w tym:													
*Zasób bilansowy**	*-339 866 208,7*	*127 740 440,5*	*90 837 641,7*	*38 179 110,4*	*32 634 508,6*	*22 187 529,4*	*9 627 794,9*	*1 209 471,3*	*2 977 679,3*	*739 186,3*	*13 713 371,9*	*22 152,6*	
*Zasób pozabilansowy**	*-81,2*	*2 302 511,4*	*-1 492 704,3*	*0,0*	*-599 465,9*	*0,0*	*-214 120,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*0,0*	*1 181,8*	

* Efekty wyrównania do średniego kosztu zasobu oraz wyceny kursowej zasobu pozabilansowego w walutach obcych (prezentowane w pozycjach A.10 i P.10) zostały ujęte w zasobie pozabilansowym. Ze względu na zaokrąglenia, poszczególne wartości w tabelach mogą się nie sumować.

9.1.4.2 Wartość zagrożona i rezerwa na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych

Analiza ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych jest dokonywana w NBP przy zastosowaniu metody wartości zagrożonej (Value at Risk – VaR). Określa ona oczekiwaną stratę z tytułu zmian kursu złotego do walut obcych, która w warunkach normalnych, z założonym prawdopodobieństwem, nie powinna zostać przekroczona w przyjętym horyzoncie czasowym.

Wartość zagrożona jest następnie pomniejszona o przychody niezrealizowane z tytułu zmian kursu złotego do walut obcych, oszacowane na podstawie analizy ich rozkładu. Oszacowanie przychodów niezrealizowanych jest dokonywane w oparciu o stan zasobów walut obcych w strukturze walutowej rezerw na dzień bilansowy oraz historyczne szeregi czasowe średnich kosztów zasobu i średnich kursów NBP dla tych walut. Takie podejście pozwala na określenie stabilnego poziomu przychodów niezrealizowanych i tym samym ogranicza zmienność rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych.

Na 31.12.2014 kwota rezerwy wyniosła 8.740.388,2 tys. zł. Biorąc pod uwagę, iż zgodnie z uchwałą nr 12/2010 kwota oszacowanej rezerwy nie może być niższa od kwoty niepokrytej skumulowanej straty z lat ubiegłych, powstałej w wyniku zmian kursu złotego do walut obcych (11.207.911,6 tys. zł), na 31.12.2015 dotworzono rezerwę w ciężar kosztów do wysokości poziomu minimalnego, to jest o 2.467.523,4 tys. zł (w 2014 r. koszty dotworzenia rezerwy wyniosły 4.044.100,6 tys. zł). Na 31.12.2015 kwotę rezerwy ustalono na poziomie 11.207.911,6 tys. zł.

9.1.5 Kapitał NBP

NBP jako centralny bank państwa, nie podlega regulacjom dotyczącym adekwatności kapitałowej banków.

Do składników kapitału, zgodnie z praktyką przyjętą wśród banków centralnych, NBP kwalifikuje:

- fundusz statutowy,
- fundusz rezerwowy,
- rezerwę na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych,
- rachunek rewaluacyjny złota odpowiadającego międzynarodowym standardom czystości,
- dodatnie różnice z wyceny kursowej i cenowej,
- stratę bilansową,
- część zysku roku bieżącego pozostającą w NBP (to jest 5%), która zostanie przeznaczona na zwiększenie funduszu rezerwowego.

Poniżej przedstawiono wartości składników kapitału NBP.

w tys. złotych	31.12.2014	31.12.2015
Fundusz statutowy	1 500 000,0	1 500 000,0
Fundusz rezerwowy	1 243 645,5	993 645,5
Rezerwa na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych	8 740 388,2	11 207 911,6
Rachunek rewaluacyjny	1 618 023,2	1 618 023,2
Różnice z wyceny	32 955 562,5	35 027 341,3
Strata bilansowa z lat ubiegłych	-11 457 911,7	-11 207 911,6
Część zysku pozostająca w NBP*	0,0	413 789,0
Razem	**34 599 707,7**	**39 552 799,0**
% sumy bilansowej NBP	*9,8%*	*10,6%*

* 5% z zysku NBP, który w 2015 r. wyniósł 8.275.780,8 tys. zł; w 2014 r. wynik finansowy wyniósł zero.

9.2. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne to możliwość poniesienia przez NBP szkód materialnych lub niematerialnych, w tym niezrealizowania zadań i negatywnego wpływu na reputację, wynikających z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi, systemów lub zdarzeń zewnętrznych.

W 2015 r. w NBP wyróżniano 5 podkategorii ryzyka operacyjnego: ryzyko zarządzania, ryzyko bezpieczeństwa, ryzyko kadrowe, ryzyko prawne, ryzyko technologiczne, które dzieli się na teleinformatyczne ryzyko technologiczne (dotyczące m.in. systemów informatycznych i telekomunikacyjnych, oprogramowania i sprzętu IT) oraz nieteleinformatyczne ryzyko technologiczne (dotyczące m.in. obiektów budowlanych i elementów wyposażenia ruchomego).

Do stosowanych w NBP mechanizmów ograniczania ryzyka należą w szczególności:

- regulacje zewnętrzne i wewnętrzne,
- zakresy czynności i obowiązków oraz podział zadań,
- uzgadnianie danych oraz zasada komisyjności,
- stosowanie systemu limitów i ograniczeń (finansowych, czasowych),
- wprowadzanie kontroli dostępu oraz zabezpieczeń teleinformatycznych, fizycznych i elektronicznych,
- sporządzanie kopii zapasowych, planów awaryjnych i ewakuacyjnych,
- ubezpieczenia,
- kontrola i audyt wewnętrzny.

W 2015 r. kontynuowano prace nad zmianą istniejącej uchwały w sprawie zarządzania ryzykiem operacyjnym w NBP oraz wynikających z niej dodatkowych regulacji. Uchwała weszła w życie z dniem 1 stycznia 2016 r. W ślad za nią przeprowadzono cykl szkoleń (w tym szkolenie

e-learningowe i warsztaty) mających na celu propagowanie wiedzy nt. ryzyka operacyjnego wśród pracowników NBP.

Ponadto w 2015 r. sporządzano dla Zarządu NBP i Komisji ds. Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym regularne informacje na temat ryzyka operacyjnego w NBP.

W styczniu 2015 r., w ramach zarządzania ryzykiem zgodności, weszły w życie nowe Zasady Etyki Pracowników Narodowego Banku Polskiego. DROZ podejmował na rzecz członka Zarządu NBP ds. etyki działania monitorujące zakres stosowania Zasad Etyki Pracowników Narodowego Banku Polskiego. Ponadto członek Zarządu NBP ds. etyki dokonywał ich interpretacji, w szczególności poprzez wydawanie na wniosek departamentów i pracowników NBP opinii w przedmiocie zgodności z zasadami etyki. Prowadzono również szkolenia dotyczące stosowania nowych Zasad Etyki oraz działania informacyjne i promujące zachowania etyczne w banku.

Dyrektor Departamentu
Rachunkowości i Finansów
Narodowego Banku Polskiego:
/-/ Krzysztof Kruszewski

Zarząd
Narodowego Banku Polskiego:

/-/ Marek Belka
/-/ Piotr Wiesiołek
/-/ Anna Trzecińska
/-/ Jacek Bartkiewicz
/-/ Adam Glapiński
/-/ Ryszard Kokoszczyński
/-/ Andrzej Raczko
/-/ Paweł Samecki
/-/ Katarzyna Zajdel-Kurowska

Warszawa, dnia 24.03.2016 r.

Opinia niezależnego biegłego rewidenta

Building a better working world

Ernst & Young Audyt Polska
spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.
Rondo ONZ 1
00-124 Warszawa
Tel. +48 22 557 70 00
Faks +48 22 557 70 01
warszawa@pl.ey.com
www.ey.com/pl

OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA O SKRÓCONYM SPRAWOZDANIU FINANSOWYM

Dla Rady Polityki Pieniężnej Narodowego Banku Polskiego

Załączone skrócone sprawozdanie finansowe za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku Narodowego Banku Polskiego (zwanego dalej „NBP") z siedzibą w Warszawie, ul. Świętokrzyska 11/21, obejmujące bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2015 roku, rachunek zysków i strat za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku oraz skróconą informację dodatkową (zwane dalej „załączonym skróconym sprawozdaniem finansowym NBP") zostało sporządzone przez Zarząd NBP na podstawie rocznego sprawozdania finansowego NBP za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku (zwanego dalej „rocznym sprawozdaniem finansowym NBP"), sporządzonego zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 roku o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. z 2013 r. poz. 908, z późniejszymi zmianami), uchwałą nr 16/2003 Rady Polityki Pieniężnej z dnia 16 grudnia 2003 roku w sprawie zasad rachunkowości, układu aktywów i pasywów bilansu oraz rachunku zysków i strat Narodowego Banku Polskiego (Dz. Urz. NBP z 2003 r. nr 22, poz. 38, z późniejszymi zmianami), uchwałą nr 12/2010 Rady Polityki Pieniężnej z dnia 14 grudnia 2010 roku w sprawie zasad tworzenia i rozwiązywania rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w Narodowym Banku Polskim (Dz. Urz. NBP z 2010 r. nr 17, poz. 19) oraz uchwałą nr 45/2013 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 12 grudnia 2013 roku w sprawie sposobu wykonywania zadań z zakresu rachunkowości w Narodowym Banku Polskim, z późniejszymi zmianami oraz na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych.

Badanie rocznego sprawozdania finansowego NBP, na podstawie którego sporządzono załączone skrócone sprawozdanie finansowe NBP, przeprowadziliśmy stosownie do postanowień:

- rozdziału 7 ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz. U. z 2013 r., poz. 330, z późniejszymi zmianami),
- Krajowych Standardów Rewizji Finansowej, wydanych przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów w Polsce.

W dniu 24 marca 2016 roku wydaliśmy opinię bez zastrzeżeń o rocznym sprawozdaniu finansowym NBP. Roczne sprawozdanie finansowe NBP, jak również załączone skrócone sprawozdanie finansowe NBP nie odzwierciedlają efektów zdarzeń, które miały miejsce po dniu wydania powyższej opinii.

Skrócone sprawozdanie finansowe nie zawiera wszystkich elementów oraz ujawnień wymaganych przy sporządzaniu rocznego sprawozdania finansowego. Dla pełnego zrozumienia wyniku finansowego NBP za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku, jak też sytuacji majątkowej i finansowej NBP na dzień 31 grudnia 2015 roku oraz zakresu przeprowadzonego przez nas badania rocznego sprawozdania finansowego NBP, należy czytać pełne roczne sprawozdanie finansowe NBP, wraz z opinią i raportem biegłego rewidenta z badania tego sprawozdania.

ERNST & YOUNG W POLSCE JEST CZŁONKIEM GLOBALNEJ PRAKTYKI ERNST & YOUNG
Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. (dawniej Ernst & Young Audit sp. z o.o.)
Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, KRS: 0000481039, NIP 526-020-79-76

Building a better working world

Odpowiedzialność Zarządu NBP za załączone skrócone sprawozdanie finansowe NBP

Zgodnie z § 91 uchwały nr 45/2013 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 12 grudnia 2013 roku w sprawie sposobu wykonywania zadań z zakresu rachunkowości w Narodowym Banku Polskim, z późniejszymi zmianami, Zarząd NBP jest odpowiedzialny za sporządzenie i publikację załączonego skróconego sprawozdania finansowego NBP wraz z opinią biegłego rewidenta o załączonym skróconym sprawozdaniu finansowym NBP w Sprawozdaniu z działalności NBP oraz w Raporcie Rocznym NBP.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta

Naszym zadaniem było wyrażenie opinii na temat załączonego skróconego sprawozdania finansowego NBP, na podstawie wykonanych przez nas procedur, które przeprowadziliśmy zgodnie z Krajowym Standardem Rewizji Finansowej nr 3, kierując się zasadami określonymi w Międzynarodowym Standardzie Rewizji Finansowej 810 „Zlecenie sporządzenia opinii na temat skróconych sprawozdań finansowych".

Opinia

Naszym zdaniem załączone skrócone sprawozdanie finansowe NBP sporządzone na podstawie rocznego sprawozdania finansowego NBP za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku jest spójne, we wszystkich istotnych aspektach, z tym sprawozdaniem.

w imieniu
Ernst & Young Audyt Polska spółka
z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.
Rondo ONZ 1, 00-124 Warszawa
Nr ewidencyjny 130

Kluczowy Biegły Rewident

Arkadiusz Krasowski
Biegły Rewident
Nr 10018

Ernst & Young Audyt Polska
spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
spółka komandytowa
Rondo ONZ 1, 00-124 Warszawa

Warszawa, dnia 16 maja 2016 roku

2

2. Otoczenie polskiej gospodarki

W 2015 r. wzrost gospodarczy na świecie pozostał umiarkowany, przy dużym zróżnicowaniu koniunktury pomiędzy poszczególnymi gospodarkami. W strefie euro trwało ożywienie gospodarcze, choć wzrost PKB pozostawał na relatywnie niskim poziomie. W Stanach Zjednoczonych wzrost gospodarczy był wyższy niż w strefie euro, ale jego tempo obniżyło się w II połowie roku. W gospodarkach wschodzących będących ważnymi partnerami handlowymi Polski — tj. w Rosji i na Ukrainie — koniunktura w 2015 r. wyraźnie się pogorszyła. Jednocześnie na rynkach światowych nastąpił znaczący spadek cen surowców. Relatywnie niski wzrost gospodarczy na świecie oraz spadki cen większości surowców energetycznych sprzyjały utrzymywaniu się bardzo niskiej dynamiki cen w otoczeniu polskiej gospodarki, w tym deflacji w większości krajów Europy Środkowo-Wschodniej.

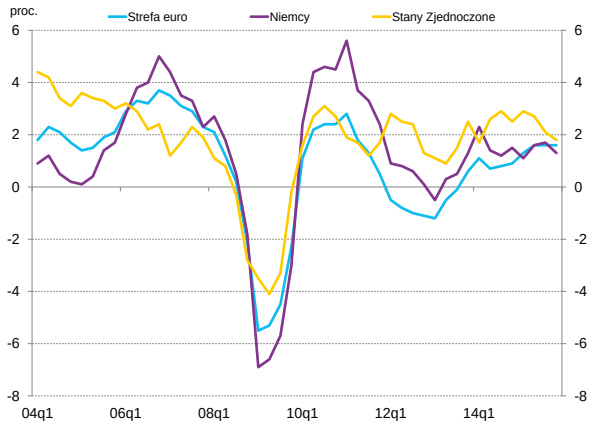
W strefie euro, będącej głównym partnerem handlowym Polski, wzrost PKB w 2015 r. przyspieszył w porównaniu do 2014 r., pozostając jednak na relatywnie niskim poziomie (Wykres 12). Ożywienie w tym obszarze walutowym było wspierane przez przyspieszenie popytu konsumpcyjnego w warunkach poprawy nastrojów konsumentów, związanej w dużej mierze z lepszą sytuacją na rynku pracy i wzrostem realnych dochodów do dyspozycji. Do wzrostu aktywności gospodarczej w strefie euro przyczyniało się również zwiększenie inwestycji, a także wzrost wydatków sektora finansów publicznych. Sprzyjały temu zwiększona dostępność kredytów oraz obniżenie rentowności obligacji skarbowych związane z silnie ekspansywną polityką pieniężną EBC, w tym prowadzonym od I kw. 2015 r. skupem obligacji skarbowych państw strefy euro. Luzowanie ilościowe EBC sprzyjało również deprecjacji euro wobec innych walut, w tym dolara, która wspierała wzrost eksportu. Mimo to aktywność w strefie euro rosła nadal istotnie wolniej niż w Stanach Zjednoczonych, co można wiązać z problemami strukturalnymi, w tym wciąż wysokim poziomem zadłużenia publicznego i prywatnego, w części krajów tego obszaru walutowego. Ponadto wzrost eksportu ze strefy euro był ograniczany, zwłaszcza w II połowie roku, przez osłabienie dynamiki popytu w największych gospodarkach wschodzących.

W Stanach Zjednoczonych sytuacja gospodarcza i ocena jej perspektyw zmieniała się w 2015 r. (Wykres 12). W I połowie roku napływające dane i prognozy wskazywały na kontynuację ożywienia gospodarczego. Głównymi czynnikami wzrostu PKB pozostawały poprawa sytuacji na rynku pracy oraz utrzymujący się wzrost cen nieruchomości, który sprzyjał wzrostowi wydatków gospodarstw domowych. W II połowie ub.r. wzrost PKB w Stanach Zjednoczonych osłabił się, przede wszystkim ze względu na obniżenie się dynamiki inwestycji przedsiębiorstw, co było związane częściowo ze spadkiem aktywności w sektorze wydobywczym. Ponadto do spowolnienia wzrostu gospodarczego przyczyniło się pogorszenie koniunktury w przemyśle, zwłaszcza eksportowym, występujące w warunkach istotnego umocnienia dolara.

W gospodarkach wschodzących istotnych z punktu widzenia koniunktury w Polsce — tj. w Rosji, Chinach i na Ukrainie — sytuacja gospodarcza w ub.r. pogorszyła się (Wykres 13). Ukraina pozostała w kryzysie gospodarczym, a w Rosji wystąpiła recesja wywołana przede wszystkim przez silny

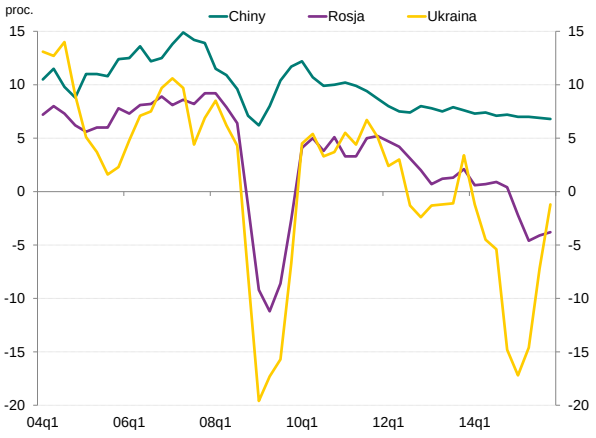
spadek cen surowców, a także sankcje gospodarcze wprowadzone m.in. przez wiele państw europejskich. Z kolei w Chinach wzrost PKB stopniowo się obniżał i osiągnął w 2015 r. najniższy poziom od 25 lat, choć pozostawał znacznie wyższy niż w wielu gospodarkach. Główną przyczyną spowolnienia w tym kraju było osłabienie wzrostu inwestycji, zwłaszcza na rynku nieruchomości, oraz obniżenie się dynamiki popytu ze strony części ważnych partnerów handlowych, w tym innych gospodarek wschodzących. Osłabienie wzrostu gospodarczego w Chinach — wraz ze wzrostem obaw dotyczących perspektyw tej gospodarki — przyczyniło się do gwałtownego spadku cen na tamtejszym rynku akcji od połowy 2015 r., który dodatkowo pogarszał koniunkturę w tym kraju i nastroje na światowych rynkach finansowych.

Wykres 12. Wzrost PKB w największych gospodarkach rozwiniętych (r/r) w latach 2004-2015

Źródło: dane Bloomberg, Eurostat.

Wykres 13. Wzrost PKB w wybranych gospodarkach wschodzących (r/r) w latach 2004-2015

Źródło: dane Bloomberg.

Dynamika cen w wielu gospodarkach była bardzo niska, do czego przyczynił się umiarkowany wzrost gospodarczy na świecie oraz spadające ceny surowców energetycznych, w tym ropy naftowej (Wykres 14, Wykres 15). Spadkom cen ropy sprzyjało wysokie wydobycie tego surowca m.in. w Stanach Zjednoczonych, Arabii Saudyjskiej i Rosji, a także słabsza dynamika popytu z gospodarek rozwijających się, w tym Chin. W 2015 r. istotnie obniżyły się również ceny metali przemysłowych, a także ceny surowców rolnych[70]. W części gospodarek rozwijających się, będących eksporterami surowców, w tym w Rosji i Brazylii, w 2015 r. silnie wzrosła inflacja. Wzrost dynamiki cen w tych krajach wynikał w dużym stopniu z wyraźnego osłabienia ich walut, związanego głównie ze spadkiem cen surowców na światowych rynkach. Niskie ceny surowców oddziaływały natomiast w kierunku obniżenia inflacji w pozostałych gospodarkach wschodzących, w tym w Chinach.

[70] Od grudnia 2014 r. do grudnia 2015 r. ceny ropy spadły o 38,5%, ceny węgla o 23,8%, ceny gazu o 44,4%, ceny surowców rolnych o 13%, a ceny metali przemysłowych o 26,3%.

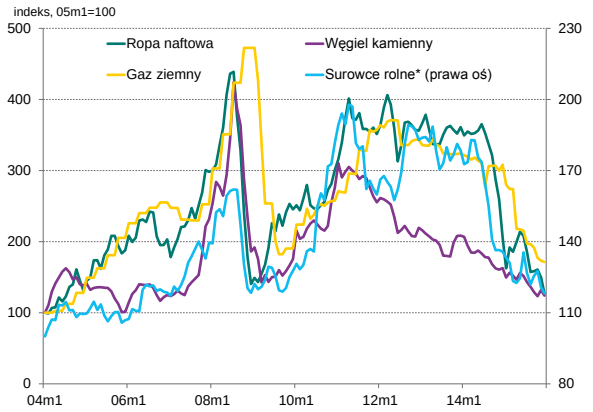
Wykres 14. Inflacja w otoczeniu gospodarczym Polski w latach 2004-2015

Źródło: dane Bloomberg, obliczenia NBP.

* Średnia inflacja cen towarów i usług konsumpcyjnych u głównych partnerów handlowych Polski, tj. w krajach, z których pochodzi 80% importu Polski (strefa euro, Chiny, Rosja, Czechy, Wielka Brytania i Szwecja), ważona udziałem tych krajów w imporcie Polski w 2015 r.

Wykres 15. Ceny surowców na rynkach światowych w latach 2004-2015

Źródło: dane Bloomberg, obliczenia NBP.

* W skład indeksu cen surowców rolnych wchodzą ceny: pszenicy, rzepaku, wieprzowiny, ziemniaków, cukru, kakao, kawy, odtłuszczonego mleka w proszku, masła, zagęszczonego mrożonego soku pomarańczowe- go. System wag wykorzystany w ICSR odwzorowuje strukturę konsumpcji polskich gospodarstw domowych.

Wobec powyższych uwarunkowań w 2015 r. polityka pieniężna głównych banków centralnych była nadal silnie ekspansywna, choć w zróżnicowanym stopniu. Fed sygnalizował możliwość podniesienia stóp procentowych, jakkolwiek oczekiwania rynkowe dotyczące terminu pierwszej podwyżki stóp podlegały istotnym zmianom w ciągu roku. Ostatecznie Fed podwyższył stopy procentowe w grudniu 2015 r. EBC rozpoczął natomiast skup obligacji skarbowych, a w IV kw. rozszerzył program skupu aktywów oraz obniżył stopę depozytową do bardziej ujemnego poziomu (Wykres 16)[71]. Z kolei Narodowy Bank Szwajcarii (SNB) w I kw. ub.r. nieoczekiwanie zrezygnował z asymetrycznego celu kursowego wobec euro, co doprowadziło do gwałtownej aprecjacji franka wobec większości walut, w tym złotego[72].

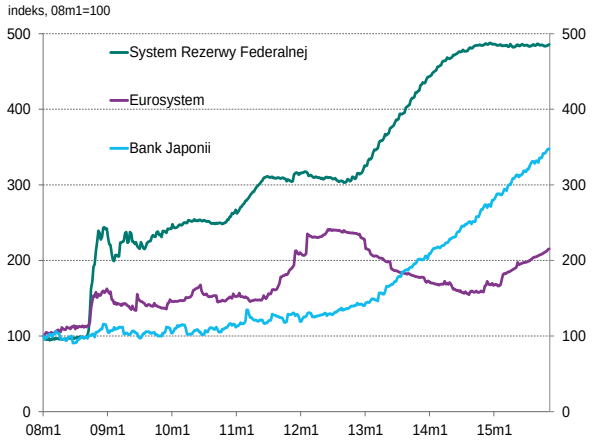
W 2015 r. na międzynarodowych rynkach finansowych miały miejsce silne wahania nastrojów, a przez to również cen aktywów finansowych. W strefie euro w I kw. ub.r. ceny akcji i obligacji rosły w związku z decyzją EBC o rozpoczęciu programu skupu aktywów, która również przyczyniła się do osłabienia kursu euro do dolara w tym okresie (Wykres 17). Następnie w II kw. 2015 r. ceny akcji i obligacji w strefie euro zaczęły spadać ze względu na nasilenie obaw o niewypłacalność Grecji. W II połowie roku nastąpiło pogorszenie nastrojów na większości rynków finansowych. Było to związane z zapowiedziami zacieśniania polityki pieniężnej przez Fed oraz zwiększeniem się obaw dotyczących sytuacji gospodarczej w Chinach. Negatywnie na nastroje oddziaływało także

[71] W IV kw. 2014 r. EBC rozpoczął program skupu aktywów finansowych. W I kw. 2015 r. EBC rozszerzył ten program o nabywanie obligacji skarbowych i zapowiedział prowadzenie skupu aktywów przynajmniej do września 2016 r. W IV kw. ub.r. program został rozszerzony o skupowanie obligacji komunalnych, a także przedłużony do końca I kw. 2017 r. Ponadto w II kw. 2014 r. EBC po raz pierwszy w historii obniżył stopę depozytową poniżej zera (do -0,10%), a następnie obniżał ją w III kw. 2014 r. (do -0,20%) i w IV kw. 2015 r. (do -0,30%).

[72] SNB obniżył jednocześnie stopy procentowe, przez co średnia stopa LIBOR CHF 3M spadła z 0% w IV kw. 2014 r. do -0,71% w I kw. 2015 r.

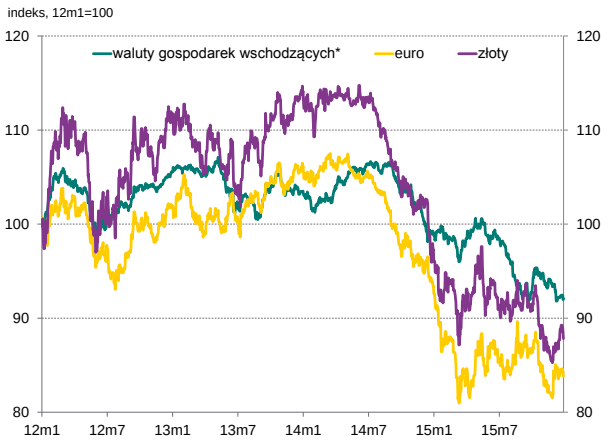
pogorszenie perspektyw gospodarek eksportujących surowce oraz sygnały osłabienia wzrostu w Stanach Zjednoczonych. Zwiększone obawy inwestorów znalazły odzwierciedlenie we wzroście rentowności obligacji skarbowych gospodarek rozwijających się oraz spadku indeksów giełdowych na świecie, przede wszystkim na rynkach wschodzących. Ponadto istotnie osłabiły się waluty większości gospodarek rozwijających się (Wykres 17).

Wykres 16. Sumy bilansowe głównych banków centralnych w latach 2008-2015 (styczeń 2008 r. = 100)

Źródło: dane Bloomberg, obliczenia NBP.

Wykres 17. Kursy wybranych walut w relacji do dolara (indeks, styczeń 2012 r.=100, wzrost oznacza aprecjację danej waluty)

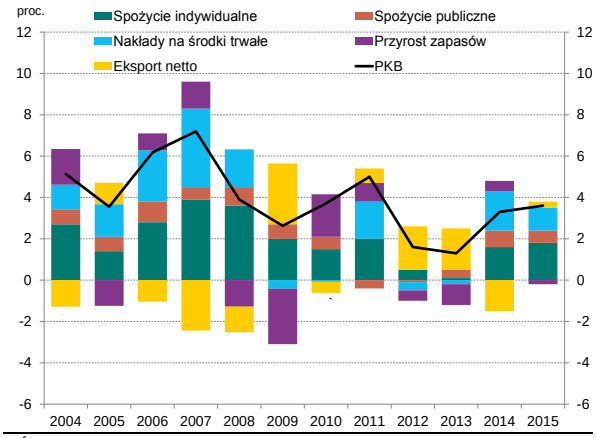
** MSCI Emerging Markets Currency Index*

Źródło: dane Bloomberg, obliczenia NBP.

3. Produkt Krajowy Brutto i popyt krajowy[73]

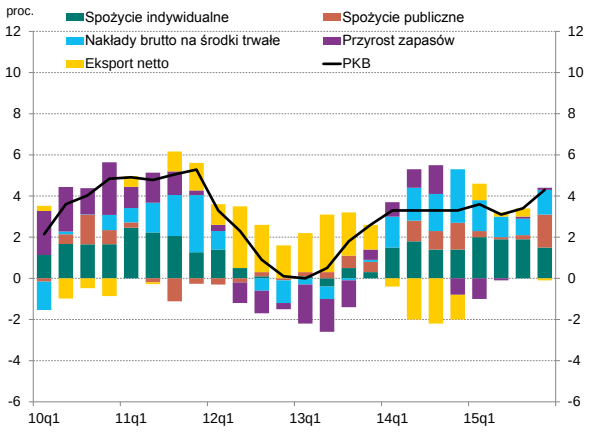
Wzrost PKB w 2015 r. wyniósł 3,6% (wobec 3,3% w 2014 r.; Wykres 18). Głównym czynnikiem wzrostu gospodarczego był — podobnie jak w poprzednim roku — popyt wewnętrzny, w tym przede wszystkim popyt konsumpcyjny. Dodatni wkład do wzrostu PKB miał także eksport netto.

Wykres 18. Wzrost PKB wraz z jego strukturą w latach 2004-2015 (dane roczne)

Źródło: dane GUS.

Wykres 19. Wzrost PKB wraz z jego strukturą w latach 2010-2015 (dane kwartalne)

Źródło: dane GUS.

Tempo wzrostu gospodarczego było stabilne, choć nieznacznie się wahało w ciągu roku — po przyspieszeniu w I kw. nieco się obniżyło w II kw., po czym rosło w III i IV kw. (Wykres 19). Poniżej omówiono kształtowanie się głównych składników popytu zagregowanego (por. Tabela 6).

W 2015 r. wzrost spożycia indywidualnego przyspieszył wobec 2014 r. Do zwiększenia konsumpcji przyczynił się wzrost realnych dochodów gospodarstw domowych będący efektem poprawy na rynku pracy, w tym wzrostu zatrudnienia i przyspieszenia realnych płac. W kierunku wzrostu spożycia indywidualnego oddziaływał też wzrost kredytów dla gospodarstw domowych oraz poprawa nastrojów konsumentów.

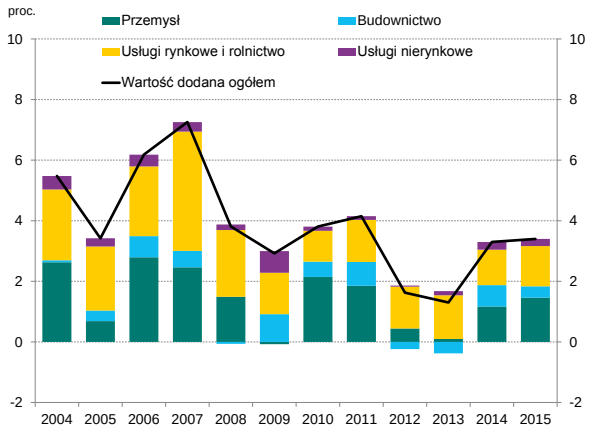
W 2015 r. nadal rosły nakłady brutto na środki trwałe, choć ich dynamika była niższa niż w 2014 r. Głównym źródłem wzrostu nakładów brutto na środki trwałe były — podobnie jak w latach ubiegłych — wydatki inwestycyjne przedsiębiorstw. Do wzrostu inwestycji przedsiębiorstw przyczyniały się oczekiwania firm dotyczące wzrostu popytu na ich produkty oraz wysoki stopień wykorzystania ich zdolności produkcyjnych. Jednocześnie rosnącej aktywności inwestycyjnej firm sprzyjała ich korzystna sytuacja finansowa, umożliwiająca finansowanie projektów ze środków własnych, wysoka dostępność kredytów inwestycyjnych i niższe niż w poprzednich latach ich oprocentowanie. Dodatni wkład do wzrostu inwestycji w gospodarce miały także inwestycje

[73] Prezentowane w załączniku dane o rachunkach narodowych są zgodne z ESA 2010.

mieszkaniowe, których dynamika była wyższa niż w poprzednim roku. Do ożywienia w tej kategorii inwestycji przyczynił się systematyczny wzrost zatrudnienia i realnych wynagrodzeń oraz rozszerzenie od września 2015 r. rządowego programu *Mieszkanie dla Młodych*[74]. Jednocześnie wzrost inwestycji w gospodarce był obniżany przez malejącą dynamikę inwestycji sektora finansów publicznych, ze względu na mniejsze wydatki inwestycyjne samorządów finansowane środkami UE.

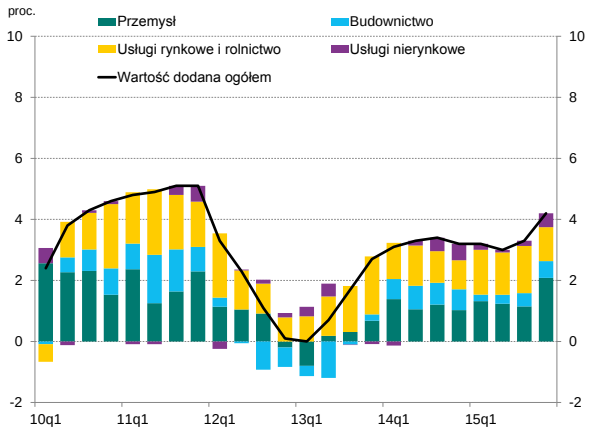
W 2015 r. eksport netto wniósł niewielki dodatni wkład do wzrostu PKB, co wynikało z nieco wyższej dynamiki eksportu niż importu. Wzrostowi eksportu sprzyjało ożywienie gospodarcze w strefie euro, w tym w Niemczech, będących głównym partnerem handlowym Polski. W tym samym kierunku oddziaływało osłabienie realnego kursu złotego, które wspierało konkurencyjność cenową polskich towarów eksportowych. Do spadku dynamiki importu przyczyniło się spowolnienie dynamiki akumulacji, a więc składnika popytu o wysokiej importochłonności.

Wykres 20. Wzrost wartości dodanej brutto wraz z jego strukturą w latach 2004-2015 (dane roczne)

Źródło: dane GUS.

Wykres 21. Wzrost wartości dodanej brutto wraz z jego strukturą w latach 2010-2015 (dane kwartalne)

Źródło: dane GUS.

Dynamika wartości dodanej brutto nieznacznie wzrosła w 2015 r., osiągając poziom 3,4% r/r (wobec 3,3% r/r w 2014 r.; Wykres 20). Dekompozycja sektorowa PKB wskazuje, że głównym źródłem wzrostu wartości dodanej brutto był sektor przemysłowy oraz sektor usług.

[74] We wrześniu 2015 r. weszła w życie ustawa o zmianie ustawy o pomocy państwa w nabyciu pierwszego mieszkania przez młodych ludzi, której efektem było m.in. rozszerzenie zakresu programu *Mieszkanie dla Młodych* o rynek wtórny mieszkań oraz zwiększenie dofinansowania do wkładu własnego w ramach tego programu.

Tabela 6. PKB i popyt krajowy w latach 2009-2015

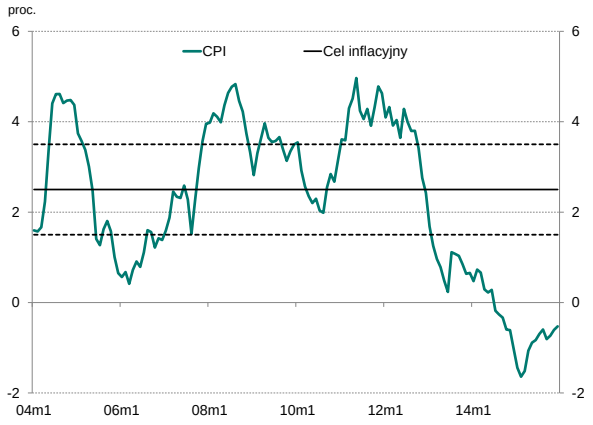
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015			
Roczna dynamika PKB i jego składowych w cenach stałych (w proc.)											
								Q1	Q2	Q3	Q4
PKB	2,6	3,7	5,0	1,6	1,3	3,3	3,6	3,6	3,1	3,4	4,3
Popyt krajowy	-0,3	4,2	4,2	-0,5	-0,7	4,9	3,4	2,9	3,0	3,0	4,5
Spożycie	3,5	2,8	2,0	0,5	0,7	2,9	3,1	2,8	2,5	2,6	4,5
Spożycie indywidualne	3,3	2,5	3,3	0,8	0,2	2,6	3,1	3,1	3,1	3,1	3,0
Akumulacja	-12,7	9,7	12,8	-3,9	-5,8	12,8	4,5	3,4	4,9	4,8	4,5
Nakłady brutto na środki trwałe	-1,9	-0,4	8,8	-1,8	-1,1	10,0	5,8	11,8	5,8	4,4	4,4
Eksport	-6,3	12,9	7,9	4,6	6,1	6,4	6,8	8,3	5,2	5,6	8,2
Import	-12,4	14,0	5,5	-0,3	1,7	10,0	6,3	6,9	5,0	4,9	8,6
Udział eksportu netto we wzroście PKB w pkt proc.	2,9	-0,5	0,9	2,1	2,0	-1,5	0,3	0,8	0,2	0,4	-0,1
Struktura PKB w cenach bieżących (w proc.)											
PKB	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0		-		
Popyt krajowy	100,8	101,8	101,8	100,5	98,1	98,7	97,2		-		
Spożycie	80,5	80,8	79,5	79,5	79,1	78,3	76,7		-		
Spożycie indywidualne	60,8	60,6	60,5	60,7	60,0	59,2	57,9		-		
Akumulacja	20,2	21,0	22,2	21,0	19,0	20,4	20,5		-		
Nakłady brutto na środki trwałe	21,1	19,8	20,3	19,8	18,8	19,7	20,1		-		
Eksport	37,6	40,5	43,1	44,4	46,3	47,5	49,4		-		
Import	38,3	42,3	44,9	44,9	44,4	46,2	46,6		-		
Eksport netto	-0,8	-1,8	-1,8	-0,5	1,9	1,3	2,8		-		

Źródło: dane GUS.

4. Ceny towarów i usług konsumpcyjnych

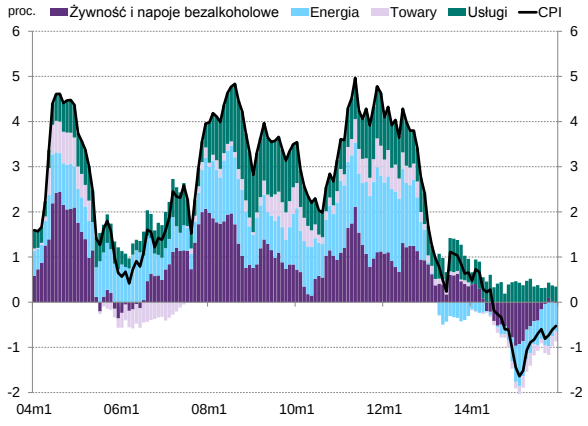
Średnioroczna dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2015 r. wyniosła -0,9%, kształtując się poniżej celu NBP określonego na poziomie 2,5% +/- 1 pkt proc. (Wykres 22). Dynamika cen była niższa niż w 2014 r. oraz niższa od prognoz formułowanych w latach 2014-2015. Do spadku cen w 2015 r. przyczyniły się głównie czynniki zewnętrzne – w szczególności silny i nieoczekiwany spadek cen surowców na rynkach światowych oraz niska dynamika cen w otoczeniu polskiej gospodarki – a także brak presji popytowej i kosztowej w krajowej gospodarce. Jednocześnie skala deflacji zmniejszała się w ciągu 2015 r., do czego przyczynił się przede wszystkim wzrost dynamiki cen żywności w kolejnych kwartałach ub.r.

Wykres 22. Roczne tempo zmian cen towarów i usług konsumpcyjnych na tle celu inflacyjnego w latach 2004-2015

Źródło: dane GUS.

Wykres 23. Roczne tempo zmian cen konsumpcyjnych i wkład głównych kategorii cen do dynamiki CPI w latach 2004-2015

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

Do wystąpienia deflacji w 2015 r. w Polsce przyczynił się głównie spadek światowych cen surowców, w szczególności energetycznych (Wykres 23)[75]. Przede wszystkim silnie obniżyły się ceny ropy naftowej, której światowa produkcja nadal szybko rosła przy jedynie umiarkowanej dynamice popytu na ten surowiec w warunkach osłabienia bieżącego i prognozowanego wzrostu gospodarczego na świecie (por. załącznik *Otoczenie gospodarcze Polski*). Spadek cen ropy doprowadził do obniżenia krajowych cen paliw do prywatnych środków transportu, a także regulowanych administracyjnie opłat za gaz. Jednocześnie spadek cen surowców znalazł odzwierciedlenie w dalszej deflacji cen produkcji sprzedanej przemysłu, co ograniczało presję kosztową w gospodarce. W tych warunkach w 2015 r. utrzymywał się spadek cen towarów, do czego przyczyniała się również niska dynamika cen w otoczeniu polskiej gospodarki, w tym zerowa inflacja w strefie euro.

Istotnym czynnikiem obniżającym średnioroczną dynamikę cen w 2015 r. był także spadek cen żywności. Występował on w warunkach obniżania się cen na rynku głównych surowców rolnych na

[75] Od grudnia 2014 r. do grudnia 2015 r. ceny ropy spadły o 38,5%, ceny węgla o 23,8%, ceny gazu o 44,4%, ceny surowców rolnych o 13%, a ceny metali przemysłowych o 26,3%. Zobacz także: załącznik: Otoczenie gospodarcze Polski.

świecie, do czego przyczyniły się przede wszystkim korzystne warunki agrometeorologiczne w 2014 r. i w I połowie 2015 r. W Polsce spadek cen żywności wynikał dodatkowo z rosyjskiego embarga na import produktów żywnościowych m.in. z krajów Unii Europejskiej, a także z utraty przez polskich producentów części zagranicznych rynków zbytu na wieprzowinę[76]. Natomiast w ciągu 2015 r. dynamika cen żywności stopniowo rosła i od października jej wkład do dynamiki wskaźnika CPI był dodatni. Do podnoszenia się dynamiki cen żywności przyczyniło się przede wszystkim pogorszenie warunków agrometeorologicznych w drugiej połowie ub.r.[77]

Ograniczająco na deflację wpływał z kolei utrzymujący się wzrost cen usług, któremu sprzyjało przyspieszenie dynamiki PKB, w tym popytu konsumpcyjnego, występujące w warunkach wzrostu zatrudnienia, spadku bezrobocia oraz stabilnego wzrostu akcji kredytowej. Relatywnie dobrej koniunkturze gospodarczej sprzyjało z kolei obniżenie stóp procentowych NBP w 2015 r. oraz w latach poprzednich. Ponadto w kierunku wyższych cen oddziaływało osłabienie kursu złotego, w szczególności wobec dolara amerykańskiego, które przyczyniło się do wzrostu dynamiki cen dóbr importowanych w ub.r. w porównaniu do 2014 r.

Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych odzwierciedla kształtowanie się cen czterech głównych kategorii dóbr (tj. żywności i napojów bezalkoholowych, energii, towarów oraz usług), których dynamika w 2015 r. utrzymywała się poniżej wieloletniej średniej. Ceny poszczególnych kategorii dóbr w 2015 r. kształtowały się następująco[78]:

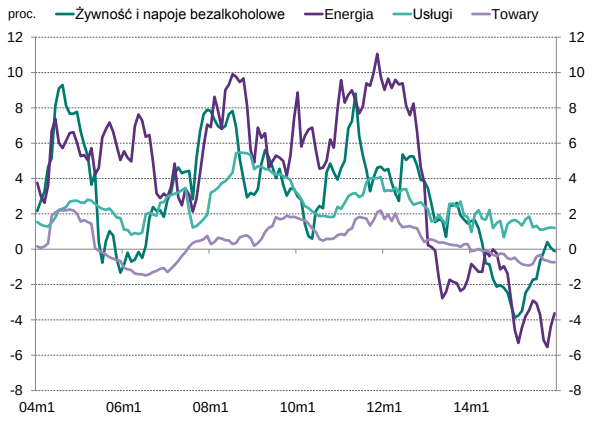
- Ceny **energii** obniżyły się o 4,2% r/r, a ich bezpośredni wkład do zmian dynamiki średniorocznego wskaźnika CPI wyniósł -0,7 pkt proc. Na spadek cen energii złożyły się:
  - obniżka cen paliw (spowodowana utrzymującym się spadkiem cen ropy na rynkach światowych);
  - spadek cen gazu (spowodowany obniżkami taryf w styczniu i wrześniu 2015 r. związanymi ze spadkiem cen gazu na rynkach światowych);
  - obniżka cen opału (związana ze spadkiem ceny węgla na rynkach światowych).
- Ceny **żywności i napojów bezalkoholowych** obniżyły się o 1,7% r/r, a ich wkład do dynamiki średniorocznego wskaźnika CPI wyniósł -0,4 pkt proc. Do spadku cen tej kategorii przyczynił się przede wszystkim:
  - spadek cen mięsa (związany z nadpodażą na krajowym i europejskim rynku);
  - spadek cen nabiału (występujący w warunkach nadpodaży nabiału związanej z deregulacją europejskiego rynku mleka od 1 kwietnia 2015 r. i z rosyjskim embargiem);

[76] Była to konsekwencja wprowadzenia przez wiele krajów w I kw. 2014 r. ograniczenia na import wieprzowiny z Polski, co było związane z wykryciem w Polsce ognisk afrykańskiego pomoru świń.
[77] Do wzrostu rocznej dynamiki cen warzyw przyczynił się również dodatni efekt bazy, będący konsekwencją nietypowego spadku ich cen w III kw. 2014 r. związanego z wysokimi zbiorami oraz wprowadzeniem embarga przez Federację Rosyjską.
[78] Kategorie zostały wymienione w kolejności odpowiadającej ich wkładom do zmian wskaźnika CPI ogółem w 2015 r., od kategorii o największym ujemnym wkładzie do kategorii o najwyższym dodatnim wkładzie.

- obniżenie cen olejów (występujące w warunkach spadku cen olejów spożywczych na rynku światowym) i pozostałych tłuszczów (wynikające głównie z obniżenia się cen dóbr pośrednich, w tym mięsa i nabiału).

- Ceny **towarów** spadły o 0,7% r/r, przyczyniając się do obniżenia dynamiki średniorocznego wskaźnika CPI o 0,2 pkt proc. Na obniżenie cen towarów wpłynął przede wszystkim utrzymujący się od ponad 10 lat spadek cen odzieży i obuwia oraz cen środków transportu.
- Ceny **usług** wzrosły o 1,4% r/r, a ich wkład do średniorocznej inflacji CPI wyniósł 0,4 pkt proc. Wzrost cen dotyczył większości głównych kategorii usług i następował w warunkach przyspieszenia wzrostu gospodarczego oraz poprawy sytuacji na rynku pracy.

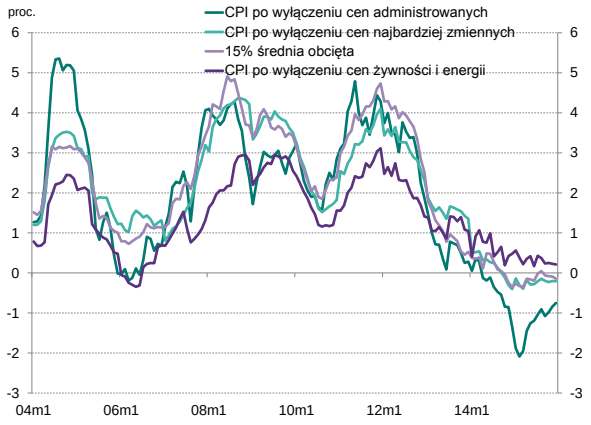
Wykres 24. Roczne tempo zmian cen żywności i napojów bezalkoholowych, energii, towarów i usług w latach 2004-2015*

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

* Kategoria energia obejmuje nośniki energii (energia elektryczna i cieplna, gaz oraz opał) oraz paliwa silnikowe (do prywatnych środków transportu); kategoria towary nie obejmuje żywności i napojów bezalkoholowych oraz energii.

Wykres 25. Wskaźniki inflacji bazowej w latach 2004-2015 (r/r)

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

Tabela 7. Roczne tempo zmian cen i usług konsumpcyjnych oraz wkład głównych grup do CPI

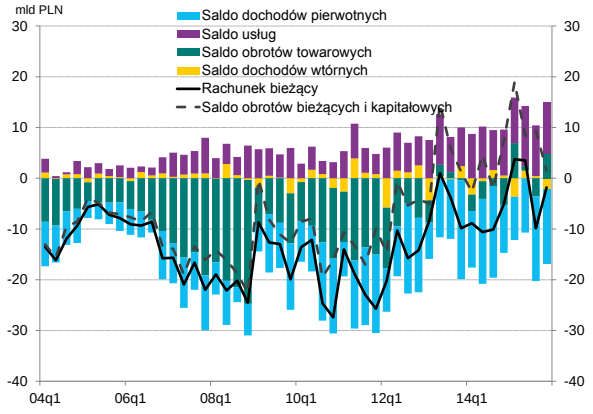
	Wagi	Tempo zmian (r/r, w proc.)												
	2015	2015												średnio
	proc.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	w roku
CPI	100,0	-1,4	-1,6	-1,5	-1,1	-0,9	-0,8	-0,7	-0,6	-0,8	-0,7	-0,6	-0,5	**-0,9**
Inflacja bazowa	58,1	0,6	0,4	0,2	0,4	0,4	0,2	0,4	0,4	0,2	0,3	0,2	0,2	**0,3**
Towary	29,8	-0,5	-0,7	-0,8	-0,9	-0,9	-0,8	-0,4	-0,3	-0,6	-0,6	-0,7	-0,7	**-0,7**
Usługi	28,3	1,7	1,5	1,3	1,7	1,9	1,2	1,3	1,1	1,1	1,2	1,2	1,2	**1,4**
Żywność i napoje bezalkoholowe	24,4	-3,9	-3,7	-3,5	-2,5	-2,2	-1,7	-1,7	-0,7	-0,2	0,4	0,1	-0,1	**-1,7**
Mięso	6,5	-3,3	-3,5	-2,8	-2,5	-3,3	-3,5	-4,0	-3,6	-2,6	-2,2	-2,1	-2,5	**-3,0**
Warzywa	2,4	-13,9	-11,2	-10,3	-6,7	-2,4	0,0	-0,4	8,3	11,1	14,1	9,0	7,0	**-0,7**
Owoce	1,4	-7,6	-8,3	-9,7	-5,2	-0,3	3,4	6,3	9,7	8,4	10,0	9,1	9,0	**1,7**
Przetworzona	13,3	-1,9	-2,0	-2,0	-1,4	-1,8	-1,8	-1,7	-1,5	-1,5	-1,4	-1,2	-1,1	**-1,6**
Nieprzetworzona	11,0	-6,2	-5,8	-5,3	-3,7	-2,5	-1,7	-1,7	0,4	1,5	2,6	1,7	1,1	**-1,7**
Energia	17,5	-4,6	-5,3	-4,4	-3,8	-3,4	-2,9	-3,1	-3,7	-5,2	-5,5	-4,3	-3,6	**-4,2**
Nośniki energii	12,0	0,4	0,3	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4	0,2	-0,5	-0,6	-0,7	-0,6	**0,1**
Paliwa	5,5	-15,5	-17,6	-14,8	-13,0	-12,0	-10,2	-10,5	-12,2	-15,4	-16,4	-12,8	-10,8	**-13,5**
wg 12 grup COICOP														
Żywność i napoje bezalkoholowe	24,4	-3,9	-3,7	-3,5	-2,5	-2,2	-1,7	-1,7	-0,7	-0,2	0,4	0,1	-0,1	**-1,7**
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	6,5	2,7	1,8	1,4	1,1	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0	0,9	0,9	0,9	**1,2**
Odzież i obuwie	5,3	-5,1	-5,3	-5,3	-5,1	-4,9	-4,8	-4,5	-4,1	-4,4	-4,5	-4,6	-4,5	**-4,8**
Użytkowanie mieszkania i nośniki energii	21,1	0,7	0,6	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9	0,8	0,4	0,4	0,4	0,4	**0,7**
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gosp. dom.	4,9	-0,3	-0,3	-0,3	-0,2	-0,3	-0,1	-0,3	-0,2	-0,2	-0,4	-0,3	-0,4	**-0,3**
Zdrowie	5,2	1,5	1,5	1,1	1,1	1,0	1,0	2,5	2,7	2,3	2,6	2,6	2,6	**1,9**
Transport	9,0	-10,2	-11,6	-9,9	-9,1	-8,0	-7,3	-7,0	-8,3	-10,0	-10,4	-8,2	-6,8	**-8,9**
Łączność	5,3	2,8	2,4	2,1	4,9	4,6	1,4	1,8	0,5	0,3	0,3	0,9	0,8	**1,9**
Rekreacja i kultura	6,4	1,9	1,9	1,2	1,0	1,1	1,2	0,9	1,1	0,0	0,0	-0,6	-0,8	**0,7**
Edukacja	1,0	1,2	1,3	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	1,0	1,1	1,0	0,9	0,9	**1,1**
Restauracje i hotele	5,2	1,3	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3	1,3	1,4	1,3	1,2	1,2	1,2	**1,3**
Inne towary i usługi	5,6	-0,2	-0,1	-0,2	-0,5	-0,5	-0,2	-0,2	-0,3	0,0	0,2	0,1	0,0	**-0,1**
	Wagi	**Wkład do CPI (w pkt proc.)**												
	2015	2015												średnio
	proc.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	w roku
CPI	100,0	-1,4	-1,6	-1,5	-1,1	-0,9	-0,8	-0,7	-0,6	-0,8	-0,7	-0,6	-0,5	**-0,9**
Inflacja bazowa	58,1	0,3	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	**0,2**
Towary	29,8	-0,1	-0,2	-0,3	-0,3	-0,3	-0,2	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	**-0,2**
Usługi	28,3	0,5	0,4	0,4	0,5	0,5	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	**0,4**
Żywność i napoje bezalkoholowe	24,4	-1,0	-0,9	-0,9	-0,6	-0,5	-0,4	-0,4	-0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	**-0,4**
Mięso	6,5	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,3	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	-0,2	**-0,2**
Warzywa	2,4	-0,4	-0,3	-0,3	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	**0,0**
Owoce	1,4	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	**0,0**
Przetworzona	13,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1	**-0,2**
Nieprzetworzona	11,0	-0,7	-0,7	-0,6	-0,4	-0,3	-0,2	-0,2	0,0	0,2	0,3	0,2	0,1	**-0,2**
Energia	17,5	-0,8	-0,9	-0,8	-0,7	-0,6	-0,5	-0,5	-0,7	-0,9	-1,0	-0,8	-0,6	**-0,7**
Nośniki energii	12,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	**0,0**
Paliwa	5,5	-0,9	-1,0	-0,8	-0,7	-0,7	-0,6	-0,6	-0,7	-0,9	-0,9	-0,7	-0,5	**-0,7**
wg 12 grup COICOP														
Żywność i napoje bezalkoholowe	24,4	-1,0	-0,9	-0,9	-0,6	-0,5	-0,4	-0,4	-0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	**-0,4**
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	6,5	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	**0,1**
Odzież i obuwie	5,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	**-0,3**
Użytkowanie mieszkania i nośniki energii	21,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	**0,1**
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gosp. dom.	4,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	**0,0**
Zdrowie	5,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	**0,1**
Transport	9,0	-0,9	-1,0	-0,9	-0,8	-0,7	-0,7	-0,6	-0,8	-0,9	-0,9	-0,7	-0,6	**-0,8**
Łączność	5,3	0,1	0,1	0,1	0,3	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	**0,1**
Rekreacja i kultura	6,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	-0,1	**0,0**
Edukacja	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	**0,0**
Restauracje i hotele	5,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	**0,1**
Inne towary i usługi	5,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	**0,0**

Źródło: dane GUS i obliczenia NBP na postawie danych GUS.

5. Bilans płatniczy

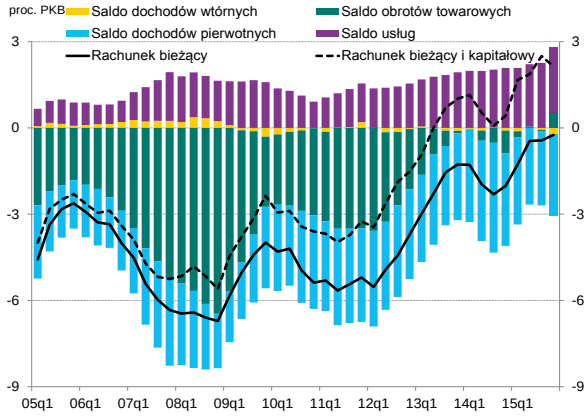
W 2015 r. deficyt na rachunku obrotów bieżących był wyraźnie niższy niż w poprzednich latach i wyniósł 4,4 mld zł, co stanowiło 0,2% PKB (wobec 2,0% w 2014 r. oraz 4,2% średnio od 2004 r.; Wykres 26, Wykres 27). Obniżenie deficytu wobec poprzedniego roku było związane przede wszystkim ze wzrostem nadwyżki handlowej. Głównym źródłem deficytu na rachunku bieżącym pozostały ujemne salda dochodów pierwotnych i wtórnych.

Wykres 26. Saldo obrotów bieżących w latach 2004-2015 (mld PLN)

Źródło: dane NBP.

Wykres 27 Saldo obrotów bieżących i kapitałowych w relacji do PKB w latach 2004-2015 (4 kwartały krocząco)

Źródło: dane NBP i GUS.

Do wzrostu nadwyżki w handlu zagranicznym przyczyniło się wystąpienie pierwszej od 2004 r. nadwyżki w obrotach towarowych przy jednoczesnym zwiększeniu dodatniego salda w handlu usługami (Wykres 27). Nadwyżka na rachunku obrotów towarowych w 2015 r. wynikała z wyższej dynamiki eksportu niż importu towarów. Wzrost eksportu wspierany był przede wszystkim przez trwające od ponad dwóch lat umiarkowane ożywienie gospodarcze w strefie euro oraz utrzymującą się wysoką konkurencyjność cenową polskich produktów na rynkach zagranicznych. Do nadwyżki na rachunku towarowym przyczynił się także spadek cen wielu surowców — w tym zwłaszcza cen ropy naftowej — na rynkach światowych, który ograniczał dynamikę wartości importu. W przeciwnym kierunku oddziaływało natomiast przyspieszenie aktywności gospodarczej w kraju.

Podobnie jak w poprzednich latach, saldo na rachunku obrotów bieżących w 2015 r. było obniżane przez deficyt dochodów pierwotnych — którego poziom w ubiegłym roku był zbliżony do wieloletniej średniej — oraz powiększenie niewielkiego deficytu dochodów wtórnych. Ujemne saldo dochodów pierwotnych wynikało przede wszystkim z wysokiego — chociaż niższego niż w poprzednich latach — poziomu dochodów zagranicznych inwestorów bezpośrednich w warunkach dobrej sytuacji finansowej przedsiębiorstw działających w Polsce.

W 2015 r. saldo na rachunku kapitałowym pozostało dodatnie oraz zbliżone do salda w poprzednich latach (2,4% PKB wobec 2,4% w 2014 r. oraz 2,3% w 2013 r.). W efekcie, na skutek spadku deficytu na

rachunku bieżącym, łączna relacja salda na rachunku obrotów bieżących i kapitałowych do PKB pozostała dodatnia i była wyższa niż w poprzednich latach.

Tabela 8. Bilans płatniczy (w mln PLN) w latach 2005-2015[79]

Bilans płatniczy	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Rachunek bieżący	-25 796	-42 742	-75 162	-85 780	-54 261	-77 770	-81 497	-60 477	-21 039	-34 687	-4 368
Saldo obrotów towarowych	-17 962	-30 662	-62 172	-82 538	-33 187	-43 677	-54 790	-34 128	-1 345	-13 633	9 012
Saldo usług	7 944	7 902	20 119	17 983	21 715	13 174	21 073	25 145	32 070	35 874	41 051
Saldo dochodów pierwotnych	-16 540	-22 156	-35 997	-24 209	-38 603	-47 108	-50 914	-50 874	-50 016	-55 281	-50 689
Saldo dochodów wtórnych	762	2 174	2 888	2 984	-4 186	-159	-3 134	-620	-1 748	-1 647	-3 742
Rachunek kapitałowy	3 155	6 482	12 783	14 241	22 097	25 705	30 618	35 711	37 857	41 990	42 491
Rachunek finansowy	-22 701	-33 750	-68 877	-100 814	-60 189	-92 927	-80 229	-37 275	-18 673	-13 433	31 972
Inwestycje bezpośrednie: aktywa	13 526	32 648	20 206	10 027	19 262	28 075	12 944	4 237	-10 502	19 252	10 679
Inwestycje bezpośrednie: pasywa	35 685	65 806	69 043	34 131	43 754	53 939	53 575	23 929	2 809	53 594	23 416
Inwestycje portfelowe: aktywa	8 133	14 289	17 360	-6 017	4 270	-488	-2 796	1 395	6 891	17 460	41 572
Inwestycje portfelowe: pasywa	48 202	5 460	-344	-14 023	47 935	87 130	47 426	65 455	7 289	10 977	29 159
Pozostałe inwestycje: aktywa	8 920	12 388	5 116	-15 369	-17 026	11 878	11 060	7 179	5 286	12 858	19 422
Pozostałe inwestycje: pasywa	-4 976	30 991	83 444	62 174	25 254	39 230	18 944	-11 669	11 064	351	-13 143
Pochodne instrumenty finansowe	-537	2 159	5 427	2 727	5 850	1 789	525	-8 942	-2 200	-58	-3 385
Oficjalne aktywa rezerwowe	26 168	8 023	35 157	-9 900	44 398	46 118	17 983	36 571	3 014	1 977	3 116
Saldo błędów i opuszczeń	-60	3 510	-6 498	-29 275	-28 025	-40 862	-29 350	-12 509	-35 491	-20 736	-6 151

Źródło: dane NBP.

W konsekwencji nadwyżki na rachunkach bieżącym i kapitałowym w 2015 r. nastąpił odpływ netto kapitału za granicę, czego odzwierciedleniem jest dodatnie i najwyższe w historii saldo na rachunku finansowym. Wynikało to z jednej strony ze zmniejszenia się napływu kapitału zagranicznego do Polski w postaci inwestycji bezpośrednich[80]. Z drugiej strony ponownie wzrosła skala odpływu polskiego kapitału za granicę, głównie w formie inwestycji portfelowych, do czego przyczynił się wzrost inwestycji funduszy inwestycyjnych i emerytalnych w aktywa zagraniczne. W kierunku pogorszenia salda na rachunku finansowym oddziaływało natomiast ograniczenie polskich inwestycji bezpośrednich za granicą – przede wszystkim w II połowie roku.

Efektem powyższych zmian była dalsza poprawa większości wskaźników nierównowagi zewnętrznej Polski. W szczególności zarówno saldo obrotów towarowych, jak i saldo obrotów bieżących w relacji do PKB wzrosły do historycznie najwyższych poziomów (Tabela 9).

[79] W przypadku rachunku finansowego prezentowane wielkości powinny być interpretowane następująco: dodatnia (ujemna) wielkość inwestycji rezydentów za granicą (pozycje: inwestycje bezpośrednie: aktywa, inwestycje portfelowe: aktywa, pozostałe inwestycje: aktywa, oficjalne aktywa rezerwowe) oznacza zwiększenie (zmniejszenie) polskich aktywów za granicą. Z kolei dodatnia (ujemna) wartość inwestycji nierezydentów w Polsce (pozycje: inwestycje bezpośrednie: pasywa, inwestycje portfelowe: pasywa, pozostałe inwestycje: pasywa) oznacza zwiększenie (zmniejszenie) polskich zobowiązań wobec zagranicy.

[80] Zmniejszona skala napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych wynikała w dużej mierze ze spadku tej kategorii inwestycji w II kw. ub.r. na skutek czynników jednorazowych, tj. likwidacji podmiotu specjalnego przeznaczenia; *Bilans płatniczy Rzeczypospolitej Polskiej za II kwartał 2015 r.*, NBP.

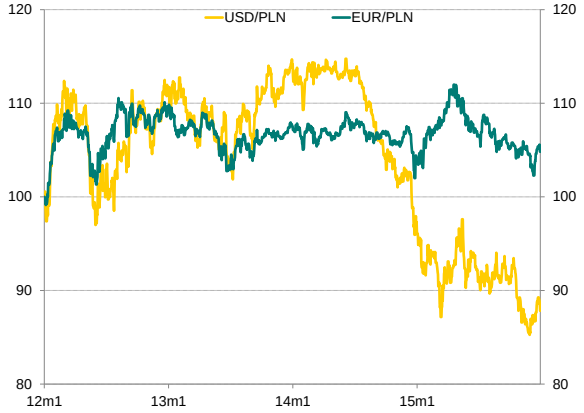
Tabela 9. Wybrane wskaźniki nierównowagi zewnętrznej w latach 2004-2015

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Saldo obrotów bieżących/PKB (%)	-5,5	-2,6	-4,0	-6,3	-6,7	-4,0	-5,4	-5,2	-3,7	-1,3	-2,0	-0,2
Saldo obrotów bieżących i kapitałowych/PKB (%)	-5,0	-2,3	-3,4	-5,3	-5,6	-2,4	-3,6	-3,2	-1,5	1,0	0,4	2,1
Saldo obrotów towarowych/PKB (%)	-3,3	-1,8	-2,9	-5,2	-6,5	-2,4	-3,0	-3,5	-2,1	-0,1	-0,8	0,5
Saldo obrotów towarowych i usług/PKB (%)	-2,6	-1,0	-2,1	-3,5	-5,1	-0,8	-2,1	-2,2	-0,6	1,9	1,3	2,8
Oficjalne aktywa rezerwowe – w miesiącach importu towarów i usług	3,8	4,7	4,0	3,8	3,4	5,2	5,5	5,7	5,5	5,2	5,3	5,3
Zadłużenie zagraniczne/PKB (%)	42,0	44,1	46,4	47,9	56,8	58,7	65,5	70,8	70,2	69,8	72,4	71,6
Międzynarodowa pozycja inwestycyjna netto/PKB (%)	-41,1	-42,0	-45,1	-49,3	-56,0	-57,8	-65,1	-62,4	-65,4	-69,0	-68,3	-61,9

Źródło: obliczenia NBP na podstawie danych GUS i NBP.

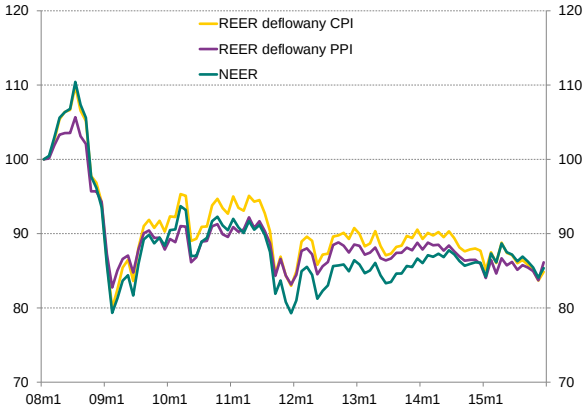
W 2015 r. zmiany nominalnego kursu złotego wobec głównych walut były determinowane w istotnym stopniu przez czynniki zewnętrzne, w tym zwłaszcza politykę pieniężną głównych banków centralnych oraz zmiany awersji do ryzyka na międzynarodowych rynkach finansowych (Wykres 28, Wykres 29). W I połowie ub.r. złoty umocnił się w stosunku do euro, do czego przyczyniło się przede wszystkim rozszerzenie programu skupu aktywów przez Europejski Bank Centralny. W II połowie ub.r. złoty osłabił się natomiast względem euro, co związane było z pogorszeniem nastrojów inwestorów na rynkach finansowych na skutek wzrostu obaw o spowolnienie gospodarcze w Chinach. W efekcie, średnioroczny kurs złotego do euro utrzymał się na zbliżonym do poprzedniego roku poziomie. Kurs złotego do dolara amerykańskiego był natomiast wyraźnie niższy niż w poprzednim roku, co było głównie związane z umocnieniem dolara na rynkach międzynarodowych i odzwierciedlało oczekiwania na podwyżki stóp procentowych w Stanach Zjednoczonych. W konsekwencji, nominalny efektywny kurs złotego kształtował się w 2015 r. na niższym poziomie niż w 2014 r., wspierając konkurencyjność cenową polskiego eksportu, a przez to nadwyżkę w polskim handlu zagranicznym.

Wykres 28. Nominalny kurs złotego względem głównych walut w latach 2012-2015 (styczeń 2012=100)

Źródło: dane Bloomberg.
Wzrost oznacza aprecjację.

Wykres 29. Realny i nominalny efektywny kurs walutowy w latach 2008-2015 (styczeń 2008=100)

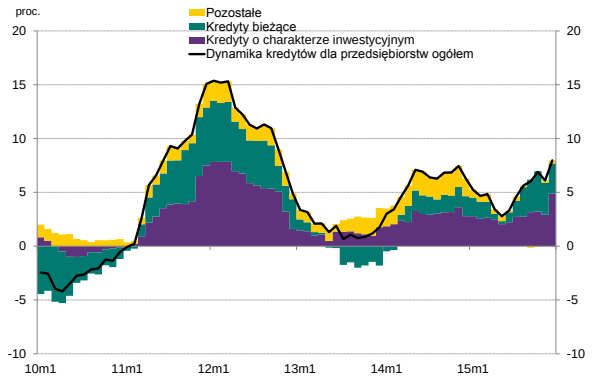
Źródło: dane Eurostatu, OECD, Reuters, obliczenia NBP.
Wzrost oznacza aprecjację.

6. Pieniądz i kredyt

W 2015 r. kredyt dla podmiotów niemonetarnych w sektorze monetarnych instytucji finansowych zwiększył się o 5,2% (wobec 5,5% w poprzednim roku[81,82]). Wzrostowi akcji kredytowej sprzyjał stabilny wzrost gospodarczy w warunkach niższego niż w poprzednich latach oprocentowania kredytów oraz łagodzenia polityki kredytowej przez banki w segmencie kredytów konsumpcyjnych oraz kredytów dla przedsiębiorstw. Jednocześnie do spowolnienia wzrostu zadłużenia przyczyniło się zaostrzenie warunków i kryteriów udzielania przez banki kredytów mieszkaniowych, związane z zaostrzeniem polityki makroostrożnościowej[83], a także systematyczne zmniejszanie się portfela walutowych kredytów mieszkaniowych.

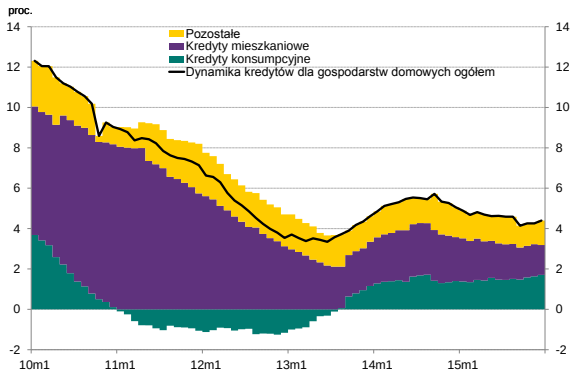
W 2015 r. wzrost akcji kredytowej dla przedsiębiorstw przyspieszył, na co złożyło się istotne zwiększenie dynamiki kredytu bieżącego oraz nieznaczny wzrost dynamiki kredytu inwestycyjnego (Wykres 30)[84]. Wzrostowi zadłużenia firm sprzyjała poprawa sytuacji gospodarczej w kraju, w szczególności – utrzymujący się wzrost inwestycji przedsiębiorstw. Wzrost kredytów dla przedsiębiorstw wspierany był także przez łagodzenie kryteriów oraz warunków ich udzielania przez banki, oraz niższe niż w poprzednich latach oprocentowanie kredytów dla przedsiębiorstw[85].

Wykres 30. Dynamika kredytów dla przedsiębiorstw oraz wkład głównych składowych w latach 2010-2015

Źródło: Dane NBP.

Wykres 31. Dynamika kredytów dla gospodarstw domowych oraz wkład głównych składowych w latach 2010-2015

Źródło: Dane NBP.

[81] Omawiane w tym załączniku dynamiki odnoszą się do zmian transakcyjnych. Dynamika kredytu dla danego sektora gospodarczego jest definiowana jako dynamika należności monetarnych instytucji finansowych od tego sektora. Sektor podmiotów niemonetarnych obejmuje gospodarstwa domowe, niemonetarne instytucje finansowe, przedsiębiorstwa, instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych, instytucje samorządowe i fundusze ubezpieczeń społecznych.

[82] Podane wielkości to średnie roczne dynamiki kredytów dla sektora prywatnego w 2014 i 2015 r.

[83] W 2015 r. banki istotnie zaostrzyły kryteria i niektóre warunki przyznawania kredytów mieszkaniowych, co wynikało głównie z kolejnego obniżenia maksymalnego dopuszczalnego poziomu LtV dla tych kredytów. Zgodnie z rekomendacją S Komisji Nadzoru Finansowego od stycznia 2015 r. wartość kredytu w relacji do wartości nieruchomości (wskaźnik LtV) nie może przekroczyć 90%, tym samym kredytobiorca musi dysponować minimum 10% wkładem własnym.

[84] Średniomiesięczna dynamika kredytów bieżących dla przedsiębiorstw w 2015 r. wyniosła 5,2% r/r wobec 3,0% w 2014 r., a dynamika kredytów inwestycyjnych – odpowiednio 6,0% r/r wobec 5,4% r/r.

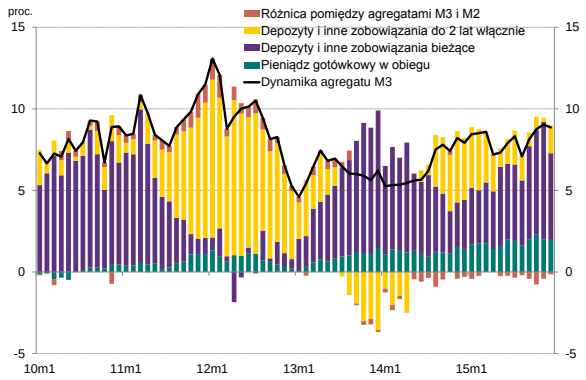
[85] Oprocentowanie kredytów złotowych dla przedsiębiorstw niefinansowych wyniosło średnio 3,5% w 2015 r. wobec 4,2% średnio w 2014 r.

Roczna dynamika kredytów dla gospodarstw domowych w 2015 r. nieznacznie się obniżyła względem 2014 r.[86], na co złożył się spadek tempa wzrostu kredytów mieszkaniowych, przy jednoczesnym przyspieszeniu wzrostu kredytów konsumpcyjnych (Wykres 31)[87].

Do osłabienia akcji kredytowej w segmencie kredytów hipotecznych przyczyniło się zaostrzenie kryteriów oraz warunków udzielania kredytów, w tym wzrost marży kredytowej oraz podwyższenie wymaganego udziału własnego kredytobiorcy w inwestycji. W przeciwnym kierunku oddziaływało natomiast obniżenie stóp procentowych NBP, a także dokonane we wrześniu 2015 r. rozszerzenie programu *Mieszkanie dla Młodych* o możliwość zakupu mieszkań z rynku wtórnego oraz zwiększenie dopłat do wkładu własnego w ramach tego programu.

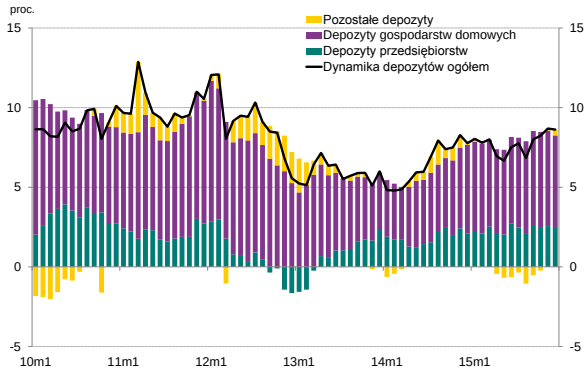
Przyspieszenie wzrostu kredytów konsumpcyjnych wspierane było przez poprawę sytuacji na rynku pracy oraz złagodzenie polityki kredytowej w tym segmencie przez banki. W szczególności, na skutek obniżenia stóp procentowych banki obniżyły wyraźnie oprocentowanie kredytów konsumpcyjnych[88]. Jednocześnie akcja kredytowa w segmencie kredytów konsumpcyjnych jest stymulowana przez trwającą poprawę sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych, wynikającą głównie z panującego ożywienia na rynku pracy przy polepszających się nastrojach konsumentów w ubiegłym roku.

Wykres 32. Dynamika roczna agregatu monetarnego M3 oraz wkład głównych składowych w latach 2010-2015

Źródło: dane NBP.

Wykres 33. Dynamika roczna depozytów bankowych zaliczanych do agregatu M3 oraz wkład głównych składowych w latach 2010-2015

Źródło: dane NBP.

[86] W ujęciu transakcyjnym średniomiesięczne tempo wzrostu kredytów dla gospodarstw domowych ogółem w 2015 r. wyniosło 4,5% r/r wobec 5,3% w poprzednim roku. Uwzględniając natomiast zmiany stanów kredytów wynikające ze zmiany wyceny lub reklasyfikacji, w tym w szczególności zmiany kursu walutowego, średniomiesięczna dynamika kredytów dla gospodarstw domowych wzrosła z 5,3% r/r w 2014 r. do 6,9% w 2015 r. Było to głównie efektem nieoczekiwanej rezygnacji z asymetrycznego celu kursowego względem euro przez Narodowy Bank Szwajcarii w styczniu 2015 r., która wywołała skokową aprecjację franka szwajcarskiego wobec innych walut, w tym złotego. W konsekwencji, w styczniu 2015 r. zadłużenie gospodarstw domowych wzrosło o 17,7 mld zł, tj. o 5,2% łącznego zadłużenia w segmencie kredytów mieszkaniowych w styczniu 2014 r. (wobec zmiany transakcyjnej tej kategorii kredytów jedynie o 0,8 mld zł).

[87] Średniomiesięczne tempo wzrostu kredytów konsumpcyjnych w 2015 r. wyniosło 6,3% r/r wobec 5,8% w poprzednim roku, natomiast kredytów mieszkaniowych 3,0% r/r wobec 4,1%.

[88] Oprocentowanie kredytów konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych wyniosło 8,6% średnio w 2015 r. (wobec 12,5% średnio w 2014 r.). Oprocentowanie kredytów konsumpcyjnych nie może przekroczyć czterokrotności stopy lombardowej NBP, która w marcu 2015 r. została obniżona z 3,0% do 2,5%.

Rosnącej akcji kredytowej w 2015 r. towarzyszył stabilny wzrost depozytów gospodarstw domowych i przedsiębiorstw, czemu sprzyjała utrzymująca się dobra sytuacja w tych sektorach. W efekcie tempo wzrostu szerokiego pieniądza M3 nieznacznie przyspieszyło względem 2014 r., przy czym pozostawało na poziomie zbliżonym do wieloletniej średniej (Wykres 32)[89]. Jednocześnie – wobec niższego niż w poprzednich latach oprocentowania – następowała zmiana struktury terminowej depozytów (Wykres 32). Spowolnieniu dynamiki depozytów terminowych w ubiegłym roku towarzyszyło przyspieszenie dynamiki depozytów bieżących oraz stabilny wzrost gotówki w obiegu.

[89] Roczny wzrost agregatu M3 w ujęciu transakcyjnym wyniósł 8,9% (grudzień 2015 r. wobec grudnia 2014 r.).

7. Lista otwartych seminariów naukowych i wybranych publikacji NBP

W 2015 r. zorganizowano w NBP 28 otwartych seminariów naukowych (po tytule wskazano prelegenta lub prelegentów danego seminarium):

- *Analiza pierwotnego rynku mieszkaniowego, jego dynamiki oraz prognozowanie cen nowych mieszkań,* Jacek Łaszek – Narodowy Bank Polski, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie; Krzysztof Olszewski – Narodowy Bank Polski.
- *Capital regulation in a macroeconomic model with three layers of default,* Stephane Moyen – Deutsche Bundesbank.
- *Exchange rate risk and local currency sovereign bond yields in emerging markets*, Blaise Gadanecz – Bank Rozrachunków Międzynarodowych.
- *Nominal targeting in an economy with government debt*, Tatiana Kirsanova – University of Glasgow, Adam Smith Business School.
- *Wpływ kapitałów na aktywność kredytową dużych banków w UE – rola procykliczności, wygładzania dochodów, regulacji i nadzoru,* Małgorzata Olszak – Uniwersytet Warszawski, Wydział Zarządzania.
- *Government debt and banking fragility: the spreading of strategic uncertainty*, Kalin Nikolov – Europejski Bank Centralny.
- *Austerity,* Dirk Niepelt – Study Center Gerzensee, Uniwersytet w Bernie.
- *Wypieranie wcześniejszych emerytów? — zastosowanie metody RDD do analizy wzrostu efektywnego wieku emerytalnego w Polsce,* Paweł Strzelecki – Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Narodowy Bank Polski; Joanna Tyrowicz – Uniwersytet Warszawski, Narodowy Bank Polski.
- *Powiązania w systemie finansowym — podejście sieciowe,* Grzegorz Hałaj – Europejski Bank Centralny.
- *Foreign bank presence and business regulations,* Georgios P. Kouretas – Uniwersytet Ekonomiczny w Atenach, Wydział Biznesu i Administracji, IPAG Business School.
- *Fiscal union and fiscal shocks,* Alfons J. Weichenrieder – Uniwersytet Johanna Wolfganga Goethego we Frankfurcie.
- *What do we know about the effects of macroprudential policy?*, Richhild Moessner – Bank Rozrachunków Międzynarodowych.
- *Military spending and budget deficits: the impact of US military spending on public debt in Europe (1988–2013),* Raul Caruso – Catholic University of the Sacred Heart, Mediolan.
- *Agent based modelling in macroeconomics*, Alberto Russo – Università Politecnica delle Marche, Ankona.
- *Sticky price inflation index: an alternative core inflation measure,* Ádám Reiff – Narodowy Bank Węgier.
- *Unemployment fluctuations, match quality, and the wage cyclicality of new hires,* Antonella Trigari – Uniwersytet Bocconi, Wydział Ekonomii.

- *Poszukując odpowiedniego dolnego ograniczenia. Skutki ustalenia dodatniej dolnej granicy dla stopy procentowej,* Piotr Ciżkowicz – Szkoła Główna Handlowa w Warszawie; Andrzej Rzońca – Narodowy Bank Polski, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie; Andrzej Torój – Szkoła Główna Handlowa w Warszawie.
- *The dollar trap: how the U.S. dollar tightened its grip on global finance,* Eswar Prasad – Cornell University, Brookings Institution, NBER.
- *Fear of liftoff: uncertainty, rules and discretion in monetary policy normalization,* Athanasios Orphanides – MIT Sloan School of Management.
- *Optimal time-consistent macroprudential policy,* Enrique Mendoza – Uniwersytet Pensylwanii, Wydział Ekonomii.
- *Forecaster inattention: measurement, determinants and policy implications,* Xuguang (Simon) Sheng – American University, Wydział Ekonomii.
- *Wpływ Specjalnych Stref Ekonomicznych na zatrudnienie i inwestycje: analiza z wykorzystaniem panelowych modeli przestrzennych,* Piotr Ciżkowicz – Szkoła Główna Handlowa w Warszawie.
- *International liquidity management since the financial crisis,* William Anthony Allen – Cass Business School, City University, House of Commons Treasury Committee.
- *Deposit insurance in times of crises: safe haven or regulatory arbitrage?,* Harald Sander – Cologne University of Applied Sciences, Maastricht School of Management.
- *Banks are not intermediaries of loanable funds – and why this matters,* Michael Kumhof – Bank Anglii.
- *Mechanizm transmisji polityki pieniężnej w Polsce. Co wiemy w 2015 roku?,* Tomasz Łyziak, Mariusz Kapuściński – Narodowy Bank Polski.
- *Why are interest rates so low?,* Benoit Mojon – Bank Francji.
- *Inference based on SVARs identified with sign and zero restrictions: theory and applications,* Juan F. Rubio-Ramírez – Emory University, BBVA Research, Federal Reserve Bank of Atlanta.

W 2015 r. w czasopismach z tzw. listy filadelfijskiej znalazły się następujące publikacje pracowników NBP:

- Michał Adam, Piotr Bańbuła, Michał Markun, *International Dependence and Contagion across Asset Classes: The Case of Poland*, Czech Journal of Economics and Finance (Finance a uver), vol. 65, no. 3, 254–270.
- Marcin Bielecki, Karolina Goraus, Jan Hagemejer, Krzysztof Makarski, Joanna Tyrowicz, *Small assumptions (can) have a large bearing: evaluating pension system reforms with OLG models,* Economic Modelling, vol. 48(C), 210–221.
- Michał Brzoza-Brzezina, Jacek Kotłowski, Kamil Wierus, *Can interest rate spreads stabilize the euro area?*, Applied Economics, vol. 47, Issue 34–35, 3696–3709.
- Michał Brzoza-Brzezina, Marcin Kolasa, Krzysztof Makarski, *Macroprudential policy and imbalances in the euro area*, Journal of International Money and Finance, vol. 51, 137–154.
- Michał Brzoza-Brzezina, Marcin Kolasa, Krzysztof Makarski, *A penalty function approach to occasionally binding credit constraints*, Economic Modelling, vol. 51(C), 315–327.
- Bartosz Gębka, Dobromił Serwa, *The elusive nature of motives to trade: Evidence from international stock markets*, International Review of Financial Analysis, vol. 39, 147–157.

- Jakub Growiec, *On the modeling of size distributions when technologies are complex*, Journal of Mathematical Economics, vol. 60, 1–8.
- Jakub Growiec, Katarzyna Growiec, *Bridging Social Capital and Individual Earnings: Evidence for an Inverted U*, Social Indicators Research, vol. 122, no. 1, 1–31.
- Jakub Growiec, Christian Groth, *On aggregating human capital across heterogeneous cohorts*, Mathematical Social Sciences, vol. 78, 21–38.
- Jan Hagemejer, Krzysztof Makarski, Joanna Tyrowicz, *Unprivatizing the pension system: the case of Poland*, Applied Economics vol. 47, Issue 8, 833–852.
- Aleksandra Hałka, Tomasz Łyziak, *How to Define the Consumer Perceived Price Index? An Application to Polish Data*, Eastern European Economics, vol. 53, Issue 1, 39–56.
- Juliusz Jabłecki, Dariusz Gątarek, *A Simple Model of Correlated Defaults with Application to Repo Portfolios,* The Journal of Derivatives, vol. 23, no. 2, 8–23.
- Andrzej Kocięcki, Michał Rubaszek, Michele Ca'Zorzi, *Bayesian forecasting of real exchange rates with a Dornbusch prior*, Economic Modelling, vol. 46, 53–60.
- Marcin Kolasa, Michał Rubaszek, *How frequently should we reestimate DSGE models?*, International Journal of Central Banking, vol. 11, no. 4 , 279–305.
- Jacek Kotłowski, *Do central bank forecasts matter for professional forecasters?*, Czech Journal of Economics and Finance (Finance a uver), vol. 66, no. 6, 432–454.
- Björn Ohl, Taneli Mäkinen, *Information acquisition and learning from prices over the business cycle*, Journal of Economic Theory, vol. 158, part B, 585–633.
- Małgorzata Pawłowska, Dobromił Serwa, Sławomir Zajączkowski, *International Banking and Liquidity Risk Transmission: Evidence from Poland*, IMF Economic Review, vol. 63, no. 3, 585–605.
- Ewa Stanisławska, *Interest Rate Pass-Through in Poland: Evidence from Individual Bank Data*, Eastern European Economics, vol. 53, Issue 1, 3–24.
- Jacek Suda, Aarti Singh, Sophie Stone, *Monetary policy and the financial sector*, Economics Letters, vol. 132, 82–86.
- Joanna Tyrowicz, Lucas van der Velde, Karolina Goraus, *What is the true gender wage gap? A comparative analysis using data from Poland,* Review of Income and Wealth.
- Joanna Tyrowicz, Karolina Goraus, Lucas van der Velde, Joanna Siwińska, *Language and (the estimates of) the gender wage gap*, Economics Letters, vol. 136, 165–170.

W serii wydawniczej *Materiały i Studia* w 2015 r. ukazały się:

- Magdalena Olczyk, Aleksandra Kordalska, *Identyfikacja konkurencyjności sektorów przemysłu przetwórczego i ich wpływ na międzynarodową konkurencyjność gospodarki polskiej – analiza panelowa w modelu ECM.*
- Piotr Kębłowski, *Stały czy płynny? Model PVEC realnego kursu walutowego dla krajów Europy Środkowo-Wschodniej – implikacje dla Polski.*
- Lech Kujawski, Urszula Mrzygłód, Anna Zamojska, *Determinanty rentowności obligacji skarbowych Polski i wybranych krajów europejskich w latach 2005–2013.*
- Iza Chmielewska, *Transfery z tytułu pracy Polaków za granicą w świetle badań Narodowego Banku Polskiego.*

- Mateusz Pipień, Sylwia Roszkowska, *Szacunki kwartalnego PKB według województw w Polsce – zastosowanie estymacji funkcji parametrów modelu regresji liniowej.*
- Katarzyna Śledziewska, *Ocena zmiany konkurencyjności eksportu państw UE po kryzysie 2008/2009.*
- Dominika Bogusz, Mariusz Górajski, Magdalena Ulrichs, *Optymalne strategie polityki pieniężnej dla Polski uwzględniające wrażliwość banku na ryzyko nieosiągnięcia założonego celu.*
- Krzysztof Makarski, *Mnożniki fiskalne w modelu z ograniczeniami kredytowymi.*
- Natalia Nehrebecka, Anna Białek-Jaworska, Michał Brzozowski, *Determinanty oszczędności przedsiębiorstw i ich wpływ na sytuację makroekonomiczną Polski w latach 1995-2012.*
- Michał Brzoza-Brzezina, Marcin Kolasa, Mateusz Szetela, *Czy Polsce grozi pułapka deflacyjna?*
- Anna Jabłecka, Tomasz Jędrzejowicz, *Wpływ zmian inflacji na finanse publiczne i politykę fiskalną w Polsce.*

W serii wydawniczej *NBP Working Paper* w 2015 r. ukazały się:

- Jakub Growiec, *On the modeling of size distributions when technologies are complex.*
- Łukasz Goczek, Bartosz Witkowski, *Determinants of non-cash payments.*
- Marta Widłak, Joanna Waszczuk, Krzysztof Olszewski, *Spatial and hedonic analysis of house price dynamics in Warsaw.*
- Aurélien Leroy, Yannick Lucotte, *Structural and cyclical determinants of bank interest rate pass-through in Eurozone.*
- Marcin Kacperczyk, Jaromir Nosal, Luminita Stevens, *Investor sophistication and capital income inequality.*
- Michał Hulej, Grzegorz Grabek, *Output gap measure based on survey data.*
- Jakub Growiec, *Isoelastic elasticity of substitution production functions.*
- Luca Guerrieri, Matteo Iacoviello, *Collateral constraints and macroeconomic asymmetries.*
- Piotr Ciżkowicz, Andrzej Rzońca, Rafał Trzeciakowski, *Membership in the Euro area and fiscal sustainability. Analysis through panel fiscal reaction functions.*
- Jacek Kotłowski, *Do central bank forecasts matter for professional forecasters?*
- Małgorzata Pawłowska, *Changes in the size and structure of the European Union banking sector - the role of competition between banks.*
- Jacek Łaszek, Krzysztof Olszewski, *The behaviour of housing developers and aggregate housing supply.*
- Anna Kosior, Michał Rubaszek, Kamil Wierus, *On the importance of the dual labour market for a country within a monetary union.*
- Piotr Ciżkowicz, Magda Ciżkowicz-Pękała, Piotr Pękała, Andrzej Rzońca, *The effects of special economic zones on employment and investment: spatial panel modelling perspective.*
- Grégory Levieuge, Yannick Lucotte, Sébastien Ringuedé, *Central bank credibility and the expectations channel: Evidence based on a new credibility index.*
- Zuzanna Wośko, *Modelling credit growth in commercial banks with the use of data from Senior Loan Officers Opinion Survey.*
- Jan Przystupa, Ewa Wróbel, *Modelling less developed emerging markets: the case of monetary transmission in Tunisia.*

- Beata Bierut, Tomasz Chmielewski, Adam Głogowski, Andrzej Stopczyński, Sławomir Zajączkowski, *Implementing Loan-To-Value and Debt-To-Income ratios: Learning from country experiences. The case of Poland.*
- Karol Szafranek, *Financialisation of the commodity markets. Conclusions from the VARX DCC GARCH.*
- Emanuel Gasteiger, *Do heterogeneous expectations constitute a challenge for policy interaction?*
- Piotr Ciżkowicz, Andrzej Rzońca, Andrzej Torój, *In search for appropriate lower bound. Zero lower bound vs. positive lower bound under discretion and commitment.*
- Mariusz Kapuściński, *Monetary policy and financial asset prices in Poland.*
- Hubert Bukowski, *Fiscal consolidation as a self-fulfilling prophecy on fiscal multipliers.*
- Piotr Denderski, Wojciech Paczos, *Asymmetric financial integration bank ownership and monetary policy in emerging economies.*
- Mateusz Pipień, Sylwia Roszkowska, *Quarterly estimates of regional GDP in Poland – application of statistical inference of functions of parameters.*
- Małgorzata Skibińska, *What drives the labour wedge? A comparison between CEE countries and the Euro Area.*
- Hamza Bennani, Etienne Farvaque, Piotr Stanek, *FOMC members' incentives to disagree: regional motives and background influences.*
- Łukasz Gątarek, Marcin Wojtowicz, *The relation between sovereign credit default swap premium and banking sector risk in Poland.*
- Aleksandra Hałka, Karol Szafranek, *Whose inflation is it anyway? The inflation spillovers between the euro area and small open economies.*
- Aleksandra Hałka, *Lessons from the crisis. Did central banks do their homework?*
- Aleksandra Hałka, Grzegorz Szafrański, *What common factors are driving inflation in CEE countries?*
- Mateusz Pipień, Sylwia Roszkowska, *Returns to skills in Europe – same or different? The empirical importance of the systems of regressions approach.*
- Michał Markun, Anna Mospan, *Stationarity and persistence of the term premia in the Polish money market.*
- James Bullard, Jacek Suda, *The stability of macroeconomic systems with Bayesian learners.*
- Małgorzata Pawłowska, *The impact of market structure and the business cycle on bank profitability: the role of foreign ownership. The case of Poland.*

8. Wyniki głosowania członków Rady Polityki Pieniężnej nad wnioskami i uchwałami

Poniżej zamieszczono wyniki głosowania członków Rady Polityki Pieniężnej nad wnioskami i uchwałami podjętymi w 2015 r.

■ Data: 14 stycznia 2015 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:
Wniosek o obniżenie wysokości stóp procentowych NBP o 1,0 pkt proc.

Decyzja RPP:
Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za:	A. Bratkowski	**Przeciw:**	M. Belka
			E. Chojna-Duch
			A. Glapiński
			J. Hausner
			A. Kaźmierczak
			E.J. Osiatyński
			A. Rzońca
			J. Winiecki
			A. Zielińska-Głębocka

■ Data: 14 stycznia 2015 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:
Wniosek o obniżenie wysokości stóp procentowych NBP o 0,25 pkt proc.

Decyzja RPP:
Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za:	A. Bratkowski	**Przeciw:**	M. Belka
	E.J. Osiatyński		E. Chojna-Duch
			A. Glapiński
			J. Hausner
			A. Kaźmierczak
			A. Rzońca
			J. Winiecki
			A. Zielińska-Głębocka

■ Data: 4 lutego 2015 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:
Wniosek o obniżenie wysokości stóp procentowych NBP o 0,25 pkt proc.

Decyzja RPP:
Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za:	A. Bratkowski	**Przeciw:**	M. Belka
	E.J. Osiatyński		E. Chojna-Duch
			A. Glapiński
			J. Hausner
			A. Kaźmierczak
			A. Rzońca
			J. Winiecki
			A. Zielińska-Głębocka

■ Data: 4 marca 2015 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:
Wniosek o obniżenie wysokości stóp procentowych NBP o 0,5 pkt proc.

Decyzja RPP:
Wniosek uzyskał większość głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za:	M. Belka	**Przeciw:**	A. Glapiński
	A. Bratkowski		A. Kaźmierczak
	E. Chojna-Duch		A. Rzońca
	J. Hausner		J. Winiecki
	E.J. Osiatyński		
	A. Zielińska-Głębocka		

■ Data: 4 marca 2015 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:
Wniosek o obniżenie wysokości stóp procentowych NBP o 0,25 pkt proc.

Decyzja RPP:
Wniosek nie był głosowany.

■ Data: 4 marca 2015 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:
Uchwała nr 1/2015 w sprawie stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych, oprocentowania lokaty terminowej oraz stopy redyskontowej weksli w Narodowym Banku Polskim.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za:	M. Belka	**Przeciw:**	A. Glapiński
	A. Bratkowski		A. Kaźmierczak
	E. Chojna-Duch		A. Rzońca
	J. Hausner		J. Winiecki
	E.J. Osiatyński		
	A. Zielińska-Głębocka		

■ Data: 15 kwietnia 2015 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:
Uchwała nr 2/2015 w sprawie przyjęcia rocznego sprawozdania finansowego Narodowego Banku Polskiego sporządzonego na dzień 31 grudnia 2014 r.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za:	M. Belka	**Przeciw:**	
	A. Bratkowski		
	E. Chojna-Duch		
	A. Glapiński		
	J. Hausner		
	A. Kaźmierczak		
	E.J. Osiatyński		
	A. Rzońca		
	J. Winiecki		
	A. Zielińska-Głębocka		

■ Data: 5 maja 2015 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:
Uchwała nr 3/2015 w sprawie przyjęcia sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2014.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za:	M. Belka	**Przeciw:**
	A. Bratkowski	
	E. Chojna-Duch	
	A. Glapiński	
	J. Hausner	
	A. Kaźmierczak	
	E.J. Osiatyński	
	A. Rzońca	
	J. Winiecki	
	A. Zielińska-Głębocka	

■ Data: 5 maja 2015 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:
Uchwała nr 4/2015 w sprawie oceny działalności Zarządu Narodowego Banku Polskiego w zakresie realizacji założeń polityki pieniężnej na rok 2014.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za:	M. Belka	**Przeciw:**
	A. Bratkowski	
	E. Chojna-Duch	
	A. Glapiński	
	J. Hausner	
	A. Kaźmierczak	
	E.J. Osiatyński	
	A. Rzońca	
	J. Winiecki	
	A. Zielińska-Głębocka	

■ Data: 19 maja 2015 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:
Uchwała nr 5/2015 w sprawie zatwierdzenia sprawozdania z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2014 r.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za:	M. Belka	**Przeciw:**
	A. Bratkowski	
	E. Chojna-Duch	
	J. Hausner	
	A. Kaźmierczak	
	E.J. Osiatyński	
	J. Winiecki	
	A. Zielińska-Głębocka	

A. Glapiński i A. Rzońca byli nieobecni.

■ Data: 7 lipca 2015 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:
Uchwała nr 1/DRF/2015 z dnia 7 lipca 2015 r. w sprawie wyboru biegłego rewidenta badającego roczne sprawozdanie finansowe Narodowego Banku Polskiego za rok obrotowy 2015 i 2016.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za:	M. Belka	**Przeciw:**
	A. Bratkowski	
	E. Chojna-Duch	
	A. Glapiński	
	J. Hausner	
	A. Kaźmierczak	
	E.J. Osiatyński	
	A. Rzońca	
	J. Winiecki	

A. Zielińska-Głębocka była nieobecna.

■ Data: 15 września 2015 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:
Uchwała nr 6/2015 z dnia 15 września 2015 r. w sprawie ustalenia założeń polityki pieniężnej na rok 2016.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za:	M. Belka	**Przeciw:**
	A. Bratkowski	
	E. Chojna-Duch	
	J. Hausner	
	A. Kaźmierczak	
	A. Rzońca	
	J. Winiecki	

A. Glapiński, E.J. Osiatyński oraz A. Zielińska-Głębocka byli nieobecni.

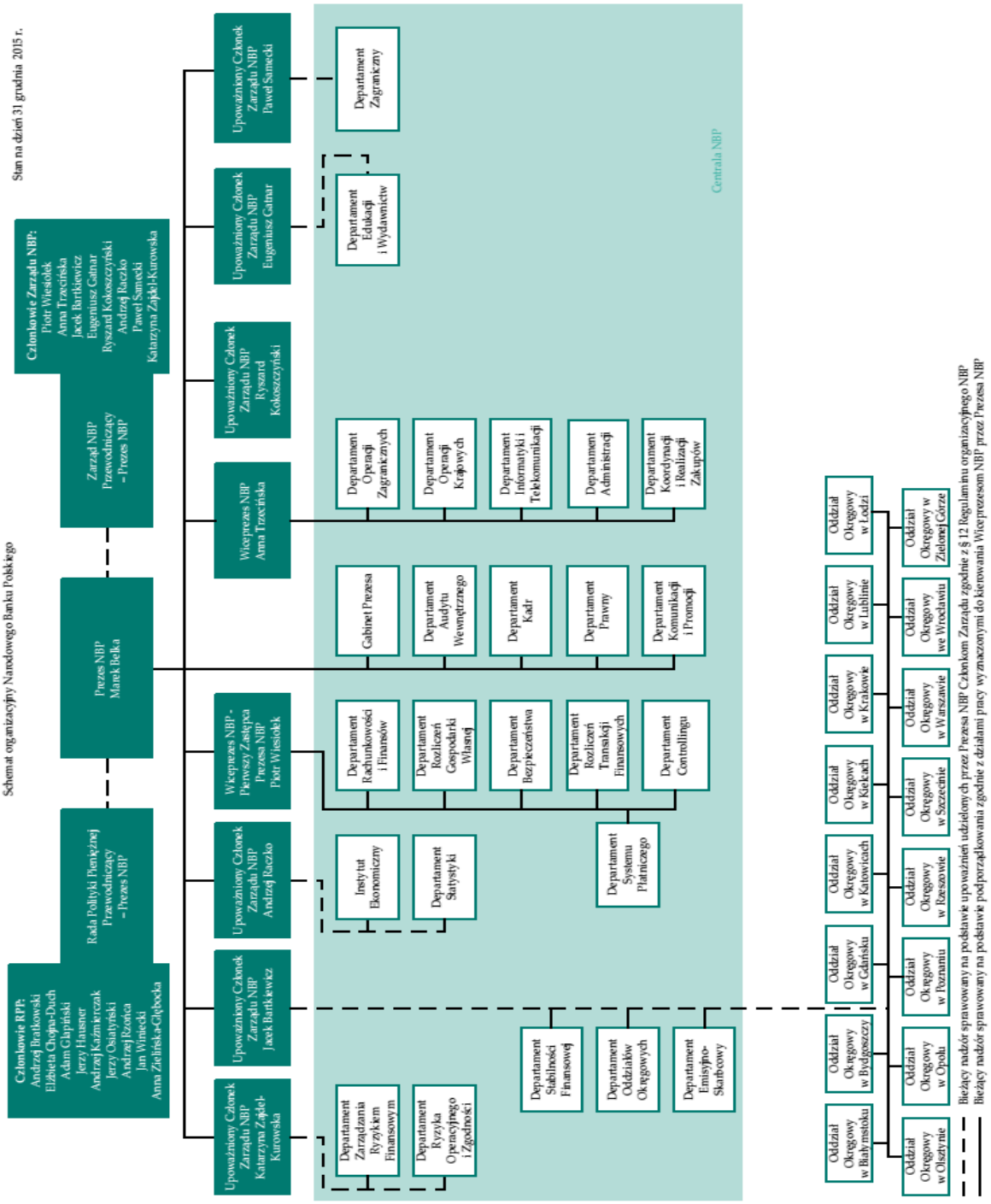
■ Data: 1 grudnia 2015 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:
Uchwała nr 7/2015 z dnia 1 grudnia 2015 r. w sprawie zatwierdzenia planu finansowego Narodowego Banku Polskiego na rok 2016.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za:	M. Belka	**Przeciw:**
	A. Bratkowski	
	E. Chojna-Duch	
	A. Glapiński	
	J. Hausner	
	A. Kaźmierczak	
	E.J. Osiatyński	
	A. Rzońca	
	J. Winiecki	
	A. Zielińska-Głębocka	

9. Schemat organizacyjny NBP według stanu na 31 grudnia 2015 r.

Spis najważniejszych skrótów

BFG	Bankowy Fundusz Gwarancyjny
BIS	Bank for International Settlements (Bank Rozrachunków Międzynarodowych)
BGK	Bank Gospodarstwa Krajowego
BŚ	Bank Światowy
EBA	European Banking Authority (Europejski Urząd Nadzoru Bankowego)
EBC	Europejski Bank Centralny
EBOR	Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju
ECOFIN	Economic and Financial Affairs Council (Rada ds. Gospodarczych i Finansowych)
EOG	Europejski Obszar Gospodarczy (European Economic Area, EEA)
ESBC	Europejski System Banków Centralnych
ESRB	European Systemic Risk Board (Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego)
GUS	Główny Urząd Statystyczny
Fed	Bank Rezerwy Federalnej
IRGiT SA	Izba Rozliczeniowa Giełd Towarowych SA
KDPW SA	Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA
KE	Komisja Europejska
KIR SA	Krajowa Izba Rozliczeniowa SA
KNF	Komisja Nadzoru Finansowego
KSKOK	Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa
KSF	Komitet Stabilności Finansowej
MF	Ministerstwo Finansów
MFW	Międzynarodowy Fundusz Walutowy
MS	Ministerstwo Sprawiedliwości
MSZ	Ministerstwo Spraw Zagranicznych
NBP	Narodowy Bank Polski
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju)
pb	punkt bazowy
PKB	produkt krajowy brutto
RPP	Rada Polityki Pieniężnej
SDR	Special Drawing Rights (Specjalne Prawa Ciągnienia)
SEPA	Single Euro Payments Area (Jednolity Obszar Płatności w Euro)
SORBNET2	System Obsługi Rachunków Banków w Centrali NBP
TARGET2	Trans-European Automated Real-Time Gross Settlement Express Transfer System (Paneuropejski Zautomatyzowany Błyskawiczny System Rozrachunku Brutto w Czasie Rzeczywistym)
UE	Unia Europejska
UGW	unia gospodarcza i walutowa
UKNF	Urząd Komisji Nadzoru Finansowego
UOKiK	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
ZBP	Związek Banków Polskich

www.nbp.pl